

Populačný vývoj v regiónoch Slovenskej republiky 2001

Analytická publikácia, ktorá hodnotí základné črty populačného vývoja v okresoch a krajoch Slovenskej republiky podľa súčasného územného a správneho usporiadania. Tabuľková príloha obsahuje hlavné charakteristiky populačného vývoja v okresoch Slovenskej republiky za vybrané roky.

Autori:

Branislav Bleha
Gabriela Haasová
Danuša Jurčová - editor
Martina Lukáčová
Michaela Potančoková
Jana Širočková

Grafická úprava:

Ján Mészáros

Táto práca bola vytvorená v Inštitúte informatiky a štatistiky Bratislava. Jej text možno použiť len po príslušnom citovaní.

Práca neprešla jazykovou úpravou.

Obsah

Obsah	3
Úvod.....	5
1. Sobášnosť	7
2. Rozvodovosť	15
3. Plodnosť	23
4. Potratovosť	35
5. Úmrtnosť	45
6. Migrácia	53
7. Prírastok obyvateľstva.....	61
8. Veková štruktúra	69
Záver	77
Príloha	79
Terminologický slovník	99
Literatúra.....	103

Úvod

Populačný vývoj v Slovenskej republike, podobne ako v iných transformujúcich sa krajinách, zaznamenáva od začiatku 90. rokov minulého storočia významné zmeny. V oblasti reprodukcie ho charakterizuje predovšetkým prudký pokles plodnosti, a to hlboko pod zápornú hodnotu, pokles potratovosti, najmä umelej, ako aj pokles sobášnosti, doprevádzaný rastom alternatívnych foriem spolužitia.

V oblasti migrácie sa Slovenská republika po dlhých rokoch migračného úbytku zmenila na krajinu migračne ziskovú. Populácia na území SR starne a proces jej starnutia sa zrýchľuje. Táto situácia nachádza svoj obraz s väčšou, či menšou intenzitou aj v regiónoch SR.

Keďže na Slovensku v súčasnosti neexistuje komplexnejšia práca, ktorá by sa venovala demografickému vývoju v regiónoch, rozhodli sme sa doplniť túto medzeru a vypracovať analýzu demografického vývoja na úrovni regiónov SR, teda na úrovni krajov a okresov, určených podľa zákona o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky č. 221/1996 Z. z. Podľa tohto zákona je územie Slovenskej republiky rozdelené do 8 krajov a 79 okresov, z toho 5 okresov sa nachádza na území hlavného mesta Bratislavy a 4 okresy na území mesta Košice. Vzhľadom na to, že okresy na území Bratislavy a Košíc sú špecifickým typom okresov (s netypickou vekovou štruktúrou, a s tým súvisiacimi netypickými ďalšími demografickými charakteristikami, ktorými sa od ostatných okresov výrazne líšia), v analýze na úrovni okresov sa nimi nezaobráame, ale analyzujeme len mestá ako celok.

Práca analyzuje populačný vývoj v regiónoch SR za obdobie od roku 1993, t.j. od vzniku samostatnej Slovenskej republiky až do roku 2001. Časový horizont bol ovplyvnený dostupnosťou dát na regionálnej úrovni. Vzhľadom na to, že začiatok analyzovaného obdobia je posunutý pred platnosť nového zákona o územnom a správnom usporiadaní, príprava regionálnych dát vyžadovala prepočítať dáta z rokov 1993-1995 na novú územnú štruktúru. Prepočet sa vykonával na úrovni obcí. Pri prepočtoch sa však vynoril celý rad problémov, ktoré znemožnili zahrnúť do analýzy všetky potrebné charakteristiky už od roku 1993. Boli to najmä problémy s triedením a časová náročnosť niektorých prepočtov. Preto v oblasti sobášnosti uvádzame regionálne údaje len od roku 1994, v oblasti potratovosti a migrácie regionálne údaje od roku 1996. Vzhľadom na migračné dáta aj celkový prírastok obyvateľstva je na regionálnej úrovni k dispozícii len od roku 1996. Podobne neboli k dispozícii prepočítané údaje stredného stavu obyvateľstva za roky 1993-1995, preto sme boli nútení použiť na regionálnej úrovni len priemerné stavy (na úrovni SR bol použitý stredný stav). Niektoré ukazovatele intenzity nebolo možné vypočítať na regionálnej úrovni pre nedostatok údajov (napr. úhrnná rozvodovosť). Všetky použité údaje pochádzajú zo zdrojov Štatistického úradu SR, v kapitole o migrácii boli použité aj niektoré údaje Ministerstva vnútra SR a Národného úradu práce SR.

Nakoľko ide o prvú regionálne zameranú publikáciu spracovanú na našom pracovisku, ťažiskom práce sú základné analýzy a veľký priestor je venovaný aj regionálnym údajom. Práca je rozdelená do desiatich kapitol a má klasickú štruktúru tohto typu prác. Analyzuje demografické procesy, vrátane migrácie, stav, vekovú štruktúru a prírastky obyvateľstva. Každá kapitola je podľa regionálnej úrovne rozdelená do troch častí. Prvá časť je venovaná stručnej charakteristike demografického procesu alebo štruktúry na úrovni SR¹. Druhá časť obsahuje ich analýzu na úrovni krajov prostredníctvom základných a vybraných analytických demografických charakteristík. Tretia časť poskytuje podobnú analýzu na úrovni okresov. Kapitoly sú doplnené tabuľkami, mapami a grafmi. Základné demografické charakteristiky za okresy SR vo vybraných rokoch sú uvedené v tabuľkovej prílohe na konci práce.

Predložená analýza je výsledkom prác autorov z viacerých pracovísk. S výnimkou editorky práce Danuše Jurčovej z VDC (migrácia a prírastky) sa na nej podieľali len autori z nastupujúcej mladej generácie demografov SR – Martina Lukáčová z VDC (potratovosť) a doktorandi - Michaela Potančoková z Prírodovedeckej fakulty Univerzity Karlovej v Prahe (plodnosť), Jana Širočková (sobášnosť a rozvodovosť), Gabriela Haasová (úmrtnosť) a Branislav Bleha (veková štruktúra) z Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

Predložená analýza populačného vývoja v regiónoch SR isto nesie pečať všetkých prvých prác. Napriek tomu veríme, že prináša nový a hlbší pohľad na demografický vývoj v regiónoch, že pomôže lepšie pochopiť niektoré ďalšie súvislosti vývoja spoločnosti v Slovenskej republike. Zmena reprodukčného správania ešte stále nie je ukončená a konkrétna podoba nového reprodukčného modelu bude zrejmá až v priebehu niekoľkých rokov. Za predpokladu určitej difúzie vzorcov reprodukčného správania, môže regionálna analýza ozrejmiť podobu nového reprodukčného správania, ak odhalíme „frontmenov“ prebiehajúcich procesov.

Práca vychádza v obmedzenom náklade v slovenskej a v anglickej verzii. Bude distribuovaná medzi zástupcov najvyšších riadiacich orgánov, štátnej správy, výskumných inštitúcií, vysokých škôl a médií tak, aby bola v dostatočnej miere zabezpečená informovanosť odbornej aj laickej verejnosti. Vydanie anglickej verzie umožní poznatky o demografickom vývoji v regiónoch SR prezentovať v zahraničí a vytvorí podklad, ktorý bude možné využiť aj v medzinárodných štúdiách.

Jej plné znenie je vystavené v obidvoch verziách aj na web stránke Výskumného demografického centra na adrese: www.infostat.sk/vdc.

¹ Súbežne vychádza publikácia „Populačný vývoj v Slovenskej republike 2002, ktorá podrobne hodnotí populačný vývoj na celoštátnej úrovni.

1. Sobášnosť

Sobášnosť je populačný proces, ktorý má kľúčový význam v rodinnom správaní obyvateľstva, ako i v celom reprodukčnom procese, pretože uzavretím manželstva sa začína formovať rodina.

Pokles sobášnosti na Slovensku sa začal v 2. polovici 70. rokov, ale jeho prudká akcelerácia sa dostavila až začiatkom 90. rokov minulého storočia. Tento vývoj má viacero súvislostí. Spoločenské premeny a transformácia spoločnosti vyvolali zmeny najmä v ekonomickom a spoločenskom postavení mladých ľudí. Predlžovanie obdobia prípravy na povolanie, možnosti štúdia, resp. práce v zahraničí a pod., ale aj rast životných nákladov, rast nezamestnanosti, zastavenie hromadnej bytovej výstavby, podobne i reforma sociálnej politiky, zrušenie finančných výhod pri uzatváraní manželstva – to všetko sú faktory, ktoré pôsobia v smere poklesu sobášnosti.

V období 1993–2001 sa počet sobášov na Slovensku znížil z 30,8 tisíc na 23,8 tisíc, t.j. o 22,7%. Počet sobášov klesá aj napriek tomu, že do veku najvyššej sobášnosti dospeli silné ročníky narodené v 70. rokoch. V roku 1993 Slovensko dosahovalo hrubú mieru sobášnosti 5,78‰, od roku 1996 sa sobášnosť stabilizovala na pomerne nízkych hodnotách okolo 5,1‰. Počnúc rokom 1998 nastala opäť tendencia poklesu a v roku 2001 hrubá miera sobášnosti hodnotou 4,4 ‰ dosiahla svoje historické minimum.

Informácie o vývoji intenzity sobášnosti poskytuje analýza úhrnnej sobášnosti. Od začiatku 90. rokov úhrnná sobášnosť rapídne klesá u oboch pohlaví. U mužov sa znížila z 0,708 v roku 1993 na 0,465 v roku 2001 a u žien z 0,713 na 0,478, čo je zníženie približne o jednu tretinu u oboch pohlaví.

Okrem poklesu sobášnosti je charakteristickou črtou tohto obdobia aj vyšší priemerný vek pri sobáši a vyšší výskyt spolužití bez sobáša, čo sú charakteristiky demografického správania typické pre vyspelé krajiny.

Skupina ukazovateľov sobášneho veku bola v minulosti na relatívne nízkej úrovni a indikovala prevažne model skorej sobášnosti. Priemerný vek pri sobáši sa dlhšie obdobie udržiaval na úrovni okolo 25 rokov u mužov a 23 rokov u žien. V 90. rokoch sa postupne zvyšoval a v roku 2001 dosiahol u mužov 28,6 rokov a 25,6 rokov u žien, čo sú stále hodnoty o 2 - 4 roky nižšie ako v západoeurópskych populáciách. Významne vzrástol priemerný vek pri prvom sobáši, ktorý sa u mužov zvýšil z 24,3 v roku 1993 na 26,3 v roku 2001 a u žien z 21,9 roka na 23,8 roka, t.j. o 2 roky u oboch pohlaví. U mužov dochádza počas obdobia 1993–2001 k posunu najvyššej sobášnosti z vekovej kategórie 20–24 ročných do vekovej kategórie 25–29 ročných. U žien ešte stále pretrváva najvyššia sobášnosť vo vekovej kategórii 20–24 ročných, aj keď v posledných rokoch je aj tu badateľný posun smerom k vyššej vekovej kategórii.

Dôležitou charakteristikou obdobia 1993 – 2001 je pokles podielu prvých sobášov a naopak, mierny nárast podielu sobášov druhého poradia u mužov aj žien. Podiel prvých sobášov u mužov klesol o 2,5 percentuálneho bodu a v roku 2001 sa ustálil na hodnote 87,2%, u žien bol pokles o niečo menší, z 91,1% na 89,1%, t.j. o 2 body. U sobášov druhého poradia zaznamenávame mierne zvýšenie, u mužov z 9,5% na 11,9% a u žien z 8,2% na 10,0%. Sobáše tretieho a vyššieho poradia tvoria len veľmi malý podiel zo všetkých sobášov (menší ako 1%).

Podľa rodinného stavu tradične najvyšší podiel tvoria sobáše slobodných, teda sobáše prvého poradia. Mierny nárast charakterizuje sobášnosť rozvedených. U mužov vzrástla v tomto období z 9,3% na 11,9%, u žien z 8,0% na 10,0%. Sobáše ovdovených tvoria iba malý podiel zo všetkých sobášov, ktorý sa pohybuje okolo 1%.

Aj na úrovni krajov Slovenskej republiky možno hovoriť o známom trende - o poklese sobášnosti v sledovanom období. Za obdobie 1994 – 2001 klesol počet sobášov vo všetkých ôsmich krajoch Slovenskej republiky.

Tab. 1.1: Počet sobášov v krajoch

	Muži								Ženy							
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
BL	3058	2807	2848	3042	2930	3062	3000	2782	2940	2696	2700	2926	2930	2929	2893	2711
TA	3001	2894	2762	2878	2883	2744	2716	2464	2987	2883	2757	2872	2883	2748	2720	2437
TC	3124	3062	3013	3032	2961	2949	2764	2513	3175	3088	3006	3053	2961	2985	2755	2571
NI	3750	3727	3630	3648	3524	3586	3284	3056	3669	3600	3538	3644	3524	3534	3255	3005
ZI	3749	3664	3697	3778	3701	3622	3563	3195	3774	3726	3816	3825	3701	3663	3609	3263
BC	3396	3284	3172	3236	3197	3171	2940	2593	3441	3357	3215	3244	3197	3200	2957	2570
PV	4154	4029	4143	4167	4307	4208	4071	3872	4170	4079	4200	4223	4307	4289	4165	3892
KI	3923	4022	4219	4174	3991	3998	3565	3320	3999	4060	4252	4168	3991	3992	3549	3346

Tab. 1.2: Podiel sobášov v krajoch (SR = 100%)

	Muži								Ženy							
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
BL	10,9	10,2	10,4	10,9	10,7	11,2	11,6	11,7	10,4	9,8	9,8	10,5	10,7	10,7	11,2	11,4
TA	10,7	10,5	10,0	10,3	10,5	10,0	10,5	10,4	10,6	10,5	10,0	10,3	10,5	10,1	10,5	10,2
TC	11,1	11,1	11,0	10,8	10,8	10,8	10,7	10,6	11,3	11,2	10,9	10,9	10,8	10,9	10,6	10,8
NI	13,3	13,6	13,2	13,0	12,8	13,1	12,7	12,8	13,0	13,1	12,9	13,0	12,8	12,9	12,6	12,6
ZI	13,3	13,3	13,5	13,5	13,5	13,2	13,8	13,4	13,4	13,6	13,9	13,7	13,5	13,4	13,9	13,7
BC	12,1	11,9	11,5	11,6	11,6	11,6	11,4	10,9	12,2	12,2	11,7	11,6	11,6	11,7	11,4	10,8
PV	14,8	14,7	15,1	14,9	15,7	15,4	15,7	16,3	14,8	14,8	15,3	15,1	15,7	15,7	16,1	16,4
KI	13,9	14,6	15,4	14,9	14,5	14,6	13,8	14,0	14,2	14,8	15,5	14,9	14,5	14,6	13,7	14,1

Tab. 1.3: Úhrnná sobášnosť v krajoch

	Muži								Ženy							
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
BL	0,571	0,511	0,484	0,516	0,482	0,505	0,491	0,458	0,553	0,499	0,468	0,502	0,468	0,487	0,477	0,451
TA	0,628	0,594	0,548	0,560	0,556	0,525	0,512	0,458	0,623	0,599	0,553	0,557	0,564	0,541	0,529	0,465
TC	0,603	0,584	0,557	0,547	0,540	0,523	0,491	0,440	0,617	0,586	0,557	0,554	0,544	0,536	0,501	0,463
NI	0,608	0,598	0,568	0,556	0,533	0,539	0,493	0,448	0,600	0,580	0,553	0,568	0,538	0,548	0,493	0,452
ZI	0,634	0,609	0,597	0,601	0,579	0,572	0,550	0,490	0,647	0,630	0,628	0,622	0,602	0,589	0,576	0,528
BC	0,608	0,570	0,540	0,537	0,532	0,510	0,472	0,410	0,599	0,581	0,549	0,540	0,541	0,533	0,487	0,416
PV	0,645	0,610	0,608	0,607	0,623	0,592	0,570	0,542	0,641	0,617	0,626	0,616	0,639	0,612	0,597	0,555
KI	0,594	0,604	0,625	0,601	0,570	0,562	0,494	0,456	0,608	0,611	0,630	0,605	0,576	0,567	0,505	0,471

Klesajúci trend sa prejavuje aj u úhrnnej sobášnosti, hoci v rámci krajov možno hovoriť o rozdieloch v jej úrovni. Najprudší pokles jej hodnôt zaznamenávame od roku 1999. Extrémne najnižšie hodnoty úhrnnej sobášnosti mužov a žien dosahoval Bratislavský kraj. Naopak, najvyššie hodnoty u mužov aj u žien boli v Žilinskom, Prešovskom a Košickom kraji. Pritom Košický kraj od roku 1999 zaznamenáva prudký pokles – u mužov takmer o jednu pätinu (19%) a u žien o 17%. Najintenzívnejší pokles úhrnnej sobášnosti mužov a žien za celé obdobie však zaznamenáva Banskobystrický kraj. Úhrnná sobášnosť sa v tomto kraji znížila u mužov o 33% a u žien o 30%, a tak v roku 2001 Banskobystrický kraj dosiahol svoje historické minimum (muži 0,410, ženy 0,416). Relatívne podobný vývoj s tendenciou poklesu úhrnnej sobášnosti mužov a žien možno sledovať v Nitrianskom, Trenčianskom a Trnavskom kraji. Zaujímavé je, že úhrnná sobášnosť je vo všetkých krajoch u žien vyššia ako u mužov, s výnimkou Bratislavského kraja, kde úhrnná sobášnosť mužov nepatrne prevyšuje úhrnnú sobášnosť žien. Je to spôsobené väčším podielom sobášov vyššieho poradia, ktoré ľahšie uzatvárajú muži ako ženy.

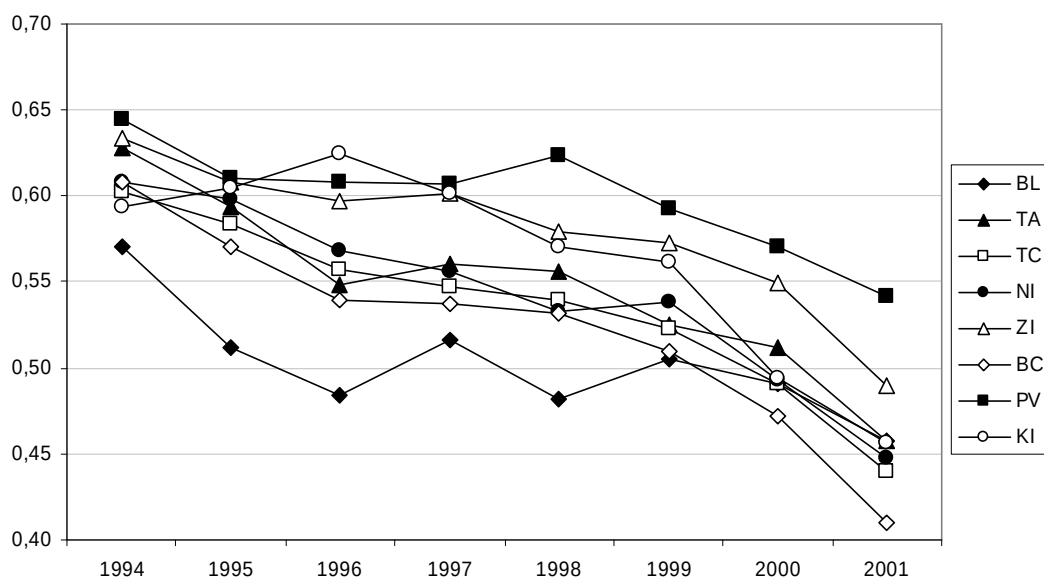
Nízke hodnoty úhrnnej sobášnosti mužov a žien v Bratislavskom a Banskobystrickom kraji možno pripísať aj vplyvu urbanizácie. Mestské prostredie má svoje špecifické podmienky, poskytuje viacero možností pre sebarealizáciu mladých ľudí, má liberálnejší postoj voči partnerskému spoluzitiu bez sobáša. Naopak výrazne vyššie hodnoty úhrnnej sobášnosti za celé obdobie dosahovali Prešovský a Žilinský kraj, čo možno vysvetliť vyšším vplyvom tradícií, religiozity, konzervatívnejšími postojmi ľudí k manželstvu a rodine. Pre porovnanie, na začiatku sledovaného obdobia bola v Bratislavskom kraji úhrnná sobášnosť mužov 0,571 a žien 0,553, v Prešovskom kraji u mužov 0,645 a u žien 0,641. Na konci sledovaného obdobia sa hodnoty znížili v Bratislavskom kraji na 0,458 u mužov a na 0,451 u žien, v Prešovskom kraji u mužov na 0,542 a u žien na hodnotu 0,555.

Podiel prvých sobášov u mužov aj žien klesal v sledovanom období vo všetkých krajoch. Najvýraznejší pokles bol v Bratislavskom kraji, zhruba o 2-3 percentuálne body, na hodnoty 77,6% u mužov a 81,7 u žien v roku 2001. Bratislavský kraj mal zároveň aj najmenší podiel prvých sobášov počas celého obdobia. Výrazný pokles podielu prvých sobášov bol aj v Trnavskom a Banskobystrickom kraji, kde sa ich podiel pohyboval zhruba pod hranicou 90%. Najvyšší podiel prvých sobášov a zároveň najmiernejší pokles v sledovanom období zaznamenáva Prešovský kraj, kde podiel prvých sobášov osciloval okolo hodnoty 94–95%. Vysoký podiel prvých sobášov - nad hranicou 90% - mal aj Žilinský kraj.

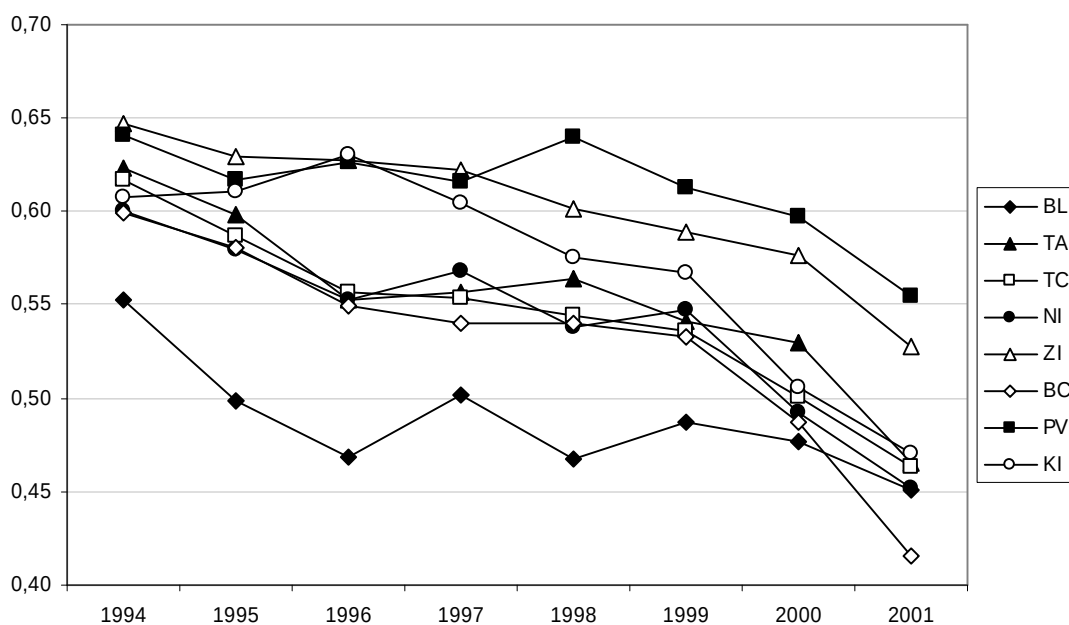
U sobášov druhého poradia na úrovni krajov možno pozorovať mierny nárast u oboch pohlaví, u žien o niečo miernejší. Najvyšší podiel druhých sobášov zaznamenávame v roku 2001 v Bratislavskom kraji, kde tvorili takmer jednu pätinu (19,9%) všetkých sobášov v kraji u mužov a 16,6% u žien. Vysoký podiel druhých sobášov bol aj v Banskobystrickom (14,2% u mužov, 12,3% u žien) a v Nitrianskom kraji (13,4% u mužov a 12,0% u žien). Výrazne nižší podiel druhých sobášov mužov aj žien mali Žilinský a Prešovský kraj (8,7%, resp. 6,2% u mužov a 6,6%, resp. 5,3% u žien). Bratislavský kraj si tento najvyšší podiel druhých sobášov udržiaval počas celého obdobia 1994-2001.

Podiel sobášov tretieho poradia sa v jednotlivých krajoch pohyboval v rozmedzí 0–3%, pričom najväčší podiel počas celého obdobia dosahoval Bratislavský kraj.

Graf 1.1: Úhrnná sobášnosť mužov v krajoch



Graf 1.2: Úhrnná sobášnosť žien v krajoch



Zaujímavou črtou sobášnosti v uvedenom období je skutočnosť, že v porovnaní s rokom 1994 sa najvýraznejšie zvýšil podiel Prešovského a Bratislavského kraja na celkovom počte sobášov v SR, a to u mužov aj u žien. Zvýšenie podielu Bratislavského kraja možno pripísať najmä zvyšovaniu podielu sobášov druhého a tretieho poradia, ktoré súvisia najmä s väčšou voľnosťou, anonymitou mestského prostredia, liberálnejšími postojmi k manželstvu a pod. v hlavnom meste, ako aj tomu, že mladí ľudia vo veku do 30 rokov uprednostňujú často iné záujmy pred zakladaním rodiny. Prešovský kraj má od nepamäti svoje typické rodinné správanie s vyššou sobášnosťou, je tu väčší sobášny potenciál. Podiel Žilinského kraja bol pomerne stabilný v celom období. Naopak, podiel Trnavského, Trenčianskeho, Nitrianskeho a Banskobystrického kraja sa postupne znižoval a podiel Košického kraja sa zvýšil len v roku 2001.

Aj na úrovni krajov sa potvrdil trend rastu priemerného veku pri prvom sobáši. Najvyšší priemerný vek pri prvom sobáši počas celého obdobia dosahoval Bratislavský kraj, naopak najnižší bol v Prešovskom kraji. Rozdiel medzi Bratislavským a Prešovským krajom v priemernom veku pri prvom sobáši u oboch pohlaví bol približne 3 roky.

Priemerný vek pri sobáši bol počas celého obdobia výrazne najvyšší v Bratislavskom kraji u mužov aj žien, (muži okolo 30 rokov, ženy okolo 27 rokov). Najnižší priemerný vek pri sobáši u mužov aj žien sa počas celého obdobia udržiaval v Prešovskom a Žilinskom kraji. V Prešovskom kraji sa muži ženili v priemere vo veku okolo 26 rokov, ženy sa vydávali vo veku okolo 23 rokov, v Žilinskom kraji bol vek vyšší o jeden rok, u mužov okolo 27 rokov, u žien okolo 24 rokov. Za celé sledované obdobie môžeme pozorovať rast priemerného veku pri sobáši a rast priemerného veku pri prvom sobáši mužov aj žien, pričom najpomalšie narastal priemerný vek pri prvom sobáši mužov a žien v Prešovskom kraji. Príčiny môžeme hľadať v tradičnom správaní a religiozite obyvateľstva tohto regiónu ako aj v menšej možnosti osobnej realizácie mimo rodiny.

Pri hodnotení sobášnosti podľa veku pozorujeme posun najvyššej sobášnosti mužov do vyššej vekovej kategórie. Pokiaľ v roku 1994 vo všetkých krajoch Slovenskej republiky bola najvyššia sobášnosť mužov vo vekovej kategórii 20-24 rokov, v roku 2001 vykazujú najvyššiu sobášnosť muži vo vekovej kategórii 25-29 rokov. V roku 1994 bola najvyššia sobášnosť žien vo všetkých krajoch SR vo vekovej kategórii 20-24 rokov a v tejto vekovej kategórii sa udržiava aj naďalej. Výnimkou bol až Bratislavský kraj v roku 2001, kde sa už vek najvyššej sobášnosti žien presunul do vekovej kategórie 25-29 ročných.

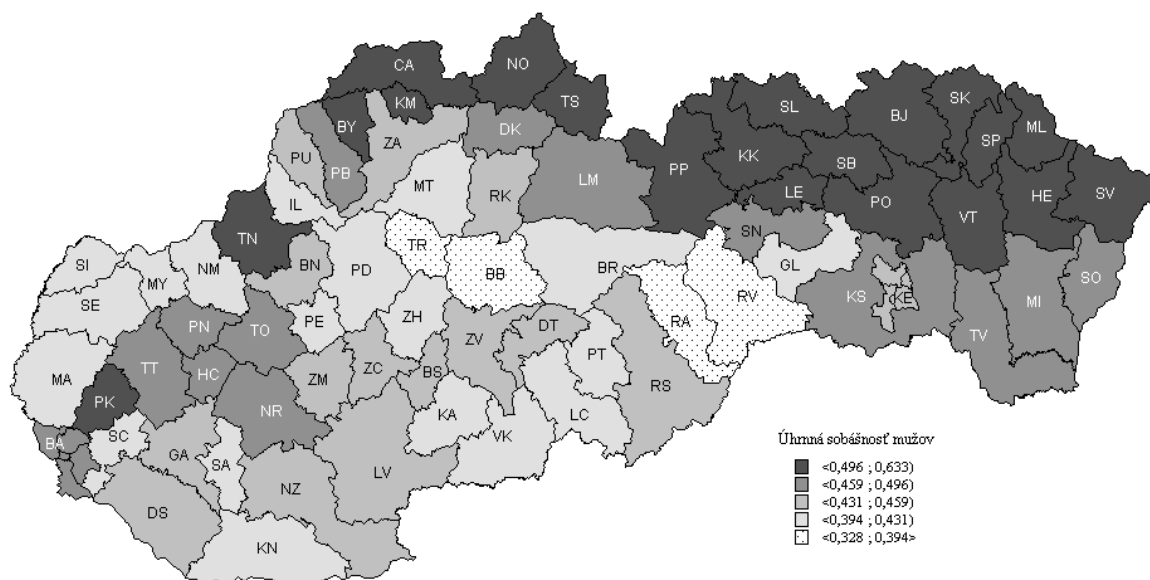
Je zjavné, že v štruktúre snúbencov podľa rodinného stavu majú najväčší podiel slobodní snúbenci, aj keď obdobie 1994-2001 je obdobím mierneho poklesu podielu prvých sobášov. Naopak, podiel sobášov rozvedených snúbencov v sledovanom období mierne narastá. Aj tu si udržiava svoju vedúcu pozíciu Bratislavský kraj, ktorý dosahuje najväčší podiel sobášov rozvedených mužov (rast z 18,2% v roku 1994 na 21,2% v roku 2001). Vysoký podiel sobášov rozvedených mužov bol aj v Nitrianskom a Banskobystrickom kraji. Najnižší podiel sobášov rozvedených mužov bol v Prešovskom (5,1% v roku 1994, 5,8% v roku 2001) a Žilinskom kraji (7,1%, resp. 8,5%). Sobáše ovdovených mužov tvorili len malý podiel zo všetkých sobášov mužov, najvyšší však bol znova v Bratislavskom kraji, v roku 2001 až 1,3%.

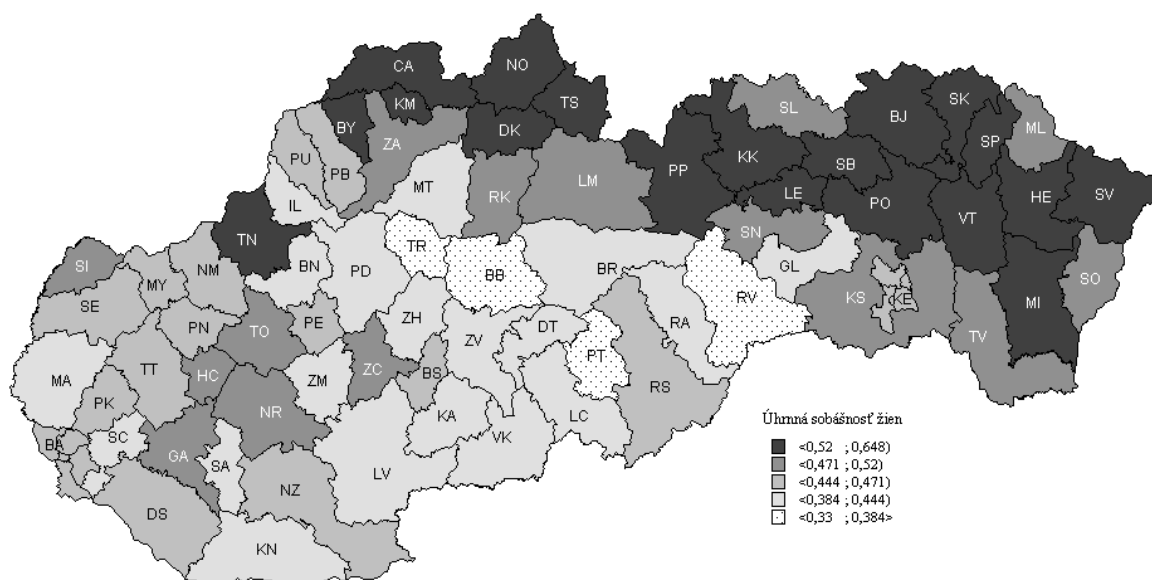
Podiel sobášov slobodných žien tiež zaznamenáva pokles. Naopak, podiel sobášov rozvedených a ovdovených žien mierne rastie. Sobáše rozvedených žien sa v sledovanom období zvýšili približne zo 14 na 17%, sobáše ovdovených žien sa pohybovali v rozmedzí 1,2% - 1,4%. Najvyšší podiel sobášov rozvedených a ovdovených žien bol opäť v Bratislavskom kraji. Vyšší podiel bol aj v Banskobystrickom a Nitrianskom kraji, nižším podielom sa vyznačovali Prešovský (5,0%) a Žilinský kraj (6,6%) .

Počas celého obdobia 1994-2001 Prešovský a Žilinský kraj vykazujú relatívne vyššiu sobášnosť, nižší priemerný sobášny vek, nižší priemerný sobášny vek pri prvom sobáši, vyšší podiel prvých sobášov, menší podiel sobášov rozvedených a druhých sobášov. Opačné charakteristiky boli hlavne v Bratislavskom a Banskobystrickom kraji.

Na úrovni okresov sa prejavuje značná regionálna diferencovanosť jednotlivých ukazovateľov sobášnosti. Počas obdobia 1994-2001 dochádza k poklesu počtu sobášov aj úhrnnej sobášnosti mužov a žien.

Mapa 1.1: Úhrnná sobášnosť mužov v okresoch SR v roku 2001 (v‰o)



Mapa 1.2: Úhrnná sobášnosť žien v okresoch SR v roku 2001 (v‰o)

Priestorové rozloženie úhrnnej sobášnosti sa v sledovanom období nezmenilo. U mužov aj u žien je veľmi podobné, iba na západnom Slovensku sa prejavujú mierne diferencie. Podľa údajov z roku 2001 okresy s najvyššou úhrnnou sobášnosťou mužov a žien sa rozprestierajú od Kysúc pozdĺž celého severného Slovenska až na východ nášho územia, kde zaberajú takmer celú severnú časť východného Slovenska, okrem okresov Stará Ľubovňa a Medzilaborce u žien, kde sú hodnoty o niečo nižšie. Tradične vyššia úroveň sobášnosti v týchto okresoch sa spája s vyšším vplyvom tradícií, religiozity, a pod. Regionálny typ vyšších hodnôt úhrnnej sobášnosti sa vytvoril aj na západnom Slovensku. Najvyššie hodnoty úhrnnej sobášnosti tu dosahuje okres Trenčín (u mužov aj u žien), okres Pezinok (u mužov) a vyššie hodnoty majú aj okresy Topoľčany, Hlohovec, Nitra, u mužov sa k nim priradujú Trnava a Piešťany, u žien Galanta a východnejšie položený okres Žarnovica. Najnižšia úhrnná sobášnosť mužov a žien je v okresoch stredného a južného Slovenska. V mestách Bratislava a Košice sa pohybuje okolo úrovne slovenského priemeru.

Tab. 1.4: Okresy s najvyšším podielom prvých sobášov (v %)

Muži				Ženy			
1994		2001		1994		2001	
Námestovo	99,6	Námestovo	97,8	Námestovo	99,4	Námestovo	99,1
Bardejov	98,6	Tvrdošín	97,7	Tvrdošín	98,8	Stará Ľubovňa	97,7
Kežmarok	98,2	Stará Ľubovňa	97,5	Bardejov	98,6	Tvrdošín	96,7
Sabinov	97,9	Sabinov	96,6	Svidník	98,6	Svidník	96,6
Tvrdošín	97,8	Svidník	96,5	Levoča	98,1	Kežmarok	96,2
Bytča	97,1	Vranov nad Topľou	96,4	Bytča	97,6	Dolný Kubín	96,2

Tab. 1.5: Okresy s najnižším podielom prvých sobášov (v %)

Muži				Ženy			
1994		2001		1994		2001	
Banská Bystrica	83,3	Martin	81,0	Banská Štiavnica	80,0	Pezinok	82,7
Liptovský Mikuláš	85,3	Šaľa	81,2	Martin	86,5	B. Štiavnica	82,9
Komárno	85,8	Komárno	82,4	Senec	86,9	Komárno	83,9
Martin	85,9	Nové Mesto nad Váhom	83,7	Levice	87,0	Banská Bystrica	84,2
Nové Zámky	86,7	Nové Zámky	84,0	Pezinok	87,1	Nové Mesto nad Váhom	85,7
Prievidza	87,7	Prievidza	84,4	Myjava	87,9	Dunajská Streda	86,2

Prvé sobáše tvoria najväčšiu časť zo všetkých sobášov, ale ich podiel v rámci jednotlivých okresov je značne rozdielny. Pokles podielu prvých sobášov možno pozorovať u mužov aj žien v celom sledovanom období. Najnižší

podiel prvých sobášov mužov aj žien sa udržiaval v mestách Bratislava (74,4% u mužov a 79,9% u žien) a Košice (81,9% u mužov a 85,5% u žien). Pomerne nízky podiel prvých sobášov bol v okresoch Prievidza, Komárno, Nové Zámky, Liptovský Mikuláš, Martin, Levice, Banská Štiavnica, Banská Bystrica. V okresoch južného a stredného Slovenska prevažoval teda nižší podiel prvých sobášov v porovnaní s ostatnými okresmi SR. Naopak, najväčší podiel prvých sobášov bol hlavne v okresoch severného a východného Slovenska, napr. Námestovo, Tvrdošín, Svidník, Stará Ľubovňa, Bytča, Kežmarok (tab. 1.4, 1.5).

Pri sobášoch druhého poradia možno pozorovať v období 1994–2001 mierny rast ich podielu, najintenzívnejšie v Bratislave (o 2–3%). Mesto Bratislava zaznamenalo v roku 2001 ich najvyšší podiel (22,4% u mužov, 18,4% u žien), čo súvisí so špecifickým mestským prostredím. Je tu viac možností k nadviazaniu nových kontaktov, spôsob života je tu voľnejší, menej konzervatívny a predovšetkým je tu vyššia rozvodovosť. Nadpriemerný podiel druhých sobášov mužov a žien zaznamenávame v sledovanom období v okresoch Banská Bystrica, Banská Štiavnica, Levice, Zvolen, Lučenec, Pezinok, Žiar nad Hronom (s hodnotami u mužov 14–20%, 12–17% u žien). Naopak podpriemerný podiel druhých sobášov (2–8% u mužov a 1–6% u žien) bol v okresoch Bytča, Námestovo, Tvrdošín, Bardejov, Kežmarok, Sabinov, Stropkov, Svidník, Sobrance, Levoča, Medzilaborce, Snina, Stará Ľubovňa, Vranov nad Topľou, Kysucké Nové Mesto, Dolný Kubín.

Sobáše tretieho poradia tvorili len veľmi malý podiel všetkých sobášov. Počas celého sledovaného obdobia vystupovali najvýraznejšie len v Bratislave (2–3%).

Z hľadiska veku bola v roku 1994 vo všetkých okresoch najvyššia sobášnosť mužov vo vekovej kategórii 20–24 rokov, s výnimkou Bratislavy, kde už vtedy bola najvyššia sobášnosť vo veku 30–34 rokov a zostala v tejto kategórii aj počas celého sledovaného obdobia. Do roku 2001 sa už vo väčšine okresov SR presunula najvyššia sobášnosť mužov do vekovej kategórie 25–29 rokov. Najvyššia sobášnosť mužov vo vekovej kategórii 20–24 rokov sa naďalej (aj v roku 2001) udržiava len v okresoch Bánovce nad Bebravou, Myjava, Levice, Bytča, Čadca, Kysucké Nové Mesto, Námestovo, Tvrdošín, Banská Štiavnica, Veľký Krtíš, Bardejov, Kežmarok, Levoča, Snina, Stará Ľubovňa, Stropkov, Svidník, Vranov nad Topľou, Gelnica, Košice – okolie, Michalovce a Sobrance.

V roku 1994 bola sobášnosť žien najvyššia vo vekovej kategórii 20–24 rokov vo všetkých okresoch SR. Pomerne vysoká však bola aj vo vekovej kategórii 15–19 rokov, a to v okresoch Sobrance, Bytča, Revúca, Veľký Krtíš a Turčianske Teplice. Bratislava dosahovala v porovnaní s okresmi SR pomerne vysokú sobášnosť žien aj vo vekovej kategórii 25–29 rokov počas celého obdobia. V roku 2001 už hlavné mesto Bratislava a okres Banská Bystrica dosiahli najvyššiu sobášnosť žien vo vekovej kategórii 25–29 rokov. V ostatných okresoch SR zostala sobášnosť žien najvyššia stále vo vekovej kategórii 20–24 rokov. U všetkých okresov však dochádza ku zvyšovaniu sobášnosti vo vekovej kategórii 25–29 rokov, najpomalšie v okresoch severného a východného Slovenska.

Pri hodnotení priemerného veku pri prvom sobáši možno konštatovať, že počas obdobia 1994–2001 priemerný vek pri prvom sobáši u mužov aj žien sa zvyšuje, ale v rámci okresov sa prejavujú značné rozdiely týchto hodnôt. Pritom priestorové rozloženie okresov podľa priemerného veku pri prvom sobáši je u mužov aj u žien podobné, ale priemerný vek žien dosahuje nižšie hodnoty ako u mužov (približne o 2 – 3 roky).

Najvyššie hodnoty u mužov aj u žien počas celého obdobia dosahovalo hlavné mesto Bratislava (s extrémne vysokou hodnotou v okrese Bratislava I – až 29,8 roka u mužov a 26,8 roka u žien v roku 2001) a mesto Košice. Súvisí to najmä s tým, že mladí ľudia uprednostňujú napr. štúdium, prácu, cestovanie, podnikanie a podobne pred manželstvom a rodinou. Vysoký priemerný sobášny vek (v súčasnosti 26,8–27,3 roka u mužov a 24,2–24,7 roka u žien) dosahovali napr. okresy Banská Bystrica, Liptovský Mikuláš, Pezinok, Myjava, Senec, Trnava, Partizánske, Ilava a iné okresy, prevažne s vyššou urbanizáciou, situované na západnom a strednom Slovensku.

Naopak tradične najnižší priemerný vek dosahovali okresy severného a východného Slovenska, kde má obyvateľstvo menej príležitostí angažovať sa spoločensky, alebo profesijne. Dominantný zostáva tradičný cieľ založenia rodiny. K týmto okresom patrí Čadca, Stropkov, Svidník, Sobrance, Snina, Kežmarok, Námestovo, Vranov nad Topľou a iné okresy, situované prevažne na severnom na východnom Slovensku. K nim sa priraduje aj okres Veľký Krtíš, ktorý počas celého obdobia dosahoval pomerne nízke hodnoty priemerného sobášneho veku pri prvom sobáši mužov a žien, a okresy Poltár a Šaľa, s podobným, ale menej výrazným postavením.

Priemerný vek pri sobáši mužov a žien je podobne diferencovaný ako priemerný vek pri prvom sobáši. Dosahuje iba o niečo vyššie hodnoty, lebo okrem slobodných zahŕňa aj rozvedených a ovdovených snúbencov. Extrémne najvyššie hodnoty počas celého obdobia dosahovala Bratislava. V Bratislave v porovnaní s celoslovenským priemerom sú starší slobodní aj ostatní snúbenci. V roku 2001 sa priemerný vek pri sobáši mužov v jednotlivých okresoch Bratislavy pohyboval až v rozmedzí 31–35 rokov, žien v rozmedzí 28–30 rokov, a teda Bratislava dosahovala priemerný vek pri sobáši u mužov 32,4 roka a u žien 29,0 rokov. Vysoké hodnoty priemerného sobášneho veku mužov a žien sa vyskytovali v niektorých okresoch západného a stredného Slovenska a v Košiciach. Príkladom okresov s vysokými hodnotami u oboch pohlaví môžu byť okresy Malacky (muži 29,3 roka, ženy 26,0 rokov), Pezinok (muži 30,0 rokov, ženy 27,3 roka), Banská Bystrica (muži 30,5 roka, ženy 27,4 roka), Žarnovica (muži 30,0 rokov, ženy 25,0 rokov). Naopak najnižší priemerný sobášny vek mužov a žien dosahovali okresy severného a východného Slovenska – Čadca, Kysucké Nové Mesto, Námestovo, Tvrdošín, ďalej Bardejov, Kežmarok, Levoča, Sabinov, Snina, Stará Ľubovňa, Svidník, Vranov nad Topľou. V roku 2001 sa v týchto okresoch hodnoty priemerného veku pri sobáši pohybovali u mužov približne v rozmedzí 26–28 rokov, u žien 23–25 rokov.

Tab. 1.6: Okresy s najvyšším priemerným vekom pri prvom sobáši

Muži				Ženy			
	1994	1997	2001		1994	1997	2001
Pezinok	24,9	25,5	27,3	Myjava	22,5	22,5	24,7
Myjava	24,5	24,9	27,3	Púchov	22,6	22,3	24,5
Partizánske	24,5	24,7	27,3	Trnava	22,2	22,7	24,4
Liptovský Mikuláš	24,5	25,4	27,3	Trenčín	22,7	23,0	24,3
Žarnovica	25,2	24,4	27,0	Pezinok	22,4	22,9	24,3
Banská Bystrica	25,0	25,8	26,9	Senec	21,9	22,7	24,3
Trnava	24,8	25,1	26,8	Ilava	22,6	22,9	24,2
Senec	24,6	25,5	26,8	Liptovský Mikuláš	22,4	22,9	24,2
Púchov	24,6	24,7	26,8	Bánovce nad Bebravou	21,9	22,0	24,2
Zvolen	24,8	25,1	26,7	Partizánske	21,8	22,0	24,2

Tab. 1.7: Okresy s najnižším priemerným vekom pri prvom sobáši

Muži				Ženy			
	1994	1997	2001		1994	1997	2001
Kežmarok	24,0	24,4	24,8	Sobrance	20,9	22,0	22,0
Veľký Krtíš	23,8	24,5	24,8	Veľký Krtíš	20,9	21,6	22,4
Svidník	23,7	24,7	24,8	Kežmarok	21,7	22,1	22,6
Kysucké Nové Mesto	23,6	24,4	25,3	Snina	21,8	22,2	22,6
Vranov nad Topľou	23,8	24,5	25,3	Vranov nad Topľou	21,4	21,7	22,7
Snina	24,3	24,9	25,3	Poltár	21,8	21,6	22,8
Sobrance	24,3	24,9	25,3	Námestovo	22,0	22,5	22,8
Námestovo	24,0	24,2	25,4	Stará Ľubovňa	21,7	22,2	22,9
Čadca	24,0	24,5	25,4	Šaľa	21,9	22,3	22,9
Stropkov	24,5	25,7	25,4	Svidník	21,5	22,4	22,9

Vo všetkých okresoch Slovenskej republiky majú najväčšie zastúpenie sobáše slobodných (príloha.1), menší podiel tvoria sobáše rozvedených a najmenší podiel tvoria sobáše ovdovených. Vo všeobecnosti sa prejavuje trend poklesu sobášov slobodných, naopak veľmi mierne zvýšenie sobášov rozvedených. Táto skutočnosť je v rámci okresov diferencovaná. Počas celého obdobia najvyššie zastúpenie rozvedených snúbencov bolo v Bratislave, s tendenciou rastu (v roku 2001 u mužov 24,1%, u žien 18,8%). Značne nadpriemerný podiel rozvedených snúbencov dosahujú aj okresy Komárno, Levice, Nitra, Nové Zámky, Šaľa, Banská Bystrica, Banská Štiavnica, Rimavská Sobota, Lučenec. V týchto okresoch sa podiel sobášov u rozvedených mužov pohyboval v rozmedzí 16–21%, u rozvedených žien 14 - 16%. Výrazne podpriemerné podiely sobášov rozvedených snúbencov mali naopak okresy Bytča, Čadca, Dolný Kubín, Námestovo, Tvrdošín, Stará Ľubovňa, Svidník, Sabinov, Snina, Levoča, Humenné, s hodnotami u mužov 1–5%, u žien 0–4%. Podiel sobášov ovdovených snúbencov je veľmi nízky (do 1%). Vyššie hodnoty ovdovených snúbencov počas celého sledovaného obdobia opäť vystupujú len v Bratislave (u mužov 1,5% a u žien 1,4%).

Regionálna diferencovanosť sobášnosti na Slovensku je značná. Tradičný prístup k uzatváraniu manželstva a formovaniu rodiny, často ovplyvnený vyšším stupňom religiozity obyvateľstva sa prejavuje najmä v okresoch severného a východného Slovenska. Spravidla sa v tejto skupine okresov súbežne uplatňuje i faktor vekovej štruktúry obyvateľstva. Ide o regióny s prevahou detskej a reprodukčnej kategórie, t.j. s väčším sobášnym potenciálom obyvateľstva.

Početná skupina okresov na južnom a strednom Slovensku, ako aj hlavné mesto Bratislava, dosahujú nižšiu úroveň sobášnosti mužov a žien, nižší podiel prvých sobášov, relatívne vyšší podiel druhých sobášov a vyšší podiel sobášov rozvedených, majú vyšší sobášny vek a sobášny vek pri prvom sobáši mužov a žien. Relatívne opačné hodnoty dosahovali okresy severného a východného Slovenska.

2. Rozvodovosť

Rozvod je negatívny demografický jav z hľadiska formovania rodiny i z hľadiska reprodukcie obyvateľstva. Je zároveň i závažným sociálnym javom, ktorý ovplyvňuje množstvo spoločenských, právnych, ekonomických faktorov. Z demografického hľadiska sa však na druhej strane rozvodom rozširuje sobášny potenciál obyvateľstva a značná časť rozvedených osôb znova uzatvára manželstvo, resp. sa zúčastňuje na reprodukcii obyvateľstva.

Základnou charakteristikou posledného obdobia je rast počtu rozvodov v Slovenskej republike z 8,1 tisíc v roku 1993 až na 9,8 tisíc v roku 2001. V roku 1997 pozorujeme mierne zníženie, ale od roku 1998 nastupuje opäť tendencia rastu. Podobne aj u štandardizovanej miery rozvodovosti mužov a žien možno pozorovať mierny nárast v období 1993–2001. Na začiatku sledovaného obdobia dosahovala u mužov 3,12 ‰, do roku 2001 sa zvýšila na 3,62 ‰. U žien dosahovala na začiatku sledovaného obdobia 3,00 ‰, v roku 1997 už 3,25 ‰ a na konci sledovaného obdobia sa zvýšila na 3,43 ‰.

Informácie o vývoji intenzity rozvodovosti poskytuje analýza úhrnnej rozvodovosti. Aj u tohto ukazovateľa možno pozorovať rast hodnôt. V roku 1993 sa úhrnná rozvodovosť pohybovala na úrovni 0,21, v rokoch 1996–1998 pozorujeme miernu stabilizáciu jej hodnôt na úrovni zhruba 0,26. Od roku 2000 pozorujeme prudšie zvyšovanie jej úrovne, v roku 2001 na hodnotu 0,29, t.j. zo 100 uzavretých manželstiev sa 29 rozviedlo.

Návrhy na rozvod podávali prevažne ženy, podiel týchto návrhov sa pohyboval v rozmedzí 67–69% všetkých návrhov. Návrhy na rozvod zo strany muža tvoria na Slovensku dlhodobo menší podiel, v roku 2001 len 32,7%.

Ďalším sprievodným znakom rozvodovosti je rast priemerného veku pri rozvode. Tento rast súvisí hlavne so zvyšujúcim sa sobášnym vekom. V roku 2001 dosahoval u mužov 38,6 roka a 36,1 roka u žien. Oproti roku 1993 vzrástol o 2,8 roka u mužov a 2,9 roka u žien. Najvyššia rozvodovosť mužov bola počas celého obdobia 1993–2001 vo vekových kategóriách 25–29, 30–34 rokov. Od roku 1993 možno pozorovať stále vyššiu rozvodovosť mužov práve vo vekovej kategórii 30–34 rokov. Rozvody u žien sú zaznamenávané častejšie v nižšom veku ako u mužov, čo súvisí s nižším sobášnym vekom žien. Najvyšší počet rozvodov u žien je zastúpený vo vekovej kategórii 25–29 rokov, kde pozorujeme nárast ich počtu od roku 1993 z 1 779 až na 2 120 v roku 2001. Nárast rozvodovosti žien je viditeľný vo vekovej kategórii 30–34 rokov.

Medzi najviac zastúpené príčiny rozvodov na Slovensku dlhodobo patrí rozdielnosť pováh, názorov a záujmov, a to u oboch pohlaví. Podiel tejto príčiny rozvodovosti sa zvýšil v období 1993–2001 zo 42% na 56,9%. U mužov je to ďalej alkoholizmus a nevera. U žien druhú najväčšiu skupinu tvorili rozvody, pri ktorých súd nezistil zavinenie a tretiu ostatné príčiny.

Rastie aj priemerná dĺžka trvania manželstva pri rozvode. Do roku 2001 vzrástla na 13,1 roka, t.j. od roku 1993 sa zvýšila o 2,5 roka.

Pozoruhodný je i vývoj rozvodovosti v závislosti od počtu detí. Kým v minulosti najdynamickejšie rástla rozvodovosť s dvoma závislými deťmi, v posledných rokoch sa jej podiel znižuje. V roku 1993 tvorila 29,5% a do roku 2001 klesla na 24,2%. Najvyššie zastúpenie majú rozvody s jedným dieťaťom, v roku 2001 tvorili až 40,4%. Ich podiel sa tiež postupne zvyšuje. Významnou črtou rastu rozvodovosti je aj zvyšovanie počtu rozvodov u bezdetných manželstiev, ktorých podiel sa zvýšil od roku 1993 o viac ako 4 percentuálne body a v roku 2001 dosiahol 29,9%. V posledných rokoch klesá podiel viacdetných manželstiev (rozvody s tromi a viac deťmi). S rastúcim počtom detí sa rozvodovosť znižuje, deti sú do určitej miery stabilizátorom manželstva, rodiny. Rast počtu rozvodov s jedným dieťaťom a rozvodov u bezdetných manželstiev možno dávať do súvislosti s trendom poklesu pôrodnosti na Slovensku.

Rozvodovosť je na Slovensku priestorovo diferencovaná. Spôsobuje ju viacero činiteľov, medzi ktoré možno zaradiť úroveň ekonomického rozvoja, národnostnú a religióznu štruktúru obyvateľstva, stupeň urbanizácie, vekovú štruktúru a ďalšie.

V období 1993–2001 na úrovni krajov Slovenskej republiky rastie počet rozvodov vo všetkých krajoch. Na začiatku sledovaného obdobia mali na rozvodoch v SR najväčší podiel kraje Bratislavský (17,0%), Nitriansky (15,0%) a Banskobystrický (14,4%). Na konci obdobia sa zvýšil podiel Banskobystrického kraja (15,4%), ale podiel Bratislavského a Nitrianskeho kraja sa znížil (na 14,6%, resp. 14,4%). Najnižší podiel rozvodov v SR si počas celého obdobia udržiava Prešovský kraj (8,4% v roku 1993, 9,1% v roku 2001).

Tab. 2.1: Počet rozvodov v krajoch

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
BL	1386	1420	1424	1572	1446	1603	1460	1434	1435
TA	844	888	998	941	859	867	970	956	993
TC	887	1015	1050	1001	943	912	1008	1050	1160
NI	1223	1356	1328	1434	1270	1313	1427	1360	1418
ZI	865	979	1014	1034	965	931	1049	993	1065
BC	1169	1260	1308	1407	1387	1447	1495	1428	1508
PV	684	689	756	867	842	825	839	791	889
KI	1085	1059	1100	1146	1426	1414	1416	1261	1349

Tab. 2.2: Podiel rozvodov v krajoch (SR = 100%)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
BL	17,02	16,39	15,86	16,72	15,82	17,21	15,11	15,46	14,62
TA	10,36	10,25	11,12	10,01	9,40	9,31	10,04	10,31	10,12
TC	10,89	11,71	11,70	10,65	10,32	9,79	10,43	11,32	11,82
NI	15,02	15,65	14,79	15,25	13,90	14,10	14,77	14,67	14,44
ZI	10,62	11,29	11,29	11,00	10,56	10,01	10,85	10,71	10,85
BC	14,36	14,54	14,57	14,96	15,18	15,54	15,47	15,40	15,35
PV	8,41	7,95	8,42	9,22	9,21	8,86	8,68	8,53	9,06
KI	13,32	12,22	12,25	12,19	15,61	15,18	14,65	13,60	13,74

Tab. 2.3: Štandardizovaná miera rozvodovosti v krajoch – muži²

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
BL	4,66	4,72	4,73	5,13	4,68	5,19	4,69	4,58	4,79
TA	3,14	3,28	3,65	3,42	3,10	3,11	3,42	3,36	3,50
TC	2,97	3,38	3,47	3,29	3,08	2,97	3,26	3,36	3,74
NI	3,50	3,86	3,76	4,05	3,55	3,66	3,92	3,74	3,88
ZI	2,59	2,92	2,99	3,01	2,81	2,68	3,00	2,83	3,03
BC	3,62	3,89	4,01	4,30	4,22	4,37	4,50	4,27	4,51
PV	1,91	1,90	2,06	2,33	2,26	2,20	2,19	2,07	2,30
KI	2,99	2,90	2,98	3,09	3,81	3,77	3,72	3,29	3,55

Tab. 2.4: Štandardizovaná miera rozvodovosti v krajoch – ženy²

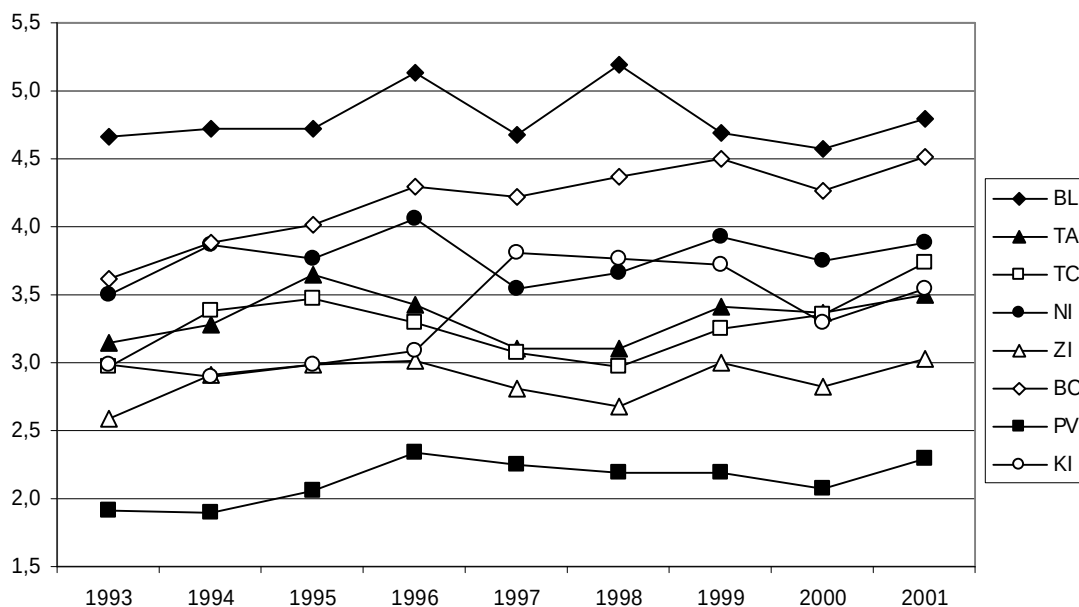
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
BL	4,12	4,17	4,16	4,55	4,16	4,61	4,18	4,04	4,24
TA	3,02	3,15	3,51	3,28	2,95	2,97	3,25	3,19	3,34
TC	2,88	3,28	3,37	3,19	2,99	2,88	3,15	3,25	3,62
NI	3,37	3,72	3,61	3,88	3,41	3,50	3,77	3,58	3,71
ZI	2,54	2,84	2,91	2,94	2,73	2,61	2,92	2,75	2,94
BC	3,46	3,71	3,83	4,08	4,01	4,17	4,27	4,01	4,27
PV	1,82	1,81	1,97	2,23	2,16	2,10	2,10	1,97	2,20
KI	2,82	2,73	2,81	2,91	3,60	3,56	3,50	3,11	3,34

Štandardizovaná miera rozvodovosti mužov a žien za sledované obdobie má tendenciu rastu vo všetkých krajoch SR. Najvyššiu mieru štandardizovanej rozvodovosti si udržiava Bratislavský kraj, s hodnotami v roku 2001 u mužov 4,79% a u žien 4,24%. Nadpriemerné hodnoty dosahoval aj Banskobystrický kraj, v roku 2001 u mužov 4,51% a 4,27% u žien. Prudký nárast štandardizovanej miery rozvodovosti mužov aj žien možno sledovať v Košickom kraji, hlavne medzi rokmi 1996 a 1997. Situáciu v rozvodovosti v týchto krajoch možno vysvetliť vyššou urbanizáciou, vyššou anonymitou mestského prostredia a liberálnejším rodinným správaním. Najnižšie hodnoty štandardizovanej rozvodovosti u oboch pohlaví dosahoval Prešovský kraj a Žilinský kraj s hodnotami 2,30% u mužov a 2,20% u žien, resp. 3,03% u mužov a 2,94% u žien. Pre Prešovský a Žilinský kraj je charakteristický vyšší vplyv

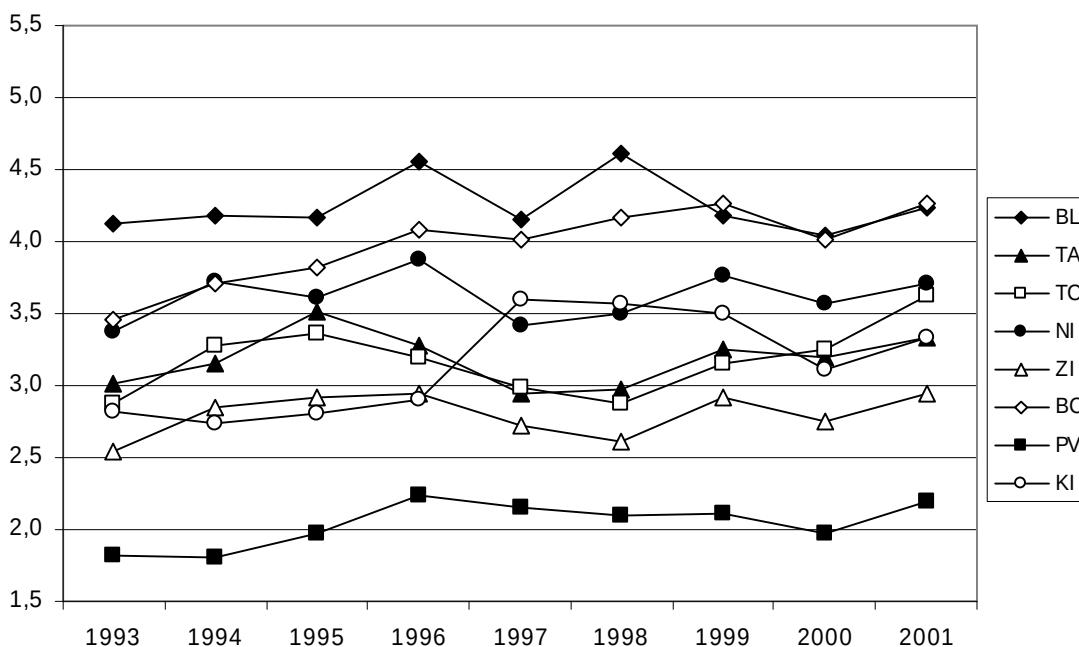
² Štandard: veková štruktúra SR v roku 1993

katolíckeho vierovyznania, tradícií, čo vplýva na nižšie hodnoty rozvodovosti. Ostatné kraje mali relatívne podobný vývoj rastu štandardizovanej miery rozvodovosti mužov a žien. Počas celého obdobia sa vo všetkých krajoch udržiava vyššia štandardizovaná miera rozvodovosti mužov ako žien.

Graf 2.1: Štandardizovaná miera rozvodovosti mužov v krajoch



Graf 2.2: Štandardizovaná miera rozvodovosti žien v krajoch



Charakteristickým znakom rozvodovosti posledných rokov je nárast priemernej dĺžky trvania manželstva pri rozvode. Tento trend sa potvrdil aj na úrovni krajov Slovenska. V roku 1993 väčšina krajov Slovenskej republiky dosahovala priemernú dĺžku trvania manželstva okolo 10 rokov, v roku 2001 to už bolo okolo 13 rokov. V roku 2001 bola najväčšia v Bratislavskom kraji (13,6 roka), ale aj všetky ostatné kraje mali už v tomto roku priemernú dĺžku trvania manželstva viac ako 13 rokov.

S rastom sobášneho veku súvisí aj rast priemerného rozvodového veku, pretože manželstvá sa rozvádzajú zväčša až po určitom období ich trvania. V období 1993 – 2001 rastie priemerný vek pri rozvode u oboch pohlaví vo všetkých krajoch Slovenskej republiky. Priemerný rozvodový vek mužov je o 2 – 3 roky vyšší ako u žien, čo opäť súvisí so vzájomným sobášnym vekom mužov a žien. Najvyšší rozvodový vek mužov aj žien počas celého obdobia bol v Bratislavskom kraji, v ktorom pozorujeme tendenciu jeho neustáleho zvyšovania. U mužov dosahoval 40,1

roka a u žien 37,5 roka, čo sú výrazne nadpriemerné hodnoty v porovnaní s rozvodovým vekom v ostatných krajoch. V hodnotách ostatných krajov nie sú výrazné diferencie, ale aj tu sa uplatňuje tendencia postupného zvyšovania veku pri rozvode.

V roku 1993 bola vo všetkých krajoch zaznamenaná najvyššia rozvodovosť mužov vo vekovej kategórii 25–29 rokov, s výnimkou Bratislavského a Žilinského, v ktorých sa najčastejšie rozvádzali muži vekovej kategórie 30–34 rokov. V roku 2001 už všetky kraje SR vykazovali najvyššiu rozvodovosť mužov vo vekovej kategórii 30–34 rokov.

Nárast rozvodovosti môžeme pozorovať aj vo vekovej kategórii 35–39 ročných mužov, ktorá bola pomerne vysoká v Bratislavskom a Banskobystrickom kraji.

Najvyššia rozvodovosť žien bola v roku 1993 vo vekovej kategórii 25–29 ročných žien vo všetkých ôsmich krajoch SR. Do roku 2001 sa situácia zmenila, najvyššia rozvodovosť žien sa presunula do vekovej kategórie 30–34 rokov, iba v Nitrianskom a Žilinskom kraji zostala najvyššia vo vekovej kategórii 25–29 rokov.

Pri hodnotení rozvodov podľa počtu maloletých detí treba zdôrazniť, že v sledovanom období dochádza k poklesu počtu rozvodov s dvomi, s tromi a viacerými deťmi. V súčasnosti najväčší podiel tvoria rozvody s jedným dieťaťom, a tento podiel sa u všetkých krajov zvyšuje. V roku 2001 bol podiel rozvodov s jedným dieťaťom väčší ako 40% v Nitrianskom, Bratislavskom, Trnavskom a Trenčianskom kraji, naopak v Prešovskom a Košickom kraji nedosiahol 37%. Počas sledovaného obdobia dochádza k zvyšovaniu počtu rozvodov u bezdetných partnerov, najintenzívnejšie v Košickom kraji o 7,7%, Prešovskom kraji o 5,8%, Bratislavskom a Žilinskom o 5%. Pritom práve Bratislavský kraj má najväčší podiel rozvodov u bezdetných partnerov (28,9% až 33,9%) a Žilinský najmenší (22,2% až 27,2%). Príčiny zvyšovania podielu rozvedených manželstiev s jedným dieťaťom a bezdetných manželstiev možno vidieť v klesajúcej pôrodnosti SR a začínajúceho preferovania modelu jednotetnej rodiny.

Vo všetkých ôsmich krajoch počas celého obdobia bola najčastejšou príčinou rozvodov mužov aj žien rozdielnosť pováh, názorov a záujmov. Najväčšie zastúpenie mala táto príčina v Bratislavskom kraji, s podielom 53,8% na začiatku a až 73,2% na konci sledovaného obdobia. Vyšší podiel tejto príčiny v porovnaní s ostatnými kraji bol v Trnavskom kraji (na začiatku 49,4%, na konci už 65,6%), najnižšie zastúpenie mala v Žilinskom kraji (47,6% až 58,3%) a Trenčianskom kraji (32,0% až 46,3%).

Druhou najčastejšie udávanou príčinou rozvodov u mužov počas celého obdobia bol alkoholizmus. Najmenej zastúpený ako príčina rozvodu u mužov bol v Bratislavskom a Trnavskom kraji. Ostatné kraje vykazujú relatívne vyššie zastúpenie, 10% a viac, so všeobecnou tendenciou poklesu. Treťou najčastejšou príčinou rozvodu mužov počas celého obdobia bola nevera, s najmenším zastúpením v Žilinskom, Trnavskom a Bratislavskom kraji (7–13%). Relatívne podobné, ale vyššie zastúpenie (10–14%) tejto príčiny rozvodu, bolo vo všetkých ostatných krajoch, opäť s tendenciou poklesu. Štvrtou najčastejšou príčinou rozvodu mužov bol nezáujem o rodinu, vrátane ukončenia spolužitia.

Druhú najväčšiu skupinu príčin rozvodov žien tvoria rozvody, u ktorých súd nezistil zavinenie (20–30%), s najmenším zastúpením v Bratislavskom kraji do 20%. V ostatných krajoch zastúpenie tejto príčiny rozvodu bolo relatívne vyššie, s tendenciou poklesu. Treťou najčastejšou príčinou rozvodu žien boli ostatné príčiny, tvorili okolo 10% a ich zastúpenie sa znižuje vo všetkých krajoch. Štvrtou najčastejšou príčinou rozvodu žien bola nevera.

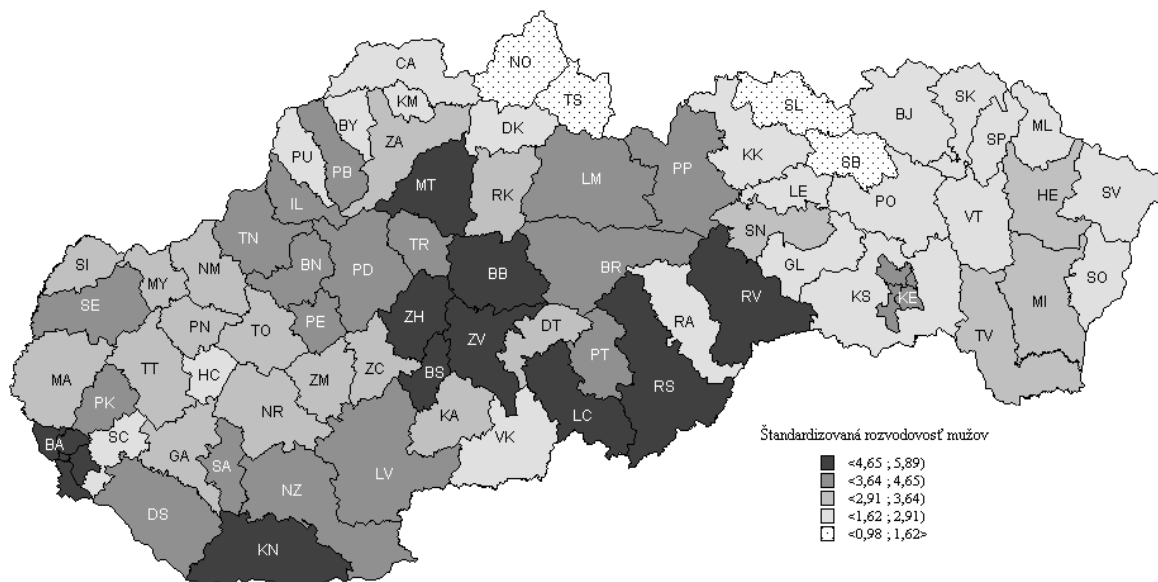
Pri hodnotení počtu rozvodov v sledovanom období možno hovoriť aj o ich raste na úrovni okresov SR. Počet rozvodov sa v tomto období zvýšil v 60 okresoch (bez okresov v mestách Bratislava a Košice), naopak 6 okresov zaznamenalo pokles a v 4 okresoch sa stav nezmenil. O necelé 1% sa znížil aj počet rozvodov v Bratislave, ale v Košiciach tento počet mierne vzrástol. Najväčší počet rozvodov počas sledovaného obdobia na úrovni okresov zaznamenávali Prievidza, Komárno, Levice, Nitra, Nové Zámky, Banská Bystrica. Najmenej rozvodov bolo v okresoch Námestovo, Bytča, Tvrdošín, Levoča, Medzilaborce, Sabinov, Stará Ľubovňa. Napríklad v okrese Námestovo bolo v roku 1993 iba 9 rozvodov, ale ich počet sa do roku 2001 strojnásobil. Trojnásobne vzrástol počet rozvodov aj v okrese Bardejov a v okrese Rožňava sa zvýšil dvojnásobne.

Vhodnejším ukazovateľom na hodnotenie rozvodovosti je štandardizovaná miera rozvodovosti, v ktorej je eliminovaný vplyv vekovej štruktúry. Štandardizovaná rozvodovosť má u mužov aj u žien rovnaké priestorové rozloženie, ale u žien dosahuje o niečo nižšie hodnoty. Najvyššia bola v Bratislave (u mužov 4,65–5,89‰ a u žien 4,23–5,71‰), vysoká bola u obidvoch pohlaví na strednom Slovensku - v okresoch Banská Bystrica, Martin, Žiar nad Hronom, Zvolen, Banská Štiavnica, Lučenec, Rimavská Sobota, v izolovane ležiacich okresoch Rožňava a Komárno a u žien aj v okresoch Turčianske Teplice a Bánovce nad Bebravou. Do kategórie s vyššou štandardizovanou rozvodovosťou mužov a žien možno zaradiť aj ďalšie okresy západného a stredného Slovenska, s výnimkou severných okresov. Okresy Kysúc, Oravy a celá oblasť východného Slovenska, okrem mesta Košice, mali naopak podpriemernú štandardizovanú rozvodovosť. Medzi okresmi východného Slovenska nadobúdala štandardizovaná rozvodovosť relatívne vyššie hodnoty iba v okresoch Trebišov, Michalovce a Humenné. Priestorová diferenciácia rozvodovosti je ovplyvnená viacerými faktormi, ako sú napr. náboženská a národnostná štruktúra, tradície, ekonomický rozvoj, stupeň urbanizácie a z nich vyplývajúca spoločenská akceptácia rozvodov.

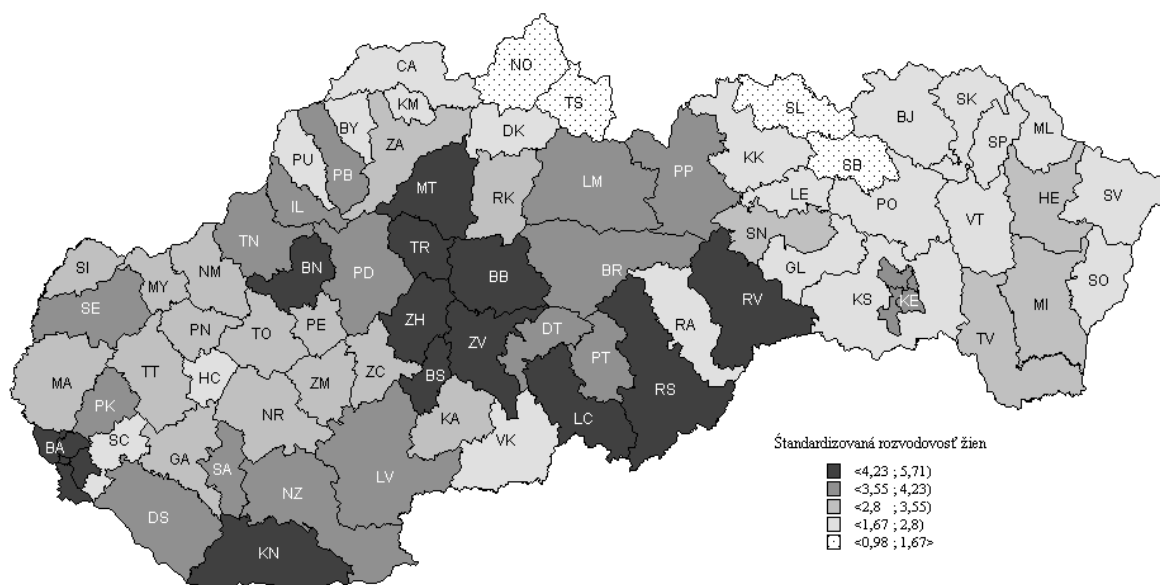
Priemerná dĺžka trvania manželstva pri rozvode sa v sledovanom období zvyšovala aj na úrovni okresov Slovenska. Priestorové rozloženie priemernej dĺžky trvania manželstva pri rozvode na úrovni okresov je veľmi pestré a nevytvára žiadne kompaktné regionálne útvary. Napríklad v roku 1993 najväčšiu priemernú dĺžku trvania

manželstva pri rozvode dosahovali okresy Bardejov (14,3 roka), Tvrdošín (13,7 roka) a Trnava (12,5 roka), v roku 2001 okresy Myjava (17,4 roka), Medzilaborce (17,1 roka), Stará Ľubovňa (15,7 roka) a Tvrdošín (15,6 roka). Naopak, najmenšia priemerná dĺžka trvania manželstva pri rozvode v roku 1993 bola v okresoch Sabinov, Turčianske Teplice a Sobrance (8,5 roka a menej), v roku 2001 v okresoch Námestovo (9,5 roka) a Banská Štiavnica (10,8 roka).

Mapa 2.1: Štandardizovaná rozvodovosť mužov v okresoch SR v roku 2001³



Mapa 2.2: Štandardizovaná rozvodovosť žien v okresoch SR v roku 2001³



Podiel rozvodov bez detí má veľmi pestré rozloženie na úrovni okresov SR. V meste Bratislava dominoval počas celého obdobia značne vysoký podiel rozvodov bez detí, vo východoslovenských okresoch to bolo naopak. Všeobecná tendencia zvyšovania podielu rozvodov bez detí sa však uplatnila takmer vo všetkých okresoch.

Najväčší podiel rozvodov tvoria prevažne rozvody s jedným dieťaťom. Ich priestorové rozloženie je na úrovni okresov tiež veľmi pestré a prejavujú sa v ňom značné diferencie. Počas sledovaného obdobia možno pozorovať v 60 okresoch, t.j. v 86% okresoch (bez okresov Bratislavy a Košíc) nárast podielu rozvodov s jedným dieťaťom, čo súvisí s už spomínaným zmenšovaním slovenskej rodiny, spôsobeným poklesom pôrodnosti.

³Standard: veková štruktúra SR v roku 1993

Tab. 2.5: Rozvody s jedným dieťaťom v okresoch (v %)

Najvyšší podiel rozvodov				Najnižší podiel rozvodov			
1993		2001		1993		2001	
Levoča	48,4	Svidník	62,9	Stropkov	10,0	Kežmarok	22,0
Brezno	47,6	Sobrance	53,9	Sabinov	13,3	Kysucké Nové Mesto	25,5
Piešťany	47,5	Zlaté Moravce	52,3	Tvdošín	14,3	Myjava	29,4
Pezinok	47,1	Malacky	50,9	Skalica	17,7	Dolný Kubín	30,2
Trenčín	46,6	Gelnica	50,0	Stará Ľubovňa	19,1	Bytča	31,0
Dunajská Streda	46,3	Dun. Streda	49,2	Bytča	22,2	Žarnovica	31,3
Gelnica	45,8	Topoľčany	49,1	Námestovo	22,2	Prešov	32,2
Topoľčany	44,3	Pezinok	48,8	Medzilaborce	26,7	Košice - okolie	32,2
Bánovce nad Bebravou	42,6	Komárno	47,9	Turčianske Teplice	27,3	Revúca	33,3

Aj rozvody s dvoma deťmi majú veľmi pestré rozloženie na úrovni okresov SR, so všeobecnou tendenciou poklesu. Počas celého sledovaného obdobia najväčší podiel rozvodov s dvoma deťmi (30-50%) mali okresy Námestovo, Tvrdosín, Medzilaborce, Stropkov, Kysucké Nové Mesto.

Rozvody s tromi a viacerými deťmi tvoria malý podiel z celkového počtu rozvodov. Zaujímavé je, že najväčší podiel bol v roku 2001 zaznamenaný v okresoch Kežmarok (15,3%), Námestovo (14,3%), Bytča (13,8%), Snina (13,9%), Levoča (12,9%), čo sú ale okresy, v ktorých ešte stále dominuje tradičný viacdetný rodinný model.

Vek rozvádzajúcich sa manželov má pre posúdenie charakteru rozvodovosti dôležitý význam, hlavne v súvislosti so zmenami úrovne plodnosti. Týka sa to predovšetkým žien v reprodukčných vekových skupinách, nakoľko plodnosť rozvedených žien je podstatne nižšia ako plodnosť vydatých žien.

Tab. 2.6: Priemerný vek pri rozvoze v okresoch

Najvyšší priemerný vek				Najnižší priemerný vek			
muži		ženy		muži		ženy	
Myjava	42,4	Myjava	39,4	Námestovo	34,0	Námestovo	31,0
Medzilaborce	41,9	Medzilaborce	38,8	Gelnica	35,4	Gelnica	33,3
Piešťany	40,5	Piešťany	38,0	Turčianske Teplice	35,9	Turčianske Teplice	33,4
Stará Ľubovňa	40,4	Stará Ľubovňa	38,0	Banská Štiavnica	36,0	Banská Štiavnica	33,5
Poltár	39,8	Dolný Kubín	37,9	Svidník	36,1	Malacky	33,8
Rimavská Sobota	39,8	Sabinov	37,6	Trebišov	36,5	Kysucké Nové Mesto	34,0
Poprad	39,7	Poltár	37,5	Vranov nad Topľou	36,6	Púchov	34,0

Vysoký priemerný vek muža aj ženy pri rozvoze sa udržiaval v Bratislave, kde v roku 2001 dosiahol u mužov hodnotu 40,7 roka a u žien 38,3 roka (v okrese Bratislava I dokonca 41,8 roka u mužov a 39,5 roka u žien), čo je dané špecifickým postavením Bratislavy ako hlavného mesta a centra nadregionálneho významu. Priestorové rozloženie veku pri rozvoze súvisí aj so sobášnym vekom, i keď rozloženie priemerného rozvodového veku je oveľa diferencovanejšie. Pritom najvyšší rozvodový vek u oboch pohlaví bol v okrese Myjava a Medzilaborce. Podobne vysoké hodnoty dosahovali aj okresy Košice (39,8 roka). Nižší priemerný vek pri rozvoze mali predovšetkým okresy severného a východného Slovenska. Rozloženie priemerného rozvodového veku je aj napriek uvedeným skutočnostiam veľmi mozaikovité. Počas sledovaného obdobia sa priemerný vek pri rozvoze u oboch pohlaví zvyšoval takmer vo všetkých okresoch Slovenskej republiky, najvýraznejšie od roku 1996. Je to najmä v dôsledku posunu uzatvorenia manželstva do vyššieho veku.

Počas obdobia 1993–2001 dochádza k posunu najvyššej rozvodovosti mužov z vekových kategórií 25–29 ročných a 30–34 ročných do vekových kategórií 30–34 ročných a 35–39 ročných vo väčšine okresov SR. Najvyššia rozvodovosť žien vo väčšine okresov SR bola v roku 1993 zaznamenaná vo vekovej kategórii 25–29 rokov, ale v roku 2001 už väčšina okresov zaznamenáva najvyššiu rozvodovosť žien vo vekovej kategórii 30–34 rokov. V nižšej vekovej kategórii počas celého sledovaného obdobia dominovala sobášnosť mužov a žien z okresov severného a východného Slovenska.

Takmer vo všetkých okresoch Slovenskej republiky bola hlavnou príčinou rozvodovosti mužov aj žien rozdielnosť pováh názorov a záujmov a podiel rozvodov s touto príčinou stále rastie. Na konci sledovaného obdobia najnižšie zastúpenie tejto príčiny bolo v Námestove (10,7%), ale v Bratislave zahŕňala až tri štvrtiny rozvedených manželstiev (extrémne vysoké, až 99,1% zastúpenie, mala v okrese Bratislava V). Pre rozvádzajúcich sa je pravdepodobne jednoduchšie a menej problematické uviesť ako hlavnú práve túto príčinu. Medzi ďalšie najviac zastúpené príčiny rozvodovosti na strane muža patria alkoholizmus, nevera a nezáujem o rodinu. Zo strany ženy sú to

ďalej ostatné príčiny a veľký podiel majú aj také rozvody, u ktorých súd nezistil zavinenie. Hlavná príčina rozvodovosti – rozdielnosť pováh, názorov a záujmov mala najväčšie zastúpenie na západnom a strednom Slovensku, opačná situácia bola na východnom a severnom Slovensku. Ostatné príčiny rozvodovosti mužov a žien sú veľmi pestré diferencované medzi okresmi SR so všeobecnou tendenciou ich poklesu.

Na úrovni okresov sme mohli pozorovať počas celého sledovaného obdobia nárast rozvodovosti. S určitým zovšeobecnením možno hovoriť o dvoch typoch regiónov. Vyššia úroveň rozvodovosti sa udržiava na strednom, južnom Slovensku a v mestách Bratislava a Košice. Tradične nižšia miera rozvodovosti je v spišskej, šarišskej, severozemplínskej, kysuckej a oravskej oblasti. Tieto oblasti sú pod veľkým vplyvom tradícií a náboženstva. Väčšina ukazovateľov rozvodovosti vytvára pestré mozaikové rozloženie na území SR, ale vo všetkých okresoch možno pozorovať v sledovanom období rast priemernej dĺžky trvania manželstva pri rozvode, rast podielu rozvodov s jedným dieťaťom a bez detí. Rast priemerného rozvodového veku mužov a žien vo väčšine okresov SR možno dávať do súvislosti s rastom sobášneho veku. Priestorové rozloženie okresov SR podľa priemerného sobášneho veku je však rovnomernejšie ako priestorové rozloženie podľa priemerného rozvodového veku. Príčinou je viacero nedemografických faktorov, ktoré ovplyvňujú vývoj rozvodovosti, avšak ich vplyv nie je natoľko územne homogénny.

3. Plodnosť

Plodnosť žien je spolu s úmrtnosťou určujúcim procesom reprodukcie obyvateľstva. Jej význam v poslednej dobe narastá úmerne s jej poklesom, ktorý sa významne urýchlil v priebehu 90. rokov. Počet živonarodených v Slovenskej republike poklesol v porovnaní s koncom 70. rokov o takmer polovicu, len v rozmedzí rokov 1993 – 2001 sa znížil o 30 %, t.j. zo 73,3 tisíc na 51,1 tisíc. Úhrnná plodnosť žien sa znížila počas rovnakého obdobia o 40 %, pričom najprudší bol pokles o 21 % do roku 1995. Poklesom pod úroveň 1,3 dieťaťa na ženu sa v roku 1999 Slovensko zaradilo medzi krajiny s tzv. lowest-low fertility (najnižšou nízkou plodnosťou).

Znižovanie intenzity plodnosti je úzko späté s odkladaním pôrodov do vyššieho veku, s čím súvisí aj nárast priemerného veku matky pri pôrode (z 25 rokov v roku 1993 na 26,9 v roku 2001), najmä však pri prvom pôrode (z 22,6 v roku 1993 na 24,4 roku 2001), keďže pôrod odkladajú predovšetkým bezdetné ženy. Okrem intenzity dochádza tiež k významným zmenám v štruktúre plodnosti podľa veku a poradia. Mení sa celkový charakter reprodukčného správania slovenských žien.

Úhrnná plodnosť žien sa znížila z hodnoty 1,93 dieťaťa v roku 1993 na 1,19 v roku 2001. Znížila sa samozrejme aj intenzita plodnosti podľa veku, prakticky vo všetkých vekových skupinách do veku 30 rokov, čiže vo veku, kedy intenzita plodnosti bola tradične najvyššia. Zároveň sa maximum postupne presúva z vekovej skupiny 20–24 ročných do skupiny 25–29 ročných žien. Tento vývoj bude mať v budúcnosti priamy dôsledok v podobe zvýšenia plodnosti 30–39 ročných žien, čo sa už začína prejavovať v štruktúre rozloženia plodnosti podľa veku v roku 2000. Rozdelenie plodnosti podľa veku stratilo výrazné maximum a plodnosť je menej koncentrovaná do úzkeho vekového intervalu. Kým v minulosti malo 85 % žien vo veku 30 rokov ukončenú reprodukciu, v roku 2000 je to 75 %.

Zmena časovania pôrodov bude mať doista dopad aj na zmenu štruktúry plodnosti podľa poradia a najmä na nárast bezdetnosti. V dôsledku odkladania čast' plánovaných detí nebude môcť byť realizovaná, čo v budúcnosti ovplyvní úroveň konečnej aj úhrnnej plodnosti. V minulosti dochádzalo k redukcii pôrodov vyšších poradií a silný bol príklon k dvojdetnému modelu rodiny. Bezdetných bolo menej než 10 % žien. V minulosti bola populácia žien z hľadiska počtu narodených detí pomerne homogénna – takmer 50% žien malo dve deti, 15 % jedno dieťa. Transverzálne dáta z roku 2000 nám nedovoľujú vyriešiť relevantné závery vzhľadom na to, že nový reprodukčný model sa ešte neprejavil, väčšina žien materstvo naďalej odkladá. Očakáva sa však nárast bezdetnosti a vzrast podielu žien s jedným dieťaťom na úkor žien s dvoma deťmi.

Faktorom výrazne podmieňujúcim intenzitu plodnosti je v našich podmienkach tradične sobášnosť. Pokles intenzity plodnosti je spôsobený najmä poklesom zastúpenia vydatých žien v populácii. Mimomanželská plodnosť rastie relatívne, v dôsledku zvýšenia počtu slobodných žien. Rastie podiel mimomanželsky narodených detí. Kým koncom 80. rokov sa v manželstve rodilo 93 % detí, v roku 2001 len 80 %. Zdá sa, že plodnosť prestáva byť nevyhnutne determinovaná manželstvom.

Pokles počtu živonarodených medzi rokmi 1993 a 2001 bol homogénny a zastúpenie jednotlivých krajov na celkovom počte živonarodených zostalo približne zachované. Mierne vzrástol podiel krajov na východnom Slovensku na úkor poklesu zastúpenia krajov na západnom Slovensku, s výnimkou Bratislavy.

Tab. 3.1: Počet živonarodených v krajoch

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
BL	6603	5751	5546	5076	5036	4904	4724	4895	4614
TA	7011	6239	5809	5524	5358	5248	5152	4986	4578
TC	7989	7130	6251	6066	5900	5633	5579	5466	4911
NI	8586	7798	7216	7303	6940	6685	6603	6306	5780
ZI	10460	9390	8737	8370	8176	8137	7787	7781	7072
BC	8510	7684	7216	7144	6966	6763	6673	6347	5986
PV	13185	12185	11259	11142	10938	10626	10407	10245	9693
KI	10912	10193	9393	9498	9797	9586	9298	9125	8502

Podobne sa znížila štandardizovaná hrubá miera pôrodnosti. Najvýraznejšie bolo jej zníženie v krajoch západného Slovenska, opäť s výnimkou Bratislavy, kde hrubá miera v roku 2001 dosahovala len 60 % úrovne roku 1993. Jedine v Košickom kraji bol pokles nižší než 30 %. V prípade Bratislavy bol pokles 36 % len priemerný, najmä z toho dôvodu, že pôrodnosť tu bola nízka už v roku 1993. Poradie krajov sa v priebehu sledovaného obdobia nezmenilo, najvyššiu pôrodnosť majú naďalej kraje na východnom Slovensku a Žilinský kraj, najnižšiu kraje západného Slovenska.

Tab. 3.2: Podiel živonarodených v krajoch (SR=100%)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
BL	9,0	8,7	9,0	8,4	8,5	8,5	8,4	8,9	9,0
TA	9,6	9,4	9,5	9,2	9,1	9,1	9,2	9,0	9,0
TC	10,9	10,7	10,2	10,1	10,0	9,8	9,9	9,9	9,6
NI	11,7	11,7	11,7	12,1	11,7	11,6	11,7	11,4	11,3
ZI	14,3	14,1	14,2	13,9	13,8	14,1	13,9	14,1	13,8
BC	11,6	11,6	11,7	11,9	11,8	11,7	11,9	11,5	11,7
PV	18,0	18,4	18,3	18,5	18,5	18,5	18,5	18,6	19,0
KI	14,9	15,4	15,3	15,8	16,6	16,6	16,5	16,5	16,6

Tab. 3.3: Štandardizovaná miera živorodenosti v krajoch⁴

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
BL	11,43	9,78	9,26	8,34	8,17	7,82	7,43	7,61	7,32
TA	12,73	11,14	10,20	9,57	9,14	8,83	8,57	8,20	7,49
TC	13,26	11,68	10,10	9,68	9,29	8,77	8,60	8,34	7,53
NI	12,29	10,99	10,02	10,03	9,41	8,97	8,76	8,32	7,61
ZI	15,07	13,34	12,24	11,59	11,16	10,96	10,39	10,29	9,35
BC	13,22	11,77	10,90	10,66	10,30	9,87	9,65	9,12	8,53
PV	16,96	15,43	14,05	13,75	13,34	12,79	12,40	12,08	11,34
KI	14,42	13,26	12,04	12,00	12,26	11,86	11,41	11,11	10,28

Tab. 3.4: Úhrnná plodnosť v krajoch

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
BL	1,519	1,297	1,232	1,111	1,088	1,047	0,997	1,021	0,982
TA	1,728	1,514	1,385	1,297	1,240	1,198	1,161	1,113	1,019
TC	1,811	1,595	1,382	1,323	1,269	1,201	1,180	1,145	1,034
NI	1,663	1,485	1,356	1,357	1,274	1,214	1,187	1,126	1,032
ZI	2,080	1,840	1,685	1,591	1,535	1,510	1,426	1,413	1,223
BC	1,767	1,574	1,462	1,428	1,378	1,322	1,297	1,224	1,125
PV	2,307	2,099	1,912	1,869	1,816	1,737	1,687	1,642	1,476
KI	1,942	1,788	1,620	1,616	1,649	1,595	1,536	1,495	1,340

Poradie krajov zostáva nezmenené aj pri použití úhrnnej plodnosti žien. Pokles tohto ukazovateľa bol natoľko dramatický, že najnižšia hodnota roku 1993 (1,52 dieťaťa na ženu v Bratislavskom kraji) je vyššia než najvyššia hodnota roku 2001 (1,48 v Prešovskom kraji). Kým v roku 1993 Košický a Žilinský kraj presiahli hodnotu 2 detí na ženu, od roku 1995 nad túto úroveň nevystúpil žiadny z územných celkov a o osem rokov neskôr úhrnná plodnosť ani v jednom kraji nevystúpila nad 1,5 dieťaťa. K hodnote 1 dieťaťa na ženu sa Bratislavský kraj priblížil už v roku 1998, ostatné kraje na západnom Slovensku sa na túto úroveň dostávajú až v roku 2001. S výnimkou Košického kraja poklesla úhrnná plodnosť žien vo všetkých ostatných regiónoch o viac než tretinu. Relatívny pokles bol nízky v Bratislavskom kraji, keďže tu bola úhrnná plodnosť nízka už v roku 1993 a prepád plodnosti bol najdynamickejší. O viac než 40 % sa znížila hodnota ukazovateľa v Trenčianskom, Žilinskom a Trnavskom kraji.

S poklesom intenzity plodnosti je úzko spätá zmena jej rozloženia podľa veku. Strednou hodnotou rozloženia je priemerný vek matky pri narodení dieťaťa, ktorý narastá vo všetkých krajoch, nie však rovnakým tempom. Kým v Bratislavskom kraji sa zvýšil o 2,3 roka (z 25,8 v roku 1993 na 28,1 roka v roku 2001), v Prešovskom len o jeden rok (na 26,8 roka v roku 2001). V dôsledku rozdielného vývoja v jednotlivých regiónoch sa variabilita ukazovateľa zvyšuje. V roku 1993 bol najvyšší priemerný vek matky pri narodení dieťaťa v Žilinskom a Prešovskom kraji (25,8 roka), keďže ide o regióny s najvyššou plodnosťou vyšších poradií. Bratislavskému kraju pripadla tretia pozícia (bol to hlavne dôsledok odkladu pôrodov do vyššieho veku). Najnižší priemerný vek bol typický pre kraje, kde bola plodnosť koncentrovaná do nízkeho veku a kde sa na úhrnnej plodnosti v zvýšenej miere podieľali ženy do 20 rokov (Banskobystrický, Nitriansky kraj – do 25 rokov). V týchto krajoch bol priemerný vek matky pri narodení dieťaťa najnižší aj v roku 2001 (pod 26,7 roka). Najvyššie hodnoty priemerného veku v roku 2001 sú typické pre kraje, v ktorých je väčšina pôrodov koncentrovaná do vekovej skupiny 25–29 ročných žien a zastúpenie mladších vekových skupín na úhrnnej plodnosti sa znížilo. Ide o Bratislavský (28,1 roka) a Trenčiansky kraj (27,3 roka).

⁴ Štandard: veková štruktúra SR v roku 1993

Tab. 3.5: Priemerný vek matky pri narodení dieťaťa v krajoch

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
BL	25,77	25,98	26,34	26,69	26,88	27,18	27,41	27,92	28,05
TA	24,91	25,14	25,36	25,58	25,85	26,05	26,1	26,38	26,69
TC	25,39	25,61	25,78	25,92	26,13	26,43	26,72	26,96	27,31
NI	24,83	24,96	25,17	25,44	25,61	25,92	26,03	26,25	26,56
ZI	25,82	25,99	26,12	26,31	26,48	26,66	26,78	26,94	27,22
BC	24,61	24,86	25,12	25,22	25,56	25,64	25,94	26,13	26,40
PV	25,78	25,82	25,91	26,13	26,35	26,34	26,53	26,59	26,81
KI	24,95	25,23	26,10	25,50	25,73	25,81	25,97	26,09	26,33

Tab. 3.6: Priemerný vek matky pri narodení 1. dieťaťa v krajoch

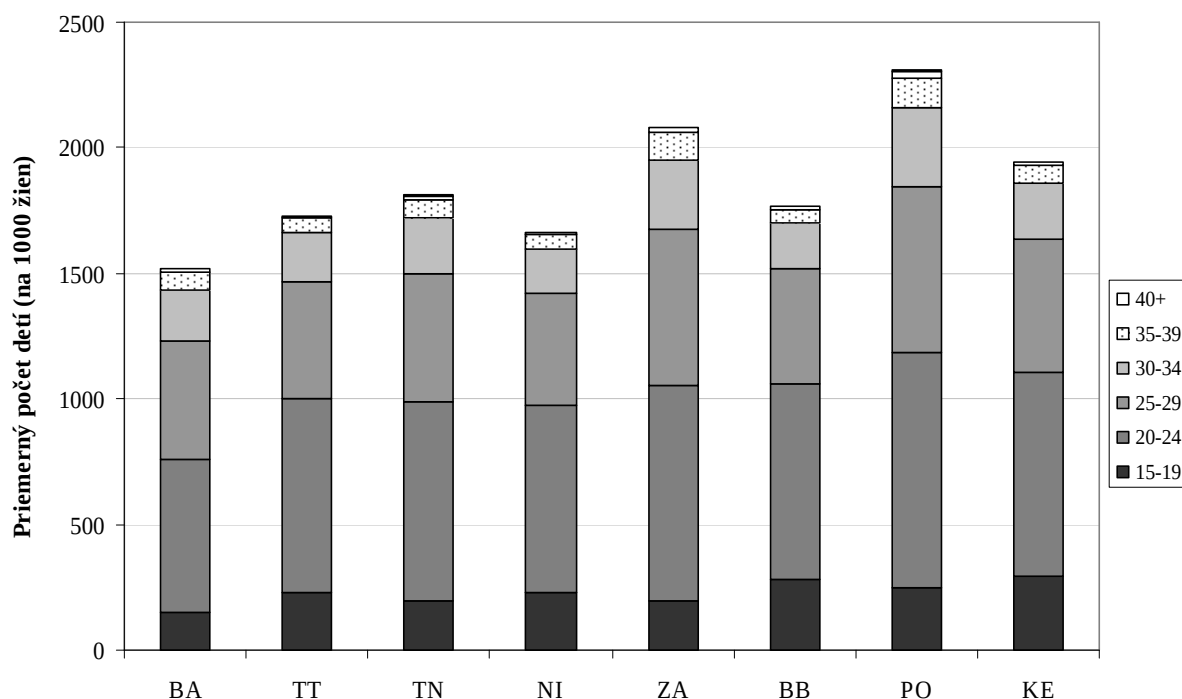
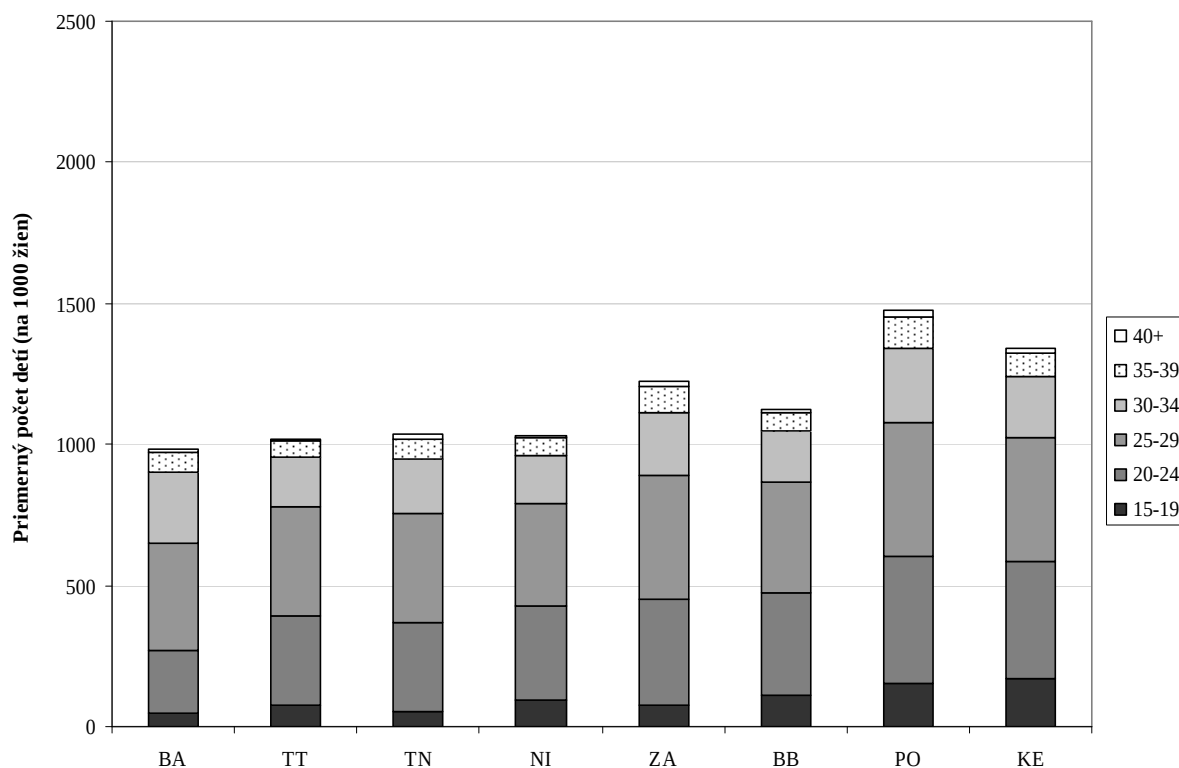
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
BL	23,65	23,80	24,15	24,66	24,95	25,21	25,58	26,08	26,18
TA	22,39	22,58	22,84	22,95	23,24	23,52	23,66	24,05	24,39
TC	22,73	23,02	23,13	23,39	23,39	23,83	24,31	24,52	24,78
NI	22,45	22,51	22,74	22,90	23,14	23,44	23,58	23,92	24,44
ZI	22,79	23,04	23,02	23,31	23,42	23,73	23,86	24,22	24,32
BC	22,33	22,48	22,75	22,75	22,97	23,27	23,47	23,81	23,97
PV	22,61	22,67	22,89	22,94	23,16	23,14	23,40	23,62	23,64
KI	22,52	22,66	22,72	22,87	23,11	23,15	23,32	23,58	23,73

Nedostatkom použitého ukazovateľa je skutočnosť, že vyšší priemerný vek matiek pri narodení dieťaťa môže rovnako odrážať vyššiu intenzitu plodnosti vyšších poradií, ako aj odkladanie pôrodov do vyššieho veku. Pre zmenu reprodukčného správania je typická práve druhá situácia. Preto je vhodnejšie použitie priemerného veku matky pri narodení 1. dieťaťa. Podľa tohto ukazovateľa je územie Slovenska diferencovanejšie, keďže podobne ako v predchádzajúcim prípade došlo k najvýraznejšiemu nárastu v tých priestoroch, kde už bola hodnota vysoká (nárast o 2,0 – 2,5 roka), kým v krajoch s nízkym priemerným vekom pri narodení 1. dieťaťa došlo k zvýšeniu len o 1 rok. Najnižšie sú hodnoty v Košickom, Prešovskom a Banskobystrickom kraji (do 24 rokov v roku 2001), kde stále pretrvávajú model skorej reprodukcie (príloha 3). Zdá sa, že jedným z faktorov, ovplyvňujúcich nízky nárast a hodnotu ukazovateľa, je tiež zvýšené zastúpenie obyvateľov rómskej národnosti. V Žilinskom a Prešovskom kraji je okrem nízkeho veku matky pri narodení 1. dieťaťa súčasne pomerne vysoký priemerný vek matky pri pôrode, čo potvrdzuje predpoklad vyššej intenzity plodnosti vyšších poradií.

Bratislavský kraj sa výrazne odlišuje jednak najvyšším nárastom priemerného veku matky pri narodení 1. dieťaťa (2,5 roka), jednak jeho najvyššou hodnotou 26,2 roka. Odstup od ostatných krajov sa od roku 1993 zvýšil. Pomerne vysoký je tak nárast, ako aj hodnota ukazovateľa (24,8 roka) v Trenčianskom kraji. V priebehu rokov 1993–2001 došlo k polarizácii krajov na oblasť východného a severného Slovenska s nízkym priemerným vekom matky pri narodení dieťaťa a oblasť západného Slovenska s vysokými hodnotami a prechodom na nový typ reprodukčného správania.

Posun v reprodukčnom správaní smerom k novému reprodukčnému modelu je dostatočne badateľný pri použití profilov plodností žien podľa veku. Pre porovnateľnosť sme zvolili relatívne rozloženie plodnosti podľa veku, ktoré vyjadruje zastúpenie jednotlivých vekových skupín na úhrnnej plodnosti (úhrnná plodnosť = 100%).

V roku 1993 sa rozloženie plodnosti v krajoch výraznejšie neodlišovalo, rozdielna však bola najmä intenzita plodnosti. Plodnosť bola koncentrovaná vo vekovej skupine 20–24 ročných (40–45%), 30–34 ročné ženy sa na úhrnnej plodnosti podieľali len 10–13%. Najväčšie odlišnosti sa týkali najmladšej vekovej skupiny 15–19 ročných s podielom 9–16%, ktorý bol najvyšší v Košickom a Banskobystrickom kraji. Do roku 1997 sa Bratislavský kraj odčlenil od ostatných siedmych krajov, ktoré sa od seba navzájom naďalej nelíšili. Koncentrácia plodnosti do nízkeho veku sa vo všetkých krajoch znížila, mierne sa posunulo aj maximum z veku 21 rokov do veku 23 rokov. V prípade Bratislavského kraja však zastúpenie 20–24 ročných významne znížilo tak voči predchádzajúcemu obdobiu, ako aj voči ostatným regiónom. Maximum rozdelenia sa presunulo do veku 25–26 rokov a vekové skupiny 25–29 ročných a 30–34 ročných sa na úhrnnej plodnosti podieľali významnejšie než u ostatných krajov. Ostatné kraje sa naďalej správali homogénne.

Graf 3.1: Úhrnná plodnosť v krajoch roku 1993**Graf 3.2: Úhrnná plodnosť v krajoch v roku 2001**

V roku 2001 zaujíma Bratislavský kraj naďalej špecifické postavenie. Zmena reprodukčného správania tu bola najdynamickejšia a zároveň najintenzívnejšia. Viac než tretinou sa na úhrnnej plodnosti podieľa veková skupina 25–29 ročných, najvyššia bola plodnosť 27 ročných žien. Zastúpenie 20–24 ročných sa znížilo na 22%, naopak podiel 30–34 ročných vzrástol na 25%. Práve presunom plodnosti do veku nad 30 rokov sa Bratislavský kraj výrazne odlišuje, keďže podiel tejto vekovej skupiny sa u ostatných krajov pohybuje v rozmedzí 16–18%. K vekovému profilu Bratislavského kraja sa začína približovať najmä Trenčiansky kraj, o niečo menej Trnavský, kde naďalej zotráva pomerne vysoké zastúpenie plodnosti 15–19 ročných na úhrne. U ostatných krajov sa všeobecne znížila

váha vekovej skupiny 20–24 ročných na úkor 25–29 ročných, plodnosť 30–34 ročných vzrástla len minimálne. Rozloženie plodnosti podľa veku sa posunulo do vyššieho veku a stratilo výrazné maximum.

V budúcnosti očakávame aj v krajoch východného a stredného Slovenska podobnú zmenu vekového profilu plodnosti žien ako v krajoch na západnom Slovensku. Intenzita plodnosti však zostane odlišná. Je tiež pravdepodobné, že váha vekových skupín 15–19 a 20–24 ročných žien sa nezníži až natoľko, ako v krajoch na západnom Slovensku, najmä vzhľadom na vyššie zastúpenie žien s odlišným reprodukčným správaním, u ktorých nepredpokladáme presun ťažiska plodnosti do vyššieho veku.

Javom regionálne značne diferencovaným je bezpochyby mimomanželská plodnosť. Práve podiel mimomanželsky narodených má najvyššiu variabilitu spomedzi doposiaľ použitých ukazovateľov plodnosti, čo sa týka tak hodnôt, ako aj regionálnej diferenciácie javu. Tradične najvyšší je podiel mimomanželsky narodených v Košickom a Banskobystrickom kraji. Hodnota tohto ukazovateľa je počas celého obdobia vysoko nad priemerom SR. V roku 1993 sa v Košickom kraji narodilo mimo manželstva 16,3%, v Banskobystrickom kraji 14 % detí, do roku 2001 sa tento podiel prakticky zdvojnásobil na 29,7, resp. 27,8%. Kým v roku 1993 mal Bratislavský kraj tretí najvyšší podiel narodených mimo manželstva (13%), vzostup ukazovateľa bol najmenej intenzívny (40%) a v roku 2001 dosahoval tento kraj podielom 18% len priemernú úroveň. Naopak tradične najmenej detí sa rodí mimo manželstva v Žilinskom (6,3, resp. 11,1%), Trenčianskom (6,4 resp. 13,3%) a Trnavskom kraji (8,7, resp. 15,6%). Nárast ukazovateľa počas sledovaného obdobia bol rôzny. Podiel mimomanželsky narodených vzrástol (s výnimkou Bratislavského kraja) vo všetkých krajoch o viac než 75 %. Väčší než dvojnásobný nárast sa týka tak krajov s nízkym (Trenčiansky kraj), ako aj vysokým podielom detí narodených mimo manželstva (Nitriansky kraj).

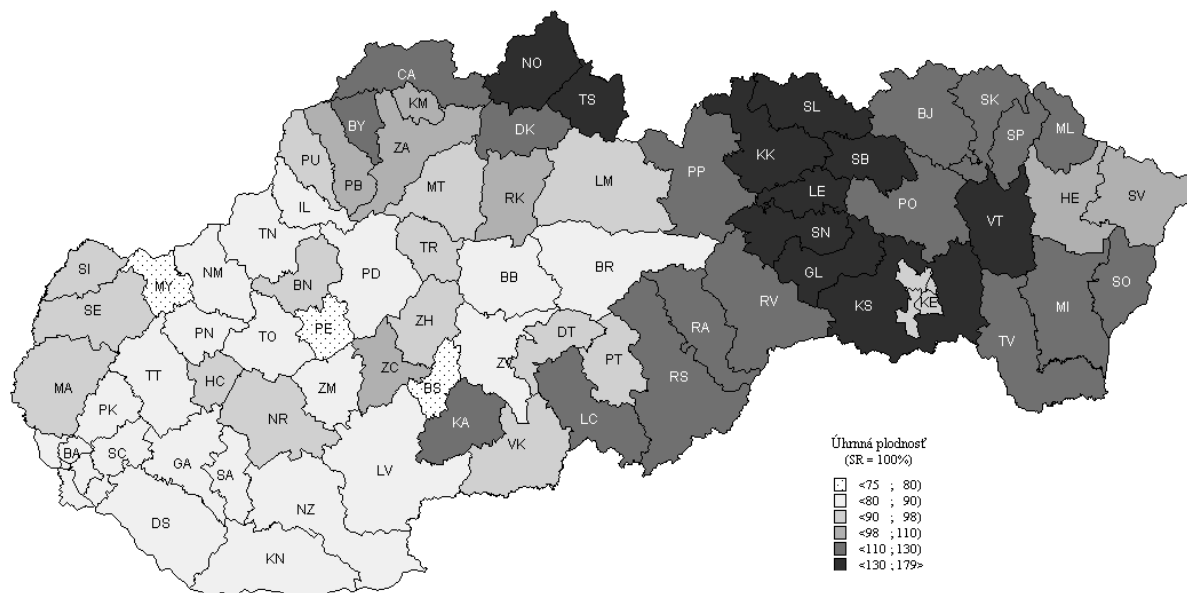
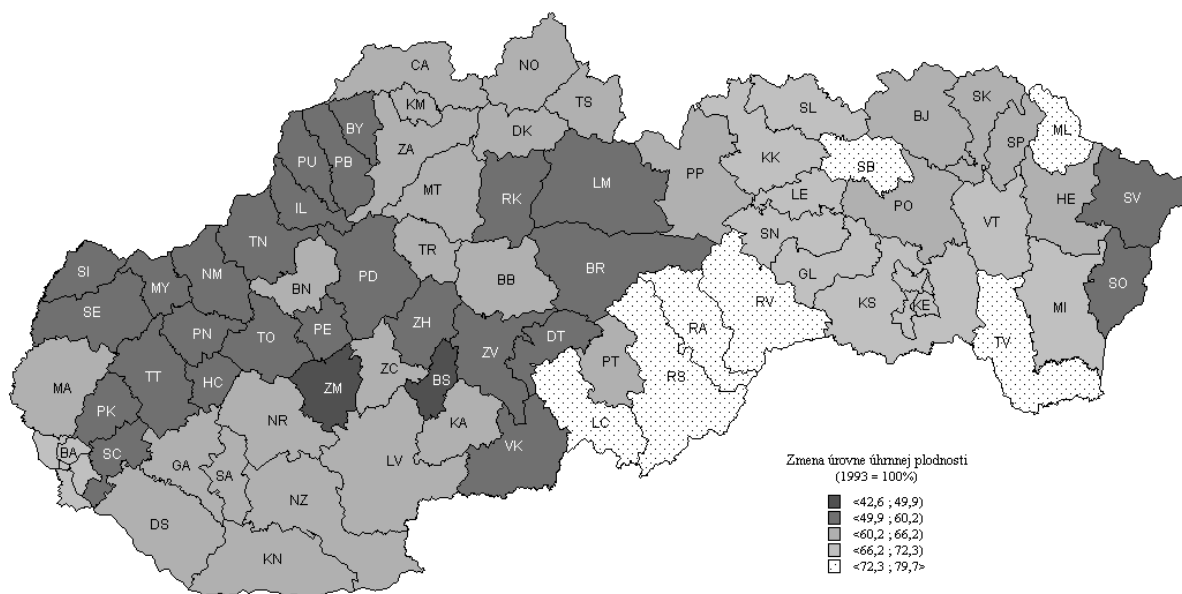
Tab. 3.7: Podiel živonarodených mimo manželstva v krajoch

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
BL	13,02	14,6	13,54	15,86	16,26	16,23	18,08	17,94	18,57
TA	8,69	9,62	10,26	11,12	12,3	12,86	14,31	15,12	15,55
TC	6,43	7,17	8,43	9,13	9,58	10,14	11,90	12,26	13,26
NI	9,29	10,71	11,53	13,62	13,49	14,54	16,72	19,03	20,26
ZI	6,31	6,84	7,12	8,22	8,38	9,36	10,00	10,49	11,09
BC	14,01	15,15	16,26	18,88	20,89	21,23	22,76	25,49	27,81
PV	10,03	10,99	12,31	13,7	14,85	14,06	15,33	16,39	17,97
KI	16,25	18,03	19,8	19,98	22,25	22,13	23,96	26,89	29,68

Zvýšenie podielu mimomanželsky narodených je najmä odrazom zvýšeného počtu nevydatých, predovšetkým slobodných žien v populácii. Intenzita mimomanželskej plodnosti významnejšie nevzrástla. Najvyšší podiel mimomanželsky narodených je viazaný na regióny s vyšším zastúpením rómskeho etnika. U Rómov je častejšie spolužitie partnerov bez oficiálne uzavretého sobáša, keďže spolužitie páru musí byť schválené predovšetkým komunitou a tradičným obradom. Dôležitú úlohu isto zohráva nakoľko Rómovia žijú tradičným spôsobom života.

Príklon k novému reprodukčnému správaniu je evidentný v Bratislavskom kraji, o niečo menej v ostatných krajoch západného Slovenska, kde došlo nielen k poklesu intenzity plodnosti, ale najmä k zmene jej rozloženia podľa veku. Žilinský a Prešovský kraj sú naopak najkonzervatívnejšími územnými celkami. Zdá sa, že nárast podielu narodených mimo manželstva nesúvisí natoľko s príklonom k západnému typu reprodukčného správania, kde bol podmienený rozšírením kohabitácií, ale je skôr odrazom zmeny štruktúry žien podľa rodinného stavu a dôležitým faktorom je aj etnicita obyvateľstva.

Na úrovni okresov sa diferenciácia intenzity plodnosti prejavuje omnoho výraznejšie než na úrovni krajov. V roku 1993 sa úhrnná plodnosť pohybovala v rozmedzí 1,42 – 3,24 dieťaťa na ženu (príloha 3). V nasledujúcom období sa intenzita plodnosti znížila vo všetkých okresoch a v roku 2001 sa priemerný počet detí na ženu pohyboval v rozmedzí 0,88 – 2,08 dieťaťa. Najvyššiu intenzitu plodnosti si zachovávajú okresy severnej časti východného Slovenska, Kysúc a Oravy, predovšetkým Námestovo, Sabinov, Kežmarok a Stará Ľubovňa. Zároveň bol pokles úhrnnej plodnosti v týchto okresoch najmenej intenzívny. V okresoch južnej časti stredného Slovenska a v okresoch na východnom Slovensku, s výnimkou severovýchodu, dosahuje úhrnná plodnosť v roku 2001 iba 66 – 80 % úrovne roku 1993 (17 okresov). V dôsledku pomalšieho poklesu mier plodnosti sa zvýšil ich odstup od celoslovenského priemeru a výrazne vzrástla variabilita celého súboru. Úhrnná plodnosť v Námestove je dlhodobo až 70% nad priemerom SR, v Sabinove, Starej Ľubovni a Kežmarku presahuje priemer o 60%, kým v roku 1993 to bolo len o 40%. Zvýšil sa tiež počet okresov, v ktorých je hodnota ukazovateľa nadpriemerná (nad 110 % celoštátnej úrovne), a to z 18 na 27 v období 1993–2001. V týchto okresoch zároveň najpomalšie narastá priemerný vek matky pri narodení 1. dieťaťa (len do 1,2 roka) a zotrváva najnižší, v rozpätí od 22,4 do 23,8 rokov v roku 2001 (príloha 3). Priemerný vek matiek pri pôrode v okresoch s najvyššou úhrnnou plodnosťou je naopak nad priemerom SR (26,9 rokov) v dôsledku vyššieho podielu detí vyšších poradií v rodinách, keďže tieto deti sa zväčša rodia ženám vo vyššom veku.

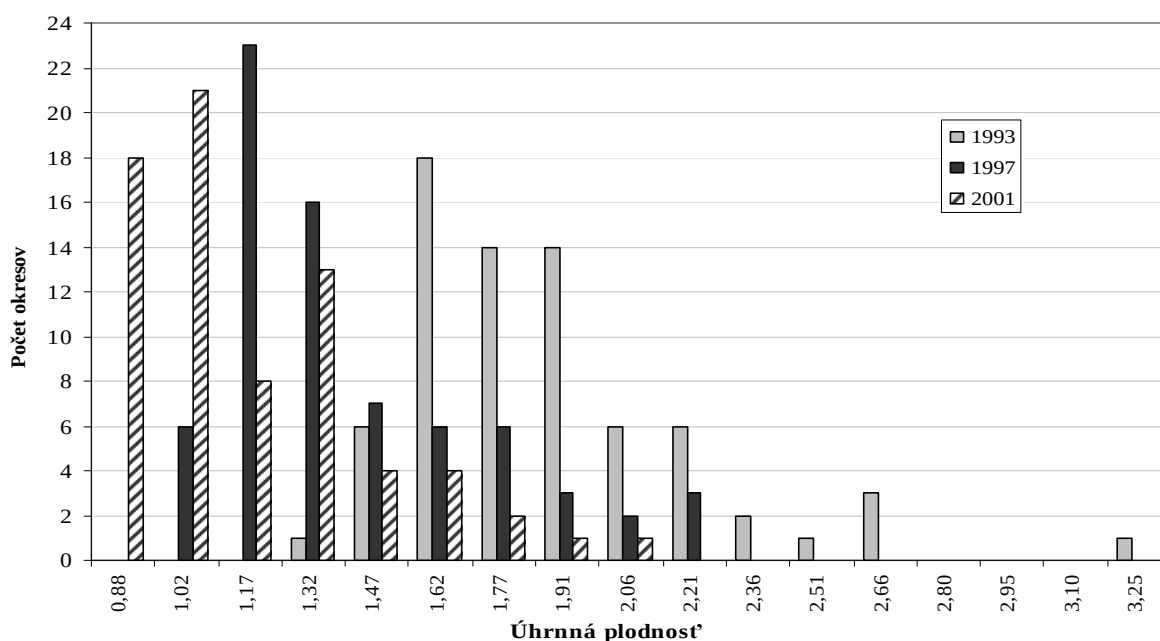
Mapa 3.1: Úhrnná plodnosť žien v okresoch SR medzi rokmi 1993 a 2001**Mapa 3.2: Zmena úrovne plodnosti žien v okresoch SR medzi rokmi 1993 a 2001**

Naopak, najvýraznejší prepad úhrnnej plodnosti zaznamenala časť okresov stredného Slovenska a okresy západného Slovenska, s výnimkou južných okresov (tu zotráva nízka intenzita plodnosti aj nízky priemerný vek matiek pri narodení 1. dieťaťa) a mesta Bratislava. V roku 2001 dosahuje ich úhrnná plodnosť len 40 – 60% úrovne roku 1993. Kým dlhodobo bola priestorom s najnižšou úhrnnou plodnosťou Bratislava, v roku 2001 dominovali menšie okresy – Myjava, Banská Štiavnica a Partizánske. Najvýraznejšie sa ukazovateľ znížil v Banskej Štiavnici, Zlatých Moravciach, a to o 50 – 60%. Pod priemerom SR (úhrnná plodnosť do 90% celoštátnej miery) sa nachádzali najmä veľké mestá (Bratislava, Košice, Banská Bystrica, Trnava), južná časť západného a centrálna časť stredného Slovenska, spolu 20 okresov v roku 1993 a 23 okresov v roku 2001.

Tab. 3.8: Vývoj diferenciácie súboru okresov podľa úhrnnej plodnosti

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Spolu (na jednu ženu)									
Minimálna hodnota	1,425	1,229	1,177	1,035	1,041	0,976	0,720	0,953	0,876
Maximálna hodnota	3,250	2,786	2,641	2,488	2,346	2,459	2,250	2,216	2,076
Variačné rozpätie	1,8	1,6	1,5	1,5	1,3	1,5	1,5	1,3	1,2
Variačný koeficient (%)	17,1	18,6	19,3	20,1	21,7	22,1	22,0	21,7	23,4
Smerodatná odchylka	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Slovenská republika	1,932	1,669	1,523	1,470	1,428	1,374	1,329	1,292	1,161
15 – 19 (na 1000 žien)									
Minimálna hodnota	27,0	20,8	16,3	12,4	13,6	9,5	4,9	6,9	6,7
Maximálna hodnota	83,3	70,9	65,5	61,2	57,0	60,9	58,2	61,4	52,0
Variačné rozpätie	56,3	50,1	49,2	48,8	43,4	51,3	53,3	54,5	45,2
Variačný koeficient (%)	27,9	30,5	36,0	38,7	42,5	48,5	52,0	54,2	61,2
Smerodatná odchylka	13,5	11,7	11,6	11,6	11,9	12,6	13,0	12,8	12,2
Slovenská republika	48,4	38,5	32,3	30,0	27,9	26,0	25,0	23,6	20,0
20 – 24 (na 1000 žien)									
Minimálna hodnota	109,0	88,5	79,7	64,5	58,8	51,8	31,6	43,4	37,5
Maximálna hodnota	229,9	210,4	186,3	171,2	160,6	166,0	158,1	149,8	129,5
Variačné rozpätie	120,9	121,8	106,5	106,6	101,8	114,2	126,5	106,4	92,0
Variačný koeficient (%)	13,4	15,4	16,7	17,6	19,6	22,3	23,9	24,9	27,7
Smerodatná odchylka	22,3	21,5	20,8	20,2	21,2	22,2	21,6	21,0	19,5
Slovenská republika	166,8	139,6	124,6	115,2	107,8	99,3	90,6	84,1	70,3
25 – 29 (na 1000 žien)									
Minimálna hodnota	66,9	65,2	63,9	67,7	64,6	67,5	60,2	65,7	64,3
Maximálna hodnota	204,2	165,2	164,7	146,1	145,4	156,5	133,5	134,3	129,1
Variačné rozpätie	137,2	99,9	100,8	78,4	80,8	89,0	73,3	68,6	64,8
Variačný koeficient (%)	21,3	20,2	20,3	19,3	19,7	19,0	18,3	15,5	16,8
Smerodatná odchylka	23,0	19,3	18,5	17,6	17,8	17,0	16,3	13,6	13,7
Slovenská republika	108,0	95,7	90,7	91,1	90,4	89,6	89,1	87,7	81,2
30-34 (na 1000 žien)									
Minimálna hodnota	22,1	19,8	23,8	23,5	23,1	22,3	20,2	22,5	25,8
Maximálna hodnota	101,3	107,0	100,7	83,8	88,6	89,1	82,5	85,1	72,2
Variačné rozpätie	79,2	87,2	77,0	60,4	65,5	66,8	62,3	62,5	46,3
Variačný koeficient (%)	33,5	37,1	33,9	32,1	33,6	29,1	26,0	29,0	23,9
Smerodatná odchylka	15,0	15,6	13,6	12,9	13,9	12,3	11,1	12,8	10,1
Slovenská republika	44,9	42,1	40,0	40,1	41,4	42,1	42,8	44,0	42,2

Graf 3.3: Zmena rozloženia okresov podľa úhrnnej plodnosti



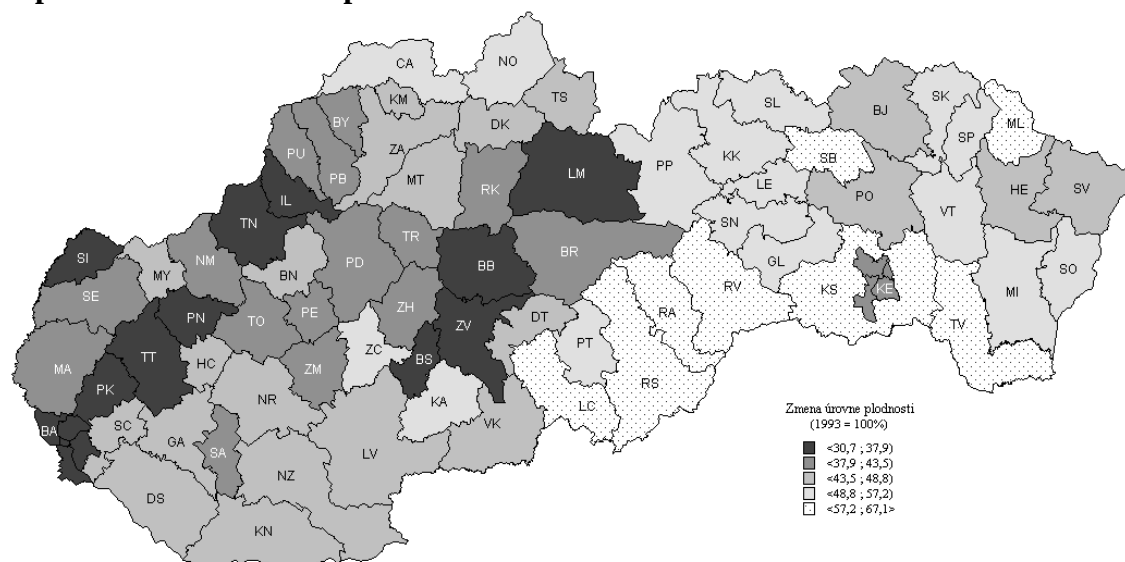
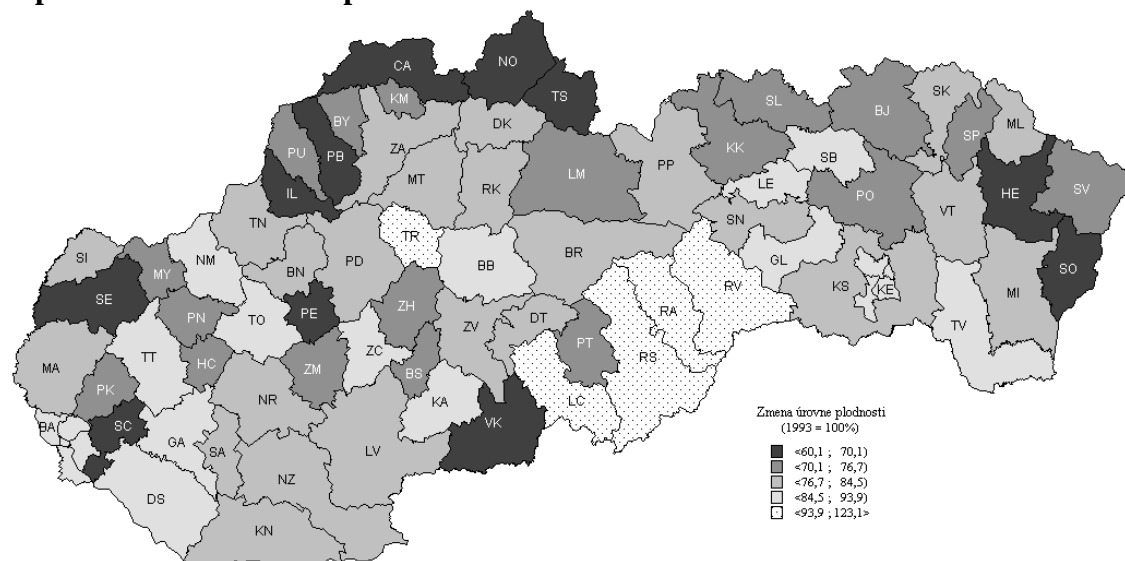
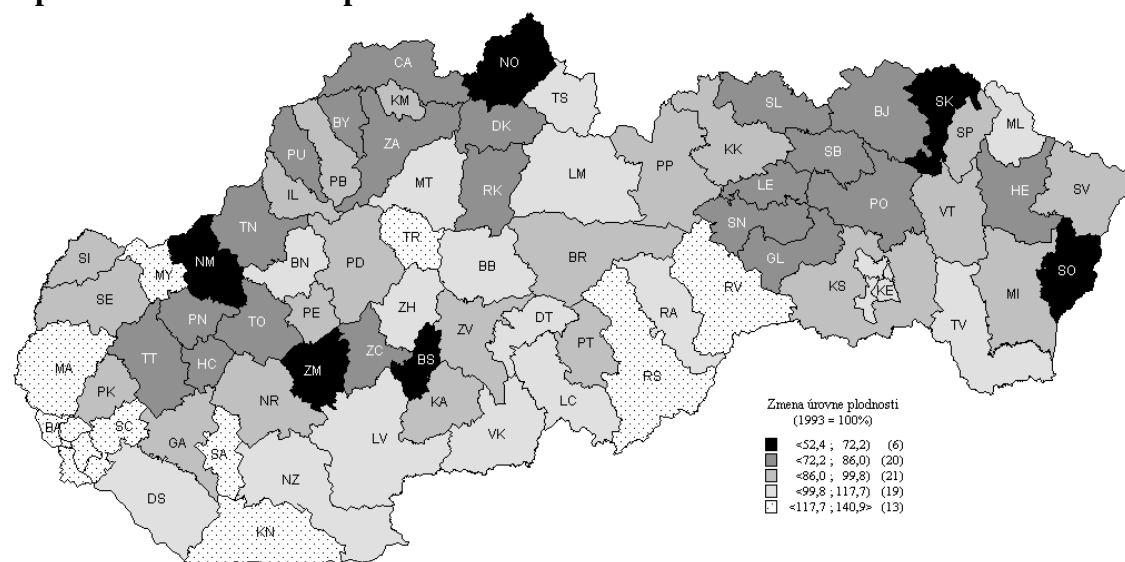
V roku 1993 bol najvyšší priemerný vek matiek pri narodení 1. dieťaťa typický pre veľké mestá – Bratislavu, Banskú Bystricu, Košice a Prešov (23,2 až 24 rokov). Vyššie hodnoty tohto ukazovateľa dosahovali tiež okresy západného Slovenska, Kysúc a Oravy (s výnimkou Čadce a Námestova). V severných okresoch bol nárast ukazovateľa pomalý, kým v okresoch západného Slovenska bol vývoj dynamický a priemerný vek matiek pri 1. pôrode sa zvýšil na 24,5 až 25,4 roka (prítom v roku 1993 nepresahoval 23,2 roka). Výrazný odstup od ostatných celkov si vytvorila Bratislava, kde hodnota ukazovateľa vzrástla z 24 na 27 rokov (príloha 3).

Pokles úhrnnej plodnosti neprebehhol homogénne na celom území SR. Najmenej výrazný bol pokles tam, kde bola úhrnná plodnosť vysoká, v dôsledku čoho sa zvýšil odstup okresov Oravy, Kysúc, východného Slovenska (s výnimkou Košíc, Sniny a Humenného) a juhovýchodnej časti stredného Slovenska, kde bol pokles vôbec najnižší, od celoštátneho priemeru. Dôsledkom uvedeného vývoja je nielen nárast variability, ale najmä výraznejšia polarizácia regionálnych rozdielov. Oblasti s nadpriemernou intenzitou plodnosti sa evidentne odčlenili a tvoria kompaktný región. Naproti tomu okresy západného a centrálnej časti stredného Slovenska vytvorili regionálny typ okresov s veľmi nízkou intenzitou plodnosti (do 1,2 dieťaťa na ženu). Je nevyhnutné podoznieť, že situácia roku 2001 je pomerne neštandardná a vypovedá o tom, že ešte stále nedošlo k stabilizácii prebiehajúcich zmien, hoci rok 2000 už stabilizáciu naznačoval. Z histogramu rozloženia okresov podľa úhrnnej plodnosti je zjavné, že v priebehu obdobia 1993–2000 sa celé rozdelenie posúva smerom k nižšej intenzite. Mierne zaostávajú okresy s najvyššou plodnosťou, počet okresov s úhrnnou plodnosťou nad 1,9 dieťaťa sa znížil zo 14 na 4 v roku 2001. Modus rozdelenia sa posúval neustále do nižších hodnôt a smeroval k hodnote približne 1,2 dieťaťa na ženu. V roku 2001 sa vytvorilo bimodálne rozdelenie, a to v dôsledku presunu veľkej časti okresov do intervalu 0,88 – 1,17 dieťaťa na ženu, kde sa v súčasnosti nachádza 39 okresov západného a stredného Slovenska. Druhý vrchol zahŕňa okresy s úhrnnou plodnosťou 1,32 – 1,47 dieťaťa. Nad úrovňou 1,5 dieťaťa na ženu v roku 2001 zotrvalo len 12 okresov s najvyššou intenzitou plodnosti.

Tab. 3.9: Okresy s extrémnymi hodnotami úhrnnej plodnosti

1993		1997		2001	
Najvyššia úhrnná plodnosť					
Námestovo	3,250	Námestovo	2,346	Sabinov	2,076
Stará Ľubovňa	2,744	Stará Ľubovňa	2,301	Námestovo	2,014
Kežmarok	2,737	Kežmarok	2,255	Kežmarok	1,901
Sabinov	2,684	Sabinov	2,198	Stará Ľubovňa	1,858
Tvrdošín	2,536	Gelnica	2,125	Levoča	1,737
Levoča	2,458	Spišská Nová Ves	1,997	Vranov nad Topľou	1,695
Vranov nad Topľou	2,412	Levoča	1,952	Gelnica	1,626
Spišská Nová Ves	2,335	Vranov n/Topľou	1,939	Spišská Nová Ves	1,620
Bardejov	2,318	Košice okolie	1,913	Tvrdošín	1,608
Bytča	2,305	Tvrdošín	1,893	Košice okolie	1,604
Najnižšia úhrnná plodnosť					
Bratislava	1,425	Bratislava	1,041	Banská Štiavnica	0,876
Komárno	1,536	Pezinok	1,114	Partizánske	0,921
Šaľa	1,556	Banská Bystrica	1,146	Myjava	0,923
Nové Zámky	1,561	Piešťany	1,147	Banská Bystrica	0,964
Banská Bystrica	1,562	Nové Mesto n/Váhom	1,163	Šaľa	0,975
Galanta	1,588	Martin	1,170	Galanta	0,980
Myjava	1,602	Partizánske	1,183	Piešťany	0,985
Dunajská Streda	1,626	Trnava	1,191	Bratislava	0,992
Partizánske	1,639	Myjava	1,194	Nové Mesto nad Váhom	0,993
Levice	1,649	Malacky	1,202	Komárno	0,995

Najväčší relatívny pokles intenzity plodnosti sa dotkol vekových skupín 15–19 a 20–24 ročných žien, v ktorých sa plodnosť znížila o 30%. Keďže pokles bol nerovnomerný v oboch prípadoch vzrástla variabilita na dvojnásobok a rozdiely medzi regiónmi sa prehĺbili. Výrazne sa znížili najmä minimálne hodnoty. V tých okresoch východného Slovenska, kde bola intenzita plodnosti 15–19 ročných nízka, nedošlo k zmene, u ostatných bola zmena v porovnaní s ostatnými okresmi málo intenzívna (pokles do 50% oproti roku 1993). Dôsledkom je vytvorenie regionálneho typu s nadpriemernou intenzitou plodnosti 15–19 ročných, ktorý zahŕňa okresy východného Slovenska, juhu stredného Slovenska, časť Kysúc a okres Námestovo. Výrazne sa vyčlenili tiež okresy severnej časti stredného a západného Slovenska, kde bol pokles najvýraznejší (70–85%) a intenzita javu je najnižšia (do 85% úrovne SR).

Mapa 3.3: Zmena úrovne plodnosti žien vo veku 20 - 24 rokov medzi rokmi 1993 a 2001**Mapa 3.4: Zmena úrovne plodnosti žien vo veku 25 - 29 rokov medzi rokmi 1993 a 2001****Mapa 3.5: Zmena úrovne plodnosti žien vo veku 30 - 34 rokov medzi rokmi 1993 a 2001**

Podobne prebehla zmena intenzity plodnosti vo vekovej skupine 20–24 ročných žien, ktorá stratila pozíciu kategórie s najvyššou intenzitou plodnosti. Kým v roku 1993 v nej bolo koncentrovaných 43% intenzity plodnosti, v roku 2001 to bolo len 30%. V roku 1993 tiež nebola natoľko regionálne diferencovaná. Nadpriemerné hodnoty boli typické opäť pre východné a severné Slovensko, podpriemerná bola intenzita v mestách – Bratislave, Banskej Bystrici, Košiciach, Zvolene, Trnave a Martine a v niekoľkých okresoch západného Slovenska. Vo väčšine okresov sa hodnoty pohybovali okolo priemeru. Do roku 2001 došlo opäť k najvýraznejšiemu poklesu v okresoch s nízkou intenzitou (o 60 – 70%). Naopak najmenej výrazný bol pokles v okresoch východného Slovenska, s výnimkou Košíc a Sniny. Z tohto dôvodu sa variabilita zdvojnásobila. 23 okresov severného, východného a juhu stredného Slovenska sa zoskupilo do regionálneho typu s vysoko nadpriemernou intenzitou plodnosti (nad 120 % celoštátnej úrovne). Podpriemerná je intenzita plodnosti v 13 okresoch Bratislavy a jej okolia, Považia, v okresoch Banská Bystrica, Zvolen a Košice. V týchto okresoch dochádza k najvýraznejšej transformácii rozloženia plodnosti podľa veku.

Zastúpenie plodnosti 25–29 ročných žien na úhrnnej miere v priebehu sledovaného obdobia vzrástlo o 25% na hodnotu 34%, čím sa táto skupina stala skupinou s najvyššou intenzitou plodnosti. V skutočnosti sa však jej intenzita zvýšila len v okresoch na juhu stredného Slovenska, kde bola v roku 1993 pod priemerom SR. Najvýraznejší bol pokles v okresoch severného Slovenska, kde bola intenzita v roku 1993 nadpriemerná. Vo väčšine okresov sa znížila o 15 až 25%. Keďže pokles bol najintenzívnejší v okresoch s najvyššou intenzitou a najmenej intenzívny v okresoch s nízkou intenzitou plodnosti, došlo v priebehu rokov 1993–2001 k homogenizácii územia a poklesu variability. Vo väčšine okresov sa intenzita plodnosti 25–29 ročných žien pohybuje od 78 do 120% celoštátnej úrovne, nadpriemerné sú stále okresy severného Slovenska. Výraznejšie pod priemerom sa nachádza len 12 okresov západného a stredného Slovenska. Znižovanie rozdielov a homogenizácia územia potvrdzujú presun časti odkladaných pôrodov do tejto vekovej skupiny. Nárast váhy tejto vekovej skupiny na úhrne je vyvolaný hlavne prudkým poklesom v skupine 20–24 ročných, intenzita plodnosti však stagnuje, čoho príčinou je pretrvávanie odkladania pôrodov do vyššieho veku. Očakávame, že k výraznejšiemu nárastu intenzity plodnosti v tejto vekovej skupine dôjde až v nasledujúcom období, najmä po roku 2005.

Presun pôrodov do vyššieho veku a zníženie intenzity plodnosti vo vekových skupinách 15–19, a najmä 20–24 ročných, vyvolal nárast zastúpenia vekovej skupiny 30–34 ročných žien na úhrne, a to z 11,6 na 18,2%, čo predstavuje nárast o 66%. Tiež sa znížila variabilita na úrovni okresov o 10%. Podobne ako v predchádzajúcom prípade zotrúva nadpriemerná úroveň plodnosti 30–34 ročných žien na severnom Slovensku, na Kysuciach sa významne znížila, zotrúva však na priemernej úrovni. Naopak, výrazne vzrástla v Bratislave a zázemí, na juhu západného a stredného Slovenska a v niektorých ďalších okresoch stredného Slovenska. Na západnom Slovensku intenzita plodnosti 30–34 ročných naďalej zotrúva pod priemerom, kým v Bratislave je vysoko nadpriemerná. Nová územná štruktúra potvrdzuje zotrvávanie nadpriemernej intenzity v regiónoch s vyššou plodnosťou vyšších poradí. Jasne tiež dokazuje prechod k odlišnému reprodukčnému režimu v Bratislave a zázemí, kde sú pôrody presúvané vo väčšej miere do veku nad 30 rokov.

V dôsledku odlišného tempa poklesu, resp. nárastu mier plodnosti, sa zvýšili regionálne rozdiely. U úhrnnej plodnosti a vo vekových skupinách 15–19 ročných a 20–24 ročných žien variabilita vzrástla. Týchto vekových skupín sa pokles plodnosti dotkol najintenzívnejšie. Nárast heterogenity súboru je typický pre obdobia zmien a zväčša býva len prechodným stavom, kým sa vytvorí nová rovnováha. Naopak, vo vyšších vekových skupinách sa variabilita znižuje. Zmeny plodnosti na Slovensku naznačujú diferencovaný efekt sociálnych a ekonomických zmien predovšetkým na rozloženie plodnosti podľa veku a zmeny časovania plodnosti. Jednotný je len prechod na celkovo nižšiu intenzitu plodnosti. Rozdiely medzi regiónmi, najmä medzi východom a západom krajiny, sa zvyšujú. Z hľadiska zmeny reprodukčného správania môžeme v podstate vyčleniť konzervatívne regióny – Oravu, východné Slovensko (s výnimkou Košíc, Sniny a Medzilaboriec), južné okresy stredného Slovenska a čiastočne aj Kysuce, a regionálny typ s dynamickým prechodom k odlišnému modelu reprodukčného správania, do ktorého patrí predovšetkým Bratislava s okolím, okresy západného a juhozápadného Slovenska (s výnimkou južných okresov – Dunajskej Stredy, Nových Zámkov, Komárna, Galanty a Šale) a okresy severnej a strednej časti stredného Slovenska.

V okresoch východného a juhu stredného Slovenska sa udržiava vzhľadom k celoslovenskej úrovni nadpriemerná intenzita plodnosti. Plodnosť vo veku 15–19 zotrúva na vysokej úrovni, vo veku 20–24 rokov sa intenzita znížila najmenej. V dôsledku toho si tieto okresy udržiavajú nízky priemerný vek matky pri narodení 1. dieťaťa a zároveň vyšší priemerný vek pri narodení dieťaťa, čoho príčinou je nadpriemerná intenzita plodnosti vo veku 25–29 a 30–34 rokov. V okresoch na juhu stredného Slovenska sa intenzita plodnosti 25–29 ročných dokonca mierne zvýšila, u 30–34 ročných sa znížila len priemerne.

Okresy Oravy a Kysúc sa správajú v podstate rovnako ako okresy predošlého regiónu, rozdielny je výrazný pokles intenzity plodnosti vo veku 25–29 a 30–34 rokov, hoci aj v roku 2001 sa udržala na priemernej až mierne nadpriemernej úrovni. Tento vývoj je možné vysvetliť pravdepodobným znížením počtu pôrodov detí vyšších poradí.

Vyššie uvedené regióny si udržiavajú model skorej plodnosti, ako aj jej vysokú intenzitu vzhľadom k celoštátnemu priemeru. Úhrnná plodnosť sa pohybuje zväčša okolo a nad úrovňou 1,5 dieťaťa na ženu, v severných okresoch aj nad 1,8 dieťaťa na ženu. Pokles intenzity plodnosti je možné spájať predovšetkým s reakciou na zmenu socio-

ekonomických podmienok, pričom táto zmena má do istej miery podobu krízového správania. Dôležitými faktormi vývoja ukazovateľov plodnosti sa javia religiozita a etnicita obyvateľstva.

Naopak, najdynamickejšie sa reprodukčné správanie obyvateľstva, v zmysle príklonu k tzv. západnému modelu plodnosti, zmenilo v Bratislave a zázemí, v časti západného a stredného Slovenska a Košiciach. V týchto regiónoch došlo k nárastu priemerného veku matky pri narodení prvého dieťaťa, intenzita plodnosti v mladších vekových skupinách sa výrazne znížila, vo vyššom veku sa intenzita udržala na priemernej úrovni. Úhrnná plodnosť sa pohybuje na úrovni 1,0 až 1,1 dieťaťa na ženu.

Bratislava potvrdila svoje špecifické postavenie. „Westernizácia“ reprodukčného správania sa tu prejavila vo vyššej miere než v ktoromkoľvek inom regióne. Ženy odkladajú narodenie dieťaťa až do veku nad 30 rokov, úhrnná plodnosť je veľmi nízka.

Z rámca vývoja regiónu západného Slovenska sa vymykajú južné okresy, ktoré charakterizuje vyšší podiel obyvateľov maďarskej národnosti. Úhrnná plodnosť je síce nízka, avšak pokles intenzity plodnosti v mladších vekových skupinách nebol natoľko intenzívny. Plodnosť 15–19 ročných je vyššia než v ostatných okresoch západného Slovenska, taktiež plodnosť 20–24 ročných. Nedochádza teda k zmene rozloženia plodnosti podľa veku, hoci intenzita klesá.

I keď pokles úhrnnej plodnosti je všeobecným javom, ktorý sa dotkol všetkých regiónov bez výnimky, nie všade je spojený so zmenou časovania plodnosti a príklonom k novému modelu reprodukčného správania. Kým v západnej časti územia je vývoj pomerne dynamický, intenzita plodnosti veľmi nízka a presun pôrodov do veku nad 25 rokov evidentný, východná a severná časť územia sa správa naďalej v súlade so starým reprodukčným modelom, hoci aj tu došlo k poklesu intenzity úhrnnej plodnosti. Dôsledkom vývoja je polarizácia územia na dva odlišne sa správajúce celky, ktoré je možné ďalej podrobnejšie rozčleniť na menšie regióny s malými odchýlkami vo vývoji niektorých čiastkových ukazovateľov.

4. Potratovosť

Potratovosť je demografickým procesom, ktorý negatívne vstupuje do reprodukcie obyvateľstva, pretože znižuje jeho dynamiku. Vo všeobecnosti sa rozlišujú dve hlavné kategórie potratov, a to samovoľné potraty a umelé potraty – interrupcie.

Do 50. rokov 20. storočia bola potratovosť na Slovensku na veľmi nízkej úrovni, nakoľko neexistovala legislatívna norma na umelé ukončenie tehotenstva. Potraty, ktoré sa dovtedy uskutočnili, mali zväčša samovoľný charakter, interrupcie sa vykonávali iba zo zdravotných dôvodov a mali nízku intenzitu. Zmena nastáva koncom roka 1957, keď sa uzákonila možnosť umelého prerušenia tehotenstva zo sociálnych dôvodov. Opodstatnenosť interrupcií posudzovali interrupčné komisie zriadené v každom okrese. Od tohto obdobia môžeme pozorovať nárast umelej potratovosti. Nakoľko možnosti používania moderných antikoncepčných prostriedkov boli obmedzené, potraty v tomto období plnili často úlohu dodatočnej antikoncepcie.

Rast potratovosti kulminoval v roku 1988, kedy bolo zaznamenaných 51 tisíc potratov. K nárastu potratovosti na konci 80. rokov prispela aj liberalizácia interrupčného zákona v roku 1986, kedy boli zrušené interrupčné komisie a ženy mohli samostatne rozhodovať o svojom tehotenstve.

V 90. rokoch sa začína presadzovať nový model reprodukčného správania obyvateľstva. Na trh sa dostáva moderná a vysoko účinná antikoncepcia, väčšia pozornosť sa začína venovať sexuálnej výchove a otázkam plánovaného rodičovstva. Vďaka účinnej antikoncepcii sa v tomto období vlastne začína oddeľovať sexualita od reprodukcie.

Od začiatku 90. rokov až do súčasnosti pozorujeme neustály pokles počtu potratov aj miery potratovosti. Od začiatku sledovaného obdobia, kedy bolo zaznamenaných 30,9 tisíc potratov (rok 1996), do roku 2001 klesol počet potratov na 22,8 tisíc. Za obdobie šiestich rokov tak klesol počet potratov o 8,1 tisíc, čo predstavuje úbytok 26%. Najväčší medziročný úbytok v počte potratov bol zaznamenaný na začiatku sledovaného obdobia v roku 1997, kedy bolo takmer o 4000 potratov menej ako v predchádzajúcom roku. Neskôr sa úbytky stabilizovali a pohybovali okolo 1000 potratov ročne. Výnimkou bol rok 2000, kedy sa tempo poklesu potratovosti opäť zintenzívnilo a počet potratov klesol o takmer 2000.

Znížili sa i ďalšie sledované ukazovatele potratovosti. Index potratovosti klesol z 51,2% v roku 1996 na 44,4% v roku 2001. V súčasnosti teda pripadá na 100 narodených približne 44 potratov. Priemerný vek žien pri potrate osciluje okolo hodnoty 28,8. O priaznivom trende znižovania potratovosti vypovedá i miera úhrnnej potratovosti. V SR pripadá na jednu ženu v reprodukčnom veku 0,55 potratov.

Z hľadiska ďalšej diferenciacie potratovosti má význam skúmať a charakterizovať oddelene samovoľné a oddelene umelé potraty. Umelá potratovosť je determinovaná najmä socio-ekonomickými podmienkami, celkovou vyspelosťou obyvateľstva ako i legislatívou jednotlivých krajín.

O priaznivom vývoji interrupcií svedčí i neustály pokles počtu a podielu interrupcií v SR. Počet umelých potratov klesol z 25,2 tisíc v roku 1996 na 18,0 tisíc v roku 2001, čo predstavuje pokles o 28%. Podiel interrupcií na celkovom počte potratov sa znížil z 82% v roku 1996 na 79% v roku 2001. V roku 1999 počet interrupcií klesol pod 20 tisíc ročne, čo je zhruba hodnota ako zo začiatku 60. rokov. Vtedy však slovenskú populáciu charakterizoval iný model reprodukčného správania, v ktorom bolo realizovaných viac tehotenstiev, a teda rodilo sa i viac detí.

Najväčší medziročný pokles interrupcií pozorujeme v roku 1997, neskôr sa tempo poklesu interrupcií spomalilo, ale čo je dôležité, nezastavilo. Klesajúce tendencie vykazujú i ďalšie ukazovatele umelej potratovosti.

Index umelej potratovosti sa znížil z hodnoty 41,7% v roku 1996 na hodnotu 35,1% v roku 2001. To znamená, že na 100 narodených detí v SR pripadá v súčasnosti 35 umelých prerušení tehotenstva. Pozitívnym trendom je i pokles úhrnnej umelej potratovosti. Zatiaľ čo v roku 1996 pripadlo na jednu ženu v reprodukčnom veku 0,63 interrupcií, do roku 2001 sa tento počet znížil na 0,44. Priemerný vek žien pri umelom prerušení tehotenstva je 29 rokov. Úroveň umelej potratovosti sa znížila vo všetkých vekových kategóriách žien. Pozitívne je, že sa znižuje počet interrupcií i u žien v najmladších vekových kategóriách. Je to do veľkej miery spôsobené zodpovednejším správaním týchto žien. Najvyššiu úroveň umelej potratovosti majú kategórie žien 25-29 ročných, nasledujú vekové kategórie žien 30-34 ročných a 20-24 ročných.

Úplne iný charakter má samovoľná potratovosť, ktorá je determinovaná predovšetkým biologicky, ako i úrovňou zdravotníctva, hygienickými podmienkami a vedecko-technickým pokrokom. Samovoľné potraty klesali miernejším tempom ako interrupcie. V roku 1996 bolo zaznamenaných 5712 samovoľných potratov, do roku 2001 sa ich počet znížil na hodnotu 4766, čo predstavuje úbytok 17%. Podiel samovoľných potratov bol na začiatku skúmaného obdobia 18 % a na konci mierne stúpol na 21%, čo je ale logické, nakoľko výrazne klesá počet umelých potratov.

Z regionálneho hľadiska na úrovni krajov môžeme konštatovať, že vo všetkých krajoch sa prejavujú klesajúce tendencie vo vývoji potratovosti. Najväčší pokles počtu potratov pozorujeme v Bratislavskom kraji, a to z hodnoty 4165 v roku 1996 na hodnotu 2618 v roku 2001, čo predstavuje úbytok 37%. Naopak, najmenší pokles v celkovom počte potratov vykazoval Košický kraj, z hodnoty 4935 v roku 1996 na hodnotu 4041 v

roku 2001, čo predstavuje úbytok 18%. Košický kraj vykazuje dlhodobu najväčší počet potratov. V tomto kraji počas celého sledovaného obdobia neklesol počet potratov pod 4000 ročne. Najnižší počet potratov mal Trenčiansky a Trnavský kraj (v absolútnom aj relatívnom vyjadrení). Tieto ukazovatele počtu a podielu sú však do istej miery skreslené, nakoľko Trnavský a Trenčiansky kraj patria ku krajom s najnižším počtom obyvateľov. Znamená to, že majú i menší počet žien v reprodukčnom veku, tým i menej tehotenstiev a celkovo nižší počet narodených. Pre lepšiu komparáciu slúžia také ukazovatele, ako index potratovosti, úhrnná miera potratovosti, ktoré zohľadňujú už i počet a štruktúru obyvateľstva v jednotlivých krajoch.

Tab. 4.1: Počet a podiel potratov v krajoch

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1996	1997	1998	1999	2000	2001
	Počet						Podiel (SR=100%)					
BL	4 165	3 670	3 413	3158	2 852	2 618	13,5	13,2	12,8	12,4	12,1	11,5
TA	3 125	2 776	2 661	2511	2 289	2 243	10,1	10,0	10,0	9,8	9,7	9,8
TC	3 110	2 756	2 549	2585	2 302	2 245	10,1	9,9	9,6	10,1	9,8	9,8
NI	4 211	3 781	3 646	3448	3 187	3 110	13,6	13,6	13,7	13,5	13,5	13,6
ZI	3 379	2 951	2 929	2844	2 604	2 515	10,9	10,6	11,0	11,1	11,0	11,0
BC	4 554	4 107	3 777	3704	3 514	3 380	14,7	14,8	14,2	14,5	14,9	14,8
PV	3 406	3 212	3 178	3076	2 821	2 640	11,0	11,6	11,9	12,0	12,0	11,6
KI	4 935	4 545	4 505	4231	4 024	4 041	16,0	16,4	16,9	16,6	17,1	17,7

Tab. 4.2: Počet a podiel umelých potratov v krajoch

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1996	1997	1998	1999	2000	2001
	Počet						Podiel (SR=100%)					
BL	3 739	3 273	3 065	2800	2 517	2 300	14,9	14,7	14,5	14,0	13,6	12,8
TA	2 619	2 318	2 213	2089	1 894	1 864	10,4	10,4	10,5	10,5	10,3	10,3
TC	2 560	2 268	2 068	2066	1 849	1 858	10,2	10,2	9,8	10,4	10,0	10,3
NI	3 571	3 090	2 891	2693	2 554	2 545	14,2	13,8	13,7	13,5	13,8	14,1
ZI	2 594	2 190	2 113	2049	1 876	1 854	10,3	9,8	10,0	10,3	10,2	10,3
BC	3 895	3 540	3 174	3051	2 898	2 754	15,5	15,9	15,0	15,3	15,7	15,3
PV	2 213	2 030	2 022	1863	1 694	1 638	8,8	9,1	9,6	9,3	9,2	9,1
KI	3 982	3 609	3 563	3338	3 186	3 213	15,8	16,2	16,9	16,7	17,3	17,8

Značne vyšší index potratovosti počas celého sledovaného obdobia ako celoslovenský priemer vykazovali štyri kraje - Bratislavský, Banskobystrický, Nitriansky a Trnavský. Najvyšší však bol v celom období v Bratislavskom kraji. Jeho hodnota sa v tomto kraji znížila z 81,7% v roku 1996 na 56,6% v roku 2001, t.j. v roku 2001 pripadlo na 100 narodených detí 57 potratov. Znamená to, že viac ako 36% všetkých tehotenstiev v Bratislavskom kraji sa končí potratom. Najnižší index potratovosti mal v celom sledovanom období Prešovský kraj. Index potratovosti v tomto kraji sa však tiež znížil, a to z hodnoty 30,4% v roku 1996 na 27,1% v roku 2001, t.j. na 100 narodených detí tu pripadá v súčasnosti zhruba 27 potratov. Index potratovosti na úrovni celoslovenského priemeru vykazujú Košický a Trenčiansky kraj. Index potratovosti nižší ako celoslovenský priemer má aj Žilinský kraj.

Trend poklesu pozorujeme i pri úhrnnej miere potratovosti. V roku 1996 dosahovala úhrnná miera potratovosti na Slovensku hodnotu 0,77 potratu na jednu ženu počas jej reprodukčného obdobia. Vyššia ako celoslovenský priemer bola v Košickom, Banskobystrickom, Nitrianskom a Bratislavskom kraji. Najvyššiu úhrnnú mieru potratovosti vykazoval Banskobystrický kraj, až 0,92. V tomto kraji pripadal na každú jednu ženu v reprodukčnom veku takmer jeden potrat. Najnižšiu úhrnnú mieru potratovosti mal v roku 1996 Prešovský kraj, kde na jednu ženu vo fertilnom veku pripadlo 0,59 potratu. Nižšiu úhrnnú mieru potratovosti ako celoslovenský priemer v roku 1996 vykazovali Trnavský, Trenčiansky, Žilinský a Prešovský kraj.

Z hľadiska diferenciácie umelej potratovosti sú kraje rozdelené do dvoch skupín. Do prvej skupiny s vyššou úrovňou umelej potratovosti patrí Košický, Banskobystrický, Bratislavský a Nitriansky kraj, do druhej skupiny s jej nižšou úrovňou patrí Trnavský, Trenčiansky, Žilinský a Prešovský kraj.

Najväčší počet umelých potratov, podobne ako tomu bolo u všetkých potratov počas celého skúmaného obdobia, vykazuje Košický kraj. V roku 1996 bolo v Košickom kraji zaevidovaných 3982 umelých potratov. Do roku 2001 počet umelých potratov klesol na hodnotu 3213, čo predstavuje úbytok 19%. Najnižší počet umelých potratov mal počas celého sledovaného obdobia Prešovský kraj, kde v roku 1996 bolo zaznamenaných 2213 interrupcií. Do roku 2001 ich počet klesol na hodnotu 1638, čo predstavuje úbytok 26%.

Tab. 4.3: Úhrnná potratovosť v krajoch

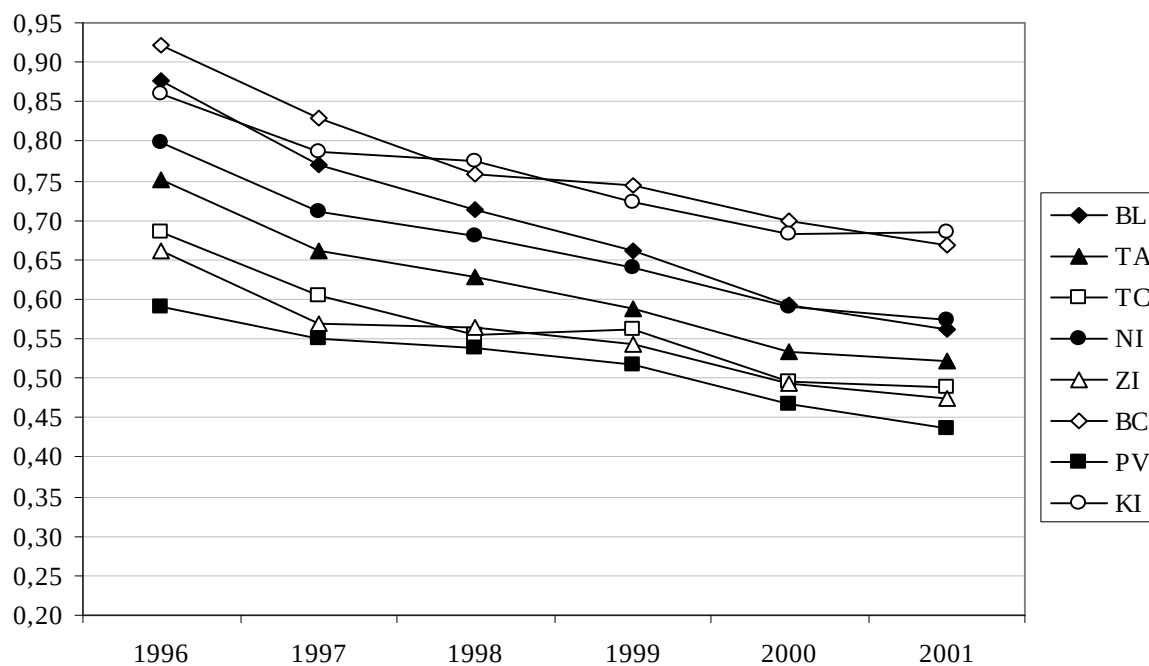
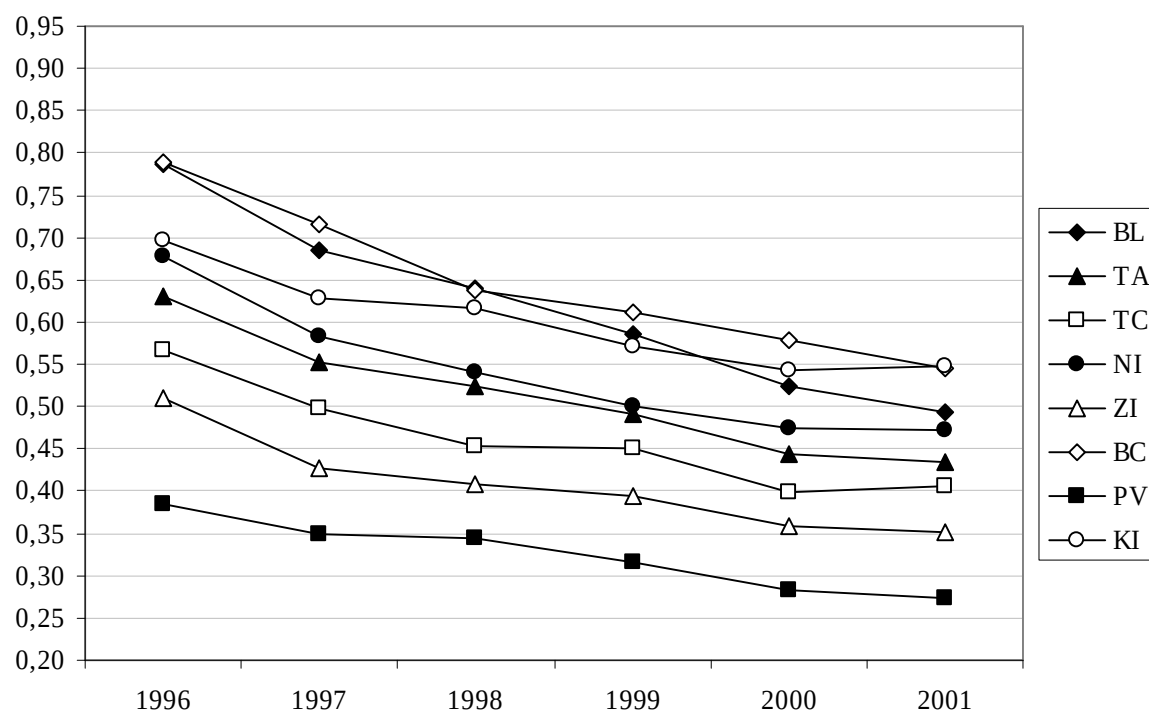
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1996	1997	1998	1999	2000	2001
	Celková						Umelá					
BL	0,878	0,770	0,714	0,661	0,594	0,562	0,788	0,686	0,640	0,586	0,524	0,493
TA	0,752	0,660	0,627	0,588	0,534	0,521	0,631	0,553	0,524	0,490	0,444	0,434
TC	0,685	0,604	0,556	0,563	0,495	0,489	0,566	0,497	0,453	0,451	0,400	0,406
NI	0,798	0,711	0,680	0,639	0,590	0,575	0,679	0,582	0,541	0,501	0,474	0,471
ZI	0,660	0,570	0,564	0,543	0,493	0,476	0,510	0,426	0,409	0,394	0,358	0,351
BC	0,922	0,831	0,759	0,743	0,700	0,667	0,790	0,717	0,638	0,613	0,579	0,544
PV	0,589	0,550	0,538	0,517	0,468	0,436	0,385	0,349	0,344	0,316	0,283	0,272
KI	0,859	0,787	0,775	0,722	0,683	0,685	0,697	0,627	0,615	0,572	0,544	0,547

Tieto ukazovatele absolútneho počtu interrupcií bližšie neodhaľujú skutočnú úroveň umelej potratovosti v jednotlivých krajoch. Reprezentatívnejšiu informáciu poskytuje napríklad index umelej potratovosti. V roku 1996 v SR pripadlo na 100 narodených takmer 42 interrupcií, do roku 2001 ich počet klesol na 35. Približne rovnaký index umelej potratovosti ako celoslovenský priemer vykazovali Trnavský, Trenčiansky a Košický kraj. Vyšší index umelej potratovosti ako celoslovenský priemer vykazovali tri kraje - Bratislavský, Banskobystrický a Nitriansky. Naopak nižší index umelej potratovosti ako celoslovenský priemer sme pozorovali v Žilinskom a Prešovskom kraji. Najvyšší index umelej potratovosti mal na začiatku sledovaného obdobia Bratislavský kraj, až 73,4%, t.j. na 100 narodených pripadlo zhruba 73 interrupcií. Do roku 2001 sa tento index v Bratislavskom kraji znížil na hodnotu 49,7%, čo sa však stále nedá hodnotiť pozitívne, nakoľko sa ešte stále tretina všetkých tehotenstiev končí interrupciou. Najnižší index umelej potratovosti počas celého obdobia vykazuje Prešovský kraj. Aj tu sa jeho hodnoty znižovali, a to z 19,7% v roku 1996 na 16,8% v roku 2001, t.j. v tomto kraji pripadá na 100 narodených menej ako 17 interrupcií (čo je len 33% úrovne Bratislavského kraja).

Klesajúce tendencie pozorujeme aj v úhrnnej umelej potratovosti. Úhrnnú umelú potratovosť vyššiu ako celoslovenský priemer dlhodobo vykazujú Bratislavský, Banskobystrický, Nitriansky a Košický kraj. V roku 1996 zaznamenal najvyššiu úhrnnú umelú potratovosť Banskobystrický kraj, keď na jednu ženu fertillného veku pripadlo 0,79 interrupcie. V roku 2001 sa na prvé miesto dostáva Košický kraj, v ktorom na jednu ženu v reprodukčnom veku pripadá 0,56 interrupcie. Vysokú úhrnnú umelú potratovosť má i naďalej Banskobystrický kraj s hodnotou 0,54. Naopak najnižšiu úhrnnú umelú potratovosť si dlhodobo udržiava Prešovský kraj, kde v roku 1996 pripadlo na jednu ženu v reprodukčnom veku 0,39 umelých prerušení tehotenstva, do roku 2001 sa táto hodnota znížila na 0,27.

Dôležitým ukazovateľom miery potratovosti je vek žien pri potrate. Priemerný vek žien pri potrate sa pohybuje v jednotlivých krajoch okolo 28 až 30 rokov. Tento ukazovateľ je však diferencovaný podľa rodinného stavu. Priemerný vek nevydatých žien pri umelom potrate je 25 rokov. Môžeme predpokladať, že ide o neplánované tehotenstvá a o ženy, ktoré zatiaľ alebo vôbec nechcú mať deti. Priemerný vek vydatých žien, ktoré sa rozhodnú pre interrupciu, je 31 až 32 rokov. Sú to vo veľkej väčšine prípady ženy, ktoré už dieťa alebo deti majú, a ďalšie nechcú. Z hľadiska rodinného stavu, vo všetkých krajoch prevládajú potraty vydatých žien nad potratmi nevydatých žien, ale rozdiely už nie sú také veľké ako tomu bolo v minulosti.

Dlhodobo najnižšie hodnoty celkovej i umelej potratovosti vykazujú dva kraje - Prešovský a Žilinský kraj. Jedným z hlavných dôvodov bude zrejme religiozita obyvateľstva v týchto krajoch. V Prešovskom kraji (ktorý je podľa posledného sčítania krajom s najmenším podielom obyvateľstva bez vyznania - len 5,6%) sa miešajú tri religiózne orientácie - rímskokatolícka, evanjelická a východná, ktorá v sebe zahŕňa gréckokatolícku a pravoslávnu. A práve rímskokatolícke a gréckokatolícke obyvateľstvo si zakladá na tradičných kresťanských hodnotách, ktoré uprednostňujú viacdenný model rodiny. V Žilinskom kraji sa na zníženie úrovne potratovosti významnou mierou podieľajú regióny Oravy a Kysúc, v ktorých prevláda obyvateľstvo s rímskokatolíckym vierovyznaním. Potratovosť jednotlivých krajov je značne determinovaná i stupňom urbanizácie, nakoľko veľké mestá sa vyznačujú vyššou mierou potratovosti ako oblasti s prevažne vidieckym obyvateľstvom. Najvyššia potratovosť v SR je sústredená do najväčších miest - Bratislava, Košice, Banská Bystrica, Žilina, Nitra, Trnava. V týchto šiestich mestách bolo v roku 2001 zaznamenaných až 4 761 potratov, čo predstavuje 21% z celkového počtu potratov v SR.

Graf 4.1: Úhrnná potratovosť v krajoch**Graf 4.2: Úhrnná umelá potratovosť v krajoch**

Veľkým počtom celkových i umelých potratov sa vyznačujú Bratislavský, Banskobystrický a Nitriansky kraj. Aj potratovosť Nitrianskeho a Banskobystrického kraja možno do určitej miery spájať s religiozitou, s preferovaním jednodetného modelu rodiny, ktorý je typický pre kalvínske vierovyznanie. Kalvinizmus je rozšírený najmä medzi maďarským obyvateľstvom, ktorého podstatná časť žije práve na juhu Slovenska (podľa posledného sčítania až 52,7% maďarského obyvateľstva je sústredená v týchto dvoch krajoch - v Nitrianskom 37,8% a Banskobystrickom 14,9%).

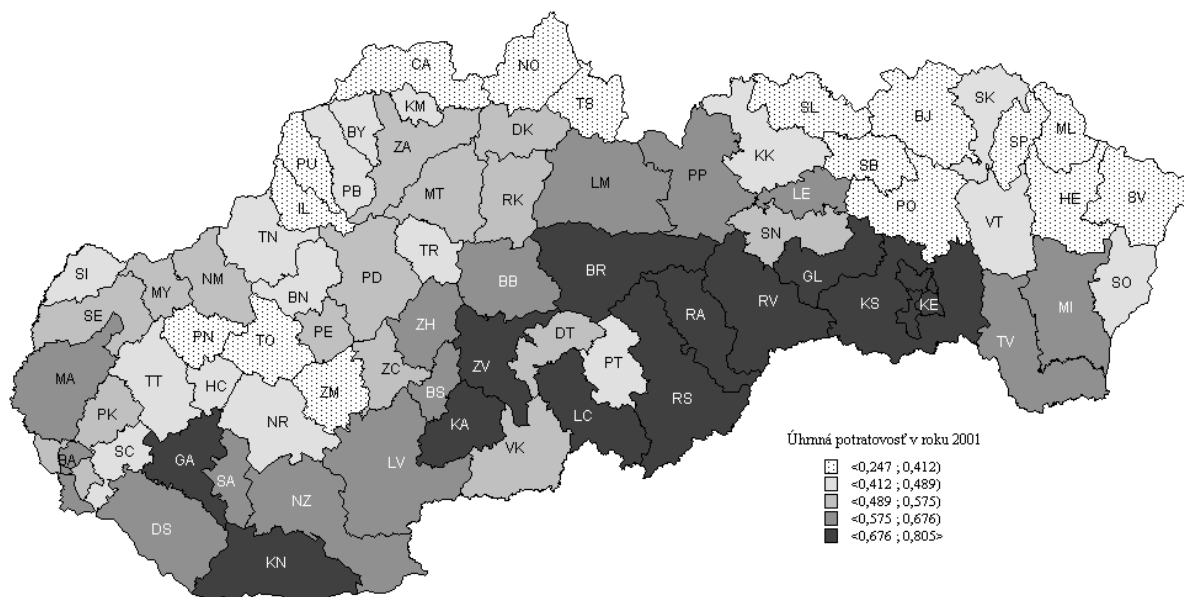
Iný charakter má samovoľná potratovosť, ktorá tiež vykazuje klesajúce tendencie vo všetkých krajoch, ale priestorové rozmiestnenie krajov s nižšími a vyššími hodnotami je odlišné. Najväčší pokles samovoľnej potratovosti, až vo výške 30%, zaznamenáva Trenčiansky kraj, naopak, pokles len 5% zaznamenáva Banskobystrický kraj. Počas celého sledovaného obdobia najvyššie hodnoty samovoľnej potratovosti vykazuje Prešovský kraj, v ktorom síce

samovoľná potratovosť poklesla o 16%, ale i napriek tomuto poklesu je Prešovský kraj stále krajom s najvyššou úrovňou samovoľnej potratovosti v SR. V roku 2001 pripadá v tomto kraji na jednu ženu fertilného veku 0,14 samovoľného potratu. Najnižšie hodnoty si počas sledovaného obdobia udržiava Bratislavský kraj, kde na jednu ženu fertilného veku pripadá 0,07 samovoľného potratu. Vyššiu samovoľnú potratovosť ako celoslovenský priemer vykazujú ešte Košický, Žilinský a Banskobystrický kraj. Ďalšie tri kraje - Trnavský, Trenčiansky a Nitriansky - majú úroveň samovoľnej potratovosti pod celoslovenským priemerom.

Na úrovni okresov ešte lepšie vidieť priestorovú diferenciáciu potratovosti. Možno konštatovať, že z hľadiska jej úrovne sa v SR vytvorili dva odlišné regionálne typy. Prvý západno-južný regionálny typ sa vyznačuje vyššími hodnotami úhrnnej potratovosti nad 0,57. Začína sa okresmi na juhu Slovenska (Dunajská Streda, Galanta, Šaľa, Komárno, Nové Zámky, Levice), pokračuje okresmi stredného Slovenska (Krupina, Banská Štiavnica, Zvolen, Žiar nad Hronom, Banská Bystrica, Brezno), ďalej juhoslovenskými okresmi (Lučenec, Rimavská Sobota, Revúca, Rožňava) a uzatvárajú ho okresy v Košickom kraji (mesto Košice, okresy Gelnica, Trebišov a Michalovce).

Druhý severo-východný regionálny typ s nižšou hodnotou úhrnnej potratovosti do 0,49 sa začína v severných okresoch Trnavského kraja (Senica a Skalica), pokračuje okresmi na Považí (Ilava, Považská Bystrica, Púchov), ďalej cez severné okresy Žilinského kraja (Bytča, Čadca, Námestovo, Tvrdošín) a končí na východe okresmi Prešovského kraja (Kežmarok, Stará Ľubovňa, Sabinov, Prešov, Bardejov, Svidník, Stropkov, Medzilaborce a Snina).

Mapa 4.1: Úhrnná potratovosť v okresoch SR v roku 2001

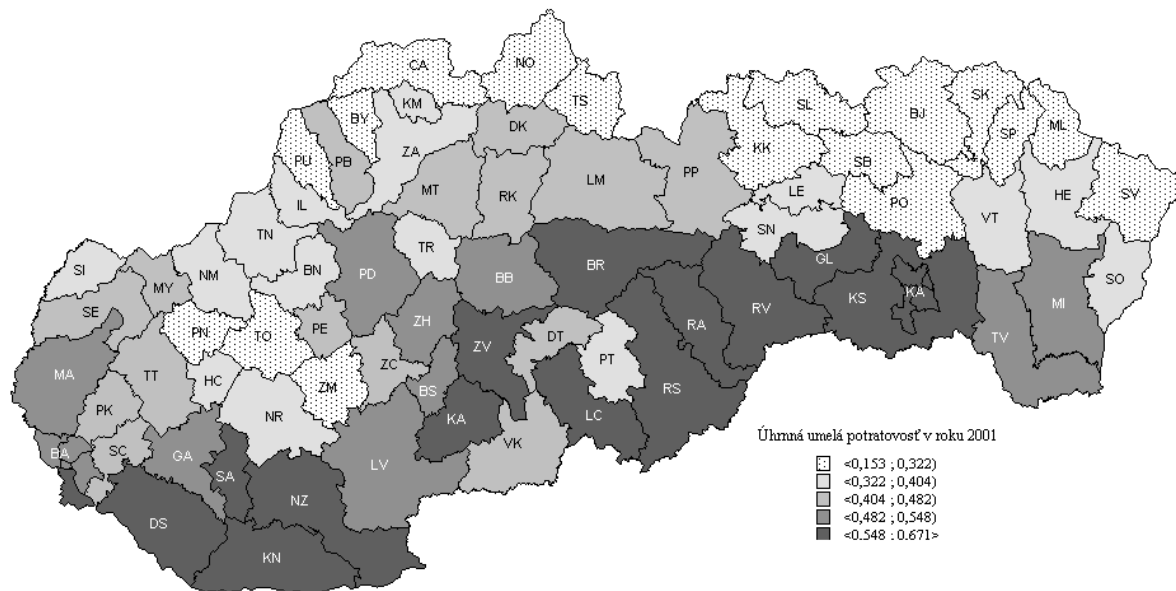


Rozhodujúcou zložkou celkovej potratovosti je umelá potratovosť. V súčasnosti môžeme hovoriť o priaznivom trende jej vývoja, nakoľko tento ukazovateľ charakterizujú, podobne ako u celkovej potratovosti, klesajúce tendencie takmer vo všetkých okresoch SR. Výnimkou sú len dva okresy na severnom Slovensku – Dolný Kubín a Námestovo, ktoré zaznamenali nepatrný nárast. Ale i napriek tomu patria tieto okresy medzi okresy s najnižšou mierou úhrnnej umelej potratovosti v SR. V roku 1996 sa rozpätie úhrnnej umelej potratovosti okresov Slovenska pohybovalo od 0,14 v okrese Námestovo do 0,95 v okrese Rimavská Sobota. Do roku 2001 sa toto rozpätie zmenšilo na hodnoty od 0,15 v okresoch Námestovo a Sabinov, po 0,67 v okrese Revúca.

Najnižšiu úroveň úhrnnej umelej potratovosti, podobne ako pri celkovej potratovosti, vykazujú v roku 2001 okresy severného Slovenska – Bytča, Čadca, Námestovo, Tvrdošín, a okresy na východnom Slovensku - Kežmarok, Stará Ľubovňa, Sabinov, Prešov, Bardejov, Svidník, Stropkov, Medzilaborce, všetky s hodnotou 0,32 a menej. K týmto okresom možno ešte priradiť i Piešťany s hodnotou 0,21, Topoľčany a Zlaté Moravce (v oboch 0,28). Naopak, najvyššiu mieru úhrnnej umelej potratovosti pozorujeme opäť v juhoslovenských okresoch Lučenec, Rimavská Sobota, Revúca a Rožňava. V týchto okresoch pripadá na jednu ženu počas jej fertilného obdobia viac ako 0,60 interrupcií. Medzi prvých desať okresov s najvyššou úrovňou úhrnnej umelej potratovosti patrí ešte mesto Košice, okresy Krupina, Komárno, Šaľa, Nové Zámky a Gelnica s hodnotou 0,57 a viac. V okresoch Trnavského a Nitrianskeho kraja pozorujeme už spomínanú diferenciáciu okresov na severné - s nižšími hodnotami umelej potratovosti, a na južné - s vyššími hodnotami umelej potratovosti. Na dve časti možno rozdeliť i okresy Bratislavského kraja –

mesto Bratislava a okres Malacky s vyššou úrovňou umelej potratovosti, a to 0,50 a viac (okres Bratislava V až 0,57), a okres Pezinok a Senec s nižšou úrovňou umelej potratovosti (0,43 a 0,42).

Mapa 4.2: Úhrnná umelá potratovosť v okresoch SR v roku 2001



Z hľadiska priestorovej diferenciácie úhrnnej umelej potratovosti môžeme vyčleniť dva regionálne typy okresov - prvý s veľmi vysokou úrovňou umelej potratovosti (nad 0,55), ktorý tvoria tri kompaktné regióny, a druhý s veľmi nízkou umelou potratovosťou (do 0,32), ktorý tiež tvoria tri regióny.

Prvý región s veľmi vysokou potratovosťou sa rozprestiera na južnom Slovensku. Tvoria ho okresy Dunajská Streda, Komárno, Šaľa, Nové Zámky. Druhý takýto región predstavujú stredoslovenské okresy Krupina, Zvolen. Tretí ucelený región s veľmi vysokými hodnotami potratovosti tvorí okres Brezno, ďalej juhoslovenské okresy Lučenec, Rimavská Sobota, Revúca a Rožňava, na východe SR okres Gelnica, mesto Košice a okres Košice-okolie.

Naopak medzi regióny s dlhodobou najnižšou úrovňou umelej potratovosti patrí región severného Slovenska - Bytča, Čadca, Námestovo a Tvrdošín. Druhý región tvoria okresy na východe - Kežmarok, Stará Ľubovňa, Sabinov, Prešov, Bardejov, Svidník, Stropkov, Medzilaborce. A nakoniec región severných častí Trnavského kraja (Piešťany) a Nitrianskeho kraja (Topoľčany a Zlaté Moravce), v ktorom pozorujeme tiež nižšie hodnoty úhrnnej umelej potratovosti. K týmto trom regiónom s nízkymi hodnotami možno priradiť izolovane stojaci okres Púchov s hodnotou 0,29.

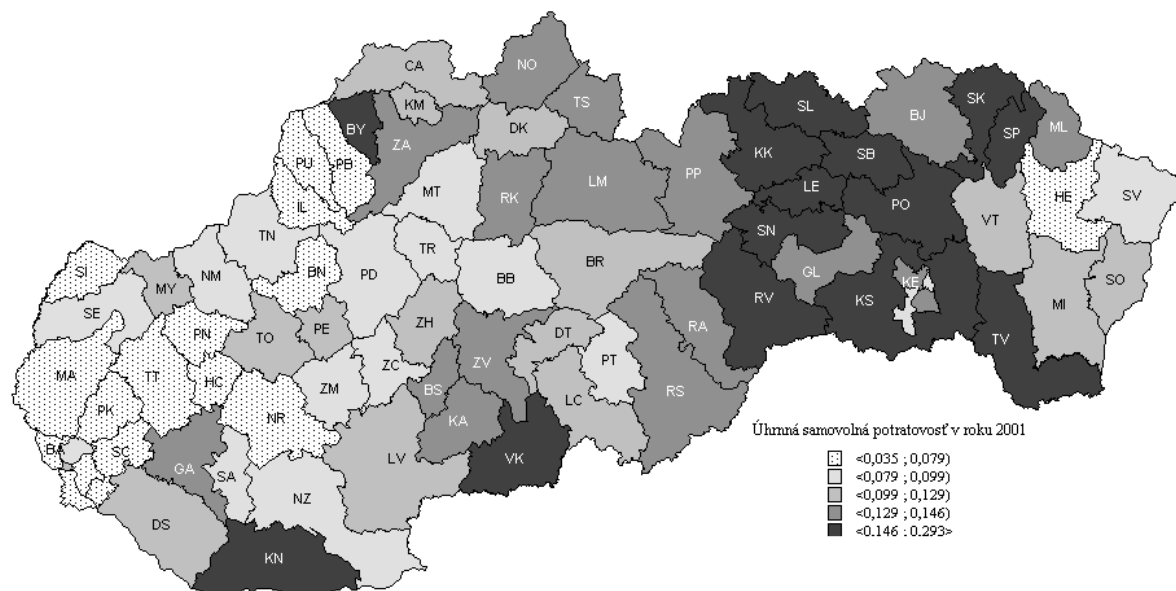
Nízka umelá potratovosť v okresoch severovýchodného Slovenska súvisí najmä s už spomínaným vysokým stupňom religiozity tunajšieho obyvateľstva, jeho silným príklonom k tradičným hodnotám, ku ktorým patrí aj rodina, s uprednostňovaním viacdetej rodiny. Rodina má u tohto obyvateľstva stabilné miesto a interrupcie nie sú verejnosťou tak akceptovateľné, ako v západných a južných okresoch Slovenska. Podobne je to v okresoch na severe SR (Bytča, Čadca, Námestovo a Tvrdošín), kde ide prevažne o obyvateľstvo rímskokatolíckeho vyznania. Podľa posledného sčítania v roku 2001 sa v týchto okresoch prihlásilo k rímskokatolíckemu vierovyznaniu 92% a viac obyvateľov.

Dôležitým determinantom je i stupeň urbanizácie, napríklad v Žilinskom kraji, je úhrnná umelá potratovosť vyššia práve v okresoch s vyšším stupňom urbanizácie (Martin, Žilina, Ružomberok a Liptovský Mikuláš – nad 0,40). V týchto okresoch zvyšujú úroveň umelej potratovosti najmä okresné mestá.

Vplyv urbanizácie vidíme i v okresoch Prešovského kraja, kde homogénny región nízkej potratovosti narúšajú okresy - Levoča, Humenné a Vranov nad Topľou, v ktorých pozorujeme o niečo vyššie hodnoty potratovosti ako v okolitých okresoch.

Vysokú mieru potratovosti v okresoch južného Slovenska je možné dávať do súvisu s nižšou religiozitou a menším príklonom k tradíciám (v porovnaní s okresmi na severe Slovenska a s okresmi Prešovského kraja). Určitý vplyv na úroveň potratovosti v južných okresoch SR môže mať už i kalvínske a v okresoch Banskobystrického kraja aj obyvateľstvo evanjelického vierovyznania (pás Revúca – Tisovec – Detva – Krupina – Banská Štiavnica), ktorého rodiny majú zväčša menej detí ako rodiny katolícke na severnom a východnom Slovensku.

Priestorová diferenciácia samovoľnej potratovosti je odlišná od priestorovej diferenciácie umelej potratovosti. Môžeme konštatovať, že v regiónoch s nižšou úrovňou umelej potratovosti pozorujeme vyššie hodnoty samovoľnej potratovosti, a naopak.

Mapa 4.3: Úhrnná samovoľná potratovosť v okresoch SR v roku 2001

Z hľadiska úrovne samovoľnej potratovosti môžeme Slovensko rozdeliť na tri časti – západnú, strednú a východnú. Západnú časť charakterizujú okresy s prevažne nízkou samovoľnou potratovosťou, výnimkou sú len okresy Komárno a Galanta s o niečo vyššími hodnotami. Stredná časť je charakteristická okresmi zmiešaného typu, teda okresmi s nízkou i s vysokou úrovňou samovoľnej potratovosti. Východnú časť tvoria okresy s prevažne vysokými hodnotami, nižšie hodnoty vykazuje len okres Humenné a Svidník.

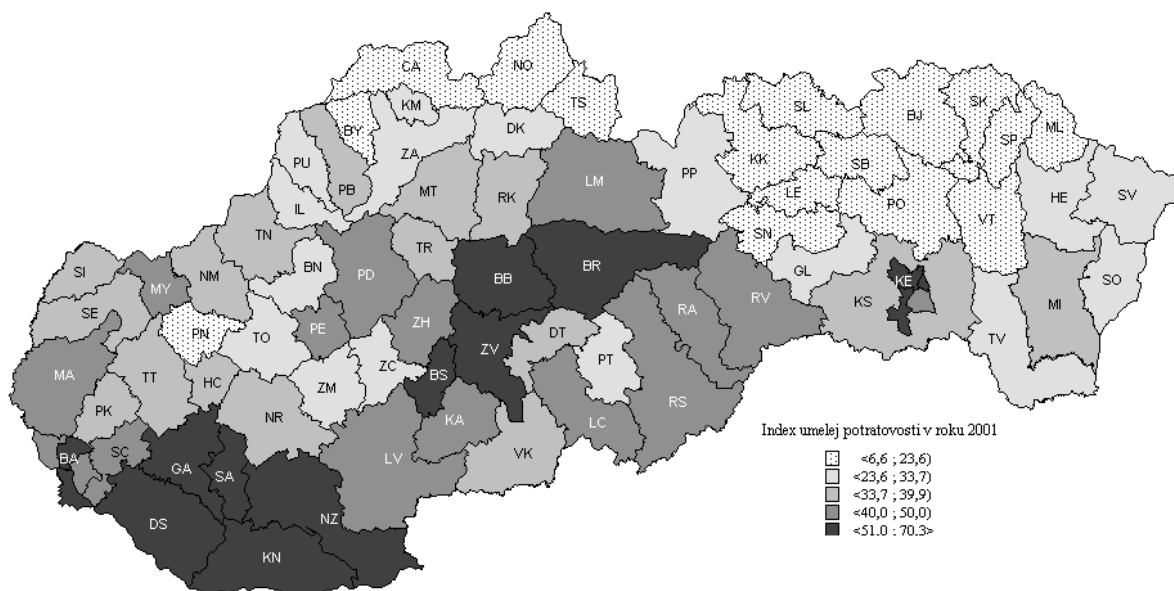
V roku 1996 sa rozpätie samovoľnej potratovosti pohybovalo od 0,01 v okrese Detva do 0,28 v okrese Prešov. Do roku 2001 zaznamenávame pokles samovoľnej potratovosti vo väčšine okresov SR (iba 9 okresov zaznamenalo nárast samovoľnej potratovosti). Trvalo najnižšie hodnoty samovoľnej potratovosti má mesto Bratislava a príslušné okresy Senec, Pezinok, Malacky, všetky menej ako 0,08 samovoľných potratov na jednu ženu počas jej reprodukčného obdobia. K týmto okresom sa ešte priradujú okresy Trnava, Hlohovec, Piešťany, Bánovce nad Bebravou, Ilava, Považská Bystrica a Púchov. Naopak, medzi desať okresov s najvyššou úrovňou samovoľnej potratovosti patria okresy na severovýchode SR – Stropkov, Svidník, Rožňava, Trebišov, Kežmarok, Levoča, Stará Ľubovňa, Sabinov, Prešov a samostatne stojaci okres Bytča, s hodnotami 0,15 a viac. Nízka úroveň samovoľnej potratovosti v okresoch Bratislavského kraja súvisí s hustejšou sieťou nemocníc, ako aj s ich lepšou vybavenosťou a bezproblémovou dostupnosťou k nim. Naopak, okresy na severe a východe Slovenska charakterizuje horšia dostupnosť i vybavenosť zdravotníckych zariadení.

Ďalším zaujímavým ukazovateľom úrovne potratovosti je index potratovosti, ktorý komplexnejšie charakterizuje reprodukčné správanie obyvateľstva v jednotlivých okresoch Slovenska. Na začiatku skúmaného obdobia v roku 1996 sa index potratovosti pohyboval v rozmedzí od 13,8% v okrese Námestovo až 93,2% v meste Bratislava. Všetky bratislavské okresy vykazovali veľmi vysoké hodnoty indexu potratovosti nad 81,5%, t.j. na 100 narodených detí pripadalo vyše 81 potratov. Extrémne negatívny výkyv bol zaznamenaný v okrese – Bratislava V, kde mal index potratovosti v roku 1996 hodnotu až 120,4%, čo znamená, že tu vysoko prevažovali potraty nad pôrodmi. Aj keď index potratovosti okresu Bratislava V do roku 2001 značne klesol, na hodnotu 78,8%, ešte stále je to najvyššia hodnota indexu potratovosti zo všetkých okresov SR.

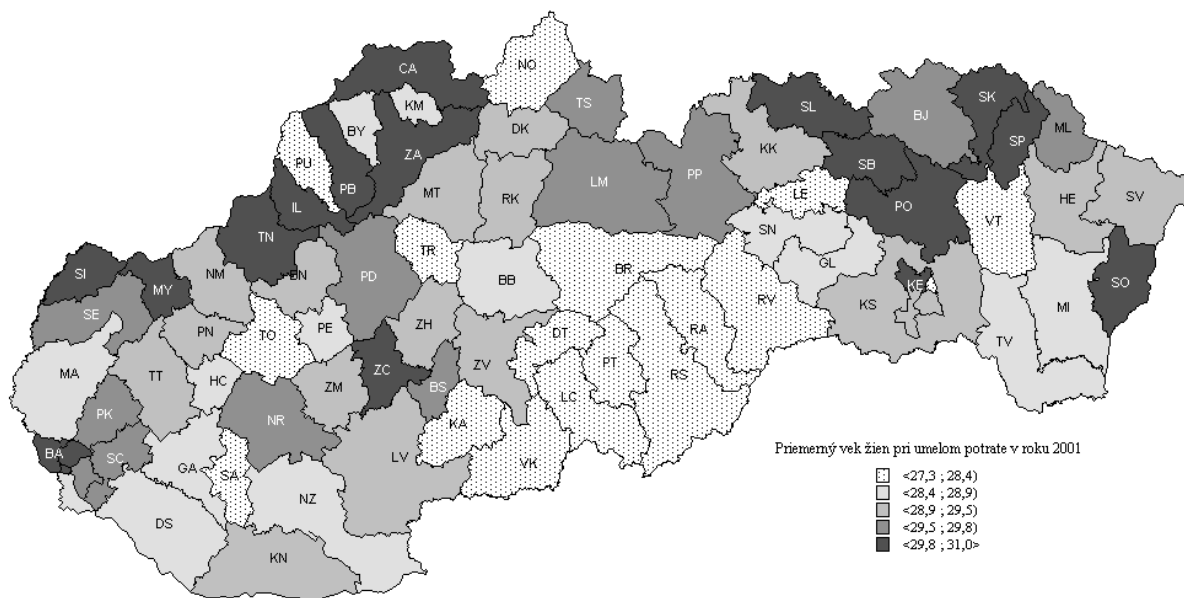
Do roku 2001 sa index potratovosti znížil vo väčšine okresov SR. Stúpajúce tendencie zaznamenalo iba trinásť okresov. Priestorové rozmiestnenie tohto ukazovateľa, podobne ako tomu bolo i pri úhrnnej a štandardizovanej miere potratovosti, sa nezmenilo, zostáva viac menej identické. Najmenej, len 14 potratov na 100 narodených pripadá na ženy v okrese Námestovo, naopak najviac až 71 potratov na 100 narodených vykazujú ženy v okrese Komárno. Najnižšími hodnotami indexu potratovosti do 30%, disponujú okresy severného Slovenska – Bytča, Čadca, Námestovo, Tvrdosín (a to i napriek mierne stúpajúcim tendenciám indexu potratovosti v týchto okresoch), a okresy východného Slovenska – Kežmarok, Stará Ľubovňa, Sabinov, Bardejov, Stropkov, Medzilaborce, Prešov, Vranou nad Topľou. K týmto okresom s najnižším indexom potratovosti sa v roku 2001 zaradili i Piešťany s hodnotou 24,5%. Až osem okresov s indexom potratovosti do 30% sa nachádza v Prešovskom kraji. Najviac potratov na 100 narodených, až 60 a viac v roku 2001, bolo zaznamenaných v okresoch – Komárno, Banská Štiavnica, Zvolen, Šaľa, Galanta, Nové Zámky, Brezno, Banská Bystrica, Dunajská Streda a v mestách Bratislava a Košice. Hodnotami indexu

potratovosti do 47% sa vyznačujú okresy Žilinského a Trenčianskeho kraja. V týchto krajoch vyššie hodnoty indexu potratovosti (okolo 55%) vykazujú len okresy Liptovský Mikuláš, Prievidza a Partizánske. V okresoch Trnavského a Nitrianskeho kraja pozorujeme už spomínanú priestorovú diferenciáciu na severné okresy s nižším indexom potratovosti a južné okresy s vyšším indexom potratovosti.

Mapa 4.4: Index umelej potratovosti v okresoch SR v roku 2001 (v%)



Mapa 4.5: Priemerný vek ženy pri umelom potrate v okresoch SR v roku 2001



V roku 1996 sa index umelej potratovosti pohyboval v rozmedzí od 5,5% v okrese Námestovo do 84,2% v okrese Bratislava, do roku 2001 sa tento interval zmenšil. Najmenej interrupcií, len 6,6% na 100 narodených, pripadá na ženy v okrese Sabinov a naopak, najviac interrupcií na 100 narodených vykazujú ženy v okrese Šaľa, až 56,8%. Medzi okresy s najnižším indexom umelej potratovosti patria okresy Čadca, Námestovo, Tvrdošín, Kežmarok, Stará Ľubovňa, Sabinov, Bardejov, Prešov, Stropkov a Medzilaborce. Vo všetkých spomínaných okresoch je hodnota indexu umelej potratovosti 17% a menej, to znamená, že na 100 narodených v týchto okresoch pripadá 17 a menej interrupcií. Opäť si môžeme všimnúť, že sú to všetko okresy s najnižšou úhrnnou umelou potrativosťou.

Najväčší počet 51 a viac interrupcií na 100 narodených, je zaevidovaných v okresoch južného Slovenska - Šaľa, Galanta, Komárno, Dunajská Streda, Nové Zámky, v okresoch stredného Slovenska - Zvolen, Banská Bystrica, Banská Štiavnica, Brezno, a v meste Bratislava a Košice. V meste Bratislava stojí za zmienku opäť okres Bratislava V, ktorý v roku 1996 vykazoval index umelej potratovosti až 108,6%, čo znamenalo, že tu bolo zaznamenaných viac interrupcií ako narodených. Aj napriek výraznému poklesu indexu umelej potratovosti v tomto okrese, ešte stále na 100 narodených pripadá až 70 interrupcií.

Vývoj indexu umelej potratovosti môžeme hodnotiť pozitívne, nielen pre klesajúce tendencie vo väčšine okresov SR, ale tiež preto, že vo všetkých ostatných okresoch v súčasnosti prevládajú pôrody nad interrupciami.

Priemerný vek žien pri potrate sa výrazne nemení, pohybuje sa v rozmedzí od 27 do 32 rokov, s mierne stúpajúcou tendenciou. Čo sa týka priemerného veku žien, ktoré sa rozhodnú pre interrupciu, pozorujeme zaujímavú skutočnosť. V okresoch s najvyššou potratovosťou je väčšinou priemerný vek žien pri umelom potrate nižší, a naopak, v okresoch s najnižšou potratovosťou je priemerný vek žien pri umelom potrate o niečo vyšší. V roku 2001 sa priemerný vek žien pri umelom potrate pohyboval od 27,3 roka v okrese Topoľčany do 31,0 rokov v okrese Žarnovica. Najvyšší priemerný vek pri interrupcii zaznamenávajú ženy v okresoch východného Slovenska (Stará Ľubovňa, Sabinov, Prešov, Svidník, Stropkov) a na severe a západe SR (Čadca, Žilina, Považská Bystrica, Ilava, Trenčín, Myjava a Skalica), všetky 29,8 roka a viac. Naopak, najnižší priemerný vek pri interrupcii majú ženy okresu Šaľa, v okresoch v južnej a východnej časti Banskobystrického kraja (Krupina, Veľký Krtíš, Detva, Poltár, Lučenec, Rimavská Sobota, Revúca, Brezno) a v okrese Rožňava, s hodnotou 28,3 roka a menej.

Zaujímavým ukazovateľom úrovne potratovosti je i rodinný stav žien. Rozdiely v počte potratov medzi vydatými a nevydatými ženami sa znižujú i na úrovni okresov. Diferencie sú však vo veku, v ktorom sa ženy rozhodnú pre interrupciu. V poslednom čase sa značne mení aj štruktúra žiadateľiek o interrupciu podľa počtu detí. V niektorých okresoch je najpočetnejšia skupina žien bezdetných alebo s jedným dieťaťom, ale vo väčšine okresov Slovenska prevládajú medzi žiadateľkami o interrupciu ešte stále ženy s dvoma deťmi. Diferenciácia samovoľných potratov podľa počtu detí sa nemení. Dlhodobu najpočetnejšiu skupinu tvoria bezdetné ženy 37,8%, za nimi nasledujú ženy s jedným dieťaťom. Počet i podiel samovoľných potratov v ostatných kategóriách žien podľa počtu detí postupne klesá.

5. Úmrtnosť

Úmrtnosť obyvateľstva je dôležitou zložkou prirodzeného pohybu. Úroveň a štruktúra úmrtnosti v súčasnosti zohrávajú dôležitú úlohu pri hodnotení zdravotného stavu obyvateľstva, sú ukazovateľom dosiahnutej úrovne zdravotníctva, odrážajú sa v nich sociálne, ekonomické i kultúrne podmienky krajiny, a takisto aj prírodné podmienky v zmysle kvality životného prostredia.

Hlavným znakom vývoja úmrtnosti v sledovanom období je trend mierneho poklesu počtu zomretých – z 52,7 tisíc v roku 1993 na 52,0 tisíc v roku 2001. Vývoj počtu zomretých však nebol rovnomerný. V prvej polovici hodnoty striedavo rástli a následne klesali, v strede obdobia dochádza k výraznejšiemu zvýšeniu počtu zomretých, s maximom 52,3 úmrtí v roku 1998. Pre koniec sledovaného obdobia je naopak charakteristický pokles počtu úmrtí. Pritom počty zomretých mužov počas sledovaného obdobia klesli o 1,0 tisíc úmrtí na 27,7 tisíc úmrtí v roku 2001, u žien sa počet zomretých počas sledovaného obdobia mierne zvýšil, a to z 24,0 tisíc úmrtí v roku 1993 na 24,3 tisíc úmrtí na konci obdobia.

V roku 1993 sa muži na celkovom počte úmrtí podieľali 54,5%, ale v priebehu obdobia dochádza k postupnému poklesu ich podielu na 53,3% v roku 2001 a u žien naopak dochádza k pomalému rastu (45,5% v roku 1993, 46,7% v roku 2001). Štandardizovaná miera úmrtnosti mužov tiež zaznamenala pokles. Z hodnoty 11,15‰ na začiatku obdobia postupne klesla na úroveň 10,60‰. U žien bol vývoj štandardizovanej miery úmrtnosti nerovnomerný, prírastky sa striedali s úbytkami. V súčasnosti je štandardizovaná miera úmrtnosti u žien na úrovni 8,77‰, čo je takmer rovnaká hodnota ako na začiatku sledovaného obdobia (8,78‰). Všeobecne možno konštatovať, že výrazný podiel na zlepšovaní ako absolútnych, tak aj relatívnych ukazovateľov má prevencia, dostupnosť nových a kvalitnejších liekov, i osвета, ako chrániť vlastné zdravie, ktorú šíria v poslednom období nielen zdravotnícke organizácie.

Dôležitým ukazovateľom, pomocou ktorého možno charakterizovať úroveň úmrtnosti, je stredná dĺžka života. Vývoj strednej dĺžky života pri narodení mal u mužov rastúci trend. Stredná dĺžka života mužov sa zvýšila o 0,8 roka na úroveň 69,14 roka v roku 2001. U žien bol nárast strednej dĺžky života pri narodení o niečo menší, a to 0,6 roka. Celkovo teda nastal nárast z 76,65 roka na 77,22 roka. Pozoruhodné sú výrazné diferencie medzi pohlaviami, a to až 8,08 roka v prospech žien. Ak vezmeme do úvahy napríklad strednú dĺžku života vo veku 60 rokov, v priemere majú muži nádej žiť ešte takmer 16 rokov a ženy viac ako 20 rokov.

Dojčenská úmrtnosť je citlivým ukazovateľom vývoja spoločnosti. Jej zmeny tiež úzko súvisia so zmenami v ekonomickej a kultúrnej úrovni. Počas celého skúmaného obdobia sa dojčenská úmrtnosť znižovala veľmi výrazne. Na začiatku obdobia boli jej hodnoty vysoké, s maximom 11,19‰ v roku 1994 a na konci už dosahovala iba 6,24‰. Tento pokles v priebehu 90. rokov poukazuje na výrazné zlepšenie v zdravotníckej starostlivosti nielen o dieťa, ale aj o matku počas celého tehotenstva a na zvýšenie vyspelosti celej krajiny. Vývoj dojčenskej úmrtnosti však súvisí aj s počtom narodených detí, ktorých počet v posledných rokoch klesá.

V štruktúre úmrtnosti podľa príčin smrti dominujú hlavne dve skupiny, a to choroby obehovej sústavy a nádorové ochorenia, ktoré sa na celkovom počte úmrtí podieľajú 55,2%, resp. 22,8%. U mužov tieto skupiny predstavujú podiel 48,5%, resp. 25,4%, zatiaľ čo u žien sú podiely výrazne rozdielne, prvá skupina predstavuje podiel 62,9%, druhá 20,0%. U mužov je nižší podiel úmrtí na choroby obehovej sústavy kompenzovaný zvýšeným podielom úmrtí v skupine vonkajších príčin smrti (8,8%, zatiaľ čo u žien iba 2,5%). Štandardizované miery v týchto dvoch skupinách nevykazujú veľké výkyvy. Štandardizovaná miera úmrtnosti na choroby obehovej sústavy sa pohybuje u mužov na úrovni 5,26 ‰, pričom do roku 1998 sa mierne zvyšovala a potom klesla na úroveň 5,14‰. Aj u žien sa štandardizované miery v tejto skupine príčin smrti zvyšovali do roku 1998, v ktorom dosiahli maximum 5,64‰, ale do konca obdobia klesli na 5,46‰.

Úmrtnosť na nádorové ochorenia je dnes veľmi aktuálna. U mužov mala do polovice obdobia rastúci trend, s maximom 2,80‰ v roku 1998 a dosahovala vyššie hodnoty ako u žien. Ku koncu obdobia došlo k miernemu poklesu, a to na dnešnú úroveň 2,69‰. Aj u žien sa prejavuje rastúci trend v tejto skupine príčin smrti, v súčasnosti dosahuje úroveň 1,74‰.

Pokles hodnôt u oboch pohlaví zaznamenáva úmrtnosť na choroby dýchacej sústavy (u mužov z 0,72‰ na 0,59‰, u žien z 0,59‰ na 0,41‰), úmrtnosť na vonkajšie príčiny smrti poklesla hlavne u žien.

Na krajskej úrovni najvyššie podiely zomretých zaznamenáva Nitriansky kraj (15,35%). Vysoké podiely pripadajú aj na Banskobystrický (13,88%) a Košický kraj (13,80%). Najnižšie podiely majú kraje na západe Slovenska, a to Bratislavský, Trnavský a Trenčiansky (okolo 10%). Najväčší nárast počtu zomretých v sledovanom období zaznamenal Žilinský kraj. Počet úmrtí sa zvýšil o 600 a podiel kraja na počte zomretých v SR vzrástol o viac ako 1 percentuálny bod. Nárast o 0,45 percentuálneho bodu zaznamenal aj Prešovský kraj. Podiel ostatných krajov na počte zomretých v SR sa však, i keď nevýrazne, znížil.

Štandardizované miery úmrtnosti mužov sa v roku 2001 pohybovali v intervale 9,25 až 12,22‰, najvyššie hodnoty dosahoval Banskobystrický a Nitriansky kraj, najnižšie boli v Prešovskom a Bratislavskom kraji. Vývoj v Nitrianskom kraji mal do roku 1997 klesajúci trend, potom nastal opätovný nárast. Najnižšie hodnoty štandardizovanej úmrtnosti sa viažu na Prešovský kraj, kde bol vývoj kolísavý, s minimami 9,18 a 9,17‰ v rokoch 1994 a 1999. Aj ostatné kraje, okrem Žilinského, zaznamenali pokles hodnôt štandardizovanej úmrtnosti. V Žilinskom kraji od polovice obdobia došlo k nárastu štandardizovaných mier úmrtnosti mužov z 9,60‰ v roku 1996 na 10,61‰ v roku 2001. U žien sa štandardizované miery úmrtnosti pohybujú v nižších hodnotách, v intervale od 7,54 po 10,39‰. Výrazne najvyššie hodnoty - nad hranicou 10‰ – dosahuje v celom období Nitriansky kraj. Naopak, v Prešovskom kraji hodnoty zostávajú hlboko pod 8‰.

Tab. 5.1: Počet úmrtí v krajoch

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
BL	5730	5503	5874	5700	5662	5745	5671	5839	5553
TA	5621	5421	5515	5368	5418	5501	5556	5538	5426
TC	5756	5429	5662	5707	5828	5963	5697	5757	5566
NI	8415	8198	8161	7855	8011	8195	8108	8054	7980
ZI	5919	6049	6283	5899	6139	6235	6370	6348	6441
BC	7504	7324	7515	7288	7233	7607	7276	7300	7216
PV	6481	6249	6356	6325	6535	6594	6535	6544	6626
KI	7280	7213	7320	7093	7298	7315	7188	7347	7174

Tab. 5.2: Podiel zomretých v krajoch (SR = 100%)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
BL	10,87	10,71	11,15	11,12	10,86	10,81	10,82	11,07	10,68
TA	10,66	10,55	10,47	10,48	10,39	10,35	10,60	10,50	10,44
TC	10,92	10,57	10,75	11,14	11,18	11,22	10,87	10,92	10,71
NI	15,97	15,95	15,49	15,33	15,37	15,42	15,47	15,28	15,35
ZI	11,23	11,77	11,93	11,51	11,78	11,73	12,16	12,04	12,39
BC	14,24	14,25	14,26	14,22	13,88	14,31	13,88	13,85	13,88
PV	12,30	12,16	12,06	12,34	12,54	12,40	12,47	12,41	12,75
KI	13,81	14,04	13,89	13,84	14,00	13,76	13,72	13,93	13,80

Tab. 5.3: Štandardizovaná miera úmrtnosti v krajoch – muži⁵

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
BL	10,27	9,61	10,42	10,27	10,11	10,04	9,81	10,12	9,98
TA	11,67	10,87	10,83	10,50	10,60	10,96	11,07	10,67	10,60
TC	10,68	9,59	10,02	10,26	10,50	10,70	10,46	10,38	10,05
NI	12,98	12,51	12,12	11,88	11,87	12,46	12,37	12,17	12,05
ZI	9,97	10,17	10,35	9,60	9,99	10,21	10,36	10,45	10,61
BC	12,51	12,10	12,37	12,17	11,96	12,99	12,15	12,17	12,22
PV	9,79	9,18	9,42	9,31	9,29	9,52	9,17	9,27	9,25
KI	10,88	10,88	10,73	10,35	10,63	10,59	10,49	10,68	10,21

Tab. 5.4: Štandardizovaná miera úmrtnosti v krajoch – ženy⁵

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
BL	8,51	8,33	8,69	8,26	8,28	8,61	8,63	8,86	8,63
TA	9,02	9,01	9,35	9,10	9,16	9,09	9,14	9,45	9,14
TC	8,36	8,30	8,59	8,49	8,63	8,88	8,28	8,57	8,37
NI	10,54	10,39	10,66	10,07	10,51	10,46	10,35	10,41	10,39
ZI	7,54	7,62	8,04	7,62	7,87	7,89	8,09	7,90	8,04
BC	10,21	10,03	10,33	9,85	9,89	10,04	9,87	9,95	9,67
PV	7,43	7,28	7,21	7,13	7,59	7,44	7,55	7,41	7,54
KI	8,62	8,36	8,71	8,43	8,63	8,65	8,39	8,56	8,56

⁵ Štandard je veková štruktúra SR 1993

V strednej dĺžke života pri narodení sa prejavuje diferenciácia aj na krajskej úrovni⁶. Hodnoty strednej dĺžky života pri narodení u mužov sa pohybovali v období 1998-2000 medzi 67,63 až 71,12 roka. Najvyššiu strednú dĺžku života mal Bratislavský kraj, kde sa jej hodnota v porovnaní s obdobím 1995-1997 zvýšila o 1,19 roka, na 71,12 rokov. Najväčší nárast v tomto období, 1,21 roka, však zaznamenal Trenčiansky kraj, a úrovňou 70,06 rokov sa zaradil medzi kraji na druhú pozíciu. Naopak, v krajoch východného Slovenska, ktoré na začiatku obdobia patrili medzi kraje s najvyššou strednou dĺžkou života u mužov, došlo k poklesu tohto ukazovateľa. V Prešovskom kraji stredná dĺžka života klesla z 70,81 rokov na 69,36 rokov, čo znamenalo pokles z prvého na súčasné tretie miesto. Pokles nastal aj u mužov v Žilinskom kraji. Poslednú pozíciu si počas celého obdobia zachováva Banskobystrický kraj, ktorého stredná dĺžka života pri narodení u mužov v období 1998-2000 nedosahuje ani 68 rokov.

Tab. 5.5: Stredná dĺžka života pri narodení

	1995-1997		1996-1998		1997-1998		1998-2000	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
BL	69,93	77,51	70,31	77,70	70,73	77,80	71,12	77,97
TA	68,48	76,66	68,98	76,85	68,96	76,89	69,18	76,88
TC	68,85	77,21	69,78	77,29	69,90	77,69	70,06	78,04
NI	67,67	76,64	68,48	76,75	68,35	76,73	68,43	76,94
ZI	69,02	77,50	69,05	77,76	68,88	77,84	68,77	78,12
BC	67,55	76,25	67,57	76,55	67,71	76,66	67,63	76,98
PV	70,81	77,19	69,04	77,13	69,23	77,03	69,36	77,32
KI	69,44	76,03	67,77	76,22	67,84	76,45	68,03	76,69
SR	68,71	76,80	68,77	76,95	68,84	77,06	68,95	77,29

U žien sa stredná dĺžka života pri narodení v období 1998-2000 pohybovala v rozpätí 76,69 až 78,12 rokov. Neprejavujú sa tu výrazné rozdiely či výkyvy, všetky kraje zaznamenali nárast hodnôt. Najvyššie hodnoty dosiahol Žilinský (78,12 roka) a Trenčiansky kraj (78,04 roka), v ktorom došlo k najvýraznejšiemu nárastu (o 0,83 roka). Na začiatku obdobia bol na prvom mieste Bratislavský kraj, na konci sa dostal až na tretie miesto. Naopak najnižšie hodnoty strednej dĺžky života pri narodení u žien v období 1995-1997 i v období 1998-2000 má Košický kraj.

Ak sledujeme strednú dĺžku života v kategórii 60-64ročných, čiže v kategórii vstupu do dôchodkového veku, potom majú muži nádej dožiť sa ešte v priemere 15-17 rokov. Najvyššia stredná dĺžka života v tomto veku je v Bratislavskom kraji, najnižšia v Banskobystrickom. Ženy majú nádej žiť ešte približne 20 rokov, pričom medzi kraji nie sú veľké rozdiely. Vplyv na zníženie strednej dĺžky na východnom Slovensku môžu mať aj niektoré sociálne problémy, ako napríklad nezamestnanosť, či zhoršená ekonomická situácia.

Dojčenská úmrtnosť počas celého obdobia veľmi výrazne kolísala, ale celkovo možno konštatovať, že dochádza k jej postupnému poklesu, a to vo všetkých krajoch. V súčasnosti sa pohybuje v intervale od 4,33 do 9,17%, Najvyššie hodnoty však majú stále východoslovenské kraje, i keď aj u nich došlo k výraznému poklesu. V Košickom kraji sa dojčenská úmrtnosť znížila zo 16,19% v roku 1994 na 9,17% na konci obdobia, v Prešovskom z 13,12% na 7,22%. Bratislavský a Žilinský kraj dosahujú najnižšie hodnoty, a to 4,33%, resp. 4,67%. Dojčenskú úmrtnosť ovplyvňuje viacero faktorov, ale najvýraznejšie úroveň zdravotníckej starostlivosti. Vysoké hodnoty dojčenskej úmrtnosti vo východoslovenských krajoch sa spájajú aj s vyšším podielom neintegrovaneho rómskeho etnika, u ktorého je úmrtnosť vyššia v dôsledku nedostatočnej hygieny a starostlivosti o dieťa. Istú úlohu tu zohráva aj nižšia dostupnosť zdravotníckych služieb v niektorých okresoch.

V štruktúre úmrtnosti podľa príčin smrti sa najvyššie štandardizované miery viažu na skupinu chorôb obehovej sústavy. U mužov sa v roku 2001 pohybuje od 4,52 až po 6,04%. Extrémne tu vystupuje Banskobystrický kraj, ktorý prekračuje hranicu 6% na začiatku i na konci sledovaného obdobia. Najnižšia úmrtnosť v tejto skupine príčin smrti je v Prešovskom kraji, ktorého hodnoty ani raz neprekročili hranicu 5%. V ostatných krajoch sa prejavovali len minimálne výkyvy.

U žien sa hodnoty štandardizovanej úmrtnosti na choroby obehovej sústavy pohybuje približne v rovnakom intervale, len sú o niekoľko desiatín vyššie. Úmrtnosť nad 6% majú ženy v dvoch krajoch, Banskobystrickom a Nitrianskom, pričom podobne ako u mužov, aj u žien najprv hodnoty do polovice obdobia mierne stúpali, a potom nastal ich pokles. Najnižšie hodnoty - pod 5% - majú Prešovský a Žilinský kraj.

Nádorové ochorenia sú druhou najpočetnejšou skupinou príčin smrti, so štandardizovanou mierou úmrtnosti u mužov okolo 2 - 3%. Najvyššie hodnoty v tejto skupine príčin smrti má Nitriansky kraj s úrovňou úmrtnosti 3,19%, pričom v posledných dvoch rokoch došlo k jej miernemu poklesu. Aj v Banskobystrickom kraji v strede sledovaného obdobia hodnota vystúpila na 3,14%, ale ku koncu obdobia sa situácia zlepšila. Najnižšia hodnota je

⁶ Stredná dĺžka života sa na regionálnej úrovni počíta za dlhšie časové obdobie ako jeden rok, aby sa eliminovali ročné výkyvy v počte zomretých.

v súčasnosti v Prešovskom kraji, a to 2,42%. Hodnoty úmrtnosti na nádorové ochorenia v ostatných krajoch mierne kolísali.

U žien je úmrtnosť na nádorové ochorenia nižšia v priemere o 1 percentuálny bod. Najvyššia úmrtnosť v tejto skupine príčin smrti je v Bratislavskom (2,16%) a Nitrianskom kraji (2,11%). Najnižšia je naopak v Prešovskom kraji (1,30%), i keď sa počas celého obdobia mierne zvyšovala. Pokles v tejto skupine príčin smrti zaznamenal aj Košický kraj. Celkovo možno konštatovať, že úmrtnosť na nádorové ochorenia sa pomaly zvyšuje.

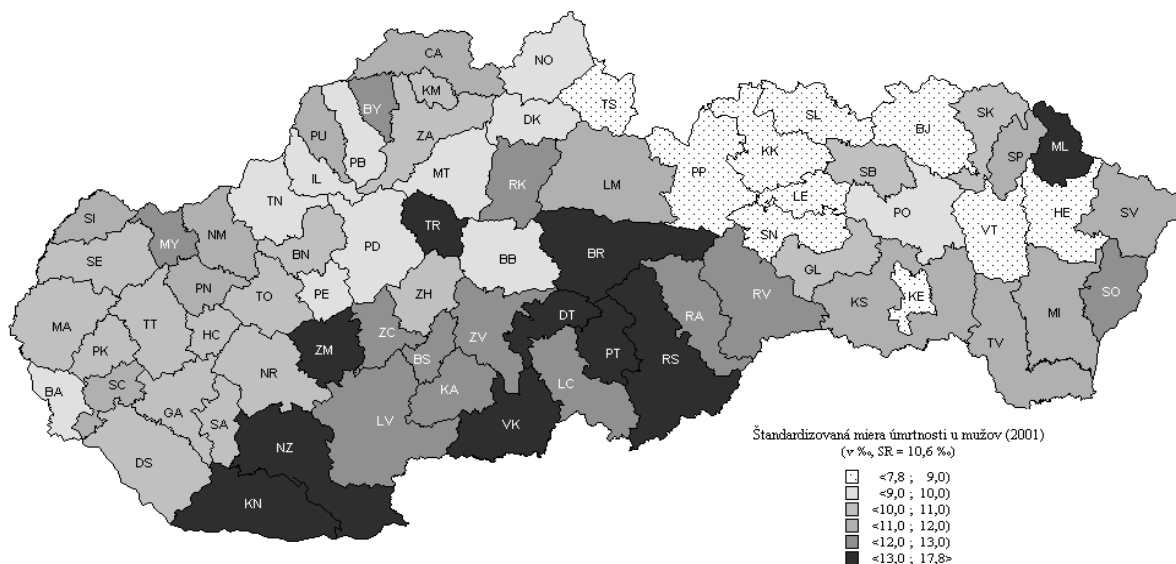
Na druhej strane úmrtnosť na choroby dýchacej sústavy sa postupne znižuje. U mužov sa hodnoty úmrtnosti v tejto skupine príčin smrti pohybujú od 0,4 po 0,7%, u žien sú o niečo nižšie, a to z intervalu 0,2 až 0,4%, pričom u mužov sa rozdiely medzi kraji prejavujú výraznejšie ako u žien. Jediný kraj, v ktorom došlo k zvýšeniu úmrtnosti na choroby dýchacej sústavy, je Nitriansky.

Úmrtnosť mužov na choroby tráviacej sústavy sa v krajoch výraznejšie nemenila, s výnimkou Nitrianskeho kraja, kde klesala počas celého obdobia. Naopak, u žien zaznamenala táto skupina chorôb mierny rast.

Hodnoty úmrtnosti na vonkajšie príčiny sú nízke, maximum dosahujú v Banskobystrickom (1,00%) a Žilinskom kraji (1,09%). U žien sú hodnoty ešte nižšie. U tejto skupiny príčin smrti je ťažké odhadovať ďalší vývoj, pretože do tejto kategórie sa radia úrazy, vraždy i samovraždy.

Na okresnej úrovni najvyššia úmrtnosť mužov, so štandardizovanými mierami úmrtnosti nad 13%, je v okresoch južného a juhovýchodného Slovenska, a to počnúc dvojicou okresov Komárno a Nové Zámky a skupinou okresov Veľký Krtíš, Detva, Brezno, Poltár a Rimavská Sobota. Tieto dve skupiny sú spojené okresmi, v ktorých štandardizovaná úmrtnosť dosahuje takisto vysoké hodnoty (12-13%). Izolovane ešte ležia na východe Medzilaborce (16,09%), Turčianske Teplice, ktoré dosiahli najvyššiu hodnotu 17,84% a Zlaté Moravce (13,01%). Región nízkych hodnôt štandardizovanej úmrtnosti je na severe a severovýchode Slovenska. Tvoria ho okresy Tvrdošín, Poprad, Kežmarok, Levoča, Spišská Nová Ves, Stará Ľubovňa a Bardejov. Na východe je ešte dvojica Humenné a Vranov nad Topľou a izolovane ležiace mesto Košice. V týchto okresoch sa štandardizovaná miera úmrtnosti pohybuje na úrovni 7-9%.

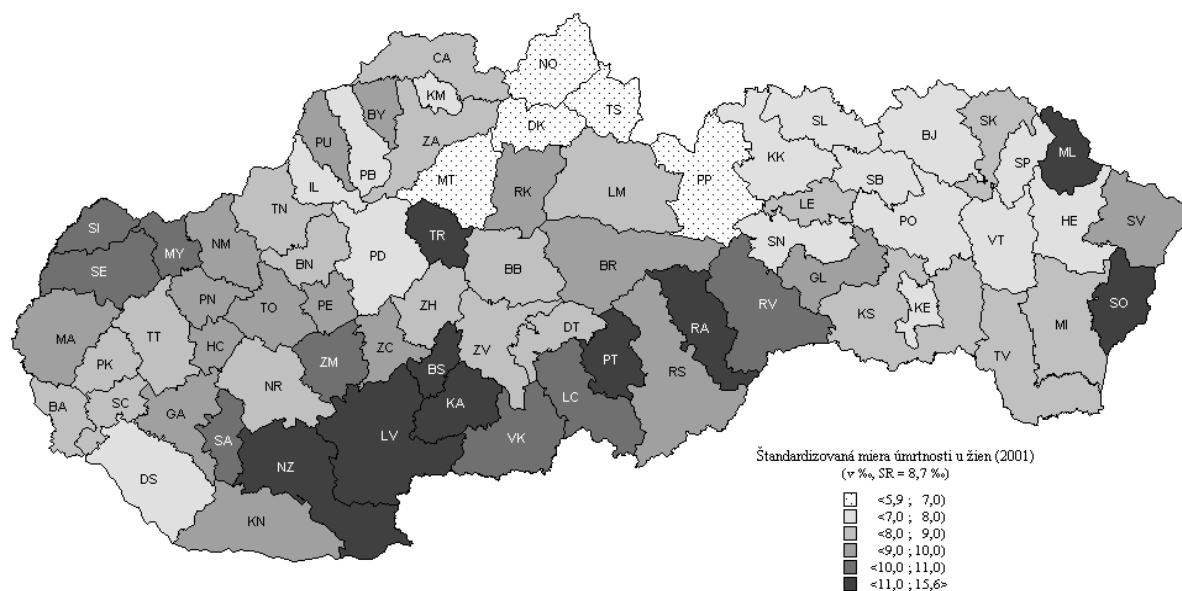
Mapa 5.1: Štandardizovaná úmrtnosť mužov v okresoch SR v roku 2001 (v ‰)⁷



Výraznejší vývoj štandardizovanej úmrtnosti mužov je zrejмый vo viacerých okresoch. V Bratislave dosahovala na začiatku i na konci tie isté hodnoty (9,60%), hoci v prvej polovici nastal pokles, neskôr opätovný nárast hodnôt. V okrese Senica sa jej úroveň od roku 1993 (13,12%) znížila takmer o tri body, v Považskej Bystrici bol pokles takmer o 2 body. V okrese Krupina, ktorá patrí stále medzi okresy s vysokými hodnotami, bol vývoj štandardizovanej úmrtnosti asi najzaujímavejší, výrazne kolísavý, hodnoty klesali, či rástli v rozpätí 14-17 bodov, pričom v roku 2001 úroveň úmrtnosti klesla na 12,85%. V Medzilaborciach, ako v okrese s nepriaznivými úmrtnostnými pomermi, nastal pokles na 12,19% do polovice obdobia, na konci rast až na hodnotu 16,09%.

U žien, podobne ako u mužov, dosahujú rozdiely medzi okresmi viac ako 9 bodov. Maximálne hodnoty sa viažu na skupinu okresov juhozápadného Slovenska. Regionálny typ vysokých hodnôt tvoria okresy Nové Zámky, Levice, Krupina, Banská Štiavnica a Krupina a izolovane ležiace okresy Turčianske Teplice, Poltár, Revúca, a na východe Medzilaborce a Sobrance. Oblasť minimálnych hodnôt je na Orave v okresoch Námestovo, Dolný Kubín a Tvrdošín, pripája sa k nim aj okres Martin a izolovane stojaci okres Poprad so štandardizovanou mierou úmrtnosti pod 7%.

⁷ Štandard: veková štruktúra SR v roku 1993

Mapa 5.2: Štandardizovaná úmrtnosť žien v okresoch SR v roku 2001 (v ‰)⁸

V niektorých okresoch bol vývoj pozitívny, štandardizované miery úmrtnosti sa znížili aj o 2 body. Napríklad v okrese Senec klesli hodnoty z 10,31‰ na 8,86‰, v okrese Malacky z 11,28‰ na 9,48‰. V okrese Hlohovec sa naopak hodnoty menili v negatívnom smere, rástli s miernymi výkyvmi zo 7,64‰ na 9,45‰. V okrese Púchov došlo tiež k nárastu o dva body, z 7,99‰ v roku 1993 na 9,80‰ v roku 1997, a do roku 2001 sa štandardizovaná miera úmrtnosti ustálila na hodnote 9‰. V okresoch, ktoré majú najvyššie hodnoty, ako Turčianske Teplice a Sobrance, je pre vývojové trendy charakteristický prudší pokles a následné zvýšenie hodnôt aj o niekoľko bodov. Hodnoty štandardizovanej úmrtnosti by boli menej kolísavé, ak by sa odstránili medziročné výkyvy. Celkovo možno konštatovať, že najvyššie hodnoty štandardizovanej úmrtnosti sa u oboch pohlaví viažu na okresy s vyšším podielom starších vekových kategórií. Naopak najnižšie sú v okresoch, kde sú veľké mestá s mladšou vekovou štruktúrou.

Tab. 5.6: Okresy podľa štandardizovanej miery úmrtnosti v roku 2001

Najvyššie				Najnižšie			
muži		ženy		muži		ženy	
Turčianske Teplice	17,84	Turčianske Teplice	15,06	Levoča	7,80	Tvrdošín	5,99
Medzilaborce	16,09	Sobrance	13,68	Humenné	8,46	Námestovo	6,06
Poltár	15,36	Medzilaborce	12,76	Tvrdošín	8,49	Poprad	6,21
Komárno	13,96	Krupina	12,16	Spišská Nová Ves	8,59	Dolný Kubín	6,39
Detva	13,89	Levice	11,89	Bardejov	8,65	Martin	6,69

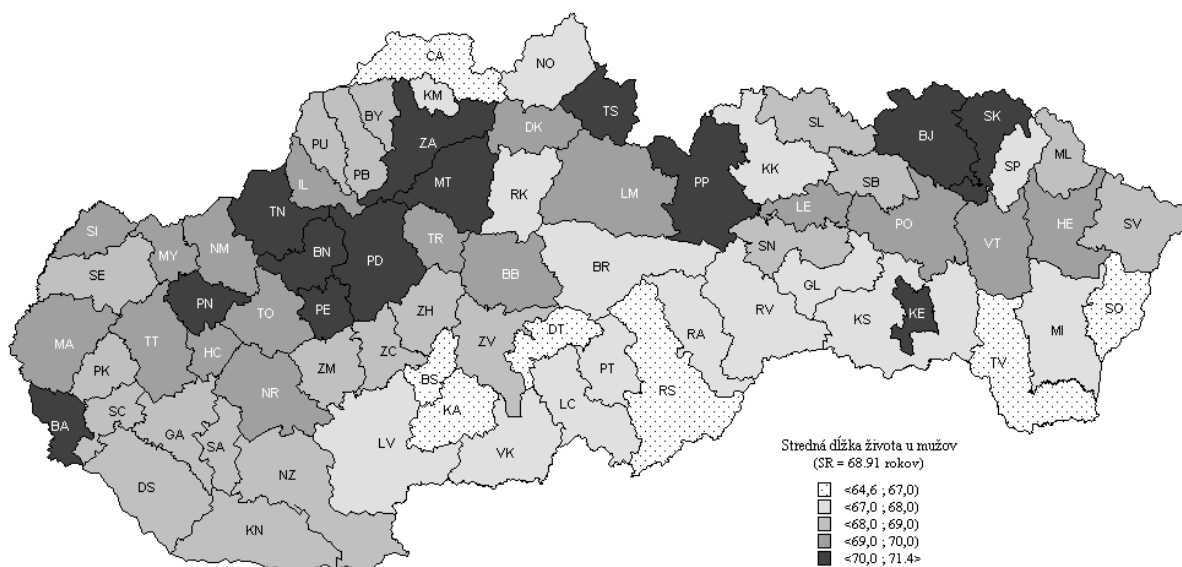
V niektorých okresoch bol vývoj pozitívny, štandardizované miery úmrtnosti sa znížili aj o 2 body. Napríklad v okrese Senec klesli hodnoty z 10,31‰ na 8,86‰, v okrese Malacky z 11,28‰ na 9,48‰. V okrese Hlohovec sa naopak hodnoty menili v negatívnom smere, rástli s miernymi výkyvmi zo 7,64‰ na 9,45‰. V okrese Púchov došlo tiež k nárastu o dva body, z 7,99‰ v roku 1993 na 9,80‰ v roku 1997, a do roku 2001 sa štandardizovaná miera úmrtnosti ustálila na hodnote 9‰. V okresoch, ktoré majú najvyššie hodnoty, ako Turčianske Teplice a Sobrance, je pre vývojové trendy charakteristický prudší pokles a následné zvýšenie hodnôt aj o niekoľko bodov. Hodnoty štandardizovanej úmrtnosti by boli menej kolísavé, ak by sa odstránili medziročné výkyvy. Celkovo možno konštatovať, že najvyššie hodnoty štandardizovanej úmrtnosti sa u oboch pohlaví viažu na okresy s vyšším podielom starších vekových kategórií. Naopak najnižšie sú v okresoch, kde sú veľké mestá s mladšou vekovou štruktúrou.

Aj stredná dĺžka života pri narodení je výrazne diferencovaná podľa pohlavia. V rokoch 1996-2000 rozdiely medzi priestormi s najvyššou strednou dĺžkou života pri narodení mužov (mesto Bratislava) a žien (okres Liptovský Mikuláš) dosahujú až 8,25 roka v prospech žien.

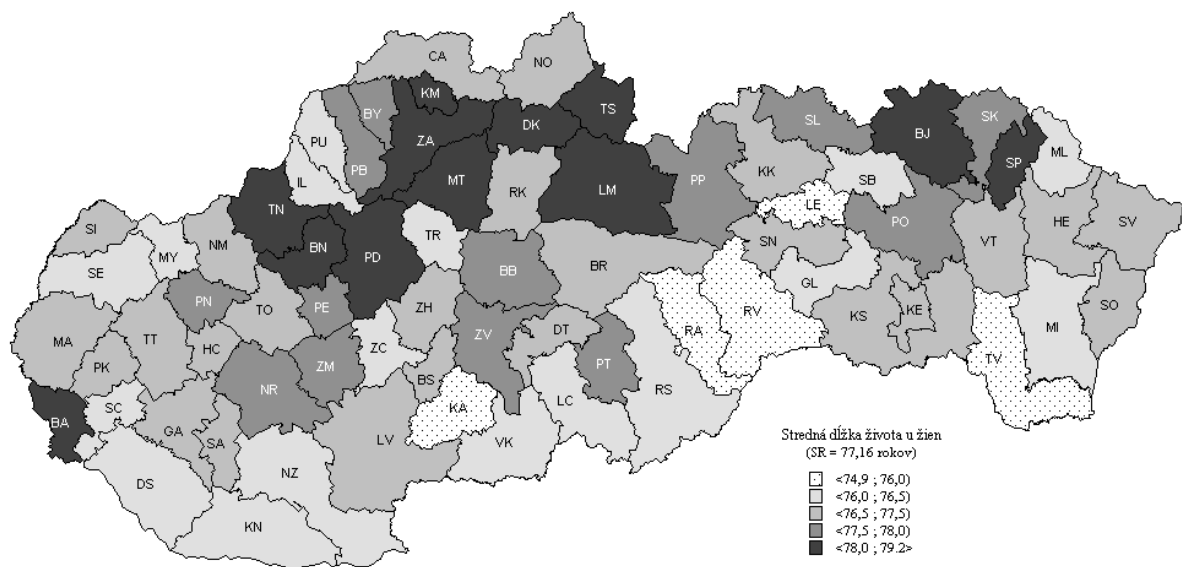
⁸ Štandard: veková štruktúra SR v roku 1993

U mužov sú maximálne rozdiely v strednej dĺžke života pri narodení medzi okresmi 6,86 roka. Najvyššia stredná dĺžka života (nad 70 rokov) je na západnom a severozápadnom Slovensku v okresoch Trenčín, Bánovce nad Bebravou, Partizánske, Prievidza, Žilina a Martin, v izolovane ležiacich okresoch Piešťany (71,15 roka), Tvrdošín, Poprad. K nim patrí aj dvojica okresov Bardejov a Svidník, a mestá Bratislava a Košice, pričom naše hlavné mesto dosahuje najvyššiu hodnotu 71,43 roka. Naopak, podpriemerné hodnoty nevytvárajú žiadny kompaktný región. Sú v okresoch Krupina a Banská Štiavnica, Detva, Rimavská Sobota a Čadca. Na východe Slovenska v okresoch Trebišov a Sobrance hodnoty klesajú až pod úroveň 66 rokov a v okrese Krupina stredná dĺžka života mužov pri narodení dosahuje iba 64,5 roka.

Mapa 5.3: Stredná dĺžka života pri narodení u mužov v okresoch SR v období 1996-2000



Mapa 5.4: Stredná dĺžka života pri narodení u žien v okresoch SR v období 1996-2000



U žien sú maximálne rozdiely v strednej dĺžke života pri narodení medzi okresmi 4,29 roka. Pás maximálnych hodnôt nad 78 rokov sa tiahne severozápadným a severným Slovenskom - okresmi Trenčín, Bánovce nad Bebravou, Prievidza, Martin, Žilina, Kysucké Nové Mesto pokračujúc cez okresy Dolný Kubín, Tvrdošín po Liptovský Mikuláš (najvyššia hodnota 79,23 rokov). K nim sa priradzuje mesto Bratislava (78,28 rokov, ale v meste Košice dosahuje iba 76,98 rokov) a okresy Bardejov a Stropkov. Minimálne hodnoty strednej dĺžky života sú v izolovane ležiacich okresoch, a to v okrese Krupina, kde je dosahuje iba 74,9 rokov, v okrese Rožňava, Revúca, Levoča a Trebišov, v ktorých jej hodnoty klesajú pod 76 rokov. Aj ďalšie okresy na južnom a juhozápadnom Slovensku majú nízke hodnoty tohto ukazovateľa (mapa 5.4).

Ak by sa mali zhodnotiť rozdiely medzi pohlaviami v rámci jednotlivých okresov, potom sa rozdiely pohybujú v rozpätí od 5,6 do 10,8 rokov v prospech žien. Najvyššie rozdiely v strednej dĺžke života v prospech žien boli v okrese Sobrance a okrese Stropkov (v obidvoch až 10,8 roka), v okrese Detva (10,6 roka), v okresoch Čadca, Námestovo, Kysucké Nové Mesto (10,3 roka), ako aj v okrese Krupina (10,4 rokov). Najmenšie rozdiely sú v okrese Levoča (5,6 roka), v okrese Ilava (6,1 roka), Turčianske Teplice (6,5 roka), v okresoch Partizánske a Piešťany (6,8 roka), v okrese Skalica a v mestách Bratislava a Košice (6,9, resp. 7,0 roka).

Všeobecne dochádza na Slovensku k predlžovaniu strednej dĺžky života pri narodení, hoci ešte stále sme nedosiahli úroveň vyspelých krajín. Stredná dĺžka života je ovplyvňovaná viacerými faktormi, a to hlavne úrovňou zdravotníckej starostlivosti, takisto vplyvmi sociálneho i prírodného prostredia, ako aj celkovým životným štýlom i návykmi.

Tab. 5.7: Okresy s najvyššou a najnižšou strednou dĺžkou života v období 1996 až 2000

Najvyššia stredná dĺžka života pri narodení				Najnižšia stredná dĺžka života pri narodení			
muži		ženy		muži		ženy	
Bratislava	71,43	Liptovský Mikuláš	79,23	Krupina	64,57	Krupina	74,94
Piešťany	71,15	Trenčín	79,02	Detva	65,58	Levoča	75,23
Tvrdošín	70,91	Tvrdošín	78,94	Trebišov	65,75	Trebišov	75,49
Trenčín	70,77	Stropkov	78,67	Sobrance	66,13	Revúca	75,60
Prievidza	70,47	Dolný Kubín	78,63	Čadca	66,16	Rožňava	75,70

Zaujímavú informáciu poskytuje údaj o tom, koľko rokov má nádej dožiť sa človek na začiatku dôchodkového veku v jednotlivých okresoch. U oboch pohlaví sa rozdiely medzi okresmi pohybujú približne na úrovni 3 - 4 rokov. U mužov maximum dosahujú okresy Dolný Kubín, Poprad, Piešťany, Trenčín a Bratislava (Bratislava a Dolný Kubín nad 17 rokov). Najnižšie klesol tento ukazovateľ pod 13 rokov, a to v okresoch Krupina a Banská Štiavnica a nízke hodnoty majú aj Turčianske Teplice, Stropkov, Rožňava, Trebišov, Detva.

U žien je oblasť maximálnych hodnôt strednej dĺžky života v tomto veku na severnom Slovensku v okresoch Liptovský Mikuláš (maximálna hodnota 22,38 rokov), Dolný Kubín, Martin, Tvrdošín, ale aj Trenčín, v ktorých stredná dĺžka života 60-64 ročných je viac ako 21 rokov. Nízke hodnoty sú v okresoch Dunajská Streda, Komárno, na Záhorí Malacky a Senica. Najnižšia hodnota je v okrese Krupina, kde stredná dĺžka života 60-64 ročných dosahuje 18,95 roka.

Ukazovateľ, ktorý citlivo reaguje na zmeny v úrovni zdravotníctva, je dojcenská úmrtnosť. Je náročné hodnotiť dojcenskú úmrtnosť na úrovni okresov v jednotlivých rokoch, nakoľko hodnoty sa pohybujú v širších intervaloch, preto je vhodnejšie analyzovať tento ukazovateľ vo viacročných priemeroch (napr. za celé sledované obdobie 1993–2001), aby sa odstránili medziročné vplyvy. Celkovo dochádza k zlepšovaniu vývoja dojcenskej úmrtnosti, ale na okresnej úrovni je diferenciácia stále výrazná. Rozdiel medzi okresmi dosahuje až 11,24 bodov. Oblasť s maximálnymi hodnotami - viac ako 13‰ - sa vyformovala na východnom Slovensku. Tvoria ju okresy Rožňava, Gelnica, Košice-okolie (14,36‰), zo severu sa na túto trojicu pripája pás okresov Kežmarok, Sabinov (druhá najvyššia hodnota 15,26‰), Prešov, z východu Trebišov (najvyššia hodnota 15,61‰) a Michalovce. Izolovane stojí okres Medzilaborce (14,63‰). Najnižšie hodnoty, pod 6‰, sú v izolovane ležiacich okresoch Pezinok, Hlohovec, Komárno, Žiar nad Honom, Bytča (najnižšia hodnota 4,38‰) a Tvrdošín (4,74‰). Tieto okresy susedia na východe s okresmi, ktoré majú hodnoty o jeden bod vyššie, čo znamená, že hodnoty rastú v smere zo západu na východ. Vysoké hodnoty na východnom Slovensku sa spájajú s už spomínanou rómskou časťou populácie, ktorá sa koncentruje vo viacerých okresoch.

Hodnotenie štruktúry úmrtnosti podľa príčin smrti je dôležitou súčasťou analýzy úmrtnosti. Znova sme použili štandardizované miery úmrtnosti pre päť skupín príčin smrti, ktoré majú v štruktúre úmrtí najvyššie zastúpenie. Najvýznamnejšie sú dve skupiny, a to úmrtnosť na choroby obehovej sústavy a nádorové ochorenia, ktoré tvoria tri štvrtiny všetkých úmrtí. Štandardizovaná miera úmrtnosti na choroby obehovej sústavy sa pohybuje u mužov v rozpätí 4 až 9‰, čo poukazuje na fakt, že v niektorých okresoch táto skupina dominuje nad ostatnými. Maximálne hodnoty štandardizovanej úmrtnosti na choroby obehovej sústavy - nad 6,50‰ - sa viažu na okresy na juhu stredného Slovenska Lučenec, Poltár (8,55‰) a Rimavská Sobota, ďalej sú to sú Myjava, Turčianske Teplice (najvyššia hodnota 9,65‰), Krupina a na východe okresy Sobrance, Snina a Medzilaborce (8,62‰). Najnižšia úroveň úmrtnosti, pod 4‰ v tejto skupine príčin smrti, je v troch okresoch severovýchodného Slovenska - Stará Ľubovňa (3,41‰), Kežmarok, Levoča, ďalej v okrese Tvrdošín, v meste Košice (3,99‰) a v hlavnom meste Bratislava (4,60‰). V okrese Turčianske Teplice sa úmrtnosť na choroby obehovej sústavy s výkyvmi zvyšovala zo 7,56‰ až na 9,65‰ v roku 2001 a trend rastu mal aj okres Púchov (zo 4,90‰ na 6,09‰). V niektorých okresoch došlo k výraznejšiemu poklesu hlavne v druhej polovici sledovaného obdobia (Stropkov, Banská Štiavnica). Príkladom môže byť aj okres Krupina, s úmrtnosťou 10,50‰ v polovici a 6,79‰ na konci obdobia.

U žien je situácia podobná, hodnoty štandardizovanej úmrtnosti na choroby obehovej sústavy sú však vyššie, pohybujú sa v rozpätí 4 až 10‰. Skupina okresov s najvyššími hodnotami - nad 7‰, sa vytvorila na juhu Slovenska,

tvorí ju okres Krupina s najvyššou štandardizovanou mierou úmrtnosti (10,89%), okresy Veľký Krtíš, Lučenec, Detva a Poltár, samostatne stojace okresy Nové Zámky, Turčianske Teplice (9,57%), okresy Rožňava a Sobrance. Skupinu okresov s minimálnymi hodnotami tvoria okresy na Orave - Dolný Kubín, Námestovo (3,79%), Tvrdošín (3,65%), ďalej dvojica okresov Poprad a Spišská Nová Ves (obidva 3,95%) a okres Kysucké Nové Mesto. Nízke hodnoty okolo 4‰ majú aj okresy Martin, Sabinov, Prešov a mesto Košice (4,20%) Mesto Bratislava má hodnoty štandardizovanej úmrtnosti v tejto skupine príčin smrti vyššie (4,78%). Zatiaľ čo u mužov sa darí úmrtnosť na srdcovocievne ochorenia pomaly znižovať, u žien sa počas celého obdobia neprejavuje výraznejšie trend poklesu či nárastu. Medzi okresy s najvyššou úmrtnosťou na túto skupinu príčin smrti u žien patrí okres Sobrance, ale aj v tomto okrese je zrejmy pokles hodnôt od polovice sledovaného obdobia, z 10,08‰ v roku 1997 na 7,78‰ v roku 2001. Predchádzať týmto chorobám je možné hlavne vhodnou životosprávou, vyvarovaním sa stresu i prílišnej námahy.

Druhou skupinou s najväčším podielom v štruktúre príčin smrti sú nádorové ochorenia. Úmrtnosť na tieto ochorenia už dlhé obdobie narastá. Medzi okresmi však nie je taký výrazný rozptyl hodnôt, ako to bolo v prvej skupine príčin smrti. U mužov rozdiely dosahujú takmer 2,47 bodu. Najvyššia štandardizovaná úmrtnosť v tejto skupine príčin smrti je na juhozápadnom Slovensku, a to v okresoch Komárno, Nové Zámky, Levice, Žarnovica a Veľký Krtíš. K nim sa priradujú izolované okresy Turčianske Teplice (3,98%), Poltár a Medzilaborce (najvyššia hodnota 4,06%). Minimálne hodnoty nevytvárajú výraznejšie skupiny okresov. Sústredené sú v okresoch Námestovo a Tvrdošín (1,59 a 2,11‰), v dvojici okresov Považská Bystrica a Púchov (2,00‰), a v okrese Banská Bystrica. Nízke hodnoty sú v niektorých okresoch východného Slovenska, a to v okrese Spišská Nová Ves, Humenné a Snina, ako aj v meste Košice (2,21‰). Pomalý, ale celkovo vyrovnaný, trend rastu úmrtnosti na nádorové ochorenia sa prejavil v okrese Zvolen, kde hodnoty narástli z 1,87‰ v roku 1993 na 3,23‰ v roku 2001, nárast zaznamenal aj okres Revúca, z úrovne 1,81‰ na 3,11‰.

U žien sú maximálne hodnoty úmrtnosti na nádorové ochorenia v podstate rozptýlené po celom území Slovenska - v okresoch Piešťany, Skalica, v meste Bratislava, v okrese Topoľčany, Komárno, Zlaté Moravce, Žarnovica (2,83‰ - najvyššia hodnota), Turčianske Teplice, na východe v okresoch Medzilaborce a Sobrance. Ich hodnoty sa pohybujú nad 2,2‰. Najnižšie hodnoty úmrtnosti na nádorové ochorenia žien sú pod hodnotou 1‰ v okresoch Stará Ľubovňa a Sabinov (0,78‰ a 0,81‰). Nízke hodnoty sú aj v okresoch Svidník, Vranov nad Topľou, Banská Štiavnica, Kysucké Nové Mesto a Námestovo. Úmrtnosť v tejto skupine príčin smrti sa vo viacerých okresoch zvyšovala, v priemere o 0,8 – 1,0 bodu. Nádorové ochorenia sú veľmi ovplyvňované jednak životosprávou, nezdravými návykmi (hlavne fajčením), ale aj genetickými predispozíciami.

Úmrtnosť na choroby dýchacej sústavy v posledných rokoch klesala najvýraznejšie a tieto tendencie potvrdzujú aj hodnoty za posledné sledované obdobie. Rozdiely medzi okresmi nie sú veľké, maximálne jeden bod. Najvyššie hodnoty úmrtnosti v tejto skupine príčin smrti vystupujú nad hranicu 1‰, a to v okresoch Detva, Krupina a Žarnovica. Vyššiu úroveň úmrtnosti má aj okres Námestovo, Brezno, Kysucké Nové Mesto. Najnižšiu úroveň dosahujú okresy Bardejov, Sabinov, Vranov nad Topľou, Humenné, Malacky, Partizánske. U žien sú hodnoty približne na rovnakej úrovni ako u mužov, maximálne hodnoty majú Turčianske Teplice, Revúca, Detva, Levoča, Medzilaborce. Nízku úmrtnosť na choroby dýchacej sústavy u žien majú okresy Senec, Kysucké Nové Mesto, Tvrdošín, Lučenec, Bardejov. Zaujímavý a zároveň najvýraznejší pokles charakterizuje okres Zvolen, kde na začiatku obdobia bola úroveň úmrtnosti v tejto skupine príčin smrti viac ako 2 ‰, ale postupne klesla na hodnotu 0,65‰. Pokles o jeden bod zaznamenali okresy Považská Bystrica, Liptovský Mikuláš, Detva, Stará Ľubovňa. Hodnoty mierne narástli v okresoch Medzilaborce a Nové Zámky. Choroby dýchacej sústavy predstavujú v štruktúre príčin smrti podiel iba 5,24%. V minulosti bol ich podiel vyšší. Pokles úmrtí na tieto ochorenia možno spojiť aj so snahou riešiť ekologické problémy.

Choroby tráviacej sústavy sú až na piatom mieste príčin smrti, ich podiel je 5,01%. Rozdiely medzi okresmi sú malé, hodnoty sa pohybujú medzi 0,2 -1,4‰ u mužov a u žien medzi 0,0-0,6‰. U mužov má v tejto skupine príčin smrti výrazne najvyššiu úmrtnosť okres Detva (1,46‰).

Vonkajšie príčiny smrti majú 5,85% podiel v štruktúre úmrtnosti podľa príčin smrti. Hodnoty u mužov sú vyššie, pohybujú sa na úrovni medzi 0,3-1,6‰, u žien 0,0-0,5‰. Na vývoj úmrtnosti v tejto skupine príčin smrti vplývajú viaceré patologické javy, ako kriminalita, samovraždy, dopravná nehodovosť a pod.

Z analýzy úmrtnosti v rokoch 1993-2001 vyplýva niekoľko súhrnných skutočností. Možno konštatovať, že úmrtnosť narastá v smere od severovýchodu na juh až juhozápad. To znamená, že vysoká úmrtnosť sa viaže na okresy sústredené na juhu a juhozápade. Naopak najnižšia úroveň úmrtnosti je v okresoch severovýchodného a severného Slovenska, až na niektoré výnimky. Na rozdiel od ostatných demografických procesov úmrtnosť neposkytuje taký jednoznačný priestorový obraz.

Priaznivo sa vyvíjajú dva významné ukazovatele úmrtnosti, a to stredná dĺžka života pri narodení a dožičná úmrtnosť. U obidvoch nastávajú v posledných rokoch pozitívne zmeny, stredná dĺžka života sa predlžuje (i keď rozdiely medzi pohlaviami zostávajú), a výrazne klesla dožičná úmrtnosť, čo svedčí o zlepšení našej zdravotníckej starostlivosti, ale súvisí aj s menším počtom narodených detí. V štruktúre podľa príčin smrti dominujú hlavne dve skupiny, a to choroby obehového systému a nádorové ochorenia. Ostatné tri skupiny príčin smrti nedosahujú vysoké hodnoty a ich podiel sa naďalej znižuje.

6. Migrácia

Po roku 1989, keď sa pre obyvateľstvo SR otvorili možnosti cestovať do zahraničia, sa počet osôb prekračujúcich hranice SR podstatne zvýšil. Slovenská republika, ktorá dovtedy vykazovala len migračné straty, už v roku 1990 zaznamenala prírastky obyvateľstva zo zahraničnej migrácie (bez Českej republiky). Pritom sa podstatne zvýšil obrat zahraničného sťahovania, k čomu prispela zvýšená reemigrácia bývalých občanov Československa. Intenzívna bola aj migračná výmena medzi SR a ČR, ktorá vrcholila v období rozdelenia spoločného štátu, keď sa občania rozhodovali, v ktorom štáte budú žiť. Sťahovanie medzi SR a ČR sa po rozdelení spoločného štátu stalo súčasťou zahraničnej migrácie.

Ku koncu minulého storočia sa migračné prírastky postupne znižovali. V roku 2001 prírastok zo zahraničného sťahovania vrátane ČR (901 osôb) už netvoril ani jednu tretinu prírastku z roku 1995 (2842 osôb). Po vzniku samostatnej SR sa zhoršila evidencia vysťahovaných, najmä do ČR. Napríklad v roku 2001 vykazovala SR len 398 vysťahovaných do ČR, ale ČR zaznamenala až 3078 prisťahovaných zo SR. Pri zahrnutí údajov ČSÚ o prisťahovaných zo SR do ČR by bola SR stále migračne stratová.

Po roku 1989 sa objavili na území SR aj nelegálni migranti. Ich pohyb súvisí s oblasťami nestability vo svete. Slovensko sa tak stalo tranzitnou krajinou pre cudzincov z ekonomicky slabších a politicky nestabilných krajín, ktorí smerujú do krajín západnej Európy. V roku 2001 dosiahol ich počet až 15 tisíc osôb.

Od roku 1993 sa objavuje v SR nový typ legálnych migrantov – azylanti, t.j. osoby, ktorým sa našom území poskytuje azyl. Ich počet sa každoročne zvyšuje. V roku 2001 požiadalo v SR o azyl 8,2 tisíc osôb. Za celé obdobie udeľovania azylu v SR do konca roku 2001 bol azyl poskytnutý 516 osobám a občianstvo SR dostalo 52 osôb.

Čoraz väčší význam nadobúda aj pohyb za prácou do SR, ale hlavne smerom zo SR, ktorý môže, ale nemusí byť spojený so zmenou trvalého pobytu. Ku koncu roka 2001 pracovalo v zahraničí okolo 76 tisíc občanov SR, z nich viac ako 80% smerovalo za prácou do ČR. V SR však pracovalo len okolo 4,4 tisíc cudzincov, z toho približne 1,9 tisíc občanov ČR. Pracovná migrácia a zlúčenie rodiny sú hlavné dôvody, na základe ktorých dostávajú cudzinci v SR povolenie na trvalý alebo dlhodobý pobyt⁹. Počet cudzincov, žijúcich v SR na základe povolenia na pobyt, sa pohybuje v posledných rokoch na úrovni okolo 29 tisíc osôb.

V oblasti vnútornej migrácie dochádza po roku 1989 tiež k významným zmenám. Objem vnútorného sťahovania, ktorý sa v rokoch 1989-1990 pohyboval na úrovni okolo 110 tisíc osôb, sa do roku 1995 postupne znížil na 78,5 tisíc osôb, odvtedy je vývoj kolísavý. V roku 2001 zmenilo svoje trvalé bydlisko v rámci SR 79,9 tisíc obyvateľov. Vývoj počtu migrantov bol ovplyvnený aj administratívnymi zásahmi, hlavne intenzívnou dezintegráciou obcí na začiatku 90. rokov, ako aj zmenou územného a správneho usporiadania v roku 1996. Takéto zásahy sa v časovom rade prejavujú ako zlomy. Určité vývojové tendencie sú však zrejme. Zvyšuje sa podiel sťahovania na krátke vzdialenosti – z obce do obce v rámci okresu, ktoré v roku 2001 tvorilo až 46% všetkých sťahovaní. Podiel medziokresných presunov sa postupne znížil na 31%. Medzikrajské presuny vykazujú istú stagnáciu, ich podiel dosahuje okolo 23%. Znamená to, že rastúce regionálne rozdiely (najmä ekonomické) nevytvárajú zatiaľ dostatočne silné predpoklady pre pohyb obyvateľstva spojený so zmenou trvalého pobytu na väčšie vzdialenosti. Dokonca aj niektoré priestory s vysokou mierou nezamestnanosti sú migračne ziskové. Tradičné vzorce migračného správania pretrvávajú tak, ako pretrvávajú aj nedostatočná bytová výstavba a takmer neexistujúci trh s bytmi. Táto situácia podporuje rast iných foriem priestorovej mobility (napríklad odchádzka za prácou, i na väčšie vzdialenosti).

Zmeny sa prejavili aj v sťahovaní podľa veľkostných skupín obcí. Na začiatku 90. rokov strácali migráciou obce do 5 tisíc obyvateľov a rástli obce vyšších veľkostných skupín. Potom začalo ubúdať migráciou obyvateľstvo v kategóriách nad 10 tisíc obyvateľov, neskôr aj v kategórii od 5 do 10 tisíc obyvateľov a migračné zisky zaznamenávali práve obce do 5 tisíc obyvateľov. V roku 1998 už boli migračne ziskovými obce vo všetkých veľkostných skupinách do 5 tisíc obyvateľov a obce vo veľkostných skupinách nad 5 tisíc obyvateľov už boli migračne stratové. V najmenších obciach, v kategórii do 199 obyvateľov, je situácia nevykryštalizovaná, slabé úbytky sa v nich striedajú so slabými prírastkami. Je teda zrejme, že migráciou strácajú veľké mestá a obyvateľstvo smeruje predovšetkým do menších miest a obcí v ich zázemí, čo je situácia úplne opačná ako v 70. a 80. rokoch.

Atraktivitu jednotlivých regiónov SR pre cudzincov umožňuje posúdiť analýza zahraničného sťahovania. Z hľadiska zahraničného sťahovania v období 1996-2001 najviac prisťahovaných, až 25-32%, smerovalo do Bratislavského kraja. Pre prisťahovaných zo zahraničia bol v roku 1997 atraktívnym aj Košický kraj, keď okolo 15% prisťahovaných do SR smerovalo do tohto kraja, čo súviselo najmä so zahraničnými investíciami v tomto regióne. V roku 2001 bol však Košický kraj, spolu s Trenčianskym, atraktívnym už len pre 8% prisťahovaných zo zahraničia do SR. Podiel ostatných krajov sa vyvíjal nerovnomerne, zhruba na úrovni 8-11%. V roku 2001 bol už u všetkých krajov približne rovnaký a ustálil sa na úrovni 10-11% prisťahovaných.

⁹ Od 1.4. 2002 sa namiesto dlhodobého pobytu zavádza inštitút prechodného pobytu na dobu dlhšiu ako 90 dní v jednom polroku a menej ako na jeden rok (zákon č. 48/2002 Z. z.).

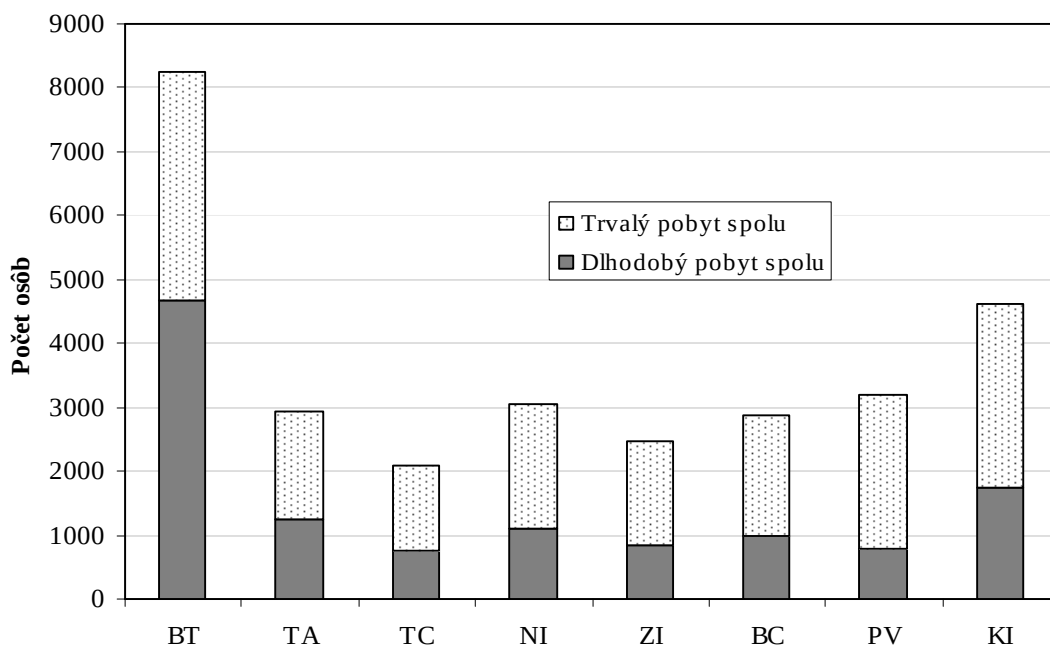
U vysťahovaných z jednotlivých krajov do zahraničia nie je situácia taká jednoznačná¹⁰. S výnimkou roku 1996, kedy na Bratislavský región pripadalo len 6% vysťahovaných do zahraničia a až tretina pripadala na Košický kraj, bola v roku 2001 úplne opačná situácia – zhruba tretina vysťahovaných do zahraničia pripadala na Bratislavský kraj a len 6% na Košický kraj. Vyšší podiel vysťahovaných v celom období pripadá aj na Trenčiansky kraj (22% v roku 1996, 14% v roku 2001). Na druhej strane veľmi nízke podiely vysťahovaných 0,2-2,9% mali v druhej polovici 90. rokov Trnavský a Banskobystrický kraj, v súčasnosti sa ich podiel pohybuje okolo 9%. Všetky kraje vykazujú zisky zo zahraničného sťahovania. Najväčšie prírastky sa podľa evidovanej zahraničnej migrácie sústreďujú do Bratislavského kraja (okolo 2,2 tis. osôb v celom uvedenom období), najmenšie do Trenčianskeho kraja (okolo 0,5 tis. osôb) a v ostatných krajoch je situácia pomerne vyrovnaná (okolo 1,0 až 1,3 tis. osôb).

Tab. 6.1: Zahraničné sťahovanie

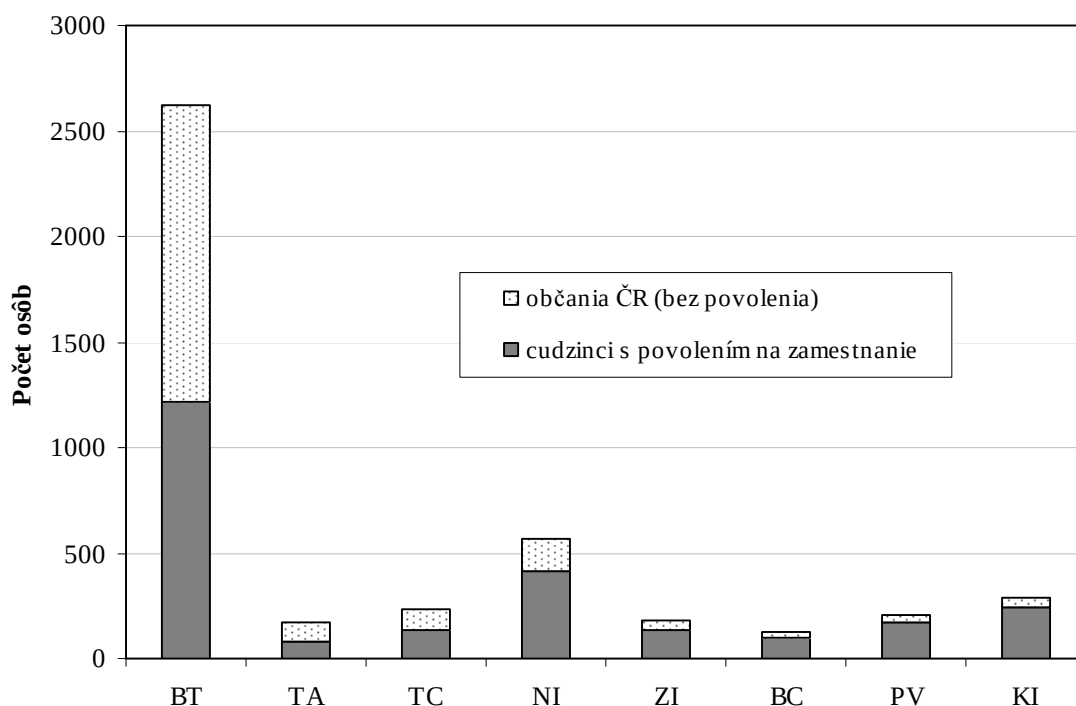
	Prisťahovaní zo zahraničia								Prírastky zo zahraničného sťahovania							
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1996-2001	podiel zo SR (%)	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1996-2001	podiel zo SR (%)
BL	659	573	563	599	730	585	3709	28,1	645	352	177	374	411	242	2201	23,9
TA	363	205	249	228	229	225	1499	11,4	362	204	244	189	142	132	1273	13,8
TC	189	233	178	163	179	164	1106	8,4	141	169	63	63	70	19	525	5,7
NI	234	240	240	208	209	224	1355	10,3	186	183	179	155	154	117	974	10,6
ZI	282	177	179	167	212	211	1228	9,3	278	161	171	149	182	116	1057	11,5
BC	262	299	193	171	232	211	1368	10,4	244	262	156	117	153	139	1071	11,6
PV	222	213	181	280	247	241	1384	10,5	206	189	134	241	204	147	1121	12,2
KI	266	363	269	256	236	162	1552	11,8	193	211	182	166	147	100	999	10,8

Cudzinci, žijúci v SR na základe povolenia k pobytu, preferujú ako miesto svojho trvalého alebo dlhodobého pobytu Bratislavský kraj, a to najmä hlavné mesto, ako to dokumentujú údaje z roku 2001. V Bratislavskom kraji žilo až 28% z celkového počtu (29 tisíc) cudzincov SR, okolo 16% si zvolilo Košický kraj. V ostatných krajoch, s výnimkou Trenčianskeho a Žilinského, je podiel cudzincov vyrovnaný a pohybuje sa okolo hodnoty 10%.

Graf 6.1: Povolené pobyty cudzincom v krajoch k 31.12.2001



¹⁰ Rozdiely môžu do značnej miery súvisieť, podobne ako v mnohých iných krajinách, aj s nedostatočnou evidenciou vysťahovaných do zahraničia.

Graf 6.2: Cudzinci pracujúci v krajoch v roku 2001

Aj pre cudzincov pracujúcich v SR je najatraktívnejším Bratislavský kraj. V roku 2001 pracovalo v tomto kraji 60% cudzincov z celkového počtu 4,4 tis. cudzincov pracujúcich v SR. Pritom viac ako polovicu (54%) cudzincov zamestnaných v tomto kraji tvorili občania Českej republiky, čo boli tri štvrtiny občanov ČR zamestnaných v SR. Okolo 13% cudzincov pracuje v Nitrianskom kraji. Najnižší počet cudzincov pracuje v Banskobystrickom kraji, len necelé 3 % cudzincov pracujúcich v SR. Situácia sa možno zmení v súvislosti s plánovanými zahraničnými investíciami v SR.

Tab. 6.2: Vnútorne sťahovanie medzi kraji SR

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1996-2001
Prisťahovanie							
BL	3624	3459	3406	3241	3450	3878	21058
TA	2767	3032	3467	3012	2656	2842	17776
TC	2001	2099	1924	1649	1668	1716	11057
NI	2772	3005	3196	2894	2513	2588	16968
ZI	1725	1546	1614	1590	1444	1403	9322
BC	2107	2047	2396	1945	1957	1967	12419
PV	1867	1828	1733	1833	1609	1708	10578
KI	2226	2104	1969	2028	2037	2027	12391
Vysťahovanie							
BL	3031	3416	3816	3285	2850	2920	19318
TA	2354	2453	2427	2162	2092	2209	13697
TC	2194	2126	2267	2045	1949	2127	12708
NI	2445	2461	2546	2263	2161	2249	14125
ZI	2068	2011	1990	1775	1788	1855	11487
BC	2175	2221	2061	2019	2012	2073	12561
PV	2488	2240	2325	2370	2482	2481	14386
KI	2334	2192	2273	2273	2000	2215	13287
Saldo							
BL	593	43	-410	-44	600	958	1740
TA	413	579	1040	850	564	633	4079
TC	-193	-27	-343	-396	-281	-411	-1651
NI	327	544	650	631	352	339	2843
ZI	-343	-465	-376	-185	-344	-452	-2165
BC	-68	-174	335	-74	-55	-106	-142
PV	-621	-412	-592	-537	-873	-773	-3808
KI	-108	-88	-304	-245	37	-188	-896

Ako už bolo spomenuté, podiel medzikrajského sťahovania je v SR pomerne stabilný a tvorí okolo jednej štvrtiny objemu vnútorného sťahovania.

V medzikrajskej migrácii najväčší obrat sťahovania zaznamenával v rokoch 1996-2001 Bratislavský kraj s viac ako 40,4 tisíc migrantmi, za ním nasledovali s výrazným odstupom Trnavský (31,5 tisíc) a Nitriansky kraj (31,1 tisíc). Ostatné kraje mali podstatne menší počet medzikrajských presunov. Dosahovali úroveň zhruba 24-25 tisíc osôb, s výnimkou Žilinského kraja s necelými 21 tisíc migrantmi. Najvyššie zisky zo sťahovania mal za celé obdobie Trnavský kraj s prírastkom takmer 4,1 tisíc osôb, ziskový bol aj Nitriansky s prírastkom 2,8 tisíc a Bratislavský s prírastkom 1,7 tis. osôb. Ostatné kraje strácali obyvateľstvo týmto typom migrácie, najväčší úbytok mal Prešovský (3,8 tisíc osôb) a Žilinský kraj (2,2 tisíc osôb). Počas celého päťročného obdobia však vývoj prírastkov z vnútorného sťahovania nebol rovnomerný.

Zaujímavá je situácia v sťahovaní medzi krajinami navzájom. Možno povedať, že na území Slovenska sa vytvorili štyri regióny. Jeden z nich pokrýva približne územie bývalého Východoslovenského kraja. Kraje Prešovský a Košický sú akoby „migračne uzavreté“, t.j. polovica vystáňovaných z Prešovského kraja (50,4% v roku 2001) smeruje do Košického kraja a takmer polovica vystáňovaných (46,4% v roku 2001) z Košického kraja smeruje do Prešovského. Zbytok pripadá na ostatné kraje Slovenska. Najväčší región tvoria kraje Trnavský, Trenčiansky, Nitriansky a Žilinský. Z každého z nich smeruje najväčší podiel migrantov do Bratislavy a zbytok prevažne do susedných krajov. Bratislavský kraj má samostatné postavenie, asi polovica vystáňovaných z tohto kraja smeruje do susedného Trnavského kraja. Osobitné postavenie má aj Banskobystrický kraj, z ktorého v roku 2001 smeroval približne rovnaký podiel migrantov do Nitrianskeho (22,8%) a Bratislavského kraja (21,8%) a rovnaký podiel do Žilinského a Trenčianskeho kraja (po 12,5%).

Aj v zahraničnom sťahovaní na úrovni okresov sa prejavujú veľké rozdiely. V sledovanom období 1996-2001 až okolo 24 % prisťahovaných do SR zo zahraničia smerovalo do Bratislavy a súčasne jednu pätinu prírastku SR zo zahraničného sťahovania získalo hlavné mesto Bratislava. Na počte prisťahovaných sa cca 5% podieľalo mesto Košice, ale jeho migračný zisk tvoril už len okolo 2% migračného prírastku SR zo zahraničného sťahovania. Znamená to, že takmer 30% prisťahovaných zo zahraničia a okolo 22% migračného prírastku smeruje do dvoch najväčších miest a len zvyšok pripadá na celé ostatné územie SR.

Tab. 6.3: Zahraničné sťahovanie v mestách

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1996-2001	podiel zo SR (%)
Prisťahovaní zo zahraničia								
Bratislava	576	481	484	526	622	463	3152	23,9
Košice	110	202	131	89	54	43	629	4,8
Banská Bystrica	63	60	55	48	49	26	301	2,3
Trnava	47	41	47	47	59	40	281	2,1
Nitra	53	39	51	40	59	33	275	2,1
Prešov	22	28	19	31	43	56	199	1,5
Žilina	35	30	23	32	20	52	192	1,5
Piešťany	46	27	33	23	36	26	191	1,4
Prírastok (úbytok) zo zahraničného sťahovania								
Bratislava	570	276	167	324	324	167	1828	19,8
Banská Bystrica	61	60	50	46	49	15	281	3,0
Trnava	47	41	47	47	41	29	252	2,7
Košice	42	57	67	12	-9	22	191	2,1
Piešťany	46	27	33	23	36	26	191	2,1
Žilina	35	29	23	27	20	52	186	2,0
Holíč	65	20	20	17	16	11	149	1,6
Nitra	44	19	34	23	32	-4	148	1,6

Až 69,2% všetkých migrantov zo zahraničia smeruje do miest, a teda iba necelých 31% na vidiek. Keďže do zahraničia odchádzajú v prevažnej miere obyvatelia miest, z hľadiska prírastkov z migrácie získava vidiek viac, t.j. 35% prírastku SR zo zahraničného sťahovania.

Najväčšie počty prisťahovaných, ako aj najvyššie prírastky sa potom viažu v prevažnej miere na okresy s veľkými mestami, ako sú Trnava, Banská Bystrica, Nitra, Žilina, prípadne na prihraničné okresy (Skalica, Žilina) alebo okresy s mestami s kúpeľnou funkciou (Piešťany). Maximálne prírastky zo zahraničného sťahovania na úrovni okresov nie sú vysoké, za celé obdobie 1996-2001 sa pohybujú na úrovni 260-330 osôb a vzhľadom na nízke počty evidovaných vystáňovaných do zahraničia nie sú počty prisťahovaných do okresov oveľa vyššie. Okresom s výraz-

ným úbytkom obyvateľstva zahraničným sťahovaním je jediný okres, a to okres Prievidza, ktorý v sledovanom období stratil týmto typom sťahovania 240 osôb. Môže to súvisieť s útlmom baníctva v tomto regióne a hľadaním práce v zahraničí, najmä v Nemecku, nakoľko v tomto okrese žije pomerne vysoký podiel etnických Nemcov. Ostatné okresy nevykazujú sumárne úbytky obyvateľstva zahraničnou migráciou (s výnimkou okresu Detva – úbytok 1 osoba v celom období, tento nízky počet však má len fluktuálny charakter).

Tab. 6.4. Zahraničné sťahovanie v okresoch SR

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1996-2001	podiel zo SR (%)
Prisťahovaní zo zahraničia								
<i>Bratislava</i>	576	481	484	526	622	463	3152	23,9
<i>Košice</i>	110	202	131	89	54	43	629	4,8
<i>Trnava</i>	75	52	73	81	80	48	409	3,1
<i>Nitra</i>	60	60	87	56	77	56	396	3,0
<i>Skalica</i>	135	53	61	45	44	28	366	2,8
<i>Banská Bystrica</i>	72	70	63	55	56	37	353	2,7
<i>Žilina</i>	56	44	30	45	38	69	282	2,1
<i>Piešťany</i>	58	34	56	35	49	40	272	2,1
<i>Prešov</i>	29	41	27	41	60	71	269	2,0
<i>Michalovce</i>	36	46	37	58	69	21	267	2,0
Prírastok (úbytok) zo zahraničného sťahovania								
<i>Bratislava</i>	570	276	167	324	324	167	1828	19,8
<i>Trnava</i>	75	52	73	81	62	37	380	4,1
<i>Banská Bystrica</i>	70	70	56	52	53	25	326	3,5
<i>Skalica</i>	135	52	59	19	22	-14	273	3,0
<i>Žilina</i>	56	43	30	40	36	68	273	3,0
<i>Piešťany</i>	57	34	55	31	48	34	259	2,8
<i>Nitra</i>	49	37	69	35	50	18	258	2,8
<i>Michalovce</i>	31	43	31	52	62	20	239	2,6
<i>Levice</i>	33	34	28	43	28	52	218	2,4
<i>Čadca</i>	97	24	26	30	11	13	201	2,2
<i>Košice</i>	42	57	67	12	-9	22	191	2,1

Ani počty cudzincov pracujúcich v jednotlivých okresoch SR nie sú vysoké. Okrem hlavného mesta, v ktorom malo ku koncu roku 2001 platné povolenie na zamestnanie 1155 cudzincov (bez ČR) a 1391 občanov českej republiky (ktorí povolenie na prácu nepotrebojú), sa najviac cudzincov zamestnávalo v okrese Nitra (425 cudzincov, z toho 86 občanov Českej republiky). V meste Košice pracovalo 36 občanov ČR a 177 osôb z ostatnej cudziny. V ostatných okresoch pracovalo iba niekoľko desiatok osôb zo zahraničia a v niektorých malých okresoch nepracoval ani jeden zahraničný pracovník.

Vnútročné sťahovanie na úrovni okresov zahŕňa všetky osoby s trvalým bydliskom v SR, ktoré sa do daného okresu prisťahovali alebo sa z neho vystaňovali.

Sťahovanie medzi okresmi v rámci kraja, ako už bolo uvedené, tvorí v súčasnosti približne 31 % objemu vnútorného sťahovania, teda asi tretina migrantov, ktorí sa sťahujú z okresu do okresu neprekročí hranice kraja. Sťahovanie medzi okresmi mimo hranice kraja je už zahrnuté v medzikrajskom sťahovaní. V tejto časti však analyzujeme sťahovanie medzi okresmi navzájom.

V 80. rokoch bolo na Slovensku v podstate len 6 imigračných priestorov (podľa vtedajšieho územného a správneho usporiadania) – mestá Bratislava a Košice, okresy Banská Bystrica, Martin, Považská Bystrica a Veľký Krtíš. Najväčšie straty vykazovali zázemia veľkých miest. Do mesta Košice smerovalo až okolo 60% vysťahovaných z okresu Košice – vidiek (terajší okres Košice okolie), podobne asi 60 % vysťahovaných z bývalého okresu Bratislava – vidiek smerovalo do mesta Bratislavy. Zázemie Košíc bolo územím s najväčšími migračnými stratami. Vysoké straty mal aj okres Čadca, s typickým vystaňovalectvom na susedné Ostravsko. V 90. rokoch bola situácia vo vnútornom sťahovaní diametrálne odlišná. S výnimkou okresu Veľký Krtíš s minimálnym migračným prírastkom (0,13%) v celom sledovanom období, sú územia ostatných imigračných priestorov z 80. rokov, až na niektoré ich časti (terajší okres Púchov a okres Turčianske Teplice), migračne stratové. Medzi priestory s najväčšími stratami patria v súčasnosti práve naše najväčšie mestá Bratislava a Košice. Okrem nich najväčšie migračné straty vykazujú väčšinou okresy s nízkym počtom obyvateľov na východe a severe SR. Ale aj tieto straty sú nižšie ako boli straty v emigračných okresoch v 80. rokoch. Kým okres Košice okolie strácal v 80. rokoch ročne 9 z 1000 obyvateľov okresu, v súčasnosti okres s najväčšími stratami – Medzilaborce – stráca trojnásobne menej. Najväčšie zisky majú práve okresy v zázemí veľkých miest - okresy v zázemí Bratislavy a Košíc, čo potvrdzuje aj prehlbovanie suburba-

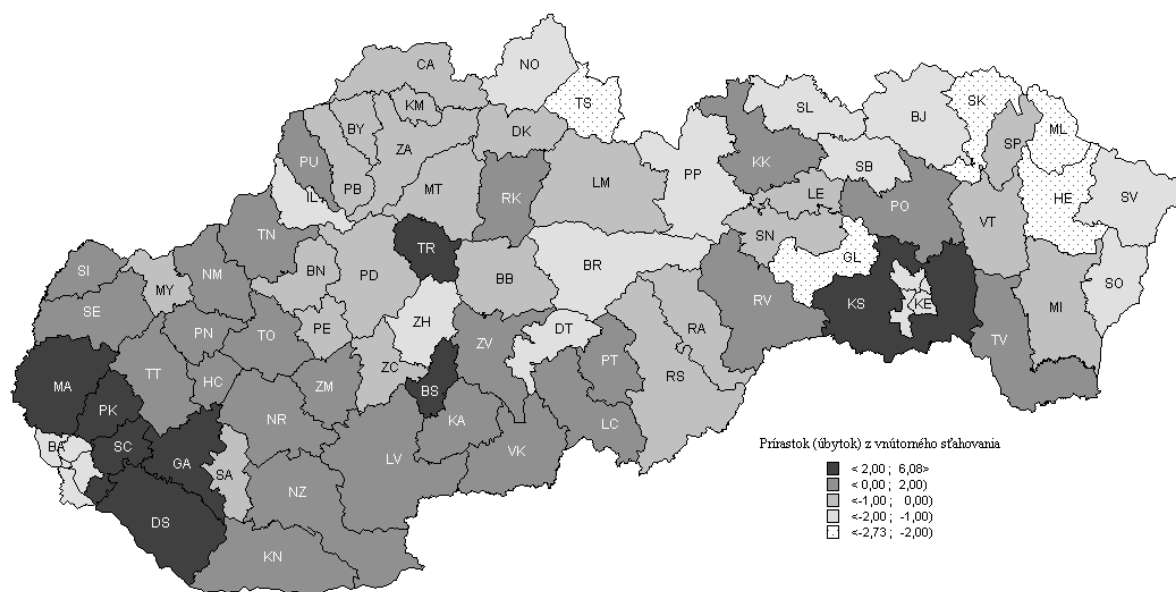
nizačných procesov. Zisky z vnútornej migrácie majú aj mestá v týchto okresoch – Stupava, Modra, Šamorín, Svätý Jur, resp. Moldava nad Bodvou v okrese Košice-okolie. Medzi mestami má najväčší prírastok z vnútorného sťahovania v celom období práve mesto v zázemí Bratislavy – Stupava. Naopak, Bratislava v období 1996-2001 stratila vnútorným sťahovaním takmer 3,5 tisíc obyvateľov, čo bol jej priemerný ročný prírastok v 80. rokoch. Pritom je zaujímavé, že imigračnými sú často okresy s vysokou mierou nezamestnanosti. Je to i okres Košice – okolie, ale aj okresy Veľký Krtíš, Trebišov, Levice (s mierou nezamestnanosti nad 25% ku koncu roku 2001) a ďalšie. V celom sledovanom období bolo v Slovenskej republike 20 imigračných okresov, t.j. okresov s každoročnými prírastkami z vnútorného sťahovania (zo 70 okresov bez mestských okresov Bratislavy a Košíc).

Tab.6.5 Prírastok (úbytok) obyvateľstva vnútorným sťahovaním v okresoch

	Migračné saldo							Hrubá miera migračného prírastku (úbytku)						
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1996-2001	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1996-2001
Okresy s najvyššími relatívnymi prírastkami z vnútorného sťahovania														
Senec	98	165	260	254	552	523	1852	1,95	3,28	5,15	5,02	10,82	10,08	6,08
Malacky	232	364	431	276	320	332	1955	3,69	5,77	6,78	4,33	4,99	5,16	5,12
Pezinok	56	183	217	260	310	348	1374	1,05	3,42	4,04	4,82	5,72	6,42	4,26
Košice-okolie	489	316	498	271	292	406	2272	4,79	3,07	4,80	2,60	2,78	3,79	3,63
Galanta	191	398	325	241	308	163	1626	2,03	4,23	3,44	2,54	3,25	1,72	2,87
Banská Štiavnica	-23	96	96	45	13	23	250	-1,35	5,65	5,67	2,64	0,76	1,34	2,45
Turčianske Teplice	-2	-19	89	132	-6	47	241	-0,12	-1,13	5,32	7,86	-0,36	2,79	2,39
Dunajská Streda	121	244	355	247	162	280	1409	1,09	2,19	3,17	2,20	1,44	2,49	2,10
Zvolen	85	84	261	-1	148	212	789	1,25	1,24	3,83	-0,01	2,17	3,13	1,93
Skalica	151	58	86	57	37	78	467	3,23	1,24	1,82	1,21	0,78	1,67	1,66
Okresy s najvyššími relatívnymi úbytkami z vnútorného sťahovania														
Medzilaborce	-71	-20	-1	-38	-74	-5	-209	-5,50	-1,56	-0,08	-2,98	-5,84	-0,40	-2,73
Gelnica	-193	-5	-41	-42	-86	-96	-463	-6,44	-0,17	-1,36	-1,39	-2,83	-3,11	-2,55
Svidník	-102	-66	-50	-46	-66	-120	-450	-3,07	-1,98	-1,50	-1,38	-1,97	-3,58	-2,25
Tvrdošín	-93	-60	-71	-102	-68	-53	-447	-2,73	-1,75	-2,06	-2,94	-1,95	-1,51	-2,16
Humenné	-77	-91	-232	-141	-164	-119	-824	-1,18	-1,40	-3,56	-2,16	-2,52	-1,84	-2,11
Košice	-207	-298	-969	-647	-262	-431	-2814	-0,86	-1,23	-4,00	-2,68	-1,08	-1,83	-1,95
Stará Ľubovňa	-32	-81	-47	-57	-173	-125	-515	-0,65	-1,63	-0,94	-1,14	-3,42	-2,46	-1,71
Sabinov	-104	-47	-92	-83	-78	-116	-520	-2,00	-0,90	-1,74	-1,56	-1,46	-2,14	-1,64
Námestovo	-103	-56	-79	-32	-105	-124	-499	-1,93	-1,04	-1,45	-0,58	-1,89	-2,21	-1,52
Detva	-83	-52	-2	-33	-72	-29	-271	-2,44	-1,53	-0,06	-0,98	-2,14	-0,87	-1,34
Brezno	-154	-75	-37	-69	-28	-145	-508	-2,33	-1,14	-0,56	-1,05	-0,43	-2,20	-1,28
Bratislava	207	-669	-1 318	-834	-582	-245	-3441	0,46	-1,48	-2,93	-1,86	-1,30	-0,57	-1,28

Podľa rodinného stavu majú v sťahovaní medzi okresmi v rámci krajov prevahu slobodní muži a vydaté ženy, podľa vzdelania prevládajú migranti so stredoškolským vzdelaním s maturitou. Medzi dôvodmi prevládajú bytové dôvody a nasledovanie rodinného príslušníka. Pracovné dôvody nie sú zatiaľ dostatočným stimulom na zmenu trvalého pobytu medzi okresmi v rámci kraja (týkajú sa iba 3% sťahovaní).

Mapa 6.1: Prírastok (úbytok) obyvateľstva z vnútorného sťahovania v rokoch 1996 až 2001 (v ‰)



7. Prírastok obyvateľstva

Zmena reprodukčných pomerov na prelome 80. a 90. rokov, zmeny v objeme a smeroch zahraničnej migrácie – v počtoch prisťahovaných a vystáňovaných, ako aj rozdelenie spoločného štátu – Československa v roku 1993 – to všetko sú udalosti, ktoré sa premietli aj do výrazných zmien vo vývoji počtu, prírastkov a štruktúry obyvateľstva Slovenskej republiky.

Na konci roku 1989 mala Slovenská republika 5276,2 tisíc obyvateľov. Na začiatku 90. rokov boli ročné prírastky obyvateľstva vďaka migrácii kolísavé, najnižšie v roku 1992, keď sa pripravovalo rozdelenie spoločného štátu. Prirodzený prírastok sa v tomto období postupne znižoval, medzi rokmi 1989 a 1992 o cca 5 tisíc osôb. Dramatickejšie zmeny vo vývoji prírastkov sa však udiali po roku 1993. Už v roku 1993 sa SR zmenila z migračne stratovej na migračne ziskovú a tento trend vo vývoji migrácie trvá až dodnes, i keď je výška migračných ziskov kolísavá a má klesajúci trend. Maximálne zisky z migrácie vo výške 4,8 tisíc osôb pripadajú na rok 1994, minimálne boli v roku 2001, a to vo výške len 1,0 tisíc osôb (v hrubej miere ide o pokles z 0,89% na 0,19%). Ešte dramatickejší bol vývoj prirodzeného prírastku, ktorý sa do roku 2001 zmenil na prirodzený úbytok. A kým v roku 1993 dosiahol prirodzený prírastok hodnotu 20,5 tisíc osôb (2,8%), v roku 2000 už len 2,4 tisíc osôb (0,45%), čo je len necelých 12 % prírastku z roku 1993 a len 9% z roku 1989. V roku 2001 už počet zomretých prevýšil počet živonarodených o 844 osôb. Výšku prirodzeného prírastku pri takmer stagnujúcom počte zomretých ovplyvňuje najmä počet živonarodených. Ten sa v uplynulom období postupne znižoval, s najvýraznejším poklesom v polovici 90. rokov (medzi rokmi 1993 a 1994 pokles o 5,6 tisíc osôb a medzi rokmi 1994 a 1995 pokles o 6,2 tisíc osôb). Tento pokles bol len raz prerušený, v roku 1996 nepatrným rastom (146 osôb). Výrazný bol aj pokles na začiatku tisícročia, medzi rokmi 2000 a 2001 o 3,3 tisíc osôb. Napriek nízkemu prírastku obyvateľstva zo zahraničnej migrácie, aj tento nízky prírastok stačil vykryť straty z prirodzeného pohybu, a tak SR vystupuje v súčasnosti ako krajina s prírastkom obyvateľstva, ktorý sa blíži k nule. Celkový prírastok v roku 2001 dosiahol 168 osôb, čo je len 0,75% z prírastku 22,3 tisíc osôb v roku 1993 a len 1,5 % z prírastku 11,1 tisíc osôb v roku 1996.

Zvláštnosťou populačného vývoja SR bol dlhodobo vysoký podiel žien na prirodzenom prírastku. V roku 2000 sa ženy podieľali na prirodzenom prírastku až 97% a v roku 2001 to boli práve muži, ktorí zaznamenali prirodzený úbytok vo výške 1266 osôb. Tento jav súvisí nielen so znižujúcou sa pôrodnosťou, ale najmä so starnutím populácie, so zvyšovaním podielu žien v populácii, spôsobenú nadúmrtnosťou mužov vo vyšších vekových kategóriách. Napríklad v roku 2001 sa ženy 65 ročné a staršie podieľali na obyvateľstve tejto vekovej skupiny v populácii až 62% a tvorili 13,8 % z populácie žien, kým muži v tomto veku tvorili len 9 % populácie mužov.

K 31.12.2001 žilo v SR 5379,0 tisíc obyvateľov. Tento počet bol nižší ako v roku 2000 (5402,5 tisíc obyvateľov) a súvisí s tým, že ide o údaje, ktoré sa v roku 2001 vzťahujú k sčítaniu z roku 2001 a údaje v roku 2000 ešte nadväzujú na predchádzajúce sčítanie (z roku 1991). Tento nedopočet súvisí pravdepodobne aj s neúplnou evidenciou migrácie do zahraničia po vzniku SR.¹¹

Od vzniku SR (1.1.1993) do konca roku 2001 sa počet obyvateľov SR zvýšil o 64,8 tisíc osôb, t.j. o 1,22%, čo znamená ročný prírastok v priemere 7,2 tisíc osôb. Pri pokračujúcich tendenciách vývoja prirodzeného prírastku a migrácie možno predpokladať, že sa počet obyvateľov SR bude v najbližšom období znižovať.

Prírastky obyvateľstva SR vykazujú značnú regionálnu diferencovanosť. Ako už bolo spomenuté, vzhľadom na zmenu v územnom a správnom usporiadaní v roku 1996, v oblasti migrácie sú dáta dostupné len od roku 1996, preto aj celkové prírastky na regionálnej úrovni možno hodnotiť len od tohto roku. Vývoj na regionálnej úrovni vykazuje určité trendy aj v tomto pomerne krátkom období a diferencie medzi krajinami sú významné. Ale údaje pre analýzu prirodzeného prírastku sú dispozíciou aj od roku 1993.

Práve v období 1993-1995 pribudlo prirodzeným pohybom v SR 44,9 tisíc obyvateľov, čo sú takmer dve tretiny prirodzeného prírastku za obdobie 1993-2001. To sa prejavilo aj na úrovni krajov. Keďže výška prirodzeného prírastku úzko súvisí s pôrodnosťou, najväčšie prirodzené prírastky obyvateľstva sa už tradične koncentrujú v oblastiach s najvyššou pôrodnosťou a najmladšou vekovou štruktúrou na východnom a severnom Slovensku – v krajoch Košickom, Prešovskom a na severe Žilinského kraja. Len tieto tri kraje vykazujú v celom období od roku 1993 prirodzený prírastok obyvateľstva, i keď, čo sa týka výšky, značne odlišný. Tieto prírastky mali v celom období klesajúci trend a boli v roku 2001 značne nižšie ako vo východiskových rokoch. V Žilinskom kraji tvoril prirodzený prírastok v roku 2001 iba 14% prirodzeného prírastku z roku 1993, čo bola jedna štvrtina prirodzeného prírastku z roku 1996, v Košickom kraji len 37% úrovne z roku 1993 a 55% úrovne z roku 1996 a Prešovskom kraji bol pokles najnižší na 46% úrovne z roku 1993 a takmer dve tretiny úrovne z roku 1996. Všetky ostatné kraje vykazovali za celé obdobie od roku 1996 súhrnný prirodzený úbytok obyvateľstva. Najvyšší úbytok mal Nitriansky kraj, ktorý zaznamenáva prirodzený úbytok už od roku 1994 a Bratislavský a Banskobystrický kraj s prirodzenými úbytkami od

¹¹ Preto sa prírastky, vyplývajúce z bilancií obyvateľstva, nebudú zhodovať s prírastkami, vypočítanými porovnaním stavov obyvateľstva na začiatku a na konci obdobia.

roku 1995. Trnavský kraj je stratový od roku 1997 a Trenčiansky od roku 1998. Výška úbytkov je kolísavá. Od roku 1993 stratil Nitriansky kraj prirodzeným vývojom takmer 10 tisíc osôb. Vývoj v Bratislavskom kraji bol na rozdiel od ostatných krajov od roku 1996 dosť vyrovnaný, v posledných dvoch rokoch sa ustálil na hodnote úbytku 940 osôb. Od roku 1996 však stratil Bratislavský kraj prirodzeným vývojom takmer 5 tisíc osôb a úbytok 4 tisíc osôb bol v tomto období zaznamenaný v Banskobystrickom kraji. Najviac obyvateľov pribudlo v Prešovskom kraji, od roku 1993 okolo 41 tisíc osôb, z toho takmer 24 tisíc od roku 1996. Z hľadiska hrubých mier v roku 1996 pribudlo v Prešovskom kraji na 1000 obyvateľov 6 osôb, v súčasnosti sú to už len zhruba 4 osoby. Pokiaľ v roku 1996 sa najvyšší prirodzený úbytok viazal na Bratislavský kraj – v relatívnych mierach 1 osoba na 1000 obyvateľov, v roku 2001 mal najväčší prirodzený úbytok Nitriansky kraj – 3 osoby na 1000 obyvateľov.

Tab. 7.1: Prirodzený prírastok obyvateľstva v krajoch

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1993-1995	1996-2001
BL	873	248	-328	-624	-626	-841	-947	-944	-939	793	-4 921
TA	1390	818	294	156	-60	-253	-404	-552	-848	2 502	-1 961
TC	2233	1701	589	359	72	-330	-118	-291	-655	4 523	-963
NI	171	-400	-945	-552	-1 071	-1 510	-1 505	-1 745	-2 198	-1 174	-8 581
ZI	4541	3341	2454	2 471	2 037	1 902	1 417	1 433	631	10 336	9 891
BC	1006	360	-299	-144	-267	-844	-603	-953	-1 230	1 067	-4 041
PV	6704	5936	4903	4 817	4 403	4 032	3 872	3 701	3 067	17 543	23 892
KI	3631	2980	2073	2 404	2 499	2 270	2 109	1 778	1 328	8 684	12 388

Tab. 7.2: Prírastok (úbytok) obyvateľstva sťahovaním v krajoch¹²

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1996-2001
BL	1 238	395	-233	330	1 011	1 200	3 941
TA	775	783	1 284	1 039	706	765	5 352
TC	-52	142	-280	-333	-211	-392	-1 126
NI	513	727	829	786	506	456	3 817
ZI	-65	-304	-205	-36	-162	-336	-1 108
BC	176	88	491	43	98	33	929
PV	-415	-223	-458	-296	-669	-626	-2 687
KI	85	123	-122	-79	184	-88	103

Migračné prírastky, resp. úbytky na regionálnej úrovni sú výsledkom vnútorného medziregionálneho i zahraničného sťahovania¹³. Na krajskej úrovni teda zahŕňajú sťahovanie medzi kraji navzájom a sťahovanie medzi kraji a zahraničím.

Situácia v sťahovaní je do istej miery opačná ako v prirodzenom pohybe. Úbytky zo sťahovania za celé obdobie sa viažu práve na kraje s prirodzeným prírastkom. Najvyšší úbytok za celé obdobie od roku 1996 má Prešovský kraj, migráciou stratil takmer 2,7 tisíc osôb. Úbytkovým je aj Žilinský kraj. S výnimkou roku 1997 zaznamenáva pomerne vysoké úbytky aj Trenčiansky kraj, spolu so Žilinským stratili v sledovanom období približne po 1,1 tisíc osôb. Vo všetkých týchto krajoch zmierňuje úbytky z vnútorného sťahovania zahraničná migrácia. Ostatné kraje sú migračne ziskové, zahraničná migrácia v nich zisky z vnútorného sťahovania ešte viac zvyšuje. Na migračnom prírastku v Bratislavskom kraji sa zahraničná migrácia v celom období podieľa takmer 60%, v Trnavskom a Nitrianskom kraji jednou štvrtinou a v Banskobystrickom kraji vlastne zabezpečuje celý migračný prírastok obyvateľstva. Najväčšie prírastky zo sťahovania nemá Bratislavský, ale Trnavský kraj so ziskom viac ako 5 tisíc osôb. Minimálny prírastok z migrácie v celom období má aj Košický kraj.

Celkový prírastok je výsledkom prirodzeného pohybu a migrácie. Jediným krajom, ktorého prírastky sú zabezpečené prirodzeným pohybom aj migráciou, je Košický kraj. Aj v migračne stratových krajoch - v Prešovskom a Žilinskom, je prirodzený prírastok dostatočne silný na to, aby kompenzoval migračné straty (je niekoľkonásobne vyšší), aj celkový prírastok zostáva najvyšší v týchto krajoch. Naopak, migrácia výrazne kompenzuje prirodzený úbytok v Trnavskom kraji (s výnimkou roku 2001). Je predpoklad, že vzhľadom na zahraničné investície v tomto kraji sa migračné saldo bude vyvíjať v pozitívnom smere (automobilka Peugeot). V Bratislavskom a Banskobystrickom

¹² Z vnútorného i zahraničného sťahovania.

¹³ Obidva typy sťahovania boli analyzované v kapitole o migrácii. V tejto kapitole ide o celkové zisky alebo straty zo sťahovania.

kom kraji sú straty z prirodzeného vývoja príliš vysoké v porovnaní so ziskami z migrácie, teda počet obyvateľov sa v týchto krajoch znižuje. V Nitrianskom kraji, ktorý má za celé obdobie po Trnavskom kraji najväčšie migračné zisky, je prepad prirodzeného prírastku taký vysoký, že tento kraj je krajom s najvyšším celkovým úbytkom vôbec, so stratou 4,7 tisíc obyvateľov za celé obdobie. V Trenčianskom kraji sa od roku 1998 kombinujú migračné straty s prirodzeným úbytkom, takže v sledovanom období vystupuje aj tento kraj ako kraj s degresívnym vývojom.

Tab. 7.3: Celkový prírastok (úbytok) obyvateľstva v krajoch

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1996-2001
BL	614	-231	-1 074	-617	67	261	-980
TA	931	723	1 031	635	154	-83	3 391
TC	307	214	-610	-451	-502	-1 047	-2 089
NI	-39	-344	-681	-719	-1 239	-1 742	-4 764
ZI	2 406	1 733	1 697	1 381	1 271	295	8 783
BC	32	-179	-353	-560	-855	-1 197	-3 112
PV	4 402	4 180	3 574	3 576	3 032	2 441	21 205
KI	2 489	2 622	2 148	2 030	1 962	1 240	12 491

Ak hodnotíme celé obdobie 1996-2001, možno teda konštatovať, že celkové prírastky obyvateľstva na východe a severe SR sú ešte stále zabezpečené pomerne vysokou natalitou, naopak, na západe SR - v Trnavskom kraji je zdrojom prírastkov migrácia (nízky celkový úbytok v roku 2001 môže byť náhodný). V podstate tu ide o odlišné typy reprodukčného a migračného správania sa obyvateľstva. V krajoch na juhozápade a juhu SR - v Bratislavskom, Nitrianskom a Banskobystrickom kraji je situácia podobná ako v Trnavskom, ale – straty z prirodzeného pohybu (v niektorých rokoch alebo v celom období) migrácia nestačí kompenzovať. Zvláštne postavenie má Trenčiansky kraj, ako už bolo spomenuté, so stratami v oboch zložkách – z prirodzeného pohybu aj migrácie.

Hoci sa úroveň pôrodnosti v SR výrazne znížila, prirodzený prírastok je v niektorých okresoch stále dosť vysoký na to, aby vykryl prípadné migračné straty a aby sa tieto okresy zaradili medzi okresy s najvyšším celkovým prírastkom obyvateľstva. Najvyššie prirodzené prírastky sa už tradične koncentrujú v okresoch na východnom Slovensku a na severe stredného Slovenska.

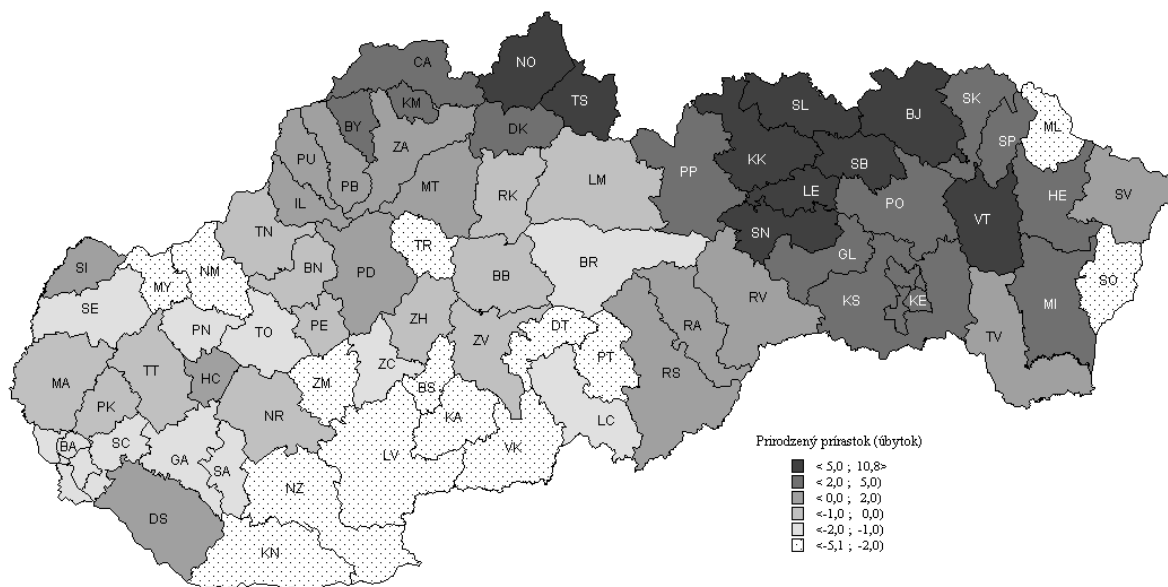
Tab. 7.4: Prirodzený prírastok a úbytok obyvateľstva v okresoch SR

	Prirodzený prírastok							Hrubá miera prirodzeného prírastku (úbytku)						
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1996-2001	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1996-2001
Okresy s najvyšším relatívnym prirodzeným prírastkom														
Námestovo	572	600	685	590	597	472	3 516	10,71	11,13	12,57	10,71	10,74	8,42	10,70
Kežmarok	632	575	615	562	598	483	3 465	10,52	9,49	10,04	9,08	9,55	7,63	9,37
Sabinov	552	470	466	491	448	411	2 838	10,64	8,99	8,83	9,24	8,37	7,60	8,94
Tvrdošín	328	307	253	259	246	201	1 594	9,64	8,96	7,34	7,47	7,06	5,73	7,69
Stará Ľubovňa	422	439	349	383	362	325	2 280	8,57	8,86	6,98	7,63	7,16	6,41	7,59
Spišská Nová Ves	599	675	596	564	564	474	3 472	6,68	7,48	6,56	6,18	6,15	5,07	6,34
Levoča	187	195	189	191	169	189	1 120	6,11	6,33	6,10	6,12	5,38	5,92	5,99
Vranov nad Topľou	499	477	465	404	407	407	2 659	6,73	6,38	6,19	5,34	5,36	5,32	5,88
Bardejov	470	486	420	371	300	269	2 316	6,33	6,50	5,59	4,92	3,96	3,55	5,13
Okresy s najnižším relatívnym prirodzeným úbytkom														
Turčianske Teplice	-73	-67	-69	-86	-65	-145	-505	-4,32	-4,00	-4,12	-5,12	-3,88	-8,60	-5,01
Myjava	-157	-78	-109	-112	-135	-127	-718	-5,26	-2,62	-3,68	-3,79	-4,60	-4,34	-4,05
Medzilaborce	-23	-34	-68	-28	-61	-58	-272	-1,78	-2,65	-5,31	-2,19	-4,81	-4,58	-3,55
Nové Zámky	-314	-431	-480	-586	-613	-679	-3 103	-2,06	-2,84	-3,17	-3,87	-4,06	-4,54	-3,42
Banská Štiavnica	-54	-45	-52	-19	-72	-88	-330	-3,18	-2,65	-3,07	-1,12	-4,23	-5,14	-3,23
Krupina	-60	-35	-131	-78	-48	-60	-412	-2,60	-1,52	-5,69	-3,40	-2,10	-2,62	-2,99
Sobrance	-42	-83	-57	-85	-57	-81	-405	-1,78	-3,54	-2,44	-3,66	-2,45	-3,41	-2,88
Levice	-151	-316	-342	-332	-356	-508	-2 005	-1,25	-2,61	-2,82	-2,75	-2,95	-4,23	-2,77
Poltár	-66	-49	-64	-66	-23	-111	-379	-2,80	-2,08	-2,73	-2,82	-0,99	-4,69	-2,69

V období 1993-1995 bol prirodzený prírastok vo viacerých okresoch ešte pomerne vysoký. Prirodzený prírastok vyšší ako 3 tisíc osôb mal okres Prešov a mesto Košice. V ďalších 15 okresoch východného a severného Slovenska bol vyšší ako tisíc osôb. Aj hlavné mesto Bratislava bolo v tomto období ešte ziskové (661 osôb), ale v roku 1995 sa už objavil prirodzený úbytok. Prirodzený úbytok v celom období zaznamenalo 15 okresov, prevažne na juhu stredného a západného Slovenska. Na východnom Slovensku mali prirodzený úbytok iba dva okresy – Medzilaborce a Sobrance.

Medzi okresy s najvyšším prirodzeným prírastkom dlhodobo patrí okres Námestovo. V období 1996 - 2000 pribudlo v tomto okrese prirodzeným vývojom ročne viac ako 10 osôb na 1000 obyvateľov. Napriek miernemu poklesu v roku 2001 si prvú pozíciu medzi okresmi stále udržiava. K nemu sa pridružuje aj okres Tvrdosín (4. v poradí) s hodnotami 9,64-7,06‰, ale s výrazným poklesom na 5,73‰ v roku 2001 (až na 6. pozíciu). Po Námestove vysoké hodnoty dosahoval aj Kežmarok (10,52-9,55‰) a Sabinov (10,60-8,44‰), takisto s poklesom v roku 2001 na hodnotu okolo 7,60 ‰. Možno konštatovať, že okresy s najvyšším relatívnym prirodzeným prírastkom (nad 5‰) za obdobie 1996-2001 vytvorili dva regióny: prvý tvoria okresy Námestovo, Tvrdosín a druhý tvoria okresy od Kežmarku, cez okres Stará Ľubovňa, Levoča, Spišská Nová Ves, Sabinov, Bardejov. K nim sa priraduje aj okres Vranov nad Topľou. Všetky okresy majú mladú vekovú štruktúru a pomerne vysokú pôrodnosť. Maximálne úbytky sú v okresoch Turčianske Teplice (-5,01‰), Myjava (-4,05‰) a Medzilaborce (-3,55‰) súvisia najmä s vekovou štruktúrou – prestarnutým obyvateľstvom, a teda aj s vysokou úmrtnosťou a nízkou pôrodnosťou. Okolo 0‰ oscilujú okresy Liptovský Mikuláš a Nitra (s minimálnymi úbytkami) a Hlohovec a Skalica (s minimálnymi prírastkami). Osobitné postavenie majú okresy Bratislava a Košice, kde sa vplyv netypickej vekovej štruktúry odráža najvýraznejšie. Od roku 1996 je prírastkovým už len okres Bratislava IV, ostatné okresy sú úbytkové, medzi košickými okresmi je naopak úbytkový iba okres Košice IV, ostatné sú ziskové. V rokoch 1993-1995 bol ešte ziskovým aj okres Bratislava V, najmä vďaka Petržalke a Košické okresy boli ziskovými ešte všetky. Kým pre mesto Bratislava je už dlhodobo typický prirodzený úbytok obyvateľstva (od roku 1996 v rozpätí od -1,11‰ po -1,69‰), pre mesto Košice je ešte stále typický postupne sa znižujúci prirodzený prírastok (od roku 1996 v rozpätí od 3,55 ‰ po 1,36‰). V týchto rozdielnych úrovniach prirodzeného pohybu sa odráža zatiaľ ešte značne odlišné reprodukčné správanie obyvateľstva obidvoch veľkomiest. V porovnaní s okresmi na východnom Slovensku má mesto Košice (s výnimkou okresu Snina, Rožňava a Trebišov) najnižší relatívny prirodzený prírastok. Prirodzený úbytok na východnom Slovensku aj v tomto období zaznamenávajú iba okresy Medzilaborce a Sobrance. Okresy s prirodzeným úbytkom sa nachádzajú väčšinou na juhu a juhozápade SR. Ak neberieme do úvahy mestské okresy, t.j. okresy Bratislava a Košice, potom v hodnotení za obdobie 1996-2001 sú okresy na Slovensku rozdelené presne na dve polovice - 35 okresov s prirodzeným prírastkom a 35 s prirodzeným úbytkom obyvateľstva. Úbytkové okresy sú stratové najmenej 4 roky a väčšina z nich zaznamenáva úbytky v celom sledovanom období. Rok 2001 priniesol súčasne zníženie prírastkov v okresoch s najväčšími prírastkami, v hrubých mierach takmer o 1-2 body.

Mapa 7.1: Prirodzený prírastok (úbytok) obyvateľstva v okresoch SR v období 1996-2001 (v ‰)



Migračné prírastky a úbytky v regiónoch sú tvorené vnútorným i zahraničným sťahovaním. Na úrovni okresov prírastky a úbytky zo sťahovania neboli vysoké, súvisia s celkovou nízkou mobilitou obyvateľstva. V sledovanom období boli zaznamenané v hrubej miere maximálne migračné prírastky 6,6‰ a maximálne úbytky 2,4 ‰.

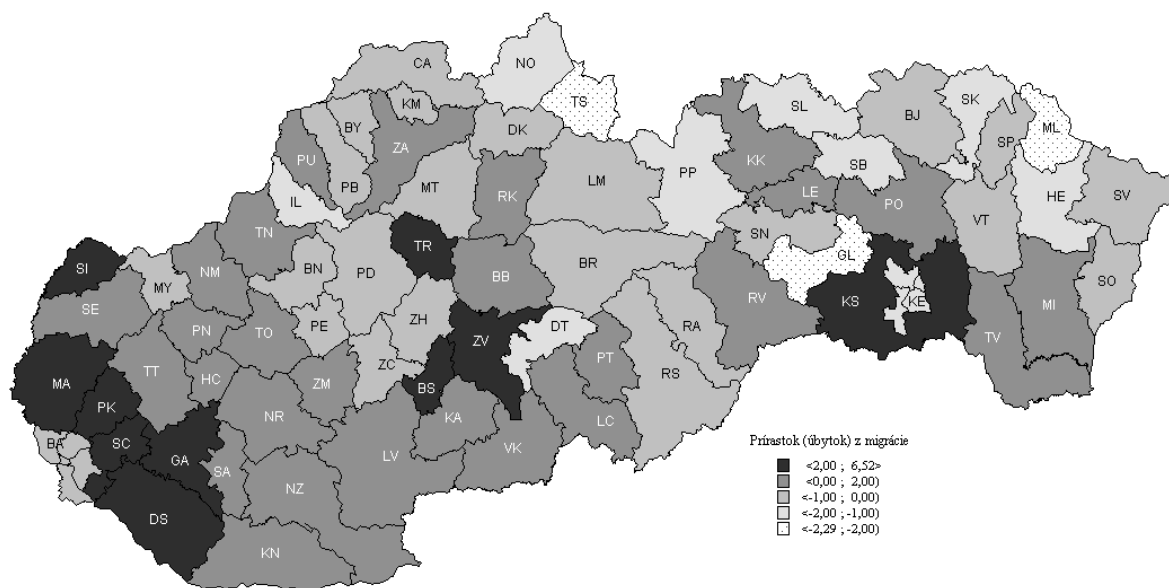
Ako už bolo spomenuté v kapitole o migrácii, hlavný podiel na migračných prírastkoch má v prevažnej väčšine okresov migrácia vnútorná. Preto sa aj najvyššie prírastky zo sťahovania viažu na okresy s najvyššími prírastkami z vnútorného sťahovania. Sú to okresy najmä v bližšom i vzdialenejšom zázemí Bratislavy, ktoré vytvárajú súvislý región – okresy Senec, Malacky, Pezinok, Galanta, Dunajská Streda, a na východe sa k nim priradzuje okres Košice-okolie v zázemí mesta Košice. Okres Senec, ktorý zaznamenal najvyššie prírastky v rokoch 2000 a 2001, sa často stáva novým trvalým bydliskom najmä pre obyvateľov Bratislavy, ktorí sa sťahujú hlavne za kvalitnejším životným prostredím v únosnej dochádzkovej vzdialenosti od hlavného mesta, kde si väčšinou stavajú rodinné domy. K uvedeným okresom sa priradujú ďalšie - okresy Skalica, Turčianske Teplice, Banská Štiavnica a okres Zvolen. Vo všetkých týchto okresoch bola hrubá miera migračného prírastku vyššia ako 2‰, ale v zázemí Bratislavy dosahovala 4,7 až 6,6‰. Naopak, najväčšie migračné úbytky sa v prevažnej miere viažu na okresy s vysokým prirodzeným prírastkom. Úbytky nad 2‰ mali okresy Gelnica, Tvrdošín a Medzilaborce. Aj relatívne úbytky v meste Košice patrili medzi najväčšie v SR (1,8‰). Medzi vysoké patrili aj úbytky v okrese Humenné, Stará Ľubovňa a Sabinov. Kompaktnejšie regióny však nevytvárajú. Na druhej strane, k okresom s migračnými úbytkami nepatria ani okresy a s najvyššou mierou nezamestnanosti v SR, práve naopak, okresy Košice-okolie, Lučenec a Levica s vysokou mierou nezamestnanosti patria medzi okresy s najväčšími migračnými ziskami. V meste Bratislava je v porovnaní s mestom Košice situácia odlišná. Úbytky obyvateľstva z vnútornej migrácie v Bratislave zmierňuje zahraničná migrácia a znižuje ich v sledovanom období o viac ako polovicu.

Tab. 7.5: Prírastok (úbytok) obyvateľstva zo sťahovania v okresoch SR

	Migračné saldo							Hrubá miera migračného prírastku (úbytku)						
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1996-2001	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1996-2001
Okresy s najvyššími relatívnymi prírastkami zo sťahovania														
Senec	125	183	283	268	576	550	1 985	2,49	3,64	5,60	5,29	11,29	10,60	6,52
Malacky	262	391	416	307	361	350	2 087	4,17	6,20	6,55	4,82	5,63	5,44	5,47
Pezinok	74	214	219	265	332	378	1 482	1,39	4,00	4,08	4,92	6,13	6,98	4,59
Košice okolie	538	333	513	287	304	412	2 387	5,27	3,24	4,95	2,75	2,89	3,85	3,82
Galanta	208	409	330	256	303	193	1 699	2,21	4,34	3,49	2,70	3,19	2,04	3,00
Skalica	286	110	145	76	59	64	740	6,12	2,34	3,08	1,61	1,25	1,37	2,62
Banská Štiavnica	-18	100	97	46	15	26	266	-1,06	5,89	5,73	2,70	0,88	1,52	2,61
Turčianske Teplice	0	-12	91	134	-5	48	256	0,00	-0,72	5,44	7,98	-0,30	2,85	2,54
Dunajská Streda	146	261	377	253	169	300	1 506	1,31	2,34	3,37	2,25	1,50	2,67	2,24
Zvolen	97	109	262	-8	150	213	823	1,43	1,60	3,84	-0,12	2,20	3,15	2,02
Okresy s najvyššími relatívnymi úbytkami zo sťahovania														
Gelnica	-192	11	-32	-36	-80	-86	-415	-6,41	0,37	-1,06	-1,19	-2,64	-2,79	-2,29
Tvrdošín	-87	-53	-69	-97	-64	-63	-433	-2,56	-1,55	-2,00	-2,80	-1,84	-1,80	-2,09
Medzilaborce	-50	-11	10	-34	-70	-3	-158	-3,87	-0,86	0,78	-2,66	-5,52	-0,24	-2,06
Svidník	-97	-50	-44	-34	-56	-108	-389	-2,92	-1,50	-1,32	-1,02	-1,67	-3,23	-1,94
Humenné	-60	-74	-205	-120	-153	-120	-732	-0,92	-1,13	-3,15	-1,84	-2,35	-1,85	-1,87
Košice	-165	-241	-902	-635	-271	-409	-2623	-0,68	-1,00	-3,72	-2,63	-1,12	-1,73	-1,81
Sabinov	-103	-41	-88	-75	-74	-99	-480	-1,99	-0,78	-1,67	-1,41	-1,38	-1,83	-1,51
Stará Ľubovňa	-21	-64	-37	-41	-163	-120	-446	-0,43	-1,29	-0,74	-0,82	-3,22	-2,37	-1,49
Detva	-81	-50	-1	-36	-74	-30	-272	-2,38	-1,47	-0,03	-1,07	-2,20	-0,90	-1,34
Námestovo	-81	-49	-77	-21	-91	-108	-427	-1,52	-0,91	-1,41	-0,38	-1,64	-1,93	-1,30

V období 1996-2001 bolo migračne stratových 30-38 okresov, v celom období vykazovalo straty 32 okresov, čo je takmer polovica (bez okresov Bratislavy a Košíc). Priestorové rozloženie relatívnych migračných prírastkov a úbytkov znázorňuje mapa 7.2. Rozdiel medzi mapami 7.2 a 6.1. vlastne ukazuje, aké zmeny prináša zahraničná migrácia do migrácie na regionálnej úrovni, t.j. kde vnútornú migráciu posilňuje a kde zoslabuje jej účinky.

Mapa 7.2. Prírastok (úbytok) obyvateľstva z migrácie v okresoch SR v období 1996-2001 (v ‰)

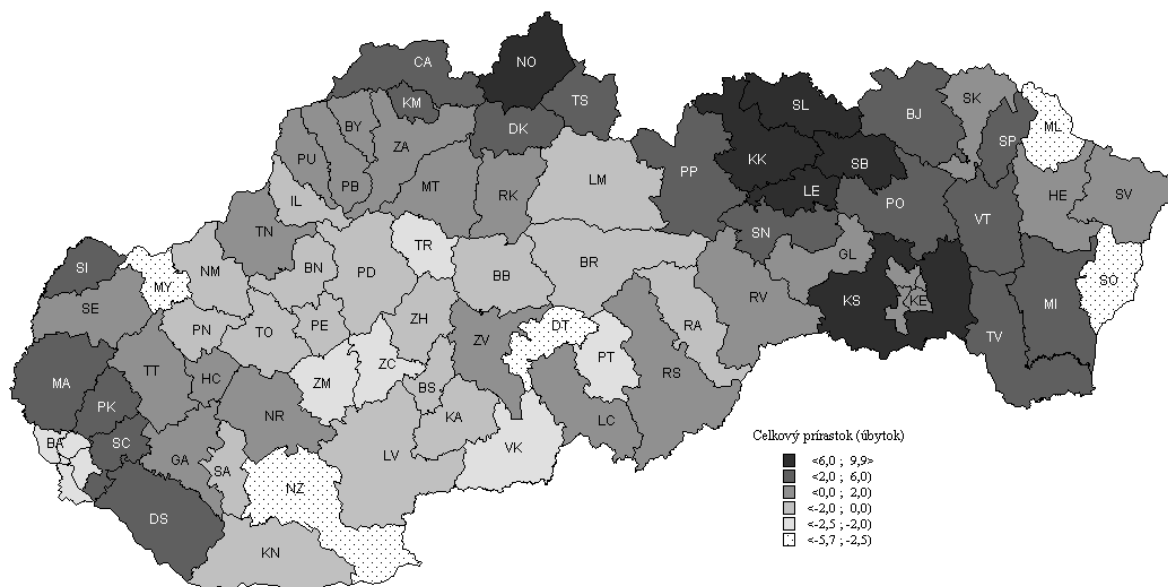


Celkový prírastok je výsledkom prirodzeného pohybu a migrácie obyvateľstva. Hoci úroveň pôrodnosti v SR sa výrazne znížila, a teda aj prirodzený prírastok zaznamenal pokles, v okresoch s najväčším prirodzeným prírastkom je tento prírastok ešte stále dosť vysoký na to, aby vykompenzoval migračné straty.

Tab. 7.6: Celkový prírastok (úbytok) obyvateľstva v okresoch SR v období 1996-2001

	Celkový prírastok (úbytok)							Hrubá miera celkového prírastku (úbytku)						
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1996-2001	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1996-2001
Okresy s najvyšším relatívnym celkovým prírastkom														
Kežmarok	595	661	653	594	659	486	3 648	9,91	10,90	10,66	9,59	10,53	7,68	9,87
Námestovo	491	551	608	569	506	364	3 089	9,19	10,22	11,16	10,33	9,10	6,49	9,40
Sabinov	449	429	378	416	374	312	2 358	8,65	8,21	7,17	7,83	6,99	5,77	7,42
Košice okolie	859	761	882	709	699	667	4 577	8,41	7,40	8,51	6,78	6,64	6,23	7,32
Levoča	198	199	230	188	163	176	1 154	6,47	6,46	7,42	6,02	5,19	5,52	6,17
Stará Ľubovňa	401	375	312	342	199	205	1 834	8,14	7,56	6,24	6,81	3,93	4,04	6,11
Spišská Nová Ves	571	624	505	426	570	428	3 124	6,37	6,92	5,56	4,67	6,21	4,57	5,71
Vranov nad Topľou	481	536	434	448	380	293	2 572	6,49	7,17	5,77	5,93	5,00	3,83	5,69
Tvrdošín	241	254	184	162	182	138	1 161	7,09	7,41	5,34	4,67	5,22	3,93	5,60
Prešov	959	950	894	796	763	655	5 017	6,06	5,97	5,59	4,95	4,72	4,05	5,22
Okresy s najvyšším relatívnym celkovým úbytkom														
Medzilaborce	-73	-45	-58	-62	-131	-61	-430	-5,65	-3,50	-4,53	-4,86	-10,33	-4,82	-5,61
Myjava	-145	-65	-123	-137	-136	-175	-781	-4,86	-2,19	-4,15	-4,64	-4,63	-5,98	-4,40
Sobrance	-127	-102	-91	-49	-40	-106	-515	-5,39	-4,35	-3,90	-2,11	-1,72	-4,46	-3,66
Detva	-90	-86	-70	-146	-181	-110	-683	-2,64	-2,53	-2,07	-4,32	-5,38	-3,28	-3,37
Nové Zámky	-244	-304	-279	-432	-411	-736	-2 406	-1,60	-2,00	-1,84	-2,85	-2,72	-4,92	-2,65
Turčianske Teplice	-73	-79	22	48	-70	-97	-249	-4,32	-4,71	1,31	2,86	-4,17	-5,75	-2,47
Poltár	-31	-56	-57	-151	26	-63	-332	-1,31	-2,38	-2,43	-6,46	1,11	-2,66	-2,36
Žarnovica	-99	-47	-52	-48	-51	-59	-356	-3,56	-1,69	-1,88	-1,74	-1,85	-2,13	-2,14
Zlaté Moravce	-161	-105	-31	7	-157	-109	-556	-3,69	-2,41	-0,71	0,16	-3,61	-2,50	-2,13
Bratislava	235	-893	-1 848	-1 255	-947	-802	-5 510	0,52	-1,98	-4,10	-2,80	-2,11	-1,87	-2,06

Mapa 7.3. Celkový prírastok (úbytok) obyvateľstva v okresoch SR v období 1996-2001 (v %)



Práve väčšina okresov s vysokým prirodzeným prírastkom patrila aj k okresom s najväčším celkovým prírastkom obyvateľstva. Tak sa na území severného a východného Slovenska vyformovali dva výrazné regióny s vysokým celkovým prírastkom obyvateľstva. Najväčší z nich pokrýva takmer celé východné Slovensko, s výnimkou okresov Medzilaborce a Sobrance. Tento región má dve jadrá s najvyšším celkovým prírastkom. Jedným z nich je okres Košice-okolie (s prírastkom 7,3 ‰), druhé jadro tvoria okresy Kežmarok (takmer 10‰), Stará Ľubovňa, Sabinov a Levoča. Druhý región tvoria okresy Oravy a Kysúc s jadrom v okresoch Námestovo (9,4‰) a Tvrdošín. Tieto regióny rastú teda prevažne prirodzeným pohybom obyvateľstva. Región s vyšším celkovým prírastkom sa vytvoril na juhozápadnom Slovensku. V podstate ho tvoria okresy od Nitry až po hranice s Českou republikou, ktoré vytvárajú zóny okolo hlavného mesta. Zónu vysokých prírastkov od 2 do 6‰ tvoria okresy Malacky, Pezinok, Senec a Dunajská Streda, samostatne leží okres Skalica. Za nimi nasleduje zóna s prírastkami do 2‰. Tento región je diametrálne odlišný od predchádzajúcich dvoch, je to región s nízkym prirodzeným prírastkom až úbytkom a jeho celkový prírastok zabezpečuje práve migrácia. Oblasť úbytkov obyvateľstva pokrýva územie ležiace medzi týmito regiónmi. Najväčšie úbytky sa viažu na izolovane ležiace okresy Myjava, Nové Zámky, Detva, Medzilaborce a Sobrance.

Hlavné mesto Bratislava, v predchádzajúcich desaťročiach s vysokými ziskami z prirodzeného pohybu a migrácie (so 16 % rastom počtu obyvateľov v 80. rokoch), sa po roku 1996 stalo priestorom s celkovým úbytkom obyvateľov. Na tomto úbytku sa podieľa ako prirodzený pohyb, tak migrácia. Aj mesto Košice je migračne stratové, ale prirodzený prírastok obyvateľstva je stále dosť vysoký na to, aby vykompenzoval migračné straty, a teda mesto sa ešte stále zaraďuje medzi priestory s celkovým prírastkom obyvateľstva. V súčasnosti rastie počet miest s celkovým úbytkom obyvateľstva. Pokiaľ v roku 1996 zo 136 vykazovalo celkový úbytok obyvateľstva 33 miest, t.j. takmer jedna štvrtina, v roku 2001 sa počet obyvateľov znížil v 91 mestách, čo sú dve tretiny zo 138 miest.

8. Veková štruktúra

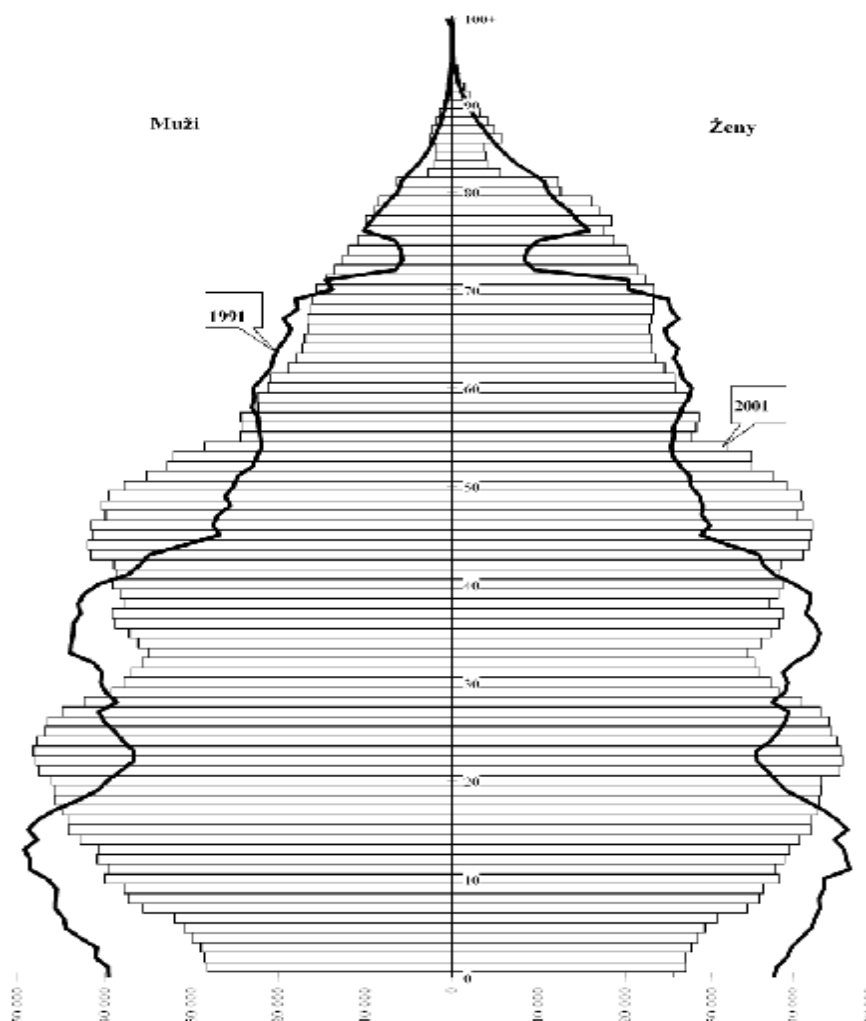
Veková a pohlavná štruktúra patria k základným demografickým charakteristikám obyvateľstva. Zdôrazňuje sa pritom prepojenosť pohlavnej, a najmä vekovej štruktúry s jednotlivými zložkami demografickej dynamiky (pôrodnosťou, úmrtnosťou a migráciou). Tieto zložky sa navzájom kauzálna ovplyvňujú. Zastúpenie jednotlivých vekových skupín v populácii v súčasnosti je výsledkom pôsobenia vyššie uvedených procesov prirodzeného pohybu a migrácie v posledných zhruba 100 rokoch. Je logické, že význam týchto procesov nie je rovnaký a v priebehu formovania súčasnej vekovej štruktúry sa menil. Všeobecne doteraz možno konštatovať významnejší vplyv prirodzeného pohybu než migrácie na formovanie vekovej štruktúry populácie na Slovensku.

V roku 2000 v slovenskej populácii prevažovali ženy, ktoré boli zastúpené 51,39%. Index maskulinity, resp. femininity, vyjadrujúci vzájomný podiel jednotlivých pohlaví, dosahoval v danom roku hodnoty 946, resp. 1057‰. Pozitívna femininita je jav typický pre väčšinu demograficky vyspelých populácií. Index maskulinity zaznamenáva dlhodobý pokles, v roku 1993 dosahoval hodnotu 950. Hoci sa rodí viac chlapcov ako dievčat, čo je dané biologicky, už v detskom veku sa prejavuje mierna nadúmrtnosť chlapcov, zintenzívňujúca sa vo vyššom veku. Od veku približne 45 rokov prevažujú v populácii ženy, to znamená, že generácie mužov sú menej početné. V najstarších vekových skupinách početnosť žien značne prevyšuje početnosť mužov. V kategórii 80 ročných a starších bola v roku 2000 početnosť žien viac ako dvojnásobne vyššia než mužov (v absolútnych číslach o viac ako 36 tisíc žien viac). Na základe nastúpenej tendencie pomalého vyrovnávania rozdielov v úrovni mužskej a ženskej úmrtnosti by sa dalo očakávať postupné nevýrazné znižovanie úrovne pozitívnej femininity, ale súčasne tu protichodne pôsobí proces starnutia populácie. Ďalšou typickou črtou je vyššie percentuálne zastúpenie mužov v produktívnom veku, pričom aj rast zastúpenia tejto kategórie v sledovanom období 1993- 2000 bol u mužov vyšší (+ 4,4% oproti necelých 3,5% u žien).

Väčší význam sa v súčasnosti pripisuje zmenám vo vekovej štruktúre. Mení sa pomerné zastúpenie hlavných vekových skupín (0-14 roční, 15-60 roční a 60, príp. 65 roční a starší), resp. vekových skupín z hľadiska produktivity používaných dosiaľ v SR (0-14 roční, 15-59 muži roční a 15-54 ročné ženy, 60 roční a starší muži, resp. 55 ročné a staršie ženy). V roku 1993 bol podiel 0-14, resp. 60 ročných a starších 23,5, resp. 15%, v roku 2000 to bolo 19,2, resp. 15,5%. Po roku 1989 dochádza k zrýchleniu procesu starnutia populácie. V sledovanom období sa zvýšil podiel produktívneho obyvateľstva (približne o 4%) kvôli presunu kohorty natalitnej vlny zo 70. rokov do produktívneho veku. Do budúcnosti však treba počítať so znižovaním počtu aj podielu produktívneho obyvateľstva na úkor obyvateľstva v poproduktívnom veku (cez hranicu 15 rokov budú prechádzať slabé ročníky narodené v 90. rokoch, produktívny vek opustia silné ročníky povojnovej vlny). Zvýši sa tak ekonomické zaťaženie produktívneho obyvateľstva. V súčasnej dobe na Slovensku prebieha starnutie populácie najmä zdola. Znamená to, že sa podiel mladého obyvateľstva znižuje kvôli značnému zníženiu pôrodnosti. Prejavuje sa to rýchlym zužovaním základne vekovej pyramídy. Počet osôb v poproduktívnom veku (60 a starší) na 100 osôb v predproduktívnom veku, vyjadrený indexom starnutia, v roku 2000 dosiahol hodnotu 80,9%, kým v roku 1993 to bolo iba 63,9%. Index starnutia žien presiahol v roku 2000 prvý krát hodnotu 100% (100,1%). Oproti hodnote pre mužov je vyšší o takmer 40 percentuálnych bodov. V porovnaní so susednými krajinami (ČR, Maďarsko, Poľsko) má Slovensko síce podiel starého obyvateľstva stále nižší, dynamika rastu jeho podielu s výnimkou Poľska (kde je vyššia) je približne rovnaká. Zvyšuje sa aj priemerný vek obyvateľstva (v roku 1993- 34,04 roku, v roku 2000 už 35,97).

Okrem toho typickým znakom vekovej štruktúry obyvateľstva Slovenska podobne ako v súčasnosti u väčšiny európskych populácií je jej nepravidelnosť charakterizovaná zárezmi, ktoré sú dôsledkom najmä politických a spoločensko - ekonomických vplyvov. Tieto zárezy, resp. ich posuny, vplývajú na vzájomné relácie hlavných vekových skupín. Najvýraznejší zárez je dôsledkom druhej svetovej vojny (znížená pôrodnosť, vyššia úmrtnosť, po ktorej vo vekovej pyramíde naopak nasledujú silné populačné ročníky kompenzačnej fázy (44-50 roční). Dôležitým momentom bude práve vstup týchto ročníkov do poproduktívneho veku v najbližších rokoch. Početne najsilnejšie sú ročníky natalitnej vlny druhej polovice 70. rokov (23, 24, 25 roční). V pyramíde sa ďalej prejavuje zárez spôsobený hospodárskou krízou v 30. rokoch 20. storočia (62-64 roční), kedy zároveň vstupovali do reprodukčného veku slabé populačné ročníky z 1. svetovej vojny (82-85 roční). Nemožno vynechať ani vplyv emigrácie zo Slovenska v prvej polovici 20. storočia. Do budúcnosti možno predpokladať ďalší prechod tvaru vekovej pyramídy slovenskej populácie smerom k regresívnemu typu. Na vekovej pyramíde možno sledovať značné zúženie základne oproti pyramíde z roku 1991, a aj prechod rôzne početných kohort do vyššieho veku v priebehu desaťročia 1991 – 2001 (na základe údajov zo sčítania obyvateľov).

Graf 8.1: Veková štruktúra obyvateľstva



Osem slovenských územnosprávnych krajov tvorí, čo sa rozlohy, počtu obyvateľov a ich zloženia týka, heterogénnu skupinu. Takisto aj samotné kraje predstavujú z demografického hľadiska nerovnomerné celky. V celom analyzovanom období sa nemení poradie krajov čo do ľudnatosti. Najviac obyvateľov má Prešovský a Košický kraj. Tieto dva kraje východného Slovenska sa podieľajú na celkovom počte obyvateľov takmer 30 percentami. Najmenej zaľudnené sú Trnavský a Trenčiansky kraj. Najhustejšie zaľudnený je Bratislavský kraj. Zároveň u dvoch najľudnatejších krajov a v kraji Žilinskom sa nepatrne zvyšuje podiel na celkovom počte obyvateľov, čo súvisí najmä s prirodzeným pohybom obyvateľstva. Najvýraznejšie sa podiel na celkovom počte obyvateľov znižuje v Nitrianskom a Banskobystrickom kraji. Stabilný je podiel Trnavského kraja. V absolútnom vyjadrení sa počet obyvateľov od roku 1993 do roku 2000 znížil iba v Banskobystrickom a Nitrianskom kraji, najvýraznejšie sa zvýšil v kraji Prešovskom.

Z hľadiska pohlavnej štruktúry, ak ju vyjadríme indexom maskulinity, možno badať medzi kraji určité rozdiely. Celoslovenskej hodnote (945 v roku 2000) sa tesne približuje Košický kraj, väčšina krajov dosahuje nadpriemerné hodnoty (967, resp. 966‰ Prešovský a Žilinský), podpriemerné hodnoty dosahujú kraje Nitriansky, Banskobystrický, a najmä Bratislavský, ktorý sa hodnotou 903‰ výrazne odlišuje od ostatných krajov. Variačné rozpätie tak dosahuje hodnotu 64‰. Do značnej miery je možné úroveň a priestorové rozloženie tohto ukazovateľa na úrovni krajov, ale i všeobecne, vysvetliť z hľadiska vekovej štruktúry. Staršie vekové štruktúry, v ktorých majú prevahu ženy, majú logicky index maskulinity nižší. Do istej miery tu však pôsobia aj ďalšie faktory. Ide napríklad o deformácie, ktoré spôsobila v minulom vývoji migrácia, špecifiká vekovej štruktúry národností, a pod. Špecifické postavenie Bratislavského kraja spôsobuje výrazná prevaha žien najmä v produktívnom veku. Nižšie hodnoty indexu (tiež zásluhou krajského mesta) v produktívnom veku dosahuje aj Košický kraj, ale vzhľadom na podiel Košíc na celkovom počte obyvateľov kraja, sa to na celkovej hodnote indexu maskulinity neprejavuje v takej výraznej miere.

Základným znakom vekovej štruktúry je relatívne zastúpenie hlavných vekových skupín. Ak v roku 1993 vo všetkých krajoch tvorila predproduktívna veková skupina viac ako 20% obyvateľstva, do roku 2000 sa tento podiel

výrazne znížil a iba v Prešovskom, Košickom a Žilinskom kraji je nad úrovňou 20%. Pritom pokles podielu v Bratislavskom kraji bol v relatívnom vyjadrení o 33% vyšší ako v Košickom a o 30% vyšší ako v Prešovskom kraji. Pokles podielu detskej zložky je spôsobený predovšetkým znížením plodnosti. V Bratislavskom kraji bol pokles plodnosti a následne trend starnutia zdola v transformačnej etape najintenzívnejší. Preto podiel detskej zložky je tu v súčasnosti zhruba o 1,9 bodu nižší ako napríklad v Nitrianskom kraji, hoci v roku 1993 bola detská zložka v obidvoch krajoch zastúpená približne rovnako.

Tab. 8.1: Počet a podiel obyvateľov v krajoch

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
	Počet obyvateľov								Podiel obyvateľov (SR=100%)							
BL	614428	616871	618290	618904	618673	617599	616982	617049	11,5	11,5	11,5	11,5	11,5	11,5	11,4	11,4
TA	545566	547173	547967	548898	549621	550652	551287	551441	10,2	10,2	10,2	10,2	10,2	10,2	10,2	10,2
TC	606995	608990	609828	610135	610349	609739	609288	608786	11,4	11,4	11,4	11,3	11,3	11,3	11,3	11,3
NI	718146	718358	717624	717585	717241	716560	715841	714602	13,5	13,4	13,4	13,3	13,3	13,3	13,3	13,2
ZI	679443	682983	685365	687771	689504	691201	692582	693853	12,7	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8
BC	663606	664072	663992	664024	663845	663492	662932	662077	12,4	12,4	12,4	12,3	12,3	12,3	12,3	12,3
PV	757469	763911	768719	773121	777301	780875	784451	787483	14,2	14,3	14,3	14,4	14,4	14,5	14,5	14,6
KI	750802	753849	756005	758494	761116	763264	765294	767256	14,1	14,1	14,1	14,1	14,1	14,2	14,2	14,2
	Podiel obyvateľov 0-14 ročných (%)								Podiel obyvateľov 60+ (%)							
BL	21,4	20,4	19,6	18,8	17,9	17,1	16,4	15,6	15,5	15,5	15,6	15,6	15,7	15,8	15,9	16,1
TA	22,6	21,9	21,3	20,6	19,9	19,2	18,6	18,0	15,0	15,1	15,1	15,1	15,2	15,3	15,4	15,6
TC	23,2	22,2	21,7	21,0	20,3	19,6	18,9	18,3	15,2	15,3	15,4	15,5	15,6	15,8	15,9	16,1
NI	21,7	21,1	20,4	19,9	19,3	18,7	18,1	17,5	16,9	16,9	17,0	17,0	17,0	17,0	17,1	17,2
ZI	24,7	24,1	23,5	22,9	22,4	21,8	21,2	20,6	14,2	14,3	14,4	14,5	14,5	14,6	14,7	14,8
BC	22,5	21,9	21,3	20,8	20,2	19,6	19,0	18,4	16,3	16,3	16,2	16,2	16,2	16,2	16,3	16,4
PV	27,0	26,5	25,9	25,4	24,8	24,3	23,7	23,0	13,4	13,5	13,5	13,6	13,6	13,7	13,7	13,8
KI	24,4	23,8	23,2	22,7	22,2	21,7	21,2	20,6	14,2	14,3	14,4	14,4	14,5	14,5	14,6	14,7

Nitriansky kraj má však vo svojej štruktúre relatívne najväčšie zastúpenie starého obyvateľstva. Treba zdôrazniť, že variačné rozpätie hodnôt podielu obyvateľstva vo veku 60 rokov a viac nie je také veľké ako v predproduktívnej zložke. Podobne ani nárast zastúpenia tejto kategórie v sledovanom období nie je taký markantný ako pokles zastúpenia predproduktívnej kategórie. Tento fakt je spôsobený okrem iného tým, že do poproduktívneho veku (60 roční a starší) sa v sledovanom období presunuli aj početne slabšie ročníky narodené v období hospodárskej krízy, naopak z populácie vystúpili značné časti kohort narodených v rámci kompenzačnej fázy po 1. svetovej vojne. Tento jav je všeobecne platný pre územie celého Slovenska, o čom svedčia pomerne vyrovnané hodnoty nárastu podielu v jednotlivých krajoch. Faktor nevyrovnanej vekovej štruktúry aj v budúcnosti bude pôsobiť na zastúpenie vekových skupín, v najbližších rokoch však v smere starnutia populácie – presun početných kohort do staršieho veku spolu s málo početnou základňou vekovej pyramídy. Špecifická, nielen z aspektu demografického, je pozícia najstarších obyvateľov (80 roční a starší), ktorí si vyžadujú väčšinou špeciálnu starostlivosť (sociálnu, lekársku). V súčasnosti je ich podiel v slovenskej populácii necelé 2 percentá, celoslovenskú hodnotu prevyšuje Bratislavský, Banskobystrický a Nitriansky kraj. Najmenšie zastúpenie majú najstarší obyvateľia v Prešovskom kraji (1,6%). Najvyšší podiel produktívneho obyvateľstva je dlhodobo v Bratislavskom kraji, najnižší v Prešovskom kraji (68, resp. 63,1%).

Iba v Bratislavskom kraji podiel 60 ročných a starších prevyšuje podiel 0-14 ročných. Ak vyjadríme starnutie populácie indexom starnutia, priestorový obraz rozloženia krajov sa nemení. Najstaršie obyvateľstvo majú Bratislavský a Nitriansky kraj, kde na 100 detí vo veku 0-14 pripadá viac ako 103, resp. 98 obyvateľov 60 ročných a starších, nad slovenským priemerom sú kraje Trnavský, Trenčiansky a Banskobystrický, naopak v najmladšom Prešovskom kraji pripadá na 100 predproduktívnych iba približne 60 poproduktívnych obyvateľov. Podobný obraz poskytujú hodnoty priemerného veku obyvateľstva, ktoré sa v roku 2000 pohybovali od 33,67 (Prešovský kraj) do 37,88 rokov (Bratislavský). Index starnutia dokazuje, okrem iného, už spomenutú značnú pozitívnu femininitu vo vyššom veku. Napríklad v Bratislavskom kraji bol index starnutia mužov 79,95% (rok 2000), žien až 127,61%.

Slovenské kraje predstavujú (nielen) z demografického hľadiska heterogénne celky, v ktorých je v rôznej miere zastúpené obyvateľstvo vidiecke a obyvateľstvo urbanizovaných priestorov, obyvateľstvo rôznych národností, rozličné je zastúpenie väčších miest a ďalšie faktory, ktoré do istej miery zvyšujú a zároveň znižujú diferencie medzi kraji. Napriek tomu sa na základe vyššie analyzovaných ukazovateľov dá urobiť základný syntetický obraz o priestorovej diferenciácii pohlavnej, a najmä vekovej štruktúry obyvateľstva a o prebiehajúcom procese starnutia na tejto priestorovej úrovni. Najvyššia miera starnutia, z hľadiska intenzity procesu aj jeho súčasného stavu je v Bratislavskom kraji. Ide o prvý a zatiaľ jediný kraj, kde poproduktívne obyvateľstvo v štruktúre prevažuje nad predproduktívnym. Prejavuje sa tu intenzívne starnutie zo základne vekovej pyramídy. V kraji nie sú vo väčšej miere zastúpené typické mladé vekové štruktúry. Vo vekovej štruktúre obyvateľstva tohto kraja možno badať deformácie

spôsobené migráciou v druhej polovici 20. storočia. Relatívne staré obyvateľstvo má aj Nitriansky kraj. V značnej miere je tu zastúpené obyvateľstvo maďarskej národnosti so staršou vekovou štruktúrou a nižšou dynamikou. Do ďalšej skupiny možno zaradiť Trnavský, Trenčiansky a Banskobystrický kraj s hodnotami, ktoré sa najviac približujú (tesne prevyšujú) celoslovenskému priemeru. Relatívne mladšiu vekovú štruktúru má obyvateľstvo Žilinského a Košického kraja. Špecifickú pozíciu má Prešovský kraj. Tu podobne ako v Nitrianskom kraji pôsobí faktor národnostnej štruktúry, avšak v smere nižšej miery starnutia populácie. Vyššie je zastúpenie rómskej národnosti, ktorej veková štruktúra je výrazne mladšia a dynamika vyššia ako napríklad u obyvateľstva slovenskej národnosti.

Súbor 79 slovenských okresov predstavuje v porovnaní so súborom krajov heterogénnejšiu skupinu, kde variačné rozpätie hodnôt sledovaných ukazovateľov dosahuje značne vyššie hodnoty. Na druhej strane možno jednotlivé okresy považovať za homogénnejšie útvary ako vyššie analyzované kraje.

Podľa stavu k 31.12.2000 najľudnatejšími slovenskými okresmi sú Nitra, Prešov, Žilina a Nové Zámky. Sú to jediné štyri okresy, kde počet obyvateľov presahuje 150 tisíc. Zároveň v prvých troch okresoch sa na tomto počte z približne necelých dvoch tretín podieľa okresné mesto. Najmenšími slovenskými okresmi sú Banská Štiavnica, Turčianske Teplice a Medzilaborce, ktoré majú menej ako 20 tisíc obyvateľov. Priemerný slovenský okres má niečo vyše 68 000 obyvateľov, 50 okresov má počet obyvateľov menší ako celoslovenský priemer.

Index maskulinity dosahoval v roku 2000 variačné rozpätie 141%, pohyboval sa v rozmedzí od 887 (v meste Bratislava, neberúc do úvahy mestské okresy) až do 1028 % (okres Námestovo). Námestovo je jediný okres s prevahou mužov. Väčšina okresov s nižšími hodnotami indexu maskulinity sa nachádza na juhozápadnom Slovensku, na juhu stredného Slovenska, vyššiu pozitívnu femininitu má i obyvateľstvo Bratislavy a Košíc. Prejavuje sa tak závislosť femininity populácie a jej vekovej štruktúry. Na východnom Slovensku napríklad vystupuje staršia veková štruktúra obyvateľstva okresu Medzilaborce s výrazne nižším indexom maskulinity ako okolité okresy. Opačný prípad predstavuje mladá veková štruktúra okresu Námestovo a niektorých ďalších susedných okresov. Prepojenosť stupňa maskulinity a starnutia potvrdzuje aj pokles indexu maskulinity v období 1993-2000 vo väčšine okresov Slovenska. Najvýraznejší pokles, o viac ako 10 bodov, zaznamenal index maskulinity v okresoch Námestovo, Svidník, Zlaté Moravce, Dunajská Streda, v okrese Kysucké Nové Mesto to bolo dokonca o 20 bodov z 996 na 976%. Rast zaznamenal index maskulinity v 17 okresoch vrátane niektorých mestských, najvýraznejšie v Levoči (+12,7) a Žarnovici (+11). Rozmiestnenie týchto okresov v rámci Slovenska je mozaikovité, predstavujú rôzne staré vekové štruktúry, majú rôznu stupeň homogenity z hľadiska národnostnej štruktúry. Väčšinou však rast indexu nepresiahol hodnotu 10, resp. 5 % a na explanáciu tohto rastu by bolo treba podrobnejšie analyzovať migračné toky, či predchádzajúce deformácie v pohlavnej a vekovej štruktúre týchto okresov.

Vek možno považovať za ďalší diferenciálny faktor, ktorý zväčšuje variačné rozpätie indexu maskulinity v súbore okresov Slovenska. Index maskulinity sa so stúpajúcim vekom znižuje. Index 0-14 ročných sa pohyboval v rozmedzí 951 až 1101% (2000), iba v dvoch okresoch pritom prevažovali v tejto hlavnej vekovej kategórii ženy (Turčianske Teplice 951% a Snina 999%). Priestorový obraz rozmiestnenia hodnôt je opäť mozaikovitý. Index maskulinity vo vekovej skupine 15-59 ročných sa mení vo vyššej miere, zároveň sa však začínajú vytvárať kompaktnejšie priestorové zoskupenia okresov. Celkovo vďaka známym zákonitostiam (postupná prevaha žien vo vyššom veku – nadúmrtnosť mužov) dosahuje nižšie hodnoty. V tejto kategórii je v podstate vyrovnaný počet mužov a žien (1 763 707 žien, resp. 1 763 886 mužov, index 1000,1) v rámci Slovenska. V 23 okresoch (počítajúc mestské) prevažujú ženy (najvýraznejšie Bratislava – 916, Košice 940, Banská Bystrica – 940), v 61 okresoch muži, najvýraznejšie v okresoch Čadca, Turčianske Teplice a Námestovo (1091%). Nižší index maskulinity dosahujú niektoré okresy s vyšším stupňom urbanizácie, hlavne mestské okresy. Tento jav sa niekedy zvykne pripisovať zvýšenej schopnosti miest generovať pracovné príležitosti pre ženy. Okresy s rozdielnym indexom maskulinity 15-59 ročných sa zároveň výrazne líšia vo veku začiatku prevahy žien v populácii. Kým napríklad v okrese Námestovo sa začína prevaha žien až vo veku 55 rokov (v roku 2000), v Bratislave už vo veku 26 rokov, čo je oproti slovenskej populácii o 20 rokov skôr, v porovnaní s okresom Námestovo je to skôr takmer o 30 rokov. Index maskulinity 60 ročných a starších dosahuje znovu nižšie hodnoty ako predchádzajúci index 15-59 ročných. Vo všetkých okresoch už výrazne dominujú ženy, index maskulinity sa pohybuje v rozmedzí 556 do 811%. Najnižší index maskulinity majú okresy Banská Štiavnica (556), Krupina (584) a Levice (592). Banská Štiavnica je špecifickým okresom s vyššou úmrtnosťou mužov spojenou v minulosti s banskou činnosťou a následnými chorobami z povolania (z hľadiska starnutia nie je v kategórii najstarších slovenských okresov). Mestské okresy Bratislavy a Košíc dosahujú taktiež extrémne hodnoty, buď pri dolnej alebo hornej hranici intervalu hodnôt, ako celok Bratislava a Košice sa výrazne neodlišujú od celoslovenského priemeru. Na pozitívnej femininite populácie Bratislavy a Košíc sa teda najvýraznejšie podieľa prevaha žien v produktívnom veku. Okresy sú z hľadiska početnosti rozložené relatívne rovnomerne okolo celoslovenskej hodnoty (655), 44 dosahuje hodnoty nižšie, 35 vyššie ako celoslovenský priemer.

Vekovú štruktúru, a s ňou priamo súvisiacu úroveň starnutia populácie okresov, možno pomerne dobre zhodnotiť na základe percentuálneho zastúpenia hlavných vekových skupín v populácii.

Podobne ako na celoslovenskej a krajskej úrovni sledujeme v období rokov 1993-2000 tendenciu zmien zastúpenia hlavných vekových skupín. Početnosť i relatívne zastúpenie predproduktívnej kategórie sa znižuje. Medzi rokmi 1993 – 1997 poklesol počet obyvateľov vo veku 0-14 rokov v 77 zo 79 okresov. Tento pokles je priamym

dôsledkom znižovania plodnosti, kohorty narodených v rámci tejto tendencie sa každoročne zmenšujú, a zároveň z tejto kategórie vystupujú relatívne silnejšie ročníky narodené skôr. Ak hodnotíme zmenu relatívneho zastúpenia, medzi rokmi 1993 – 1997 došlo k poklesu obyvateľstva v predproduktívnom veku vo všetkých okresoch. Výrazný pokles (viac ako o 3 percentuálne body) nastal u mesta Bratislavy (-3,6%), u okresov Banská Bystrica (-3,3%), Ilava (-3,2%) a Poprad (-3,2%). Najnižší pokles o jeden percentuálny bod zaznamenali okresy Gelnica a Sabinov, ďalej Námestovo (-1,3%) a Sobrance (-1,3%). Do skupiny okresov s nižším poklesom sa dostali nielen okresy, ktoré si zachovali relatívne vyššiu úroveň pôrodnosti (Sabinov, Námestovo a ďalšie), ale aj okresy, kde trend poklesu pôrodnosti nastúpil skôr, je dlhodobejší, a tempo poklesu plodnosti, a tým aj podielu predproduktívnej zložky nebolo také rýchle (Medzilaborce -1,6%, Sobrance -1,6%). Hoci pokles plodnosti je kľúčovým faktorom, ktorý ovplyvňuje vývoj podielu predproduktívnej zložky, ovplyvňuje ho aj rad iných faktorov: vývoj úmrtnosti, presúvanie rôzne početných ročníkov do vyššieho veku, a tým zmena proporcií medzi hlavnými vekovými skupinami.

Medzi rokmi 1997-2000 nastáva absolútny pokles počtu obyvateľov vo vekovej kategórii 0-14 ročných už v celom súbore okresov Slovenska. Celkovo sa priestorové proporcie v intenzite úbytku predproduktívnej zložky v rámci okresov oproti prvému analyzovanému obdobiu výrazne nezmenili.

Zmeny boli zaznamenané aj u ďalších dvoch hlavných vekových skupín. Typická pre všetky okresy je tendencia zvyšovania počtu obyvateľov v produktívnom veku 15-59 rokov (presúvanie kohorty natalitnej vlny 70. rokov do vyššieho veku). Táto tendencia však bude v okresoch postupne slabnúť (budú sa presúvať čoraz slabšie ročníky z predproduktívneho a zároveň silné vstupovať do poproduktívneho veku). Celkovo v období 1993-2000 rast o viac ako 5 percentuálnych bodov zaznamenal okres Malacky, mesto Bratislava a okres Banská Bystrica. Menej ako dve percentá rastu zaznamenala Gelnica. 30 okresov na Slovensku, vrátane mestských, v roku 2000 presiahlo celoslovenský priemer (65,3%) z hľadiska podielu produktívnej zložky. Všetky tieto okresy (okrem Popradu a Košíc) sa nachádzajú na západnom a strednom Slovensku. Kým v Bratislave je v produktívnom veku takmer 68,8% obyvateľov, v niektorých východoslovenských okresoch (Sabinov, Medzilaborce) približne o 9% menej. Oproti roku 1993 sa priestorové rozmiestnenie okresov viac - menej nezmenilo.

Tretou základnou črtou vývoja zastúpenia základných vekových skupín je nárast počtu obyvateľov v poproduktívnom veku. Podobne ako pri predchádzajúcich hlavných vekových skupinách, existujú rozdiely v intenzite tohto procesu, počet obyvateľov v súbore 18 okresov sa v tejto kategórii dokonca znížil (v okresoch Rimavská Sobota a Levice o viac ako 500). Najviac poproduktívnych obyvateľov pribudlo v Bratislave, v Košiciach a niektorých ľudnatejších stredoslovenských (Prievidza, Žilina, Martin) a východoslovenských okresoch (Prešov, Spišská Nová Ves). Pri pohľade na zmenu relatívneho zastúpenia tejto vekovej skupiny (1993-2000) sa javí zaujímavé rozloženie okresov. Nemožno generalizovane určiť rozsiahle kompaktné priestory, kde došlo k väčšiemu nárastu, či poklesu podielu poproduktívnej zložky. Tento fakt je zapríčinený kombinovaným vplyvmi – vzájomnými reláciami medzi hlavnými vekovými skupinami. V niektorých okresoch intenzita starnutia zdola bola vyššia, a tak i podiel poproduktívnej kategórie stúpala rýchlejšie. Do toho vstupuje skutočnosť, že v rôznych okresoch boli kohorty vstupujúce do produktívneho veku (teda opúšťajúce vek predproduktívny) a zároveň kohorty z neho vystupujúce rôzne veľké. Preto medzi okresy s najväčším nárastom zastúpenia starého obyvateľstva sa okrem mesta Košice a okresu Partizánske zaradili aj progresívnejšie okresy Kysucké Nové Mesto, či Tvrdošín. Taktiež v súbore okresov s poklesom podielu možno nájsť okresy typicky demograficky depresívne (Levice) i progresívne regióny (Stará Ľubovňa). Do budúcnosti možno očakávať nárast podielu staršieho obyvateľstva vo všetkých okresoch Slovenska.

Základnou črtou priestorového rozmiestnenia okresov z hľadiska zastúpenia hlavných vekových skupín je koncentrácia okresov s vyšším podielom predproduktívneho obyvateľstva na východnom Slovensku (najmä spišské okresy). Je to okrem iného dôsledok vyššieho zastúpenia rómskeho obyvateľstva s omnoho mladšou vekovou štruktúrou. Iba Košice a Medzilaborce dosahujú hodnotu nižšiu ako celoslovenský priemer. Druhé priestorové zoskupenie s nadpriemerným zastúpením deťskej zložky predstavujú Orava a Kysuce. Naopak najnižšie hodnoty v zastúpení najmladšej kategórie dosahuje mesto Bratislava a niektoré okresy západného, južného (staršie maďarské obyvateľstvo) a stredného Slovenska (niektoré viac urbanizované okresy: Banská Bystrica, Zvolen a ďalšie – menší podiel predproduktívnej najmä na úkor produktívnej kategórie).

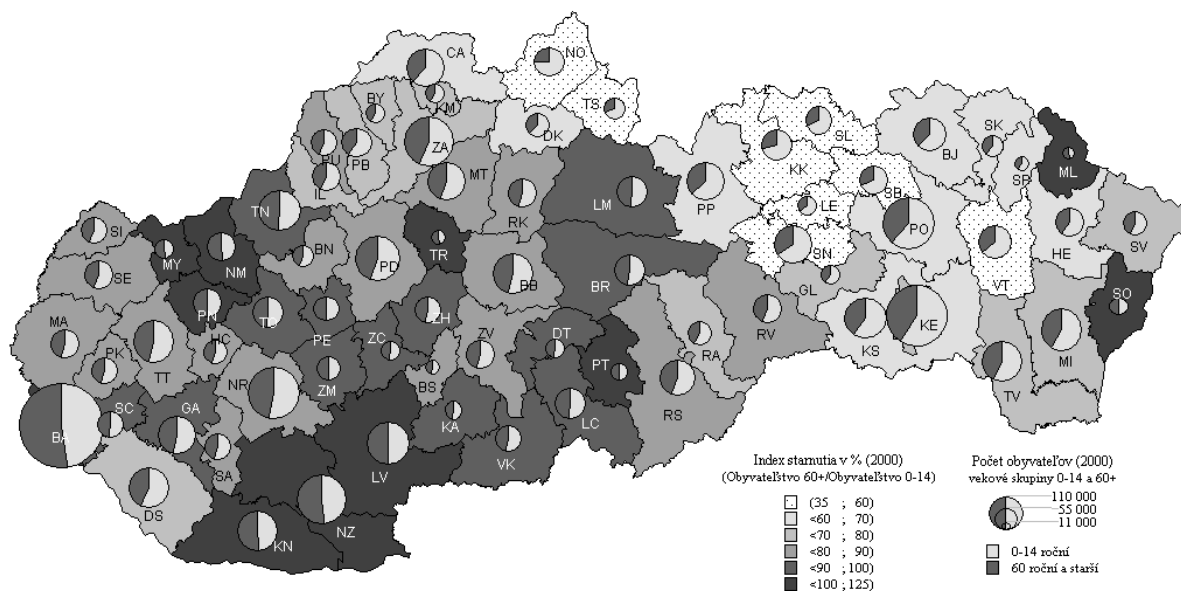
Veľmi dobrú výpovednú hodnotu z aspektu priestorovej diferenciácie majú aj ďalšie ukazovatele, ktoré charakterizujú vekovú štruktúru, resp. úroveň starnutia populácie. Jedným z nich je priemerný vek. Slovenský priemer v roku 1993 (34,04 roka) výrazne prevýšil okres Medzilaborce (37,56 roka), Sobrance (37,16 roka) ktorých obyvateľstvo predstavuje veľmi starú vekovú štruktúru. Ďalej to boli okresy Turčianske Teplice (36,70 roka), Myjava (36,54 roka), Poltár (36,42 roka) a ďalšie. Najnižší priemerný vek mal okres Námestovo (28,64 roka). Veľmi veľké rozdiely boli aj medzi jednotlivými mestskými okresmi v Bratislave, resp. Košiciach. Do roku 1997 celoslovenská hodnota narástla o vyše jeden rok na 35,09 roka, do roku 2000 takmer o celý ďalší jeden rok na 35,97 roka. Hoci rast priemerného veku je proces prebiehajúci vo všetkých okresoch, jeho intenzita je značne nerovnomerná. Najvýraznejšie sa zvýšil v celom sledovanom období priemerný vek v Bratislave (+2,89), Ilave (+2,89), Banskej Bystrici (+2,74), a Košiciach (+2,73). Naopak, najpomalší rast, menej ako o jeden rok, zaznamenali okrem troch mestských okresov aj okresy Krupina a Sabinov.

Tab. 8.2: Priemerný vek vo vybraných okresoch

	1993			2000			Rozdiel 2000-1993	
	muži	ženy	rozdiel	muži	ženy	rozdiel	muži	ženy
Námestovo	27,72	29,6	1,88	29,04	30,88	1,84	1,32	1,29
Kežmarok	28,59	31,19	2,59	29,74	32,42	2,67	1,15	1,23
Sabinov	29,77	32,03	2,26	30,67	33,03	2,37	0,89	1,01
Tvrdošín	28,67	30,95	2,27	30,85	33,38	2,53	2,18	2,43
Stará Ľubovňa	29,65	32,09	2,44	30,82	33,21	2,4	1,17	1,12
Nové Mesto nad Váhom	34,59	37,79	3,19	36,58	39,54	2,96	1,99	1,75
Bratislava	33,91	36,89	2,97	36,69	39,87	3,18	2,78	2,99
Medzilaborce	35,54	39,46	3,92	36,68	40,82	4,13	1,15	1,36
Myjava	35,13	37,87	2,74	36,86	39,73	2,87	1,73	1,85
Turčianske Teplice	35,31	38,05	2,74	37,05	39,92	2,87	1,74	1,87

Zvyšovanie priemerného veku je na prvý pohľad paradoxne pomalšie aj v niektorých demograficky depresných regiónoch, kde trend starnutia je už dlhodobý, podiel staršieho obyvateľstva je vyšší (napr. okres Krupina, Medzilaborce) a ktorého značne vyššia úmrtnosť početnejších generácií vo vyššom veku spôsobuje pomalšie stúpanie hodnoty priemerného veku (napriek nízkej pôrodnosti). Podpriemerné hodnoty rastu priemerného veku dosahuje aj väčšina okresov s vyšším zastúpením rómskeho obyvateľstva, ktorého vyššia pôrodnosť spôsobuje pomalšie zužovanie základne vekovej pyramídy. Napriek rozdielnemu rastu priemerného veku sa do roku 2000 priestorový obraz rozloženia hodnôt výraznejšie nezmenil (oproti roku 1993). Do veľkej miery korešponduje s niektorými ďalšími ukazovateľmi vekovej štruktúry, napr. s podielom základných vekových skupín. Priemerný vek žien dosahuje vyššie hodnoty, najvýraznejšie v okresoch, kde je prevaha žien v poproduktívnom veku najväčšia. V roku 1993 bol rozdiel medzi priemerným vekom žien a mužov najvyšší v najstarších okresoch: Levice (rozdiel +4,11), Krupina (+4,09), Medzilaborce (+3,92). Hodnota pre SR bola pritom 2,93 roka, najnižšie hodnoty dosiahli, Námestovo (+1,88) a Kysucké Nové Mesto (+2,05). Do roku 2000 sa potvrdil predpoklad mierneho rastu rozdielov v priemernom veku mužov a žien vo väčšine okresov Slovenska.

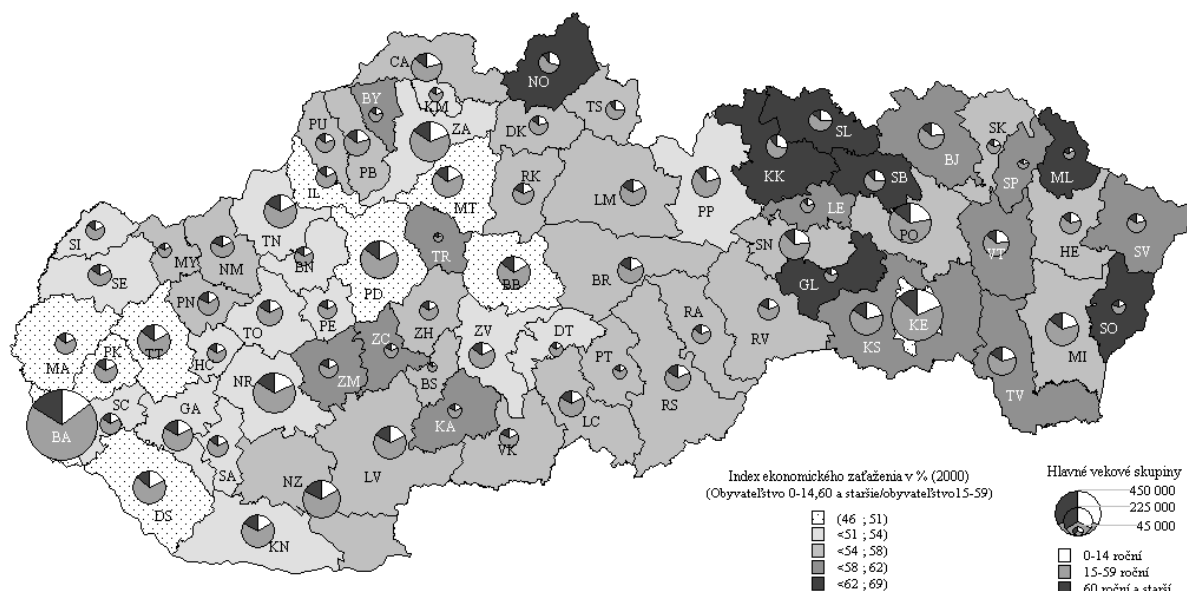
Mapa 8.1: Index starnutia v okresoch



Index starnutia, ktorý vyjadruje reláciu medzi poproduktívnou a predproduktívnou vekovou kategóriou, je ďalším veľmi často používaným ukazovateľom. Starnutie zdola, ktoré prebiehalo v 90. rokoch vo všetkých okresoch, možno veľmi dobre vyjadriť práve zvyšovaním hodnôt indexu starnutia. V roku 2000 dosiahlo 10 okresov a mesto Bratislava hodnotu indexu vyššiu ako 100%, t.j. prevažovalo v nich poproduktívne obyvateľstvo nad predproduktívnym. V roku 1993 boli takéto okresy s výnimkou troch mestských iba dva (Medzilaborce a Sobrance). Najvyšší rast indexu do roku 2000 zaznamenala Bratislava (viac ako 30 percentuálnych bodov), nad 20% ďalšie okresy západného Slovenska, najmä z Trenčianskeho kraja, Piešťany, Banská Bystrica, Medzilaborce a ďalšie. Najnižší rast indexu charakterizuje okresy, kde tempo poklesu plodnosti bolo nižšie – okresy východného a severného Slovenska (hodnoty pod 5% rastu). V roku 2000 sa ukazuje niekoľko pomerne kompaktných priestorov s rozdielnymi hodnotami indexu starnutia. Okresy východného Slovenska (s výnimkou Sobraniec a Medzilaboriec),

Oravy a Kysúc dosahujú najnižšie hodnoty (menej ako 40 obyvateľov vo veku 60 rokov a viac pripadajúcich na 100 obyvateľov vo 0-14 dosahuje jediný okres – Námestovo, naopak nad 120 iba Medzilaborce, u troch mestských okresov Bratislavy sú to ešte vyššie hodnoty). Výrazné priestorové zoskupenie predstavuje veľká časť západného a stredného Slovenska s väčšinou nadpriemernými hodnotami indexu, okresy časti Žilinského kraja od Ilavy po Kysucké Nové Mesto dosahujú hodnoty pod celoslovenským priemerom. Pozícia Bratislavy a Košíc z hľadiska starnutia je odlišná, hodnota indexu pre Košice je nižšia ako slovenský priemer. Podobne ako pri priemernom veku, pôsobí pri indexe starnutia ako diferencujúci faktor pohlavie. Vzhľadom na vyšší počet žien vo vyššom veku a nižšie počty dievčat v predproduktívnom veku, dosahuje index starnutia vyššie hodnoty u žien, v roku 2000 dosiahlo 40 okresov vrátane Bratislavy hodnoty nad 100%. I keď nemožno vylúčiť vplyv odlišnej migrácie mužov a žien, deformujúcej pohlavnú štruktúru, tézu o vplyve stupňa starnutia vekovej štruktúry na diferencovanosť tohto javu potvrdzuje, že ide väčšinou o okresy so staršou vekovou štruktúrou.

Mapa 8.2: Index ekonomického zaťaženia v okresoch



Index ekonomického zaťaženia vyjadruje počet osôb v predproduktívnom a poproduktívnom veku pripadajúcich na 100 osôb v produktívnom (15-59) veku. Tento ukazovateľ podáva syntetický obraz, pretože na jeho hodnotu vplyvajú proporcie všetkých troch hlavných vekových skupín. Priestorový obraz rozmiestnenia hodnôt na úrovni okresov nekorešponduje celkom s viacerými ďalšími ukazovateľmi. Vyplyva to zo skutočnosti, že zastúpenie troch hlavných vekových skupín môže byť proporcionálne odlišné. V niektorých regiónoch sa na vysokej hodnote indexu podieľa vysoké zastúpenie predproduktívnej kategórie a zároveň nižšie zastúpenie produktívnej kategórie. Sú to okresy s najvyššími hodnotami indexu: Námestovo, Stará Ľubovňa, Sabinov, ďalej okresy takisto s nižším zastúpením produktívnej kategórie a vysokým zastúpením poproduktívnej kategórie: Medzilaborce, Sobrance (s maximálnou hodnotou 67,4%) a ďalšie. Jednoznačne najnižšie hodnoty indexu (menej ako 50 %) dosahujú mestá Bratislava, Košice a okresy, pre ktoré je charakteristický vyšší podiel produktívnej kategórie. Zároveň sú to okresy priemerné z aspektu starnutia (podiel starého obyvateľstva) alebo nie je v nich vo väčšej miere zastúpená detská zložka. Podstatným znakom je značné zníženie hodnôt tohto ukazovateľa vo všetkých okresoch Slovenska (pre SR zo 62,8 na 53,1%), v početnej skupine 31 okresov a mesta Bratislavy o viac ako 10%. Na tom sa podieľa zvýšenie počtu osôb v produktívnom veku, a najmä zníženie počtu obyvateľov v predproduktívnom veku. Postupné zvyšovanie počtu a podielu starého obyvateľstva zatiaľ nemalo dostatočnú váhu, čo však nebude platiť do budúcnosti. Variačné rozpätie hodnôt nedosahuje takú hodnotu ako pri indexe starnutia (22%).

Vekové pyramídy slovenských okresov predstavujú pestrú mozaiku tvarov s rozličnými charakteristikami. Viacero ukazovateľov, ako i tvar vekovej pyramídy indikuje, že najmladším slovenským okresom je Námestovo, má iba mierne zúženú základňu a postupne sa zužujúci tvar pyramídy. Takémuto tvaru sa najviac blížila niektoré východoslovenské okresy, najmä Sabinov, Stará Ľubovňa, Kežmarok a niektoré ďalšie. Naopak, silne zúžená základňa a početné ročníky vo vyššom veku charakterizujú juhoslovenské okresy s maďarským obyvateľstvom, niektoré západoslovenské okresy, Turčianske Teplice, Medzilaborce, Sobrance. Špecifický tvar majú mestské štruktúry Bratislava a Košice, charakterizované rozšírením vekovej pyramídy v produktívnom veku (vplyv migrácie v 2. polovici 20. storočia).

Ak hodnotíme medziročné zmeny vybraných ukazovateľov vekovej štruktúry medzi 31.12.2000 a 31.12.2001, možno skonštatovať určité posuny v hodnotách vybraných ukazovateľov. Avšak do určitej miery tu pôsobí faktor nerovnorodosti štatistických dát, ktoré vstupovali do komparácie. Údaje k 31.12.2001 už nadväzujú na výsledky Sčítania z roku 2001. Na jednej strane výsledky cenzu možno považovať za najspoľahlivejší zdroj štatistických informácií, na druhej strane pri hodnotení roku 2001 ako súčasti dlhšieho časového radu ide o odlišný zdroj ako pre rok 2000 (a roky predošlé), ktoré nadväzovali na Sčítanie z roku 1991. Túto skutočnosť treba brať do úvahy, príp. počítať so vznikom určitých odchýlok vyplývajúcich z uvedeného faktu. Napríklad po období neustáleho rastu počtu obyvateľov (hoci s klesajúcou mierou rastu), medzi rokmi 2000 – 2001 došlo k poklesu počtu obyvateľov. Odchýlky sa tak môžu prejavovať aj vo vekovej štruktúre na celoslovenskej i nižšej priestorovej úrovni.

Na celoslovenskej úrovni trend zvyšujúcej sa femininity zostal zachovaný, index maskulinity sa znížil na 944‰ (z 946‰). Ide o relatívne výrazný pokles, ak ho porovnávame s poklesom o 4 promile v nepomerne dlhšom období 1993-2000. Oproti roku 2000 došlo k ďalšiemu poklesu zastúpenia predproduktívnej vekovej kategórie o 0,5%, čo je pod hodnotu priemerného ročného poklesu zastúpenia v sledovanom období 1993-2000 (-0,6% ročne). Zastúpenie poproduktívnej kategórie (60+) sa nezmenilo (15,5%), na úkor predproduktívnej kategórie narástol podiel produktívnej kategórie na 65,8%. Zníženie zastúpenia predproduktívnej kategórie sa podieľalo aj na zvýšení indexu starnutia o približne 2 percentuálne body na 82,9%.

Na úrovni krajov sa prejavuje už zmienená tendencia poklesu podielu 0-14 ročných, najvýraznejšie v Bratislavskom a Trenčianskom kraji, najmenší pokles bol zaznamenaný vo východoslovenských krajoch. Poradie krajov z hľadiska zastúpenia predproduktívnej kategórie sa nezmenilo. V troch krajoch sa zvýšil podiel poproduktívnej kategórie (Bratislavský, Trnavský a Trenčiansky), v ostatných došlo k nevýraznému poklesu podielu (najviac v Banskobystrickom -0,1%). Ďalším krajom okrem Bratislavského, kde index starnutia v roku 2001 presiahol hodnotu 100%, je Nitriansky kraj (100,8). Tieto dva kraje zostávajú jednoznačne najstaršie z hľadiska vekovej štruktúry, na opačnom póle zostáva Prešovský kraj s hodnotou indexu starnutia 61%.

V celom súbore okresov Slovenska s výnimkou okresov Sobrance, Poltár, Sabinov a Košice - okolie, došlo medzi 31.12.2000 a 31.12.2001 k poklesu podielu predproduktívnej kategórie. Diferencovanejší bol vývoj zastúpenia poproduktívnej kategórie v súbore okresov. Nepočítajúc mestské okresy, analyzovaný súbor je rozdelený približne na dve rovnaké polovice (z hľadiska poklesu a nárastu zastúpenia poproduktívnej kategórie). Malá skupina okresov zaznamenala pokles zastúpenia o viac ako 0,5% - Sobrance, Turčianske Teplice, Banská Štiavnica. Tieto zmeny v reláciách dvoch neproduktívnych vekových kategórií vplývali aj na vývoj indexu starnutia v súbore okresov. V súbore 16 okresov došlo k poklesu indexu starnutia, najvýraznejšie v okresoch Poltár, Sobrance (pokles o viac ako 4%) a Turčianske Teplice (o viac ako 3%). Ide pritom o okresy, kde index starnutia už pomerne výrazne presahuje hodnotu 100%, teda demograficky staršie populácie. V tomto prípade sa môžu prejavovať deformácie vo vekovej štruktúre daných okresov, skombinované s nerovnorodosťou zdrojov porovnávaných údajov (ide o malé okresy, štatistické jednotky). Bratislava (s podobnou východiskovou hodnotou) zaznamenala nárast indexu o 6,7% na takmer 117%, pomerne výrazný rast pozorujeme v ďalších okresoch, napr. z Nitrianskeho kraja, okresu Zvolen a ďalších.

Napriek určitým zmenám v súbore okresov z hľadiska zastúpenia hlavných vekových skupín v období 2000 – 2001 a zastaveniu intenzity starnutia vyjadrenej indexom starnutia v istej skupine okresov, priestorový obraz rozmiestnenia okresov zostáva v podstate rovnaký, pre takmer celý súbor okresov je charakteristické pokračujúce pozvoľné starnutie zdola, diferencovanejší je vývoj v zastúpení poproduktívnej kategórie, čo sa prejavuje i na raste či poklese indexu starnutia.

Analýza štatistických údajov z obdobia 1993-2000, ale aj porovnanie výsledkov Sčítania ľudu 1991 a Sčítania obyvateľov domov a bytov 2001 hovoria o jednoznačnom starnutí slovenskej populácie, pozvoľnom zvyšovaní podielu obyvateľstva v poproduktívnom veku. Do budúcnosti možno predpokladať zintenzívnenie tohto procesu. Starnutie populácie má a bude mať ekonomické, spoločenské a sociálne konzekvencie. Priestorové hodnotenie na úrovni krajov, a najmä okresov, okrem rozdielného východiskového stavu dokázalo nerovnomernosť intenzity tohto procesu. Možno predpokladať rozdielny vývoj v jednotlivých regiónoch. Je to najmä dôsledok rôznej populačnej dynamiky regiónov. V súvislosti so vstupom Slovenska do európskych štruktúr možno predpokladať zvýšenie intenzity migrácie, ktorá bude mať vplyv na formovanie pohlavnej a najmä vekovej štruktúry. Dá sa predpokladať väčšia migračná otvorenosť niektorých slovenských regiónov, čo môže pôsobiť ako akceleračný zväčšovania rozdielov v populačnom vývoji regiónov a teda aj v ich pohlavnej a vekovej štruktúre.

V zásade možno v rámci Slovenska určiť dva základné priestory s odlišnými charakteristikami z hľadiska vekovej štruktúry: oblasť západného a väčšej časti stredného Slovenska so staršou vekovou štruktúrou obyvateľstva a oblasť severného a východného Slovenska s mladšou vekovou štruktúrou obyvateľstva. Špecifické vekové štruktúry predstavujú najmä Bratislava, Košice, demograficky depresívne okresy južného Slovenska, Medzilaborce, Sobrance a regióny s dlhodobou relatívne vysokou populačnou dynamikou a jej pomalším poklesom, čo sa prejavuje na nižšej intenzite starnutia vyjadrenej rôznymi charakteristikami a ukazovateľmi: Kysuce, Orava a okresy (najmä) severo-východného Slovenska. Odlišnosti možno nájsť vo vekovej štruktúre národností, značne staršiu vekovú štruktúru majú obyvatelia hlásiaci sa k národnosti rusínskej, ukrajinskej a ruskej, českej, nemeckej, poľskej. Staršiu vekovú štruktúru má aj obyvateľstvo maďarskej národnosti. Naopak výrazne progresívnejšiu vekovú štruktúru má obyvateľstvo, ktoré sa v sčítaní obyvateľov prihlásilo k národnosti rómskej.

Záver

Analýza demografického vývoja v regiónoch SR za obdobie 1993-2001 prináša pohľad na trendy, ktoré formovali jeho jednotlivé komponenty a snaží sa o ich priemet do úrovne regiónov. Potvrdzuje niektoré známe tendencie a prináša rad zaujímavých skutočností.

Demografický vývoj, podobne ako iné oblasti spoločenskej reprodukcie, je regionálne diferencovaný. Ovplyvňujú ho rôzne faktory – od historických, cez prírodné, kultúrne až po spoločensko-ekonomické. Základ regionálnych rozdielov vo vývoji obyvateľstva sa však viaže na jeho vekovú štruktúru, ktorá vytvára predpoklady ako pre reprodukčné procesy, tak aj pre migráciu obyvateľstva. Zmeny v reprodukčnom správaní obyvateľstva, ktoré sa prejavujú poklesom sobášnosti, výrazným poklesom plodnosti a potratovosti, miernym znížením úmrtnosti, ale aj rastom rozvodovosti, ako aj starnutím obyvateľstva, a ktoré sú pre sledované obdobie charakteristické, majú tiež svoj priestorový charakter. V podstate sa šíria od juhozápadu na severovýchod a premietajú sa potom s rôznou intenzitou aj do vývoja v regiónoch.

Z demografického hľadiska možno Slovenskú republiku rozdeliť zhruba na dva výrazné regióny – sever a východ s progresívnym vývojom a juh a západ s vývojom regresívnym.

V podstate tu ide o odlišné typy reprodukčného a migračného správania sa obyvateľstva. Príklon k novému modelu reprodukčného správania je najviac evidentný v Bratislavskom kraji, o niečo menej v ostatných krajoch západného Slovenska a ako najkonzervatívnejšie regióny vystupujú Prešovský a Žilinský kraj. Táto situácia sa odráža vo vekovej štruktúre obyvateľstva, ako aj vo všetkých zložkách reprodukčného procesu. Pre Prešovský a Žilinský kraj je typická progresívnejšia veková štruktúra, s vyšším podielom obyvateľstva v predproduktívnom veku (nad 20%) a nižším podielom obyvateľstva 60 ročného a staršieho. Charakteristická je vysoká plodnosť, nižší priemerný vek pri prvom sobáši a pri prvom pôrode a odmietavejším postojom k interrupciám a rozvodom. Podobná situácia, až na niektoré výnimky (napr. vysoká potratovosť), je v Košickom kraji.

Naopak, v Bratislavskom kraji podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku je už vyšší ako v predproduktívnom a podobný vývoj sa ukazuje aj v Nitrianskom kraji. Proces starnutia populácie je tu najintenzívnejší. V ostatných krajoch je tento proces o niečo menej intenzívny. Pre všetky tieto kraje je typický hlbší pokles úhrnnej plodnosti, vyšší priemerný vek pri prvom sobáši aj pri prvom pôrode, a napriek poklesu aj vyššia potratovosť. Vysoká rozvodovosť je typická najmä pre Bratislavský a Banskobystrický kraj.

Prírastky obyvateľstva na východe a severe SR sú v celom období 1996-2001 ešte stále zabezpečené pomerne vysokou natalitou. Dve tretiny prírastkov obyvateľstva SR v tomto období pripadajú na Prešovský kraj. Vysoké prírastky sa viažu aj na Košický a Žilinský kraj. Naopak, na západe SR - v Trnavskom kraji je zdrojom prírastkov migrácia. V krajoch na juhozápade a juhu SR - v Bratislavskom, Nitrianskom a Banskobystrickom, je situácia podobná ako v Trnavskom, ale straty z prirodzeného pohybu migrácia nestačí kompenzovať. Zvláštne postavenie má Trenčiansky kraj so stratami v oboch zložkách – z prirodzeného pohybu aj migrácie.

Hodnotiť demografický vývoj v okresoch je zložité pre ich veľkú heterogenitu, čo do rozlohy aj počtu obyvateľov. Najväčším okresom podľa rozlohy je okres Košice – okolie (1553 km²), najmenším okres Kysucké Nové Mesto (174 km²). Podľa počtu obyvateľov je najväčším okres Nitra, v ktorom v roku 2001 žilo 163,6 tisíc obyvateľov. Najmenším je okres Medzilaborce, v ktorý mal v roku 2001 iba 12,6 tisíc obyvateľov, t.j. 13 krát menej ako okres Nitra.

Hoci vo všeobecnosti pre demografický vývoj v okresoch platia tie isté tendencie ako pre kraje, regionálne rozdiely sú na úrovni okresov väčšie. Ukazuje sa, že nové územné a správne usporiadanie rozdelením niektorých pôvodných okresov na menšie, odhalilo „zdrojové oblasti“ rastu počtu obyvateľov, prípadne oblasti s regresívnym vývojom. Výrazný pokles plodnosti v sledovanom období sa neprejavil s rovnakou intenzitou vo všetkých okresoch, Preto okresmi s progresívnym vývojom, s vysokou intenzitou plodnosti (až 60-70% nad priemerom SR) zostali okresy na severe a severovýchode Slovenska - Námestovo, Sabinov, Kežmarok a Stará Ľubovňa. Naopak, podpriemerné hodnoty úhrnnej plodnosti majú „malé“ okresy Myjava, Banská Štiavnica a Partizánske, okresy v Bratislave a jej zázemí, a niektoré ďalšie okresy západného a stredného Slovenska. Až v 10 okresoch Slovenska klesla úhrnná plodnosť pod hodnotu 1 dieťaťa na ženu počas jej reprodukčného obdobia. Výraznejšie sa nezmenilo ani priestorové rozloženie sobášnosti. Najvyššia úhrnná sobášnosť sa stále viaže na okresy severného a východného Slovenska. Rozvodovosť sa naproti tomu zvýšila až v 60 okresoch Slovenska (bez okresov Bratislavy a Košíc). Klesajúce tendencie sa prejavujú v potratovosti, najvýraznejšie v Bratislave a jej okolí. Naopak najvyššia je na východe a juhu stredného Slovenska. V oblasti úmrtnosti pretrvávajú klesajúci trend vo väčšine okresov. Prehľboval sa proces starnutia populácie. Až v 10 okresoch a v meste Bratislava bol podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku (60 ročného a staršieho) vyšší ako podiel obyvateľstva v predproduktívnom veku. Väčšinou ide o okresy západného Slovenska.

Výrazné zmeny sú charakteristické aj pre vnútornú migráciu obyvateľstva. Jej intenzita sa znížila a vytvorili sa nové imigračné a emigračné priestory. Mestá Bratislava a Košice, ktoré v 80. rokoch „nasávali“ obyvateľstvo najmä zo svojho zázemia, sa v 90. rokoch stali emigračnými. Strácajú obyvateľstvo v prospech svojho zázemia. Migračné prírastky tak zaznamenávajú okresy v blízkosti Bratislavy a Košíc – Malacky, Pezinok, Senec, Galanta, Dunajská Streda, resp. Košice okolie. Ziskovými sú aj malé okresy Turčianske Teplice a Banská Štiavnica.

Spomedzi okresov svojho okolia sa výrazne vyčleňujú najmenšie okresy - Medzilaborce a Sobrance a krajnom východe, okresy Turčianske Teplice a Poltár na Strednom Slovensku a okres Myjava na západnom Slovensku. Sú to okresy so starou vekovou štruktúrou (s pokročilým procesom starnutia), s vysokou úmrtnosťou, nízkou plodnosťou, a teda aj prirodzeným úbytkom obyvateľstva. S výnimkou okresu Turčianske Teplice sú to okresy migračne stratové a všetky s celkovým úbytkom obyvateľstva.

Špeciálne postavenie z hľadiska viacerých ukazovateľov má hlavné mesto Bratislava, v ktorom sa zmena reprodukčného správania prejavila najvýraznejšie. Úhrnná plodnosť je veľmi nízka a priemerný vek matky pri narodení prvého dieťaťa je až 27 rokov. Bratislava patrí medzi priestory s najvyššou rozvodovosťou v SR a stáva sa z nej výrazný emigračný priestor, ktorý poskytuje výrazný demografický potenciál pre svoje zázemie.

Príloha

Príloha 1: Základné charakteristiky sobášnosti

	Počet sobášov						Úhrnná sobášnosť'					
	1994		1997		2001		1994		1997		2001	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
Bratislava I	262	221	296	225	210	224	0,699	0,612	0,670	0,552	0,462	0,536
Bratislava II	650	575	566	513	516	476	0,620	0,560	0,494	0,463	0,482	0,447
Bratislava III	357	320	281	281	298	269	0,638	0,630	0,492	0,512	0,491	0,460
Bratislava IV	453	457	486	477	430	410	0,460	0,494	0,462	0,497	0,452	0,446
Bratislava V	443	465	534	588	573	620	0,441	0,461	0,474	0,475	0,454	0,452
Bratislava	2165	2038	2163	2084	2027	1999	0,547	0,528	0,496	0,489	0,464	0,461
Malacky	333	364	346	334	276	278	0,635	0,659	0,581	0,525	0,414	0,432
Pezinok	295	287	271	254	278	255	0,620	0,593	0,543	0,499	0,533	0,466
Senec	265	251	262	254	201	179	0,608	0,555	0,554	0,558	0,397	0,384
Dunajská Streda	636	629	641	626	501	499	0,648	0,612	0,597	0,586	0,452	0,451
Galanta	474	453	436	438	416	417	0,580	0,552	0,508	0,503	0,454	0,474
Hlohovec	283	284	234	271	205	206	0,702	0,736	0,572	0,635	0,474	0,501
Piešťany	335	322	340	331	282	276	0,629	0,622	0,590	0,588	0,478	0,471
Senica	327	352	338	338	262	268	0,626	0,659	0,587	0,573	0,430	0,464
Skalica	254	237	254	255	199	216	0,626	0,590	0,552	0,561	0,423	0,472
Trnava	692	710	635	613	599	555	0,619	0,642	0,536	0,520	0,478	0,451
Bánovce nad Bebravou	194	188	188	213	153	155	0,617	0,574	0,536	0,594	0,431	0,425
Ilava	313	314	276	277	239	247	0,583	0,592	0,494	0,492	0,417	0,441
Myjava	163	174	151	166	106	116	0,663	0,679	0,570	0,620	0,399	0,449
Nové Mesto nad Váhom	324	319	294	295	246	266	0,604	0,603	0,535	0,525	0,399	0,457
Partizánske	241	258	249	232	183	197	0,592	0,605	0,567	0,525	0,401	0,460
Považská Bystrica	312	300	338	338	271	268	0,581	0,563	0,591	0,600	0,469	0,467
Prievidza	754	772	722	732	577	582	0,596	0,619	0,532	0,559	0,414	0,440
Púchov	247	257	239	238	191	191	0,626	0,691	0,557	0,575	0,446	0,460
Trenčín	576	593	575	562	547	549	0,614	0,644	0,564	0,547	0,522	0,527
Komárno	563	545	537	553	425	404	0,581	0,577	0,528	0,562	0,394	0,396
Levice	598	583	616	610	501	499	0,577	0,558	0,550	0,562	0,437	0,433
Nitra	872	835	883	871	744	744	0,625	0,605	0,584	0,606	0,483	0,487
Nové Zámky	792	825	734	727	639	648	0,604	0,637	0,532	0,532	0,447	0,466
Šaľa	302	300	294	287	239	220	0,615	0,627	0,588	0,557	0,429	0,412
Topoľčany	379	373	380	393	339	342	0,621	0,603	0,571	0,606	0,487	0,518
Zlaté Moravce	244	208	204	203	169	148	0,684	0,578	0,558	0,548	0,442	0,406
Bytča	206	208	176	177	147	148	0,807	0,808	0,653	0,649	0,522	0,545
Čadca	495	502	576	610	521	533	0,612	0,638	0,681	0,724	0,595	0,641
Dolný Kubín	179	176	188	187	174	185	0,547	0,549	0,524	0,555	0,467	0,533
Kysucké Nové Mesto	196	200	182	175	162	160	0,649	0,706	0,587	0,590	0,519	0,526
Liptovský Mikuláš	361	347	350	331	316	327	0,548	0,544	0,538	0,511	0,463	0,514
Martin	505	518	530	516	401	406	0,578	0,581	0,571	0,555	0,404	0,439
Námestovo	327	330	353	373	318	319	0,669	0,711	0,671	0,767	0,605	0,648
Ružomberok	321	315	300	304	250	263	0,661	0,640	0,560	0,583	0,457	0,501
Turčianske Teplice	92	103	73	78	61	51	0,647	0,707	0,462	0,550	0,387	0,356
Tvrdošín	224	250	187	194	172	182	0,736	0,866	0,579	0,619	0,518	0,571
Žilina	843	825	863	880	673	689	0,657	0,638	0,621	0,637	0,459	0,486
Banská Bystrica	528	532	537	547	422	417	0,553	0,545	0,524	0,519	0,375	0,379
Banská Štiavnica	72	60	82	68	73	76	0,473	0,385	0,561	0,472	0,437	0,454
Brezno	420	419	313	312	247	245	0,729	0,702	0,520	0,511	0,409	0,406
Detva	181	184	162	188	138	140	0,601	0,652	0,553	0,633	0,436	0,440
Krupina	104	100	83	94	82	87	0,566	0,541	0,406	0,473	0,403	0,439
Lučenec	376	350	369	348	287	290	0,614	0,555	0,540	0,537	0,412	0,421
Poltár	127	139	142	154	87	69	0,660	0,697	0,647	0,716	0,421	0,332
Revúca	229	222	211	193	143	150	0,653	0,611	0,520	0,502	0,353	0,387
Rimavská Sobota	411	428	420	426	360	351	0,627	0,612	0,569	0,568	0,434	0,451
Veľký Krtíš	244	243	210	209	167	178	0,640	0,619	0,518	0,516	0,403	0,436
Zvolen	341	372	314	327	286	273	0,577	0,607	0,498	0,541	0,441	0,420
Žarnovica	139	158	138	145	115	125	0,649	0,681	0,611	0,564	0,435	0,498
Žiar nad Hronom	224	234	255	233	186	169	0,510	0,545	0,565	0,524	0,419	0,395
Bardejov	421	435	406	409	379	363	0,688	0,716	0,604	0,630	0,542	0,542
Humenné	350	350	338	362	305	315	0,651	0,616	0,577	0,620	0,501	0,554
Kežmarok	327	309	390	373	372	368	0,642	0,589	0,689	0,658	0,633	0,642
Levoča	164	157	169	171	149	155	0,631	0,626	0,646	0,629	0,533	0,559
Medzilaborce	59	66	53	53	60	52	0,544	0,634	0,514	0,487	0,550	0,492
Poprad	550	533	545	526	582	554	0,626	0,599	0,568	0,551	0,588	0,561
Prešov	840	844	785	811	713	753	0,633	0,636	0,576	0,592	0,496	0,533
Sabinov	282	291	301	320	261	269	0,637	0,654	0,631	0,692	0,546	0,571
Snina	220	230	203	193	176	181	0,666	0,709	0,584	0,577	0,504	0,524
Stará Ľubovňa	257	265	264	282	238	217	0,646	0,651	0,637	0,678	0,549	0,505
Stropkov	102	121	107	114	109	99	0,593	0,741	0,589	0,668	0,530	0,538
Svidník	158	141	209	205	169	175	0,588	0,514	0,731	0,674	0,583	0,587
Vranov nad Topľou	424	428	397	404	359	391	0,701	0,680	0,610	0,598	0,530	0,561
Gelnica	165	183	169	178	120	117	0,641	0,732	0,656	0,720	0,427	0,426
Košice I	344	332	361	341	279	275	0,546	0,595	0,563	0,563	0,435	0,465
Košice II	388	393	376	397	351	313	0,489	0,507	0,528	0,530	0,475	0,412
Košice III	119	133	129	161	150	169	0,484	0,444	0,411	0,442	0,429	0,420
Košice IV	348	354	361	355	300	301	0,557	0,561	0,521	0,549	0,444	0,495
Košice	1199	1212	1227	1254	1080	1058	0,517	0,527	0,515	0,529	0,449	0,450
Košice okolie	506	505	562	525	469	455	0,582	0,592	0,622	0,599	0,485	0,475
Michalovce	528	568	700	686	510	533	0,588	0,619	0,699	0,680	0,494	0,520
Rožňava	351	349	327	339	195	188	0,708	0,692	0,612	0,628	0,328	0,331
Sobrance	152	148	115	119	97	97	0,861	0,820	0,597	0,633	0,475	0,499
Spišská Nová Ves	525	538	547	529	413	444	0,660	0,695	0,660	0,651	0,470	0,513
Trebišov	497	496	527	538	436	454	0,604	0,598	0,601	0,605	0,461	0,490
SR	28155	28155	27955	27955	23795	23795	0,613	0,613	0,569	0,574	0,465	0,478

Príloha 1: Základné charakteristiky sobášnosti (pokračovanie)

	Prvé sobáše (%)						Priemerný vek pri 1.sobáši					
	1994	1997 muži	2001	1994	1997 ženy	2001	1994	1997 muži	2001	1994	1997 ženy	2001
Bratislava I	78,24	70,61	69,05	84,62	82,22	78,13	27,3	27,8	29,8	25,9	26,0	26,8
Bratislava II	77,38	72,44	75,39	81,91	79,34	79,20	25,8	27,2	28,0	23,8	24,4	26,1
Bratislava III	77,31	78,29	75,17	86,25	84,34	81,04	26,8	26,6	28,5	24,1	23,7	26,1
Bratislava IV	77,04	75,51	77,67	83,59	84,07	80,73	25,3	26,7	28,3	24,1	24,8	26,2
Bratislava V	69,30	71,54	72,60	78,92	77,04	80,00	25,1	26,0	26,8	23,8	23,2	24,3
Bratislava	75,75	73,42	74,40	82,58	80,76	79,89	25,9	26,8	28,0	24,2	24,2	25,6
Malacky	92,19	89,31	84,78	91,76	84,73	87,05	24,7	24,5	26,5	21,6	22,1	23,8
Pezinok	87,80	87,82	87,05	87,11	84,65	82,75	24,9	25,5	27,3	22,4	22,9	24,3
Senec	88,68	85,11	86,57	86,85	88,19	92,18	24,6	25,5	26,8	21,9	22,7	24,3
Dunajská Streda	90,25	87,99	87,03	89,67	89,30	86,17	24,1	24,3	26,0	21,3	21,9	23,2
Galanta	90,08	89,68	87,02	90,51	88,36	88,97	24,1	24,8	26,6	21,7	22,0	23,7
Hlohovec	91,52	94,87	91,22	96,48	90,77	94,17	24,1	24,6	26,2	22,0	22,4	23,3
Piešťany	88,66	84,12	86,17	90,68	87,61	86,59	24,9	25,4	26,7	22,7	22,8	23,7
Senica	90,83	89,05	88,55	90,63	87,28	89,93	24,5	24,5	26,0	21,8	21,8	23,3
Skalica	91,73	87,01	86,93	93,67	87,84	88,43	24,0	24,4	25,8	21,5	22,6	23,5
Trnava	89,88	88,35	87,31	89,72	89,07	87,75	24,8	25,1	26,8	22,2	22,7	24,4
Bánovce nad Bebravou	93,30	90,43	92,81	94,68	91,08	92,26	25,2	25,0	26,1	21,9	22,0	24,2
Ilava	88,50	87,32	87,87	89,49	87,36	90,69	25,0	25,3	26,3	22,6	22,9	24,2
Myjava	92,02	89,40	89,62	87,93	88,55	91,38	24,5	24,9	27,3	22,5	22,5	24,7
Nové Mesto nad Váhom	88,58	91,16	83,74	90,28	88,47	85,71	24,5	24,9	26,2	22,1	22,6	23,9
Partizánske	91,29	90,76	90,16	90,70	91,81	93,91	24,5	24,7	27,3	21,8	22,0	24,2
Považská Bystrica	91,99	90,24	91,88	93,33	91,72	90,67	24,6	25,2	26,1	22,0	22,5	23,8
Prievidza	87,67	84,90	84,40	89,51	87,84	87,46	24,1	24,7	26,3	22,0	22,3	23,8
Púchov	91,90	89,54	89,53	96,11	91,18	91,62	24,6	24,7	26,8	22,6	22,3	24,5
Trenčín	89,41	85,91	87,02	92,24	87,90	87,98	25,0	25,4	26,7	22,7	23,0	24,3
Komárno	85,79	86,22	82,35	88,81	87,34	83,91	24,4	24,7	25,9	21,3	21,9	23,3
Levice	87,79	85,23	84,43	86,96	87,87	83,37	24,2	24,5	26,5	21,6	22,0	23,5
Nitra	88,99	86,30	87,63	90,78	90,82	88,17	24,5	24,8	26,4	22,4	22,4	23,9
Nové Zámky	86,74	85,69	84,04	90,42	87,76	85,96	24,0	24,5	26,4	21,3	22,2	23,4
Šaľa	87,75	88,78	81,17	90,00	86,06	83,18	24,1	24,8	26,1	21,9	22,3	22,9
Topoľčany	93,93	89,47	89,38	91,96	90,59	91,52	24,4	25,4	26,4	22,1	23,0	24,0
Zlaté Moravce	93,03	91,18	91,12	92,31	91,13	93,92	24,1	24,8	25,7	21,6	22,1	23,6
Bytča	97,09	95,45	93,88	97,60	96,05	93,24	24,2	25,0	25,9	21,2	21,9	23,0
Čadca	96,57	94,79	93,47	96,61	94,10	94,00	24,0	24,5	25,4	21,5	22,0	23,1
Dolný Kubín	92,18	89,36	90,80	94,89	93,58	96,22	24,6	25,7	26,6	22,9	22,9	24,2
Kysucké Nové Mesto	93,88	92,86	93,83	97,00	94,86	93,13	23,6	24,4	25,3	21,4	22,3	23,0
Liptovský Mikuláš	85,32	89,71	87,34	88,47	90,33	92,97	24,5	25,4	27,3	22,4	22,9	24,2
Martin	85,94	84,91	81,05	86,49	86,82	86,95	24,7	25,3	26,4	22,2	22,9	24,1
Námestovo	97,55	97,17	97,80	99,39	97,86	99,06	24,0	24,2	25,4	22,0	22,5	22,8
Ružomberok	91,90	88,33	89,60	93,02	90,79	90,49	24,9	25,3	26,7	22,3	22,9	24,2
Turčianske Teplice	90,22	86,30	86,89	90,29	91,03	90,20	24,6	24,5	26,1	20,7	21,8	23,7
Tvrdošín	97,77	95,19	97,67	98,80	94,85	96,70	24,2	25,0	25,9	21,8	22,9	23,6
Žilina	92,05	89,22	88,71	92,97	90,23	91,15	24,3	25,2	26,3	22,4	22,7	23,8
Banská Bystrica	83,33	81,38	78,67	86,09	84,10	84,17	25,0	25,8	26,9	22,6	23,3	24,7
Banská Štiavnica	83,33	90,24	82,19	80,00	91,18	82,89	24,0	25,2	26,6	21,3	22,9	23,1
Brezno	90,00	88,18	86,23	89,74	88,14	88,57	24,7	24,6	26,5	21,8	22,1	24,0
Detva	91,71	96,91	90,58	93,11	93,09	86,43	24,5	24,9	26,6	22,2	22,0	23,2
Krupina	94,23	85,54	89,02	95,00	88,30	89,66	24,6	24,3	26,7	21,6	22,4	24,0
Lučenec	86,17	81,84	83,97	85,71	88,22	85,17	24,5	24,5	25,9	22,0	21,8	23,1
Poltár	89,76	85,92	94,25	92,09	87,66	95,65	24,3	24,0	26,0	21,8	21,6	22,8
Revúca	91,70	84,83	84,62	90,99	87,56	86,00	24,0	24,5	26,0	21,0	21,5	23,2
Rimavská Sobota	93,92	89,05	83,33	91,36	89,20	88,60	24,5	24,3	25,6	21,4	21,8	23,0
Veľký Krtíš	90,98	88,10	89,22	90,12	89,00	90,45	23,8	24,5	24,8	20,9	21,6	22,4
Zvolen	84,75	83,76	84,62	84,41	88,38	83,52	24,8	25,1	26,7	22,4	22,6	23,9
Žarnovica	93,53	92,75	84,35	89,87	86,21	89,60	25,2	24,4	27,0	21,6	21,7	23,7
Žiar nad Hronom	83,93	86,27	88,17	83,76	83,26	88,76	24,8	24,7	26,2	22,5	22,4	23,7
Bardejov	98,57	94,33	94,99	98,62	96,33	95,32	24,1	24,9	25,8	21,8	22,5	23,3
Humenné	94,00	92,01	91,15	92,86	92,54	94,92	24,1	24,9	25,8	21,8	22,1	23,5
Kežmarok	98,17	92,82	94,89	96,76	92,49	96,20	24,0	24,4	24,8	21,7	22,1	22,6
Levoča	92,07	96,45	95,30	98,09	95,32	96,13	25,2	24,8	25,6	22,3	22,2	23,3
Medzilaborce	93,22	96,23	95,00	93,94	88,68	92,31	23,8	24,8	26,2	21,4	22,0	23,3
Poprad	89,09	87,52	90,21	90,99	90,30	91,70	24,6	25,0	26,2	22,3	22,4	23,5
Prešov	90,12	91,85	91,44	91,94	92,60	92,43	24,6	25,2	26,3	22,7	22,8	24,0
Sabinov	97,87	95,68	96,55	97,59	96,25	95,54	24,0	24,2	25,9	21,8	22,4	23,6
Snina	94,55	93,10	95,45	95,22	92,75	93,92	24,3	24,9	25,3	21,8	22,2	22,6
Stará Ľubovňa	98,44	98,48	97,48	96,60	97,52	97,70	24,6	24,4	25,3	21,7	22,2	22,9
Stropkov	97,06	92,52	89,91	97,52	95,61	93,94	24,5	25,7	25,4	22,4	23,1	23,3
Svidník	97,47	94,26	96,45	98,58	92,20	96,57	23,7	24,7	24,8	21,5	22,4	22,9
Vranov nad Topľou	96,23	94,46	96,38	96,26	94,06	95,14	23,8	24,5	25,3	21,4	21,7	22,7
Gelnica	95,76	95,86	89,17	94,54	97,19	88,89	24,4	24,8	26,1	21,9	22,5	23,7
Košice I	79,94	80,06	81,00	87,65	85,63	87,64	25,4	26,4	28,2	23,2	24,0	25,2
Košice II	78,09	84,31	80,34	79,90	82,37	81,79	25,1	25,8	27,5	23,4	23,2	24,7
Košice III	75,63	78,29	86,00	78,95	86,34	89,35	25,1	24,4	26,2	22,4	21,6	24,1
Košice IV	87,36	85,87	82,67	91,53	89,86	85,38	24,1	25,0	27,3	22,3	23,2	25,4
Košice	81,07	82,89	81,94	85,31	85,89	85,54	24,9	25,6	27,4	22,9	23,2	24,9
Košice okolie	93,28	93,95	93,18	93,66	94,86	92,31	24,4	24,6	25,5	21,3	21,9	23,0
Michalovce	90,34	87,29	89,02	93,84	89,21	90,43	23,9	24,4	25,6	21,8	22,0	23,3
Rožňava	91,74	89,30	85,13	91,69	90,27	88,30	23,9	24,3	26,0	21,6	21,4	23,3
Sobrance	98,03	93,04	90,72	95,95	90,76	91,75	24,3	24,9	25,3	20,9	22,0	22,0
Spišská Nová Ves	92,57	92,32	91,53	93,87	93,76	92,12	24,3	25,1	26,2	22,4	22,5	23,7
Trebišov	92,15	91,08	89,45	94,56	91,26	92,95	24,3	24,5	26,0	21,9	22,1	23,0
SR	89,33	87,77	87,19	90,86	89,37	89,09	24,5	25,0	26,3	22,1	22,5	23,8

Príloha 2: Základné charakteristiky rozvodovosti

	Počet rozvodov			Štandardizovaná miera rozvodovosti (‰)						Priemerná dĺžka trvania manželstva		
	1993	1997	2001	1993		1997		2001		1993	1997	2001
				muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy			
Bratislava I	114	72	105	5,25	4,69	3,09	2,81	4,82	4,15	10,7	13,1	14,4
Bratislava II	283	288	243	5,30	4,64	5,25	4,52	4,60	3,97	10,3	11,3	12,7
Bratislava III	154	156	175	5,19	4,70	5,12	4,67	5,92	5,27	9,7	11,6	12,2
Bratislava IV	210	241	270	4,66	3,96	4,74	4,03	5,55	4,87	11,1	11,8	13,5
Bratislava V	379	409	337	5,85	4,87	6,48	5,70	5,72	5,07	11,3	13,8	15,5
Bratislava	1140	1166	1130	5,26	4,54	5,18	4,48	5,32	4,60	10,7	12,4	13,8
Malacky	79	102	110	2,64	2,53	3,28	3,17	3,33	3,09	11,4	10,9	12,2
Pezinok	87	108	123	3,35	3,13	3,90	3,70	4,37	4,13	11,6	12,2	13,0
Senec	80	70	72	3,27	3,09	2,81	2,61	2,76	2,53	11,7	13,5	12,9
Dunajská Streda	203	192	242	3,63	3,44	3,35	3,15	4,09	3,82	9,8	10,5	12,3
Galanta	111	144	156	2,41	2,33	3,04	2,89	3,23	3,05	12,0	12,5	12,9
Hlohovec	70	44	63	3,19	3,14	1,91	1,87	2,69	2,63	12,0	15,1	12,7
Piešťany	99	113	100	3,24	3,04	3,57	3,35	3,16	2,99	10,6	12,2	15,3
Senica	89	89	113	3,07	2,94	2,94	2,82	3,64	3,58	11,4	11,5	12,4
Skalica	62	70	84	2,74	2,67	2,98	2,89	3,42	3,29	11,1	10,5	12,7
Tmava	210	207	235	3,36	3,24	3,25	3,05	3,58	3,41	12,5	10,8	13,1
Bánovce nad Bebravou	47	45	86	2,52	2,41	2,36	2,29	4,46	4,23	9,5	13,3	13,2
Ilava	105	88	126	3,36	3,18	2,73	2,66	3,93	3,80	11,0	13,7	14,2
Myjava	38	43	51	2,64	2,56	2,84	2,76	3,30	3,24	10,3	11,3	17,4
Nové Mesto nad Váhom	68	101	106	2,18	2,14	3,20	3,13	3,29	3,26	10,9	12,4	13,5
Partizánske	65	79	87	2,82	2,63	3,42	3,15	3,65	3,45	10,1	11,2	13,7
Považská Bystrica	84	110	133	2,56	2,49	3,26	3,21	3,90	3,83	11,2	11,8	13,8
Prievidza	268	306	293	3,80	3,71	4,24	4,11	4,01	3,90	10,9	11,2	13,2
Púchov	64	57	64	2,84	2,83	2,43	2,46	2,74	2,68	11,3	11,4	11,3
Trenčín	148	114	214	2,74	2,64	2,04	1,96	3,77	3,59	9,8	11,9	12,3
Komárno	215	227	288	4,00	3,86	4,14	3,97	5,15	4,91	10,1	11,1	11,6
Levice	222	232	249	3,76	3,66	3,84	3,69	4,05	3,91	10,9	11,0	12,9
Nitra	278	249	271	3,54	3,34	3,07	2,90	3,23	3,05	10,7	11,6	12,5
Nové Zámky	255	287	320	3,47	3,32	3,82	3,64	4,21	4,01	9,8	11,3	12,7
Šaľa	98	107	113	3,57	3,45	3,85	3,65	4,04	3,77	10,7	10,4	12,5
Topoľčany	106	110	112	2,94	2,86	2,98	2,94	2,91	2,86	8,9	11,5	13,6
Zlaté Moravce	49	58	65	2,28	2,32	2,73	2,74	3,01	2,94	10,7	11,5	12,9
Bytča	18	31	29	1,26	1,29	2,17	2,14	1,89	1,87	11,1	11,7	14,2
Čadca	71	78	109	1,53	1,59	1,62	1,68	2,26	2,27	9,9	10,2	12,6
Dolný Kubín	40	45	53	2,17	2,06	2,36	2,25	2,79	2,63	10,3	12,4	15,3
Kysucké Nové Mesto	45	39	47	2,70	2,74	2,29	2,28	2,61	2,63	11,9	11,0	12,9
Liptovský Mikuláš	111	135	165	3,04	2,92	3,64	3,43	4,36	4,19	10,4	10,5	13,8
Martin	230	223	237	4,70	4,51	4,44	4,24	4,65	4,34	10,2	11,4	12,6
Námestovo	9	27	28	0,41	0,43	0,98	0,98	0,99	0,99	12,0	10,5	9,5
Ružomberok	80	120	97	2,81	2,70	4,13	3,94	3,34	3,16	11,6	11,8	12,7
Turčianske Teplice	22	20	36	2,68	2,74	2,37	2,47	4,45	4,40	8,4	10,7	11,4
Tvrdošín	14	17	22	0,94	0,85	1,06	0,99	1,23	1,26	13,7	11,8	15,6
Žilina	225	230	242	2,95	2,83	2,94	2,81	3,07	2,90	10,9	13,0	13,4
Banská Bystrica	258	304	317	4,63	4,11	5,43	4,78	5,61	5,01	9,9	12,5	13,4
Banská Štiavnica	41	44	41	5,08	4,85	5,15	5,00	4,98	4,58	8,9	12,7	10,8
Brezno	82	138	123	2,49	2,45	4,17	4,11	3,67	3,56	9,4	11,4	12,5
Detva	38	50	61	2,18	2,27	2,81	2,96	3,47	3,55	10,9	12,9	13,1
Krupina	25	30	34	2,30	2,31	2,73	2,66	3,07	3,06	11,6	10,7	13,7
Lučenec	153	187	210	4,36	4,13	5,27	4,95	5,83	5,39	9,5	11,6	12,5
Poltár	27	43	49	2,39	2,33	3,69	3,69	4,09	3,97	10,7	10,3	15,3
Revúca	65	58	60	3,30	3,14	2,87	2,68	2,88	2,77	10,2	11,9	12,1
Rimavská Sobota	112	153	214	2,89	2,73	3,84	3,65	5,18	4,86	12,0	12,0	14,7
Veľký Krtíš	67	73	68	2,94	2,88	3,16	3,11	2,85	2,77	10,2	11,9	12,2
Zvolen	139	173	167	4,22	3,93	5,08	4,68	4,81	4,50	10,7	11,3	13,5
Žarnovica	45	46	48	3,35	3,41	3,40	3,39	3,44	3,46	9,7	13,6	12,3
Žiar nad Hronom	117	88	116	4,92	4,80	3,65	3,54	4,68	4,54	10,4	12,0	13,6
Bardejov	31	79	90	0,92	0,89	2,17	2,13	2,38	2,32	14,3	10,2	12,1
Humenné	66	81	106	2,10	2,01	2,54	2,47	3,22	3,13	9,9	13,0	13,9
Kežmarok	59	60	59	2,26	2,18	2,14	2,03	2,01	1,90	11,4	11,8	14,2
Levoča	31	25	31	2,20	2,13	1,69	1,58	1,99	1,99	10,8	11,0	13,4
Medzilaborce	15	12	16	2,54	2,63	1,95	1,96	2,44	2,63	10,1	13,0	17,1
Poprad	168	176	224	3,48	3,14	3,55	3,20	4,34	3,95	11,0	12,3	13,8
Prešov	163	214	143	2,20	2,03	2,77	2,57	1,81	1,71	10,6	11,6	11,4
Sabinov	15	23	25	0,63	0,63	0,93	0,90	1,00	1,00	8,1	9,7	14,8
Snina	34	46	36	1,79	1,82	2,31	2,31	1,86	1,81	11,2	9,8	12,5
Stará Ľubovňa	21	35	34	0,94	0,92	1,49	1,46	1,44	1,41	10,4	11,9	15,7
Stropkov	10	15	17	1,01	1,00	1,49	1,48	1,62	1,67	9,9	15,3	13,6
Svidník	25	23	35	1,62	1,56	1,43	1,39	2,06	1,95	9,7	12,4	12,5
Vranov nad Topľou	46	53	73	1,35	1,30	1,51	1,45	1,96	1,89	9,5	12,8	12,9
Gelnica	24	30	34	1,64	1,69	2,04	2,06	2,27	2,22	11,1	8,9	11,6
Košice I	191	213	167	6,24	5,46	6,11	5,41	4,73	4,19	10,6	11,6	12,7
Košice II	184	240	180	4,55	3,96	5,72	5,12	4,54	4,03	10,8	12,3	13,9
Košice III	53	74	75	3,20	3,11	4,74	3,82	5,22	4,83	10,6	12,6	14,9
Košice IV	91	147	113	3,36	3,04	4,87	4,32	4,00	3,55	11,2	12,3	12,7
Košice	519	674	535	4,45	3,89	5,59	4,94	4,54	4,00	10,8	12,1	13,4
Košice okolie	89	100	118	1,80	1,85	1,95	1,98	2,25	2,21	10,0	11,0	12,5
Michalovce	125	210	164	2,45	2,31	3,99	3,77	3,04	2,84	9,8	12,0	12,6
Rožňava	94	115	182	3,14	3,10	3,82	3,61	5,88	5,71	10,2	11,8	13,1
Sobrance	20	26	26	1,86	1,91	2,34	2,42	2,24	2,40	8,5	10,4	12,7
Spišská Nová Ves	99	98	139	2,36	2,26	2,19	2,13	3,00	2,92	10,2	11,7	14,3
Trebišov	115	173	151	2,40	2,33	3,49	3,37	2,91	2,80	11,3	12,0	11,4
SR	8143	9138	9817	3,12	3,00	3,42	3,25	3,62	3,43	10,6	11,8	13,1

Príloha 2: Základné charakteristiky rozvodovosti

	Rozvody podľa počtu maloletých detí											
	1993				1997				2001			
	0	1	2	3+	0	1	2	3+	0	1	2	3+
Bratislava I	43	45	25	1	26	33	11	2	43	51	10	1
Bratislava II	98	128	51	6	92	129	57	10	84	100	53	6
Bratislava III	53	69	31	1	58	62	33	3	74	66	32	3
Bratislava IV	66	81	57	6	85	100	53	3	90	104	65	11
Bratislava V	77	135	144	23	114	157	119	19	120	144	65	8
Bratislava	337	458	308	37	375	481	273	37	411	465	225	29
Malacky	22	29	21	7	23	39	29	11	24	56	26	4
Pezinok	19	41	20	7	34	44	28	2	31	60	30	2
Senec	22	30	23	5	24	22	20	4	20	27	23	2
Dunajská Streda	43	94	57	9	49	87	48	8	64	119	49	10
Galanta	28	46	31	6	41	60	33	10	54	65	30	7
Hlohovec	14	21	26	9	16	14	13	1	19	27	14	3
Piešťany	31	47	19	2	41	50	19	3	33	38	24	5
Senica	18	32	29	10	19	45	20	5	20	50	33	10
Skalica	20	11	26	5	21	24	21	4	24	37	21	2
Trnava	57	84	57	12	65	84	46	12	64	100	67	4
Bánovce nad Bebravou	8	20	14	5	9	17	15	4	19	34	28	5
Ilava	25	43	24	13	15	28	35	10	34	56	30	6
Myjava	9	16	13	0	10	22	10	1	19	15	13	4
Nové Mesto nad Váhom	16	28	18	6	28	37	31	5	30	37	34	5
Partizánske	17	20	23	5	17	31	25	6	21	35	22	9
Považská Bystrica	15	30	32	7	20	44	36	10	33	56	36	8
Prievidza	82	90	79	17	73	129	84	20	87	125	70	11
Púchov	15	25	16	8	16	17	19	5	14	30	17	3
Trenčín	31	69	37	11	37	32	39	6	68	86	49	11
Komárno	59	90	57	9	51	108	55	13	79	138	59	12
Levice	65	81	63	13	63	89	69	11	77	99	56	17
Nitra	77	102	80	19	79	85	74	11	84	118	54	15
Nové Zámky	78	95	71	11	68	135	75	9	104	142	61	13
Šaľa	30	39	24	5	29	43	27	8	38	38	30	7
Topoľčany	18	47	33	8	27	45	29	9	31	55	20	6
Zlaté Moravce	14	17	13	5	9	26	18	5	12	34	13	6
Bytča	3	4	5	6	8	9	11	3	10	9	5	5
Čadca	11	28	25	7	11	37	23	7	26	40	30	13
Dolný Kubín	8	13	13	6	8	14	18	5	12	16	19	6
Kysucké Nové Mesto	10	19	14	2	5	16	14	4	11	12	19	5
Liptovský Mikuláš	24	47	35	5	34	45	43	13	46	73	41	5
Martin	54	78	80	18	48	111	53	11	73	98	56	10
Námestovo	1	2	5	1	5	9	9	4	4	13	6	5
Ružomberok	14	30	31	5	30	40	41	9	26	35	30	6
Turčianske Teplice	10	6	4	2	6	9	4	1	4	17	12	3
Tvrdošín	2	2	8	2	6	3	6	2	5	9	8	0
Žilina	55	80	73	17	61	84	68	17	73	97	57	15
Banská Bystrica	53	105	88	12	83	121	84	16	86	129	90	12
Banská Štiavnica	6	15	19	1	9	17	15	3	6	16	15	4
Brezno	20	39	17	6	34	55	40	9	36	48	33	6
Detva	11	15	11	1	15	19	14	2	20	21	15	5
Krupina	11	8	5	1	3	13	11	3	6	13	13	2
Lučenec	47	61	40	5	48	73	51	15	64	83	50	13
Poltár	10	10	7	0	6	22	12	3	12	20	14	3
Revúca	15	27	23	0	16	27	13	2	15	20	22	3
Rimavská Sobota	30	39	37	6	41	47	53	12	69	73	61	11
Veľký Krtíš	16	21	26	4	17	29	24	3	20	30	13	5
Zvolen	41	59	33	6	50	79	34	10	50	70	39	8
Žarnovica	9	16	18	2	11	13	14	8	13	15	16	4
Žiar nad Hronom	29	46	33	9	26	28	28	6	32	47	29	8
Bardejov	12	10	8	1	18	23	29	9	27	31	23	9
Humenné	20	27	16	3	23	28	20	10	38	35	27	6
Kežmarok	14	19	16	10	17	17	19	7	18	13	19	9
Levoča	3	15	5	8	11	6	8	0	6	11	8	6
Medzilaborce	4	4	7	0	5	3	3	1	8	7	1	0
Poprad	38	51	63	16	45	67	48	16	71	85	56	12
Prešov	40	46	54	23	46	88	63	17	44	46	44	9
Sabinov	6	2	4	3	5	11	5	2	10	9	2	4
Snina	10	11	12	1	10	16	12	8	7	16	8	5
Stará Ľubovňa	5	4	5	7	5	11	12	7	12	12	6	4
Stropkov	2	1	5	2	5	4	3	3	3	7	5	2
Svidník	7	7	9	2	7	9	6	1	6	22	6	1
Vranov nad Topľou	10	18	14	4	12	20	12	9	24	29	15	5
Gelnica	6	11	5	2	6	11	10	3	7	17	6	4
Košice I	52	74	54	11	66	93	48	6	50	61	44	12
Košice II	50	71	45	18	58	94	75	13	59	65	48	8
Košice III	3	24	21	5	25	28	20	1	33	23	15	4
Košice IV	24	38	23	6	57	56	27	7	38	47	22	6
Košice	129	207	143	40	206	271	170	27	180	196	129	30
Košice okolie	24	34	24	7	31	39	22	8	42	38	25	13
Michalovce	26	50	38	11	60	76	62	12	61	61	32	10
Rožňava	27	30	33	4	29	46	38	2	47	63	57	15
Sobrance	8	6	4	2	6	13	6	1	6	14	4	2
Spišská Nová Ves	19	30	37	13	27	36	29	6	46	51	32	10
Trebišov	24	45	37	9	54	58	47	14	41	56	43	11
SR	2094	3103	2403	543	2468	3611	2498	561	2937	3965	2375	540

Príloha 3: Základné charakteristiky plodnosti

	Počet živonarodených			Štandardizovaná miera pôrodnosti			Úhrnná plodnosť ^a		
	1993	1997	2001	1993	1997	2001	1993	1997	2001
Bratislava I	474	364	295	11,81	8,64	7,03	1,567	1,141	0,934
Bratislava II	1223	937	879	11,23	8,31	7,95	1,477	1,079	1,043
Bratislava III	587	470	419	10,37	7,81	6,80	1,401	1,044	0,909
Bratislava IV	1089	860	750	10,99	7,79	7,32	1,423	1,016	0,963
Bratislava V	1111	837	796	10,50	7,26	6,37	1,401	0,989	0,869
<i>Bratislava</i>	<i>4484</i>	<i>3468</i>	<i>3139</i>	<i>10,81</i>	<i>7,89</i>	<i>7,15</i>	<i>1,425</i>	<i>1,041</i>	<i>0,992</i>
Malacky	788	603	593	12,63	8,86	8,13	1,710	1,202	1,107
Pezinok	699	534	455	13,10	9,31	7,50	1,774	1,272	1,020
Senec	632	431	427	12,60	8,22	7,51	1,694	1,114	1,020
Dunajská Streda	1408	1125	969	12,23	9,19	7,74	1,626	1,225	1,035
Galanta	1112	946	749	11,82	9,53	7,17	1,588	1,285	0,980
Hlohovec	616	465	400	13,36	9,47	7,81	1,863	1,295	1,071
Piešťany	793	538	479	13,01	8,45	7,22	1,770	1,147	0,985
Senica	857	643	536	14,10	9,80	7,81	1,923	1,336	1,068
Skalica	662	471	408	14,17	9,26	7,74	1,937	1,267	1,054
Trnava	1563	1170	1037	12,30	8,66	7,25	1,692	1,191	0,997
Bánovce nad Bebravou	511	383	351	13,19	9,34	8,11	1,801	1,256	1,097
Ilava	894	625	496	14,25	9,65	7,55	1,929	1,321	1,035
Myjava	341	270	211	11,79	8,70	6,70	1,602	1,194	0,923
Nové Mesto nad Váhom	744	550	485	12,20	8,47	7,26	1,675	1,163	0,993
Partizánske	578	447	356	11,99	8,67	6,67	1,639	1,183	0,921
Považská Bystrica	1048	703	594	15,82	10,30	8,61	2,151	1,406	1,184
Prievidza	1831	1340	1117	12,84	8,94	7,29	1,740	1,219	1,003
Púchov	662	525	398	14,39	10,84	7,94	1,989	1,485	1,098
Trenčín	1380	1057	903	12,78	9,17	7,56	1,761	1,251	1,035
Komárno	1215	1080	843	11,39	9,62	7,36	1,536	1,297	0,995
Levice	1411	1186	962	12,21	9,65	7,63	1,649	1,297	1,028
Nitra	2069	1579	1443	12,97	9,31	8,17	1,759	1,268	1,111
Nové Zámky	1698	1429	1173	11,62	9,30	7,51	1,561	1,247	1,008
Šaľa	647	523	427	11,62	9,01	7,31	1,556	1,214	0,975
Topoľčany	924	740	595	12,64	9,58	7,32	1,737	1,326	1,018
Zlaté Moravce	622	403	337	14,70	9,27	7,37	2,033	1,261	1,012
Bytča	502	382	329	16,54	11,76	9,76	2,305	1,623	1,341
Čadca	1486	1215	1009	15,38	11,98	9,71	2,182	1,661	1,342
Dolný Kubín	619	503	449	15,81	12,21	10,33	2,155	1,675	1,418
Kysucké Nové Mesto	513	422	349	14,65	11,57	9,31	2,018	1,607	1,273
Liptovský Mikuláš	990	780	603	13,54	10,17	7,69	1,838	1,381	1,047
Martin	1285	899	891	13,03	8,64	8,36	1,759	1,170	1,135
Námestovo	1281	996	903	22,73	16,49	14,37	3,250	2,346	2,014
Ružomberok	840	628	545	14,61	10,27	8,68	1,997	1,412	1,201
Turčianske Teplice	206	153	132	12,42	9,00	7,65	1,688	1,238	1,057
Tvrdošín	633	506	455	17,94	13,39	11,34	2,536	1,893	1,608
Žilina	2105	1692	1407	13,64	10,41	8,35	1,862	1,414	1,145
Banská Bystrica	1298	984	866	11,88	8,61	7,21	1,562	1,146	0,964
Banská Štiavnica	247	155	119	15,35	9,03	6,45	2,053	1,217	0,876
Brezno	912	703	535	13,63	10,26	7,68	1,807	1,359	1,033
Detva	452	329	289	13,03	9,17	7,99	1,822	1,270	1,095
Krupina	321	303	226	14,66	13,33	9,52	1,986	1,835	1,308
Lučenec	876	783	757	12,62	10,73	9,93	1,680	1,419	1,322
Poltár	296	261	210	13,11	10,88	8,34	1,763	1,455	1,114
Revúca	546	523	443	13,33	11,98	9,97	1,772	1,606	1,359
Rimavská Sobota	1100	1056	952	13,74	12,46	10,70	1,817	1,658	1,429
Veľký Krtíš	648	492	407	14,50	10,57	8,52	1,932	1,407	1,133
Zvolen	836	634	535	12,70	9,11	7,39	1,693	1,220	1,006
Žarnovica	350	290	256	13,40	10,61	8,85	1,840	1,427	1,213
Žiar nad Hronom	628	453	391	13,42	9,25	7,73	1,851	1,284	1,066
Bardejov	1265	1093	895	16,76	13,61	10,81	2,318	1,887	1,500
Humenné	968	728	634	14,70	10,46	8,99	2,006	1,422	1,233
Kežmarok	1230	1090	983	20,00	16,58	14,09	2,737	2,255	1,901
Levoča	561	469	443	18,14	14,41	12,81	2,458	1,952	1,737
Medzilaborce	147	132	124	11,98	10,39	9,82	1,669	1,454	1,329
Poprad	1595	1191	1176	15,48	10,86	10,10	2,071	1,462	1,371
Prešov	2654	2172	1815	16,81	13,17	10,60	2,265	1,778	1,439
Sabinov	1031	898	890	19,34	15,93	15,23	2,684	2,198	2,076
Snina	588	461	363	14,78	11,26	8,51	2,025	1,552	1,181
Stará Ľubovňa	975	864	731	19,83	16,75	13,63	2,744	2,301	1,858
Stropkov	315	263	220	15,04	12,20	9,48	2,059	1,707	1,341
Svidník	533	444	374	15,89	12,50	10,16	2,172	1,703	1,359
Vranov nad Topľou	1323	1133	1045	17,89	14,37	12,60	2,412	1,939	1,695
Gelnica	497	473	381	16,25	15,26	11,88	2,255	2,125	1,626
Košice I	932	810	598	13,41	11,29	8,25	1,736	1,463	1,068
Košice II	1137	937	791	13,32	11,25	9,56	1,749	1,489	1,276
Košice III	316	287	279	11,87	8,85	7,44	1,588	1,218	1,021
Košice IV	714	690	532	11,31	9,83	8,20	1,551	1,356	1,114
<i>Košice</i>	<i>3099</i>	<i>2724</i>	<i>2200</i>	<i>11,18</i>	<i>10,37</i>	<i>8,38</i>	<i>1,649</i>	<i>1,380</i>	<i>1,126</i>
Košice okolie	1612	1502	1347	15,99	13,98	11,74	2,220	1,913	1,604
Michalovce	1589	1316	1232	15,01	11,62	10,39	2,002	1,545	1,390
Rožňava	826	751	708	14,23	12,04	10,86	1,906	1,612	1,474
Sobrance	354	246	225	16,09	10,96	9,52	2,200	1,498	1,314
Spišská Nová Ves	1574	1429	1239	17,02	14,60	11,94	2,335	1,997	1,620
Trebišov	1361	1356	1170	13,90	13,15	10,62	1,872	1,775	1,425
SR	73256	59111	51136	13,72	10,55	8,83	1,932	1,428	1,161

Príloha 3: Základné charakteristiky plodnosti (pokračovanie)

	Podiel mimomanželsky narodených			Priemerný vek matky pri narodení dieťaťa			Priemerný vek matky pri narodení 1. dieťaťa		
	1993	1997	2001	1993	1997	2001	1993	1997	2001
Bratislava I	17,30	14,29	16,61	27,25	28,83	29,28	25,64	27,10	27,83
Bratislava II	13,49	18,25	20,36	25,80	27,09	28,31	23,96	25,30	26,44
Bratislava III	14,48	16,17	14,32	26,32	27,26	28,40	24,48	25,71	27,04
Bratislava IV	11,20	12,21	15,20	26,66	27,51	28,62	23,99	25,51	26,77
Bratislava V	17,37	22,82	25,00	25,49	26,71	28,14	23,40	24,91	26,53
Bratislava	14,43	17,16	19,15	26,07	27,25	28,71	24,03	25,44	26,96
Malacky	11,93	16,09	21,42	24,84	25,73	26,74	22,06	23,37	24,35
Pezinok	8,73	13,67	14,07	25,54	26,10	27,62	23,15	23,70	25,42
Senec	9,18	12,53	15,22	25,21	26,33	27,22	22,82	23,77	24,64
Dunajská Streda	11,65	16,09	23,22	24,17	25,13	26,06	21,80	22,69	23,77
Galanta	9,71	14,59	18,83	24,54	25,40	26,31	21,97	22,77	24,24
Hlohovec	7,14	6,45	14,25	25,10	26,18	26,42	23,00	23,18	24,15
Piešťany	6,43	12,08	10,44	25,49	26,70	27,35	22,86	23,87	25,02
Senica	6,07	11,20	14,37	25,07	25,49	26,47	22,34	22,91	24,24
Skalica	9,37	12,53	12,99	24,88	26,15	26,88	22,27	23,31	24,58
Trnava	8,19	9,74	10,51	25,35	26,42	27,38	22,87	24,05	24,95
Bánovce nad Bebravou	6,07	9,40	12,82	25,21	25,84	27,01	22,98	23,23	24,55
Ilava	6,94	10,56	12,30	25,43	26,66	27,74	23,08	23,70	24,73
Myjava	5,87	10,74	12,32	24,45	25,69	27,06	22,60	23,74	24,85
Nové Mesto nad Váhom	7,12	11,64	12,99	25,53	25,68	26,72	22,87	23,37	24,59
Partizánske	7,61	9,40	14,89	25,31	25,81	26,90	22,72	23,00	24,59
Považská Bystrica	4,96	8,53	9,76	25,74	26,46	27,67	22,70	23,31	24,92
Prievidza	7,59	10,97	18,26	24,97	25,83	27,04	22,35	23,24	24,43
Púchov	4,38	7,24	11,06	25,70	26,18	27,68	22,59	23,21	24,96
Trenčín	6,09	7,85	10,74	25,72	26,49	27,60	22,98	23,73	25,22
Komárno	11,60	20,09	29,54	24,31	25,35	26,05	22,23	22,84	24,08
Levice	12,54	16,78	24,12	24,71	25,49	26,63	22,36	22,85	24,15
Nitra	8,22	9,75	15,59	25,13	25,90	26,92	22,67	23,50	25,05
Nové Zámky	8,66	11,97	21,74	24,70	25,48	26,53	22,40	22,95	24,14
Šaľa	8,35	13,77	22,01	24,26	25,42	25,95	22,43	23,22	23,39
Topoľčany	7,58	10,00	9,75	25,18	25,80	26,90	22,56	23,58	25,22
Zlaté Moravce	6,27	12,16	17,21	25,47	25,72	26,35	22,45	23,10	24,04
Bytča	3,19	3,14	8,51	25,74	26,45	27,02	22,98	22,78	23,58
Čadca	5,32	6,42	7,83	25,60	26,42	26,62	22,26	22,89	23,69
Dolný Kubín	6,14	5,77	7,57	26,60	27,28	27,80	23,09	23,94	24,67
Kysucké Nové Mesto	6,82	11,61	16,33	25,58	25,67	27,02	22,68	23,32	23,61
Liptovský Mikuláš	9,19	12,56	18,91	25,11	26,11	27,01	22,90	23,66	25,08
Martin	10,19	14,68	20,09	25,58	26,23	27,15	23,11	23,77	24,78
Námestovo	2,42	2,91	2,66	26,87	27,47	27,69	22,55	22,96	23,33
Ružomberok	7,98	9,87	12,29	25,79	26,68	27,64	22,88	23,52	24,92
Turčianske Teplice	16,99	15,69	15,15	24,43	24,57	26,39	21,58	22,33	24,70
Tvrdošín	1,42	3,56	6,59	26,25	27,42	27,64	23,18	23,69	23,95
Žilina	6,08	9,10	10,80	25,92	26,23	27,37	22,90	23,63	24,76
Banská Bystrica	11,40	14,74	19,17	25,41	26,19	27,51	23,32	24,24	25,59
Banská Štiavnica	12,55	20,00	24,37	24,54	25,40	26,02	22,05	22,20	24,13
Brezno	15,13	19,49	22,24	24,71	25,57	26,82	22,01	22,84	24,04
Detva	7,08	8,51	15,92	24,88	26,26	27,04	22,03	23,24	24,17
Krupina	11,53	15,18	19,91	24,30	26,62	26,56	21,41	23,27	23,47
Lučenec	18,61	26,69	39,63	24,26	25,03	25,71	22,23	22,36	23,56
Poltár	12,16	18,01	24,76	24,27	25,22	26,07	22,21	22,50	23,32
Revúca	21,06	29,25	37,25	24,10	24,64	25,35	22,07	21,98	22,77
Rimavská Sobota	22,64	33,71	41,18	23,79	25,07	25,47	21,68	22,36	22,89
Veľký Krtíš	11,42	17,07	28,26	24,23	24,98	25,61	21,57	22,39	22,93
Zvolen	9,81	15,77	20,75	25,17	25,87	27,25	23,13	23,57	24,92
Žarnovica	9,14	14,14	11,72	25,07	25,82	27,16	22,48	22,47	24,01
Žiar nad Hronom	8,76	17,22	24,30	24,81	26,42	26,66	22,51	23,51	24,04
Bardejov	8,22	10,61	15,08	25,88	26,41	27,00	22,79	23,02	23,61
Humenné	6,40	9,48	11,67	25,71	26,00	26,85	22,86	23,13	23,94
Kežmarok	12,68	23,03	18,92	25,76	26,53	26,52	22,09	22,40	22,72
Levoča	13,55	19,62	23,02	25,57	26,20	26,46	22,68	22,68	22,94
Medzilaborce	10,88	16,67	34,68	25,82	25,84	26,10	22,54	23,75	23,37
Poprad	13,42	15,95	21,43	25,53	26,09	26,77	22,64	23,71	24,37
Prešov	10,47	14,13	19,50	26,13	26,59	27,25	23,29	23,65	24,28
Sabinov	12,03	18,60	21,57	25,94	26,44	26,60	22,04	22,57	22,90
Snina	3,23	7,81	6,61	25,34	26,45	26,53	22,13	22,85	23,64
Stará Ľubovňa	6,46	12,15	13,54	26,66	26,93	27,15	22,52	22,68	23,46
Stropkov	6,67	9,51	11,36	25,37	26,39	27,01	22,63	23,86	24,41
Svidník	5,44	6,98	7,75	25,55	25,88	26,64	22,54	23,23	24,19
Vranov nad Topľou	12,17	18,80	21,72	25,31	26,04	26,33	21,88	22,91	22,69
Gelnica	20,12	22,41	32,81	24,94	26,17	26,18	21,58	23,09	22,37
Košice I	13,63	15,19	20,40	25,69	26,45	27,34	23,40	24,20	25,46
Košice II	16,27	24,01	30,72	25,33	26,01	27,02	23,09	23,92	25,02
Košice III	16,46	22,30	25,81	24,81	26,95	27,90	22,90	25,01	26,18
Košice IV	16,67	19,57	22,56	25,71	26,55	27,18	23,67	24,31	24,84
Košice	15,59	20,08	25,32	25,44	26,43	27,43	23,28	24,24	25,35
Košice okolie	14,45	20,64	29,47	24,95	25,69	26,26	21,97	22,46	23,10
Michalovce	14,47	20,67	27,19	24,85	25,21	25,82	22,51	22,56	23,17
Rožňava	22,03	24,23	39,27	23,76	24,58	25,58	22,02	22,22	22,91
Sobrance	9,04	16,26	12,89	25,01	25,88	26,39	22,25	22,33	22,63
Spišská Nová Ves	18,93	28,06	32,77	25,21	25,89	26,21	22,28	23,07	23,19
Trebišov	15,80	23,75	33,85	24,47	25,38	25,72	22,04	22,44	22,73
SR	10,55	15,10	19,76	25,27	26,06	26,88	22,63	23,39	24,38

Príloha 4: Základné charakteristiky potratovosti

	Počet potratov			Úhrnná potratovosť			Index potratovosti			Priemerný vek ženy pri potrate		
	1996	1997	2001	1996	1997	2001	1996	1997	2001	1996	1997	2001
Bratislava I	316	262	185	0,996	0,798	0,598	93,5	72,0	62,5	29,3	29,6	30,1
Bratislava II	731	677	423	0,858	0,775	0,518	81,5	72,2	48,0	28,7	29,2	29,5
Bratislava III	413	356	255	0,919	0,776	0,585	81,9	75,6	60,9	29,6	29,0	30,0
Bratislava IV	738	583	425	0,913	0,695	0,558	85,7	67,6	56,4	29,0	29,0	30,8
Bratislava V	998	889	630	0,990	0,906	0,640	120,4	106,1	78,8	29,8	29,8	28,6
Bratislava	3196	2767	1918	0,920	0,780	0,580	93,2	79,7	60,9	29,3	29,3	29,8
Malacky	387	373	295	0,839	0,776	0,582	62,1	61,7	49,7	28,6	28,2	28,4
Pezinok	292	282	209	0,715	0,676	0,489	49,6	52,8	45,7	29,7	29,5	29,6
Senec	290	248	196	0,773	0,621	0,487	63,7	57,4	45,8	28,7	29,3	29,5
Dunajská Streda	817	737	589	0,923	0,816	0,650	73,2	65,3	60,6	28,1	28,1	28,4
Galanta	627	572	499	0,890	0,787	0,676	63,8	60,3	66,0	28,4	28,0	28,4
Hlohovec	217	188	156	0,639	0,563	0,444	46,1	40,2	38,9	27,7	28,6	28,3
Piešťany	281	212	118	0,605	0,456	0,247	47,0	39,1	24,5	30,5	29,3	29,3
Senica	294	299	234	0,651	0,639	0,494	45,9	46,2	43,7	29,5	28,3	29,4
Skalica	221	204	173	0,626	0,552	0,476	44,4	43,0	42,4	28,4	28,3	29,4
Trnava	668	564	474	0,695	0,581	0,478	54,2	48,0	45,6	28,3	28,3	28,8
Bánovce nad Bebravou	199	151	132	0,682	0,501	0,439	54,4	39,3	37,5	28,4	28,0	29,0
Ilava	284	278	191	0,597	0,573	0,397	46,9	44,4	38,4	28,9	29,1	29,7
Myjava	156	142	118	0,724	0,641	0,553	62,2	52,4	55,9	29,9	30,6	29,4
Nové Mesto nad Váhom	315	264	230	0,687	0,562	0,496	52,6	48,0	47,2	29,2	28,9	28,7
Partizánske	242	262	196	0,667	0,703	0,531	46,1	58,6	55,1	28,2	28,7	28,3
Považská Bystrica	313	272	241	0,624	0,550	0,484	41,4	38,5	40,4	29,2	29,6	30,0
Prievidza	882	766	615	0,827	0,696	0,570	63,2	57,0	54,9	29,5	28,4	29,3
Púchov	203	177	121	0,601	0,524	0,347	40,4	33,6	30,3	28,7	29,3	28,6
Trenčín	516	444	401	0,626	0,535	0,477	47,5	41,8	44,3	28,9	29,1	29,6
Komárno	830	688	600	1,023	0,843	0,731	72,7	63,4	70,8	27,7	28,3	28,8
Levice	715	638	558	0,808	0,698	0,620	56,4	53,7	57,9	29,2	28,4	28,7
Nitra	798	790	583	0,663	0,625	0,466	48,8	49,8	40,3	29,0	28,5	29,3
Nové Zámky	961	810	748	0,872	0,714	0,665	65,2	56,6	63,5	28,6	28,7	28,5
Šaľa	352	357	284	0,837	0,837	0,668	62,7	67,7	66,4	28,1	28,4	28,1
Topoľčany	374	331	220	0,692	0,608	0,385	47,2	44,7	36,9	28,3	28,8	27,5
Zlaté Moravce	181	167	117	0,587	0,532	0,367	39,6	41,1	34,3	27,9	28,7	28,6
Bytča	128	113	97	0,605	0,524	0,426	32,4	29,5	29,2	28,5	28,6	28,3
Čadca	382	308	244	0,563	0,447	0,343	30,7	25,3	24,1	29,6	29,0	29,3
Dolný Kubín	174	145	168	0,589	0,498	0,546	35,0	28,7	37,4	29,1	29,2	29,4
Kysucké Nové Mesto	173	154	126	0,705	0,609	0,479	47,9	36,4	35,8	29,1	29,8	28,3
Liptovský Mikuláš	450	418	326	0,813	0,730	0,575	58,4	53,5	53,8	29,7	29,1	29,3
Martin	595	526	423	0,793	0,695	0,554	63,4	57,9	47,3	28,7	29,0	29,0
Námestovo	135	148	126	0,337	0,358	0,295	13,8	14,8	13,9	27,6	26,8	28,2
Ružomberok	276	271	253	0,642	0,612	0,574	39,5	43,1	46,3	29,4	28,3	29,0
Turčianske Teplice	84	58	56	0,720	0,498	0,468	54,9	37,9	42,1	28,8	29,1	28,3
Tvrdošín	92	73	84	0,352	0,287	0,308	17,3	14,4	18,4	27,9	27,8	29,2
Žilina	890	737	612	0,756	0,622	0,513	48,6	43,4	43,5	29,2	29,9	30,0
Banská Bystrica	827	759	550	0,924	0,845	0,615	80,1	77,0	63,3	29,5	29,6	28,9
Banská Štiavnica	94	117	80	0,778	0,961	0,616	57,7	75,5	67,2	28,2	28,2	29,3
Brezno	479	415	341	0,987	0,855	0,678	66,0	58,7	63,4	28,8	29,3	28,2
Detva	153	129	134	0,620	0,591	0,527	43,0	39,1	46,2	28,1	27,7	28,5
Krupina	134	101	121	0,844	0,629	0,730	47,0	33,2	52,8	28,5	28,1	28,6
Lučenec	556	526	426	1,031	0,970	0,769	67,8	66,8	56,0	28,7	28,8	28,1
Poltár	120	111	83	0,711	0,654	0,462	49,6	42,5	39,5	29,2	28,8	28,0
Revúca	322	268	253	1,042	0,836	0,805	64,1	50,9	56,6	27,5	26,6	28,8
Rimavská Sobota	688	572	510	1,124	0,934	0,797	66,0	54,0	53,3	28,0	28,3	27,6
Veľký Krtíš	298	259	201	0,872	0,736	0,570	59,1	52,5	49,4	27,7	27,6	27,8
Zvolen	405	382	359	0,781	0,747	0,687	57,6	59,9	66,9	29,2	29,0	29,2
Žarnovica	147	159	101	0,764	0,831	0,509	57,2	54,5	39,5	28,6	29,4	30,3
Žiar nad Hronom	331	309	221	0,945	0,902	0,621	61,3	68,1	56,2	29,1	29,9	29,2
Bardejov	269	232	200	0,484	0,418	0,345	25,4	21,1	22,2	28,4	29,1	28,6
Humenné	252	257	197	0,519	0,508	0,397	32,4	35,0	31,0	28,7	28,7	28,6
Kežmarok	245	249	203	0,543	0,524	0,412	21,6	22,8	20,5	28,3	27,3	28,0
Levoča	160	200	162	0,687	0,844	0,654	33,4	42,5	36,4	27,5	27,3	27,5
Medzilaborce	43	52	33	0,502	0,644	0,366	29,3	39,1	26,6	28,6	28,7	27,2
Poprad	640	582	498	0,804	0,735	0,604	50,4	48,5	42,3	29,2	29,5	29,1
Prešov	738	591	489	0,614	0,476	0,397	34,0	27,0	26,8	29,4	29,8	29,3
Sabinov	197	178	144	0,523	0,447	0,362	19,5	19,6	16,2	28,6	28,0	28,8
Snina	189	178	111	0,656	0,635	0,365	38,5	38,5	30,5	28,4	28,4	28,9
Stará Ľubovňa	154	192	150	0,433	0,526	0,397	18,3	22,1	20,4	29,4	28,5	28,8
Stropkov	83	62	50	0,560	0,427	0,319	34,3	23,5	22,7	29,8	30,0	29,3
Svidník	126	127	113	0,499	0,507	0,436	28,1	28,4	30,1	28,0	28,2	29,9
Vranov nad Topľou	310	312	290	0,559	0,561	0,486	27,4	27,4	27,6	28,4	28,9	27,2
Gelnica	154	180	156	0,729	0,855	0,704	34,8	38,0	40,7	28,4	28,7	28,6
Košice I	480	475	403	0,900	0,844	0,716	60,4	58,2	66,8	29,1	29,3	29,9
Košice II	707	607	478	1,046	0,909	0,748	79,3	64,6	60,1	29,3	29,3	29,2
Košice III	222	207	177	0,830	0,782	0,701	70,9	71,9	63,2	29,7	28,9	28,0
Košice IV	393	380	323	0,878	0,823	0,740	63,0	54,9	60,1	27,9	28,1	28,7
Košice	1802	1669	1381	0,921	0,839	0,722	68,7	61,0	62,3	29,0	29,0	29,1
Košice okolie	605	600	599	0,826	0,803	0,759	43,7	39,7	44,2	28,3	28,8	28,8
Michalovce	688	602	544	0,845	0,710	0,644	49,7	45,4	43,8	27,7	27,8	28,1
Rožňava	423	381	365	0,946	0,839	0,787	57,2	50,5	51,4	28,0	27,8	27,3
Sobrance	127	102	78	0,814	0,668	0,486	46,2	41,3	34,4	28,8	30,1	29,6
Spišská Nová Ves	491	454	399	0,715	0,668	0,542	36,6	31,7	32,0	27,9	27,5	27,9
Trebišov	645	557	519	0,870	0,725	0,662	48,0	40,8	44,0	28,5	27,9	28,2
SR	30885	27798	22792	0,766	0,685	0,552	51,2	46,8	44,4	28,8	28,7	28,8

Príloha 4: Základné charakteristiky potratovosti (pokračovanie)

	Počet umelých potratov			Uhrnná umelá potratovosť			Index umelej potratovosti			Priemerný vek ženy pri umelom potrate		
	1996	1997	2001	1996	1997	2001	1996	1997	2001	1996	1997	2001
Bratislava I	266	225	153	0,837	0,697	0,497	78,7	61,8	51,7	29,0	29,4	30,0
Bratislava II	688	632	395	0,807	0,742	0,484	76,7	67,4	44,8	28,6	29,1	29,6
Bratislava III	362	321	215	0,805	0,715	0,494	71,8	68,2	51,3	29,6	29,3	29,8
Bratislava IV	670	514	366	0,830	0,638	0,484	77,8	59,6	48,6	29,0	28,8	30,8
Bratislava V	900	805	562	0,881	0,787	0,570	108,6	96,1	70,3	29,9	29,9	28,6
Bratislava	2886	2497	1691	0,830	0,710	0,510	84,2	71,9	53,7	29,3	29,4	29,6
Malacky	334	309	256	0,728	0,641	0,505	53,6	51,1	43,1	28,7	28,1	28,4
Pezinok	259	248	178	0,635	0,603	0,417	44,0	46,4	38,9	30,0	29,7	29,6
Senec	260	219	175	0,695	0,588	0,435	57,1	50,7	40,9	28,9	29,4	29,5
Dunajská Streda	697	641	496	0,789	0,720	0,548	62,5	56,8	51,0	28,4	28,3	28,5
Galanta	520	459	394	0,740	0,645	0,536	53,0	48,4	52,1	28,8	28,4	28,7
Hlohovec	183	161	135	0,538	0,471	0,386	38,9	34,4	33,7	27,5	28,7	28,5
Piešťany	254	192	99	0,547	0,417	0,208	42,5	35,4	20,5	30,9	29,3	29,4
Senica	240	239	196	0,533	0,527	0,415	37,5	36,9	36,6	29,6	29,0	29,6
Skalica	178	148	144	0,504	0,410	0,401	35,7	31,2	35,3	28,5	28,6	29,8
Trnava	547	478	400	0,569	0,494	0,404	44,4	40,6	38,5	28,5	28,5	28,9
Bánovce nad Bebravou	174	127	115	0,597	0,434	0,383	47,5	33,1	32,7	28,7	28,2	29,2
Ilava	247	233	162	0,520	0,486	0,339	40,8	37,2	32,5	29,1	29,1	30,1
Myjava	128	128	94	0,600	0,604	0,443	51,0	47,2	44,5	30,9	30,9	29,9
Nové Mesto nad Váhom	246	224	184	0,538	0,484	0,399	41,1	40,7	37,8	29,8	29,1	29,0
Partizánske	207	219	151	0,572	0,605	0,410	39,4	49,0	42,4	28,5	29,0	28,5
Považská Bystrica	257	206	206	0,514	0,411	0,414	34,0	29,2	34,5	29,4	29,7	29,9
Prievidza	724	630	522	0,680	0,583	0,486	51,9	46,9	46,6	30,0	28,8	29,6
Púchov	156	145	102	0,465	0,431	0,292	31,1	27,5	25,5	29,4	30,0	28,2
Trenčín	421	356	322	0,514	0,427	0,385	38,8	33,6	35,6	29,2	29,4	30,0
Komárno	705	556	475	0,873	0,690	0,580	61,7	51,2	56,1	28,0	28,6	29,0
Levice	591	495	453	0,669	0,553	0,505	46,6	41,7	47,0	29,6	28,7	28,9
Nitra	678	655	487	0,565	0,538	0,390	41,4	41,3	33,7	29,4	28,7	29,5
Nové Zámky	842	693	636	0,766	0,621	0,566	57,1	48,4	54,0	28,7	29,0	28,7
Šaľa	321	307	243	0,765	0,728	0,571	57,2	58,3	56,8	28,3	28,8	27,8
Topoľčany	303	262	163	0,561	0,483	0,283	38,3	35,4	27,3	28,3	29,3	27,3
Zlaté Moravce	131	122	88	0,429	0,399	0,278	28,7	30,0	25,8	28,9	29,3	29,1
Bytča	90	78	58	0,433	0,374	0,257	22,8	20,4	17,5	29,2	29,9	28,7
Čadca	296	208	172	0,442	0,304	0,244	23,8	17,1	17,0	30,4	29,8	29,8
Dolný Kubín	120	104	138	0,405	0,352	0,444	24,1	20,6	30,7	29,2	29,8	29,0
Kysucké Nové Mesto	141	121	96	0,576	0,488	0,367	39,1	28,6	27,3	29,4	30,3	28,5
Liptovský Mikuláš	386	352	253	0,697	0,626	0,446	50,1	45,0	41,7	29,9	29,5	29,5
Martin	511	443	349	0,682	0,587	0,457	54,4	48,7	39,0	28,9	29,4	29,0
Námestovo	54	49	66	0,138	0,118	0,154	5,5	4,9	7,3	28,0	27,2	28,0
Ružomberok	212	192	191	0,491	0,445	0,435	30,4	30,5	35,0	29,6	28,9	29,1
Turčianske Teplice	70	50	45	0,606	0,433	0,376	45,8	32,7	33,8	29,2	29,2	28,3
Tvrdošín	47	31	44	0,183	0,120	0,163	8,9	6,1	9,6	29,0	28,7	29,5
Žilina	667	562	442	0,569	0,478	0,372	36,4	33,1	31,4	29,7	30,5	30,5
Banská Bystrica	713	677	462	0,796	0,758	0,517	69,0	68,7	53,2	29,8	29,5	28,8
Banská Štiavnica	81	100	62	0,670	0,811	0,482	49,7	64,5	52,1	28,4	28,4	29,7
Brezno	387	345	277	0,803	0,709	0,550	53,3	48,8	51,5	29,2	29,4	28,3
Detva	150	129	105	0,609	0,515	0,413	42,1	39,1	36,2	28,1	27,7	28,3
Krupina	106	79	99	0,669	0,494	0,593	37,2	26,0	43,2	29,1	28,4	28,0
Lučenec	489	458	355	0,905	0,847	0,644	59,6	58,1	46,6	29,0	29,2	28,3
Poltár	102	90	67	0,609	0,527	0,368	42,1	34,5	31,9	30,0	29,3	27,5
Revúca	254	226	211	0,832	0,731	0,671	50,6	42,9	47,2	28,5	26,9	28,1
Rimavská Sobota	582	487	419	0,954	0,800	0,655	55,8	45,9	43,8	28,3	28,6	27,8
Veľký Krtíš	238	193	149	0,697	0,564	0,422	47,2	39,1	36,6	28,1	27,9	28,0
Zvolen	387	374	291	0,746	0,724	0,557	55,0	58,6	54,2	29,2	29,0	29,3
Žarnovica	118	125	81	0,616	0,662	0,411	45,9	42,8	31,6	29,1	30,1	31,0
Žiar nad Hronom	288	257	176	0,822	0,736	0,497	53,3	56,6	44,8	29,3	29,9	29,3
Bardejov	157	141	115	0,288	0,258	0,200	14,8	12,8	12,8	29,6	30,3	29,5
Humenné	194	201	159	0,401	0,404	0,322	24,9	27,4	25,0	28,9	28,7	29,1
Kežmarok	143	153	110	0,324	0,333	0,230	12,6	14,0	11,1	29,0	28,3	29,4
Levoča	111	129	89	0,481	0,548	0,361	23,2	27,4	20,0	28,3	27,6	28,0
Medzilaborce	33	36	20	0,395	0,432	0,237	22,4	27,1	16,1	29,5	30,1	29,7
Poprad	503	453	378	0,633	0,563	0,462	39,6	37,8	32,1	29,5	29,7	29,5
Prešov	402	304	235	0,336	0,251	0,191	18,5	13,9	12,9	30,0	30,5	30,2
Sabinov	101	83	59	0,274	0,219	0,153	10,0	9,2	6,6	29,5	28,9	30,6
Snina	132	121	86	0,463	0,418	0,282	26,9	26,2	23,6	29,3	28,4	29,2
Stará Ľubovňa	68	80	66	0,192	0,227	0,183	8,1	9,2	9,2	29,8	30,5	29,8
Stropkov	49	27	24	0,334	0,185	0,155	20,2	10,2	10,9	30,7	30,8	31,0
Svidník	79	81	69	0,316	0,325	0,265	17,6	18,1	18,4	28,9	29,7	30,3
Vranov nad Topľou	241	221	226	0,436	0,400	0,381	21,3	19,4	21,5	28,6	29,4	27,5
Gelnica	121	132	125	0,587	0,631	0,566	27,4	27,8	32,6	29,2	29,3	28,8
Košice I	417	405	325	0,783	0,747	0,576	52,5	49,6	53,9	29,4	29,5	30,2
Košice II	610	519	417	0,900	0,779	0,652	68,5	55,2	52,4	29,5	29,5	29,4
Košice III	202	176	153	0,756	0,660	0,614	64,5	61,1	54,6	30,1	29,1	28,1
Košice IV	332	310	260	0,738	0,690	0,602	53,2	44,8	48,4	28,0	28,4	28,9
Košice	1561	1410	1155	0,798	0,720	0,606	59,5	51,5	52,1	29,2	29,2	29,3
Košice okolie	481	465	477	0,664	0,627	0,607	34,8	30,8	35,2	29,2	29,1	29,1
Michalovce	555	475	447	0,685	0,584	0,531	40,1	35,8	36,0	28,2	28,6	28,4
Rožňava	353	323	284	0,792	0,722	0,614	47,7	42,8	40,0	28,5	28,4	27,6
Sobrance	98	67	61	0,634	0,444	0,379	35,6	27,1	26,9	29,3	30,3	30,1
Spišská Nová Ves	335	323	289	0,496	0,470	0,396	24,9	22,5	23,2	28,6	28,0	28,4
Trebišov	478	414	375	0,649	0,558	0,483	35,6	30,3	31,8	29,3	28,8	28,7
SR	25173	22318	18026	0,626	0,550	0,438	41,7	37,6	35,1	29,1	29,1	29,0

Príloha 5: Základné charakteristiky úmrtnosti

	Počet úmrtí - muži			Počet úmrtí - ženy			Štandardizovaná miera úmrtnosti muži			Štandardizovaná miera úmrtnosti ženy		
	1993	1997	2001	1993	1997	2001	1993	1997	2001	1993	1997	2001
Bratislava I	378	345	287	363	346	342	17,03	15,87	13,98	13,81	13,43	14,12
Bratislava II	601	643	575	590	576	593	11,50	12,33	11,59	9,79	9,48	10,13
Bratislava III	416	392	360	370	365	381	13,80	13,13	12,69	10,69	10,58	11,53
Bratislava IV	362	352	370	279	333	336	8,42	7,58	8,43	5,86	6,49	6,83
Bratislava V	268	359	341	244	257	278	4,23	5,75	5,87	3,59	3,83	4,40
Bratislava	2025	2091	1933	1846	1877	1930	9,60	9,83	9,64	7,80	7,84	8,46
Malacky	377	318	337	360	317	312	12,32	10,32	10,70	11,28	9,84	9,48
Pezinok	319	278	276	262	245	246	12,44	10,67	10,51	9,70	8,92	8,81
Senec	275	285	282	266	251	237	11,27	11,69	11,22	10,31	9,68	8,86
Dunajská Streda	610	588	561	494	451	459	11,22	10,73	10,23	8,83	7,96	7,97
Galanta	531	472	487	443	474	484	11,64	10,26	10,57	9,31	9,84	9,99
Hlohovec	240	213	236	176	204	216	10,81	9,52	10,58	7,64	8,78	9,37
Piešťany	345	312	354	297	302	315	11,24	10,15	11,53	8,90	9,07	9,48
Senica	387	372	316	305	333	317	13,12	12,56	10,61	9,90	10,78	10,19
Skalica	293	231	260	222	208	241	12,95	10,05	11,37	9,40	8,68	10,07
Trnava	703	656	630	575	602	550	11,45	10,63	10,18	8,96	9,31	8,43
Bánovce nad Bebravou	194	206	195	170	197	176	10,26	10,93	10,36	8,59	9,95	8,88
Ilava	289	285	281	250	239	245	9,46	9,27	9,24	8,00	7,56	7,75
Myjava	204	164	184	176	184	154	14,00	11,37	12,98	11,36	12,02	10,22
Nové Mesto nad Váhom	377	389	362	338	355	306	12,00	12,42	11,73	10,23	10,79	9,38
Partizánske	231	229	228	202	232	227	9,74	9,67	9,73	8,17	9,38	9,24
Považská Bystrica	369	345	295	268	248	250	11,56	10,62	9,21	8,18	7,45	7,54
Prievidza	678	672	637	513	520	544	9,77	9,64	9,23	7,25	7,26	7,62
Púchov	251	263	248	183	228	210	11,22	11,64	11,03	7,99	9,80	9,02
Trenčín	584	590	545	479	482	479	10,68	10,65	9,94	8,31	8,26	8,27
Komárno	741	643	734	567	565	558	13,91	12,12	13,96	10,14	10,10	9,98
Levice	855	742	727	822	760	743	14,73	12,77	12,64	13,06	12,06	11,89
Nitra	882	790	792	744	765	738	11,25	10,01	10,02	8,91	9,10	8,73
Nové Zámky	1034	929	946	878	931	906	14,04	12,71	13,18	11,04	11,80	11,65
Šaľa	290	319	282	257	268	283	10,93	11,97	10,71	9,27	9,61	10,23
Topoľčany	424	438	396	380	371	356	11,64	12,06	10,92	10,04	9,80	9,42
Zlaté Moravce	290	261	275	251	229	242	13,49	12,33	13,01	11,13	10,24	10,77
Bytča	189	170	190	132	140	153	12,78	11,45	12,51	8,65	9,11	9,81
Čadca	513	509	508	356	379	414	11,30	11,04	11,02	7,84	8,18	8,86
Dolný Kubín	156	169	187	105	148	128	8,29	8,77	9,66	5,46	7,48	6,39
Kysucké Nové Mesto	170	165	175	128	140	122	10,36	10,02	10,49	7,77	8,39	7,14
Liptovský Mikuláš	357	387	411	282	309	320	9,87	10,62	11,43	7,44	8,06	8,42
Martin	445	475	442	354	340	336	9,36	9,91	9,28	7,16	6,78	6,69
Námestovo	221	223	263	158	173	168	8,42	8,14	9,27	6,27	6,52	6,06
Ružomberok	332	370	346	292	316	303	11,51	12,71	12,00	9,63	10,33	9,91
Turčianske Teplice	108	105	148	117	115	129	12,94	12,76	17,84	13,55	13,46	15,06
Tvrdošín	140	116	149	83	83	105	8,45	6,77	8,49	5,01	4,85	5,99
Žilina	700	700	788	581	607	656	9,32	9,18	10,36	7,38	7,57	8,17
Banská Bystrica	524	542	490	491	443	483	9,77	10,04	9,17	8,39	7,50	8,24
Banská Štiavnica	111	116	104	96	84	103	13,51	14,10	12,63	10,94	9,60	11,58
Brezno	425	391	419	343	328	332	13,12	12,18	13,05	10,07	9,67	9,83
Detva	240	207	229	164	158	140	14,13	12,28	13,89	9,54	9,23	8,23
Krupina	192	182	142	176	156	144	17,17	16,33	12,85	14,76	13,12	12,16
Lučenec	471	423	432	388	406	404	13,48	12,14	12,44	10,20	10,64	10,60
Poltár	147	184	176	128	126	145	12,74	16,13	15,36	10,48	10,39	11,87
Revúca	220	212	243	245	228	244	11,10	10,61	12,19	11,75	10,91	11,64
Rimavská Sobota	519	515	541	491	464	406	13,03	12,91	13,45	11,59	10,95	9,47
Veľký Krtíš	369	278	310	288	307	261	16,16	12,22	13,71	11,96	12,77	10,82
Zvolen	344	366	393	288	323	295	10,66	11,18	12,10	8,26	9,15	8,38
Žarnovica	174	137	171	146	135	137	12,78	10,11	12,64	10,17	9,50	9,71
Žiar nad Hronom	277	289	255	247	233	217	11,72	12,20	10,93	9,99	9,36	8,76
Bardejov	379	333	325	298	274	301	10,52	8,98	8,65	8,12	7,27	7,88
Humenné	267	320	269	234	262	252	8,45	9,98	8,46	7,19	7,90	7,62
Kežmarok	284	280	273	213	235	227	9,93	9,30	8,70	7,31	7,70	7,11
Levoča	158	134	123	149	140	131	10,81	8,88	7,80	9,79	8,92	8,12
Medzilaborce	107	76	99	84	90	83	17,06	12,19	16,09	12,58	13,61	12,76
Poprad	416	383	443	298	330	333	8,55	7,70	8,73	5,82	6,27	6,21
Prešov	720	703	723	550	611	602	9,56	9,06	9,17	6,97	7,49	7,25
Sabinov	240	231	277	213	197	202	9,54	8,84	10,27	8,43	7,53	7,45
Snina	199	222	225	158	151	183	10,22	11,34	11,56	8,04	7,58	9,07
Stará Ľubovňa	216	246	222	172	179	184	9,02	9,94	8,81	7,21	7,21	7,21
Stropkov	99	125	116	71	78	84	9,91	12,48	11,07	6,94	7,57	7,95
Svidník	197	138	171	130	141	140	12,24	8,46	10,45	7,88	8,31	8,18
Vranov nad Topľou	355	354	330	274	302	308	9,92	9,60	8,73	7,45	7,98	7,95
Gelnica	206	173	152	135	138	154	14,02	11,69	10,01	8,88	9,07	9,83
Košice I	333	336	309	253	309	289	10,90	10,50	9,59	7,46	8,69	8,02
Košice II	254	283	289	189	210	234	6,39	7,09	7,51	4,55	4,99	5,65
Košice III	60	60	90	49	49	72	3,88	3,84	6,01	2,98	2,97	4,56
Košice IV	346	320	296	322	352	301	11,94	11,08	10,87	10,19	11,20	10,05
Košice	993	999	984	813	920	896	8,65	8,58	8,71	6,58	7,33	7,27
Košice okolie	558	625	616	486	449	476	11,15	12,22	11,59	9,65	8,69	8,82
Michalovce	605	577	587	504	488	497	11,67	10,99	11,11	9,20	8,77	8,83
Rožňava	391	394	362	339	343	346	13,19	13,27	12,08	10,75	10,83	10,84
Sobrance	200	157	139	144	172	167	17,18	13,72	12,03	11,84	14,33	13,68
Spišská Nová Ves	397	396	396	344	358	369	9,16	8,90	8,59	7,75	7,83	7,77
Trebišov	621	610	562	545	499	471	12,67	12,40	11,19	10,46	9,50	8,78
SR	28750	27788	27705	23957	24336	24275	11,15	10,60	10,60	8,78	8,81	8,77

Príloha 5: Základné charakteristiky úmrtnosti (pokračovanie)

	Dojčenská úmrtnosť			Stredná dĺžka života pri narodení muži		Stredná dĺžka života pri narodení ženy	
	1993	1997	2001	1995-1999	1996-2000	1995-1999	1996-2000
Bratislava I	18,99	0,00	3,39	71,26	71,58	78,10	78,43
Bratislava II	6,54	10,67	1,14	70,50	70,69	77,47	77,53
Bratislava III	10,22	6,38	4,77	70,88	71,39	78,40	78,53
Bratislava IV	12,86	9,30	5,33	71,98	72,17	78,19	78,48
Bratislava V	8,10	13,14	6,28	70,79	70,97	77,61	78,06
Bratislava	10,26	9,23	4,14	71,19	71,43	78,07	78,28
Malacky	12,69	8,29	5,06	68,50	69,31	76,48	76,72
Pezinok	2,86	11,24	0,00	68,01	68,38	77,03	77,42
Senec	4,75	9,28	9,37	68,10	68,37	76,27	76,47
Dunajská Streda	9,94	5,33	3,10	67,97	68,19	75,96	76,12
Galanta	8,99	6,34	6,68	68,34	68,53	77,09	77,05
Hlohovec	1,62	0,00	2,50	69,37	69,31	77,36	77,44
Piešťany	12,61	0,00	4,18	71,15	71,15	78,00	77,89
Senica	14,00	9,33	5,60	68,30	68,79	76,02	76,01
Skalica	4,53	8,49	2,45	69,29	69,88	76,35	76,87
Trnava	9,60	9,40	8,68	69,05	69,16	76,75	77,00
Bánovce nad Bebravou	7,83	7,83	11,40	70,21	70,08	78,18	78,52
Ilava	7,83	4,80	0,00	69,60	69,58	75,71	76,45
Myjava	8,80	7,41	9,48	69,10	69,23	76,34	76,31
Nové Mesto nad Váhom	5,38	5,45	6,19	69,97	69,94	76,92	77,28
Partizánske	5,19	11,19	8,43	70,47	70,33	77,14	77,58
Považská Bystrica	10,50	1,42	13,47	68,51	68,77	77,04	77,69
Prievidza	4,92	5,97	1,79	70,50	70,47	78,17	78,25
Púchov	10,57	7,62	2,51	68,34	68,63	75,80	76,35
Trenčín	6,52	4,73	3,32	70,52	70,77	78,98	79,02
Komárno	7,41	8,33	4,74	68,23	68,63	75,75	76,02
Levice	10,63	7,59	10,40	66,87	67,08	76,53	76,81
Nitra	13,53	2,53	4,16	69,24	69,47	77,50	77,83
Nové Zámky	5,30	7,70	5,12	68,24	68,36	76,19	76,27
Šaľa	4,64	1,91	2,34	68,71	68,85	76,88	76,74
Topoľčany	18,40	4,05	3,36	69,14	69,02	77,13	77,25
Zlaté Moravce	12,86	2,48	5,93	68,24	68,43	77,39	77,56
Bytča	3,98	2,62	0,00	68,31	68,64	77,37	77,68
Čadca	6,73	12,35	4,96	66,23	66,16	76,46	76,72
Dolný Kubín	14,54	13,92	4,45	69,63	69,78	79,07	78,63
Kysucké Nové Mesto	7,80	7,11	5,73	67,62	67,68	77,89	78,26
Liptovský Mikuláš	6,06	8,97	3,32	70,23	69,84	79,53	79,23
Martin	11,67	8,90	7,86	69,80	70,13	78,08	78,42
Námestovo	15,61	7,03	4,43	66,68	67,08	76,77	77,23
Ružomberok	4,76	6,37	9,17	67,47	67,99	76,30	76,98
Turčianske Teplice	14,56	0,00	7,58	69,03	69,80	76,27	76,08
Tvrdošín	11,06	3,95	2,20	70,76	70,91	78,96	78,94
Žilina	10,45	5,32	2,84	70,14	70,00	77,81	78,23
Banská Bystrica	14,64	3,05	3,46	69,67	69,90	77,52	77,88
Banská Štiavnica	20,24	6,45	0,00	66,87	66,66	76,30	76,53
Brezno	6,58	5,69	3,74	67,06	67,30	76,79	77,03
Detva	6,64	3,04	0,00	65,42	65,58	76,19	76,69
Krupina	9,35	9,90	4,42	64,40	64,57	74,95	74,94
Lučenec	13,70	11,49	6,61	67,04	67,15	76,04	76,09
Poltár	13,51	0,00	9,52	67,43	67,49	77,06	77,69
Revúca	3,66	3,82	6,77	67,42	67,65	74,98	75,60
Rimavská Sobota	11,82	16,10	7,35	66,90	66,93	75,61	76,12
Veľký Krtíš	10,80	12,20	7,37	66,98	67,09	75,65	76,18
Zvolen	11,96	11,04	13,08	68,80	68,80	77,64	77,64
Žarnovica	17,14	6,90	3,91	68,06	68,36	75,98	76,42
Žiar nad Hronom	11,15	6,62	7,67	68,17	68,59	77,02	77,17
Bardejov	12,65	10,98	11,17	70,18	70,17	78,13	78,00
Humenné	11,36	12,36	7,89	69,67	69,62	77,01	77,18
Kežmarok	16,26	11,93	4,07	67,25	67,11	76,58	76,63
Levoča	14,26	14,93	11,29	68,95	69,51	75,11	75,23
Medzilaborce	6,80	7,58	0,00	67,68	68,03	76,77	76,00
Poprad	11,91	5,88	3,40	69,99	70,08	77,82	77,58
Prešov	13,56	11,97	7,16	69,73	69,97	77,61	77,70
Sabinov	23,28	18,93	6,74	68,45	68,67	75,83	76,14
Snina	6,80	2,17	2,75	68,14	68,74	76,38	77,04
Stará Ľubovňa	9,23	9,26	6,84	68,17	68,41	77,46	77,82
Stropkov	3,17	7,60	9,09	67,77	67,42	78,21	78,67
Svidník	5,63	4,50	8,02	69,87	70,02	78,09	77,96
Vranov nad Topľou	15,87	11,47	11,48	69,17	69,25	76,97	77,04
Gelnica	14,08	10,57	7,87	66,57	67,02	76,33	76,30
Košice I	13,95	6,17	8,36	70,36	70,83	78,01	78,26
Košice II	13,19	10,67	13,91	70,12	70,24	77,45	77,71
Košice III	15,82	6,97	0,00	70,90	71,20	76,47	76,49
Košice IV	11,20	11,59	7,52	68,02	68,23	74,72	75,19
Košice	13,23	9,18	9,09	69,72	70,01	76,69	76,98
Košice okolie	10,55	13,98	12,62	67,07	67,15	76,07	76,64
Michalovce	15,73	11,40	8,12	67,17	67,35	76,26	76,48
Rožňava	16,95	15,98	7,06	66,33	67,05	75,44	75,70
Sobrance	14,12	12,20	13,33	66,64	66,13	76,97	76,90
Spišská Nová Ves	8,89	10,50	5,65	67,92	68,20	76,27	76,85
Trebišov	8,82	19,91	11,11	65,87	65,75	75,59	75,49
SR	10,63	8,70	6,24	x	x	x	x

Príloha 6: Základné charakteristiky sťahovania obyvateľstva

	Príslušnosť			Vystaňovanie			Saldo			Migračné saldo na 1000 obyvateľov		
	1996	1997	2001	1996	1997	2001	1996	1997	2001	1996	1997	2001
Bratislava I	109	75	60	2	78	68	107	-3	-8	2,24	-0,06	-0,18
Bratislava II	155	147	138	1	33	44	154	114	94	1,36	1,01	0,87
Bratislava III	85	56	83	1	12	36	84	44	47	1,30	0,68	0,77
Bratislava IV	126	106	105	0	47	86	126	59	19	1,30	0,60	0,20
Bratislava V	101	97	77	2	35	62	99	62	15	0,76	0,48	0,12
Bratislava	576	481	463	6	205	296	570	276	167	1,26	0,61	0,39
Malacky	30	27	39	0	0	21	30	27	18	0,48	0,43	0,28
Pezinok	21	41	45	3	10	15	18	31	30	0,34	0,58	0,55
Senec	32	24	38	5	6	11	27	18	27	0,54	0,36	0,52
Dunajská Streda	25	17	28	0	0	8	25	17	20	0,22	0,15	0,18
Galanta	17	11	45	0	0	15	17	11	30	0,18	0,12	0,32
Hlohovec	17	9	15	0	0	10	17	9	5	0,37	0,20	0,11
Piešťany	58	34	40	1	0	6	57	34	34	0,89	0,53	0,53
Senica	36	29	21	0	0	1	36	29	20	0,59	0,48	0,33
Skalica	135	53	28	0	1	42	135	52	-14	2,89	1,11	-0,30
Trnava	75	52	48	0	0	11	75	52	37	0,59	0,41	0,29
Bánovce nad Bebravou	6	19	9	4	0	0	2	19	9	0,05	0,49	0,23
Ilava	21	20	14	0	0	43	21	20	-29	0,34	0,32	-0,47
Myjava	20	49	6	0	0	2	20	49	4	0,67	1,65	0,14
Nové Mesto nad Váhom	15	1	24	0	4	2	15	-3	22	0,23	-0,05	0,35
Partizánske	10	7	8	9	0	2	1	7	6	0,02	0,14	0,13
Považská Bystrica	20	25	18	1	0	0	19	25	18	0,29	0,38	0,28
Prievidza	42	56	43	34	57	87	8	-1	-44	0,06	-0,01	-0,31
Púchov	18	18	11	0	0	0	18	18	11	0,39	0,39	0,24
Trenčín	37	38	31	0	3	9	37	35	22	0,33	0,31	0,20
Komárno	35	31	16	0	0	5	35	31	11	0,32	0,28	0,10
Levice	47	39	52	14	5	0	33	34	52	0,27	0,28	0,43
Nitra	60	60	56	11	23	38	49	37	18	0,30	0,23	0,11
Nové Zámky	36	39	33	19	18	60	17	21	-27	0,11	0,14	-0,18
Šaľa	19	14	22	0	1	0	19	13	22	0,35	0,24	0,41
Topoľčany	20	43	23	4	9	1	16	34	22	0,22	0,46	0,30
Zlaté Moravce	17	14	22	0	1	3	17	13	19	0,39	0,30	0,44
Bytča	7	4	7	0	0	2	7	4	5	0,23	0,13	0,16
Čadca	98	31	29	1	7	16	97	24	13	1,05	0,26	0,14
Dolný Kubín	13	3	1	0	0	8	13	3	-7	0,33	0,08	-0,18
Kysucké Nové Mesto	15	10	10	0	5	0	15	5	10	0,45	0,15	0,30
Liptovský Mikuláš	21	15	26	0	0	0	21	15	26	0,28	0,20	0,35
Martin	28	24	35	0	0	43	28	24	-8	0,29	0,24	-0,08
Námestovo	22	8	17	0	1	1	22	7	16	0,41	0,13	0,29
Ružomberok	14	24	13	3	2	11	11	22	2	0,18	0,37	0,03
Turčianske Teplice	2	7	1	0	0	0	2	7	1	0,12	0,42	0,06
Tvrdošín	6	7	3	0	0	13	6	7	-10	0,18	0,20	-0,29
Žilina	56	44	69	0	1	1	56	43	68	0,36	0,27	0,43
Banská Bystrica	72	70	37	2	0	12	70	70	25	0,62	0,62	0,22
Banská Štiavnica	5	4	3	0	0	0	5	4	3	0,29	0,24	0,18
Brezno	20	29	52	0	0	7	20	29	45	0,30	0,44	0,68
Detva	4	7	7	2	5	8	2	2	-1	0,06	0,06	-0,03
Krupina	9	65	2	1	8	5	8	57	-3	0,35	2,47	-0,13
Lučenec	28	15	31	0	0	14	28	15	17	0,38	0,21	0,23
Poltár	6	9	1	0	0	0	6	9	1	0,25	0,38	0,04
Revúca	10	10	7	0	0	1	10	10	6	0,24	0,24	0,15
Rimavská Sobota	28	19	23	2	0	1	26	19	22	0,32	0,23	0,26
Veľký Krtíš	24	7	6	0	0	1	24	7	5	0,51	0,15	0,11
Zvolen	23	49	24	11	24	23	12	25	1	0,18	0,37	0,01
Žarnovica	7	0	4	0	0	0	7	0	4	0,25	0,00	0,14
Žiar nad Hronom	26	15	14	0	0	0	26	15	14	0,54	0,31	0,29
Bardejov	25	21	24	1	2	4	24	19	20	0,32	0,25	0,26
Humenné	17	17	23	0	0	24	17	17	-1	0,26	0,26	-0,02
Kežmarok	9	17	12	0	0	6	9	17	6	0,15	0,28	0,09
Levoča	8	5	4	0	0	3	8	5	1	0,26	0,16	0,03
Medzilaborce	21	10	2	0	1	0	21	9	2	1,63	0,70	0,16
Poprad	37	21	23	1	2	8	36	19	15	0,35	0,19	0,14
Prešov	29	41	71	9	17	29	20	24	42	0,13	0,15	0,26
Sabinov	3	8	17	2	2	0	1	6	17	0,02	0,11	0,31
Snina	14	16	13	0	0	0	14	16	13	0,35	0,41	0,33
Stará Ľubovňa	12	17	5	1	0	0	11	17	5	0,22	0,34	0,10
Stropkov	10	2	1	0	0	0	10	2	1	0,49	0,10	0,05
Svidník	5	16	13	0	0	1	5	16	12	0,15	0,48	0,36
Vranov nad Topľou	32	22	33	2	0	19	30	22	14	0,40	0,29	0,18
Gelnica	1	16	10	0	0	0	1	16	10	0,03	0,53	0,32
Košice I	29	120	20	22	41	15	7	79	5	0,11	1,17	0,07
Košice II	32	37	12	20	56	3	12	-19	9	0,15	-0,23	0,11
Košice III	11	8	1	10	15	0	1	-7	1	0,03	-0,22	0,03
Košice IV	38	37	10	16	33	3	22	4	7	0,36	0,07	0,12
Košice	110	202	43	68	145	21	42	57	22	0,17	0,24	0,09
Košice okolie	49	17	12	0	0	6	49	17	6	0,48	0,17	0,06
Michalovce	36	46	21	5	3	1	31	43	20	0,29	0,40	0,18
Rožňava	4	13	20	0	1	12	4	12	8	0,07	0,20	0,13
Sobrance	9	18	8	0	2	0	9	16	8	0,38	0,68	0,34
Spišská Nová Ves	20	27	25	0	1	22	20	26	3	0,22	0,29	0,03
Trebišov	37	24	23	0	0	0	37	24	23	0,36	0,24	0,22
SR	2477	2303	2023	222	572	1011	2255	1731	1 012	0,42	0,32	0,19

Príloha 6: Základné charakteristiky sťahovania obyvateľstva (pokračovanie)

	Vnútorné sťahovanie											
	Príťahovaní			Vysťahovaní			Saldo		Migračné saldo na 1000 obyvateľov			
	1996	1997	2001	1996	1997	2001	1996	1997	2001	1996	1997	2001
Bratislava I	1 357	1 292	1 038	1 338	1 458	1 199	19	-166	-161	0,40	-3,50	-3,60
Bratislava II	2 358	2 199	2 065	2 286	2 258	1 941	72	-59	124	0,64	-0,52	1,15
Bratislava III	1 469	1 547	1 694	1 339	1 414	1 222	130	133	472	2,02	2,07	7,69
Bratislava IV	2 479	2 092	1 831	1 693	2 014	1 833	786	78	-2	8,10	0,80	-0,02
Bratislava V	1 988	1 905	1 794	2 788	2 560	2 472	-800	-655	-678	-6,15	-5,06	-5,59
Bratislava	3 576	3 212	3 487	3 369	3 881	3 732	207	-669	-245	0,46	-1,48	-0,57
Malacky	783	849	783	551	485	451	232	364	332	3,69	5,77	5,16
Pezinok	605	662	818	549	479	470	56	183	348	1,05	3,42	6,42
Senec	722	808	1 040	624	643	517	98	165	523	1,95	3,28	10,08
Dunajská Streda	721	723	690	600	479	410	121	244	280	1,09	2,19	2,49
Galanta	917	1 064	843	726	666	680	191	398	163	2,03	4,23	1,72
Hlohovec	362	338	358	332	390	382	30	-52	-24	0,66	-1,14	-0,53
Piešťany	433	443	454	443	463	387	-10	-20	67	-0,16	-0,31	1,05
Senica	448	500	483	504	443	488	-56	57	-5	-0,93	0,94	-0,08
Skalica	383	291	306	232	233	228	151	58	78	3,23	1,24	1,67
Trnava	762	761	825	776	867	751	-14	-106	74	-0,11	-0,84	0,58
Bánovce nad Bebravou	234	288	226	297	278	269	-63	10	-43	-1,63	0,26	-1,11
Ilava	490	401	338	460	500	468	30	-99	-130	0,48	-1,59	-2,10
Myjava	185	213	161	193	249	213	-8	-36	-52	-0,27	-1,21	-1,78
Nové Mesto nad Váhom	404	404	382	370	432	351	34	-28	31	0,53	-0,44	0,49
Partizánske	335	382	319	398	392	324	-63	-10	-5	-1,30	-0,21	-0,10
Považská Bystrica	333	351	283	383	346	401	-50	5	-118	-0,76	0,08	-1,81
Prievidza	541	622	463	655	629	635	-114	-7	-172	-0,81	-0,05	-1,22
Púchov	280	258	254	254	259	249	26	-1	5	0,57	-0,02	0,11
Trenčín	647	773	660	632	634	587	15	139	73	0,13	1,22	0,65
Komárno	509	571	440	454	467	425	55	104	15	0,50	0,95	0,14
Levice	951	944	751	665	710	687	286	234	64	2,36	1,93	0,53
Nitra	1 066	1 083	991	925	958	828	141	125	163	0,87	0,77	1,00
Nové Zámky	879	879	827	826	773	857	53	106	-30	0,35	0,70	-0,20
Šaľa	432	515	490	484	503	415	-52	12	75	-0,95	0,22	1,39
Topoľčany	466	536	469	513	542	469	-47	-6	0	-0,63	-0,08	0,00
Zlaté Moravce	264	329	312	373	360	260	-109	-31	52	-2,50	-0,71	1,19
Bytča	167	181	154	234	198	185	-67	-17	-31	-2,22	-0,56	-1,01
Čadca	319	263	229	386	374	318	-67	-111	-89	-0,73	-1,20	-0,96
Dolný Kubín	252	236	210	226	260	268	26	-24	-58	0,67	-0,61	-1,47
Kysucké Nové Mesto	190	175	199	307	244	214	-117	-69	-15	-3,53	-2,08	-0,44
Liptovský Mikuláš	464	365	357	471	470	430	-7	-105	-73	-0,09	-1,40	-0,99
Martin	521	583	479	570	615	584	-49	-32	-105	-0,50	-0,33	-1,07
Námestovo	169	216	139	272	272	263	-103	-56	-124	-1,93	-1,04	-2,21
Ružomberok	378	411	269	313	345	294	65	66	-25	1,09	1,11	-0,42
Turčianske Teplice	180	153	214	182	172	167	-2	-19	47	-0,12	-1,13	2,79
Trvrdošín	131	119	141	224	179	194	-93	-60	-53	-2,73	-1,75	-1,51
Žilina	815	729	732	744	767	658	71	-38	74	0,46	-0,24	0,47
Banská Bystrica	908	784	781	829	873	739	79	-89	42	0,70	-0,79	0,37
Banská Štiavnica	180	259	188	203	163	165	-23	96	23	-1,35	5,65	1,34
Brezno	339	362	294	493	437	439	-154	-75	-145	-2,33	-1,14	-2,20
Detva	181	231	245	264	283	274	-83	-52	-29	-2,44	-1,53	-0,87
Krupina	203	187	172	157	172	187	46	15	-15	2,00	0,65	-0,66
Lučenec	456	497	516	439	413	420	17	84	96	0,23	1,15	1,32
Poltár	281	231	240	252	247	193	29	-16	47	1,23	-0,68	1,99
Revúca	359	347	310	467	439	333	-108	-92	-23	-2,64	-2,25	-0,56
Rimavská Sobota	552	512	397	516	551	565	36	-39	-168	0,44	-0,47	-2,02
Veľký Krtíš	327	326	309	337	319	367	-10	7	-58	-0,21	0,15	-1,24
Zvolen	582	560	730	497	476	518	85	84	212	1,25	1,24	3,13
Žarnovica	223	211	228	245	276	239	-22	-65	-11	-0,79	-2,34	-0,40
Žiar nad Hronom	342	327	298	302	359	375	40	-32	-77	0,82	-0,66	-1,60
Bardejov	300	231	240	336	302	339	-36	-71	-99	-0,48	-0,95	-1,31
Humenné	309	327	327	386	418	446	-77	-91	-119	-1,18	-1,40	-1,84
Kežmarok	346	478	376	392	409	379	-46	69	-3	-0,77	1,14	-0,05
Levoča	246	258	294	243	259	308	3	-1	-14	0,10	-0,03	-0,44
Medzilaborce	75	105	120	146	125	125	-71	-20	-5	-5,50	-1,56	-0,40
Poprad	642	653	586	645	771	705	-3	-118	-119	-0,03	-1,15	-1,14
Prešov	933	831	891	872	763	768	61	68	123	0,39	0,43	0,76
Sabinov	247	298	234	351	345	350	-104	-47	-116	-2,00	-0,90	-2,14
Snina	158	164	160	237	197	226	-79	-33	-66	-2,00	-0,84	-1,66
Stará Ľubovňa	200	185	142	232	266	267	-32	-81	-125	-0,65	-1,63	-2,46
Stropkov	71	99	149	158	157	131	-87	-58	18	-4,29	-2,85	0,86
Svidník	179	169	183	281	235	303	-102	-66	-120	-3,07	-1,98	-3,58
Vranov nad Topľou	366	373	314	414	336	442	-48	37	-128	-0,65	0,50	-1,67
Gelnica	134	243	175	327	248	271	-193	-5	-96	-6,44	-0,17	-3,11
Košice I	2 405	2 528	1 600	1 539	1 555	1 555	866	973	45	13,07	14,40	0,66
Košice II	1 489	1 755	1 588	2 019	2 464	1 609	-530	-709	-21	-6,43	-8,64	-0,26
Košice III	770	750	703	1 056	974	915	-286	-224	-212	-8,91	-6,98	-6,89
Košice IV	1 344	1 469	1 283	1 601	1 807	1 526	-257	-338	-243	-4,25	-5,60	-4,25
Košice	1 910	1 863	1 700	2 117	2 161	2 131	-207	-298	-431	-0,86	-1,23	-1,83
Košice okolie	1 378	1 187	1 197	889	871	791	489	316	406	4,79	3,07	3,79
Michalovce	645	598	627	687	653	688	-42	-55	-61	-0,39	-0,51	-0,56
Rožňava	385	427	320	311	336	315	74	91	5	1,21	1,48	0,08
Sobrance	145	154	202	239	189	235	-94	-35	-33	-3,99	-1,49	-1,39
Spišská Nová Ves	581	458	516	629	535	565	-48	-77	-49	-0,54	-0,85	-0,52
Trebišov	514	629	678	601	654	607	-87	-25	71	-0,86	-0,25	0,68
SR	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Príloha 7: Prírastky (úbytky) obyvateľstva

	Prírodný prírastok (úbytok)			Migračný prírastok (úbytok)			Celkový prírastok (úbytok)		
	1996	1997	2001	1996	1997	2001	1996	1997	2001
Bratislava I	-361	-327	-334	126	-169	-169	-235	-496	-503
Bratislava II	-332	-282	-289	226	55	218	-106	-227	-71
Bratislava III	-254	-287	-322	214	177	519	-40	-110	197
Bratislava IV	169	175	44	912	137	17	1 081	312	61
Bratislava V	236	221	177	-701	-593	-663	-465	-372	-486
Bratislava	-542	-500	-724	777	-393	-78	235	-893	-802
Malacky	-70	-32	-56	262	391	350	192	359	294
Pezinok	47	11	-67	74	214	378	121	225	311
Senec	-59	-105	-92	125	183	550	66	78	458
Dunajská Streda	64	86	-51	146	261	300	210	347	249
Galanta	-7	0	-222	208	409	193	201	409	-29
Hlohovec	46	48	-52	47	-43	-19	93	5	-71
Piešťany	-71	-76	-190	47	14	101	-24	-62	-89
Senica	25	-62	-97	-20	86	15	5	24	-82
Skalica	58	32	-93	286	110	64	344	142	-29
Trnava	41	-88	-143	61	-54	111	102	-142	-32
Bánovce nad Bebravou	-7	-20	-20	-61	29	-34	-68	9	-54
Ilava	50	101	-30	51	-79	-159	101	22	-189
Myjava	-157	-78	-127	12	13	-48	-145	-65	-175
Nové Mesto nad Váhom	-120	-194	-183	49	-31	53	-71	-225	-130
Partizánske	63	-14	-99	-62	-3	1	1	-17	-98
Považská Bystrica	148	110	49	-31	30	-100	117	140	-51
Prievidza	243	148	-64	-106	-8	-216	137	140	-280
Púchov	94	34	-60	44	17	16	138	51	-44
Trenčín	45	-15	-121	52	174	95	97	159	-26
Komárno	-66	-128	-449	90	135	26	24	7	-423
Levice	-151	-316	-508	319	268	116	168	-48	-392
Nitra	50	24	-87	190	162	181	240	186	94
Nové Zámky	-314	-431	-679	70	127	-57	-244	-304	-736
Šaľa	-10	-64	-138	-33	25	97	-43	-39	-41
Topoľčany	8	-69	-157	-31	28	22	-23	-41	-135
Zlaté Moravce	-69	-87	-180	-92	-18	71	-161	-105	-109
Bytča	68	72	-14	-60	-13	-26	8	59	-40
Čadca	379	327	87	30	-87	-76	409	240	11
Dolný Kubín	207	186	134	39	-21	-65	246	165	69
Kysucké Nové Mesto	110	117	52	-102	-64	-5	8	53	47
Liptovský Mikuláš	93	84	-128	14	-90	-47	107	-6	-175
Martin	201	84	113	-21	-8	-113	180	76	0
Námestovo	572	600	472	-81	-49	-108	491	551	364
Ružomberok	81	-58	-104	76	88	-23	157	30	-127
Turčianske Teplice	-73	-67	-145	0	-12	48	-73	-79	-97
Tvrdošín	328	307	201	-87	-53	-63	241	254	138
Žilina	505	385	-37	127	5	142	632	390	105
Banská Bystrica	36	-1	-107	149	-19	67	185	-20	-40
Banská Štiavnica	-54	-45	-88	-18	100	26	-72	55	-62
Brezno	30	-16	-216	-134	-46	-100	-104	-62	-316
Detva	-9	-36	-80	-81	-50	-30	-90	-86	-110
Krupina	-60	-35	-60	54	72	-18	-6	37	-78
Lučenec	-107	-46	-79	45	99	113	-62	53	34
Poltár	-66	-49	-111	35	-7	48	-31	-56	-63
Revúca	28	83	-44	-98	-82	-17	-70	1	-61
Rimavská Sobota	121	77	5	62	-20	-146	183	57	-141
Veľký Krtíš	-50	-93	-164	14	14	-53	-36	-79	-217
Zvolen	29	-55	-153	97	109	213	126	54	60
Žarnovica	-84	18	-52	-15	-65	-7	-99	-47	-59
Žiar nad Hronom	42	-69	-81	66	-17	-63	108	-86	-144
Bardejov	470	486	269	-12	-52	-79	458	434	190
Humenné	290	146	113	-60	-74	-120	230	72	-7
Kežmarok	632	575	483	-37	86	3	595	661	486
Levoča	187	195	189	11	4	-13	198	199	176
Medzilaborce	-23	-34	-58	-50	-11	-3	-73	-45	-61
Poprad	567	478	400	33	-99	-104	600	379	296
Prešov	878	858	490	81	92	165	959	950	655
Sabinov	552	470	411	-103	-41	-99	449	429	312
Snina	137	88	-45	-65	-17	-53	72	71	-98
Stará Ľubovňa	422	439	325	-21	-64	-120	401	375	205
Stropkov	37	60	20	-77	-56	19	-40	4	39
Svidník	169	165	63	-97	-50	-108	72	115	-45
Vranov nad Topľou	499	477	407	-18	59	-114	481	536	293
Gelnica	113	162	75	-192	11	-86	-79	173	-11
Košice I	233	165	0	873	1 052	50	1 106	1 217	50
Košice II	447	444	268	-518	-728	-12	-71	-284	256
Košice III	184	178	117	-285	-231	-211	-101	-53	-94
Košice IV	-8	18	-65	-235	-334	-236	-243	-316	-301
Košice	856	805	320	-165	-241	-409	691	564	-89
Košice okolie	321	428	255	538	333	412	859	761	667
Michalovce	303	251	148	-11	-12	-41	292	239	107
Rožňava	0	14	0	78	103	13	78	117	13
Sobrance	-42	-83	-81	-85	-19	-25	-127	-102	-106
Spišská Nová Ves	599	675	474	-28	-51	-46	571	624	428
Trebišov	254	247	137	-50	-1	94	204	246	231
SR	8 887	6 987	-844	2 255	1 731	1 012	11 142	8 718	168

Príloha 7: Prírastky (úbytky) obyvateľstva (pokračovanie)

	Prírodný prírastok (úbytok)			Na 1000 obyvateľov			Celkový prírastok (úbytok)		
	1996	1997	2001	1996	1997	2001	1996	1997	2001
Bratislava I	-7,55	-6,89	-7,46	2,64	-3,56	-3,78	-4,92	-10,44	-11,24
Bratislava II	-2,94	-2,50	-2,67	2,00	0,49	2,02	-0,94	-2,01	-0,66
Bratislava III	-3,94	-4,46	-5,24	3,32	2,75	8,45	-0,62	-1,71	3,21
Bratislava IV	1,74	1,79	0,47	9,40	1,40	0,18	11,14	3,19	0,66
Bratislava V	1,81	1,71	1,46	-5,39	-4,58	-5,47	-3,58	-2,87	-4,01
Bratislava	-1,20	-1,11	-1,69	1,72	-0,87	-0,18	0,52	-1,98	-1,87
Malacky	-1,11	-0,51	-0,87	4,17	6,20	5,44	3,06	5,69	4,57
Pezinok	0,88	0,21	-1,24	1,39	4,00	6,98	2,27	4,20	5,74
Senec	-1,17	-2,09	-1,77	2,49	3,64	10,60	1,31	1,55	8,83
Dunajská Streda	0,58	0,77	-0,45	1,31	2,34	2,67	1,89	3,11	2,22
Galanta	-0,07	0,00	-2,35	2,21	4,34	2,04	2,14	4,34	-0,31
Hlohovec	1,01	1,05	-1,15	1,03	-0,94	-0,42	2,04	0,11	-1,57
Piešťany	-1,11	-1,19	-2,97	0,73	0,22	1,58	-0,37	-0,97	-1,39
Senica	0,41	-1,02	-1,59	-0,33	1,42	0,25	0,08	0,40	-1,35
Skalica	1,24	0,68	-1,99	6,12	2,34	1,37	7,36	3,02	-0,62
Trnava	0,32	-0,70	-1,12	0,48	-0,43	0,87	0,81	-1,12	-0,25
Bánovce nad Bebravou	-0,18	-0,52	-0,52	-1,58	0,75	-0,88	-1,76	0,23	-1,40
Ilava	0,80	1,62	-0,48	0,82	-1,27	-2,56	1,62	0,35	-3,05
Myjava	-5,26	-2,62	-4,34	0,40	0,44	-1,64	-4,86	-2,19	-5,98
Nové Mesto nad Váhom	-1,86	-3,02	-2,88	0,76	-0,48	0,83	-1,10	-3,50	-2,05
Partizánske	1,30	-0,29	-2,06	-1,28	-0,06	0,02	0,02	-0,35	-2,04
Považská Bystrica	2,26	1,67	0,75	-0,47	0,46	-1,53	1,78	2,13	-0,78
Prievidza	1,72	1,05	-0,46	-0,75	-0,06	-1,54	0,97	0,99	-1,99
Púchov	2,05	0,74	-1,31	0,96	0,37	0,35	3,01	1,11	-0,96
Trenčín	0,40	-0,13	-1,07	0,46	1,53	0,84	0,85	1,40	-0,23
Komárno	-0,61	-1,17	-4,14	0,83	1,24	0,24	0,22	0,06	-3,90
Levice	-1,25	-2,61	-4,23	2,21	0,97	1,39	1,39	-0,40	-3,27
Nitra	0,31	0,15	-0,53	1,17	0,99	1,11	1,48	1,14	0,57
Nové Zámky	-2,06	-2,84	-4,54	0,46	0,84	-0,38	-1,60	-2,00	-4,92
Šaľa	-0,18	-1,17	-2,56	-0,60	0,46	1,80	-0,79	-0,72	-0,76
Topoľčany	0,11	-0,93	-2,12	-0,42	0,38	0,30	-0,31	-0,55	-1,82
Zlaté Moravce	-1,58	-2,00	-4,13	-2,11	-0,41	1,63	-3,69	-2,41	-2,50
Bytča	2,25	2,38	-0,45	-1,99	-0,43	-0,84	0,26	1,95	-1,30
Čadca	4,12	3,54	0,94	0,33	-0,94	-0,82	4,45	2,60	0,12
Dolný Kubín	5,33	4,76	3,40	1,00	-0,54	-1,65	6,33	4,22	1,75
Kysucké Nové Mesto	3,32	3,53	1,54	-3,08	-1,93	-0,15	0,24	1,60	1,39
Liptovský Mikuláš	1,24	1,12	-1,73	0,19	-1,20	-0,64	1,43	-0,08	-2,37
Martin	2,05	0,86	1,16	-0,21	-0,08	-1,16	1,84	0,77	0,00
Námestovo	10,71	11,13	8,42	-1,52	-0,91	-1,93	9,19	10,22	6,49
Ružomberok	1,36	-0,97	-1,75	1,27	1,47	-0,39	2,63	0,50	-2,14
Turčianske Teplice	-4,32	-4,00	-8,60	0,00	-0,72	2,85	-4,32	-4,71	-5,75
Tvrdošín	9,64	8,96	5,73	-2,56	-1,55	-1,80	7,09	7,41	3,93
Žilina	3,24	2,46	-0,24	0,82	0,03	0,91	4,06	2,49	0,67
Banská Bystrica	0,32	-0,01	-0,96	1,32	-0,17	0,60	1,64	-0,18	-0,36
Banská Štiavnica	-3,18	-2,65	-5,14	-1,06	5,89	1,52	-4,24	3,24	-3,62
Brezno	0,45	-0,24	-3,28	-2,03	-0,70	-1,52	-1,57	-0,94	-4,80
Detva	-0,26	-1,06	-2,39	-2,38	-1,47	-0,90	-2,64	-2,53	-3,28
Krupina	-2,60	-1,52	-2,62	2,34	3,13	-0,79	-0,26	1,61	-3,41
Lučenec	-1,46	-0,63	-1,08	0,62	1,36	1,55	-0,85	0,73	0,47
Poltár	-2,80	-2,08	-4,69	1,48	-0,30	2,03	-1,31	-2,38	-2,66
Revúca	0,68	2,03	-1,08	-2,39	-2,01	-0,42	-1,71	0,02	-1,49
Rimavská Sobota	1,47	0,94	0,06	0,75	-0,24	-1,76	2,23	0,69	-1,70
Veľký Krtíš	-1,07	-1,99	-3,51	0,30	0,30	-1,13	-0,77	-1,69	-4,64
Zvolen	0,43	-0,81	-2,26	1,43	1,60	3,15	1,86	0,79	0,89
Žarnovica	-3,02	0,65	-1,88	-0,54	-2,34	-0,25	-3,56	-1,69	-2,13
Žiar nad Hronom	0,86	-1,42	-1,68	1,36	-0,35	-1,31	2,22	-1,77	-2,99
Bardejov	6,33	6,50	3,55	-0,16	-0,70	6,17	5,81	5,81	2,51
Humenné	4,46	2,24	1,74	-0,92	-1,13	-1,85	3,54	1,10	-0,11
Kežmarok	10,52	9,49	7,63	-0,62	1,42	0,05	9,91	10,90	7,68
Levoča	6,11	6,33	5,92	0,36	0,13	-0,41	6,47	6,46	5,52
Medzilaborce	-1,78	-2,65	-4,58	-3,87	-0,86	-0,24	-5,65	-3,50	-4,82
Poprad	5,56	4,67	3,83	0,32	-0,97	-1,00	5,89	3,70	2,84
Prešov	5,55	5,39	3,03	0,51	0,58	1,02	6,06	5,97	4,05
Sabinov	10,64	8,99	7,60	-1,99	-0,78	-1,83	8,65	8,21	5,77
Snina	3,47	2,23	-1,14	-1,65	-0,43	-1,34	1,82	1,80	-2,47
Stará Ľubovňa	8,57	8,86	6,41	-0,43	-1,29	-2,37	8,14	7,56	4,04
Stropkov	1,82	2,95	0,95	-3,79	-2,76	0,90	-1,97	0,20	1,85
Svidník	5,09	4,96	1,88	-2,92	-1,50	-3,23	2,17	3,46	-1,34
Vranov nad Topľou	6,73	6,38	5,32	-0,24	0,79	-1,49	6,49	7,17	3,83
Gelnica	3,77	5,40	2,43	-6,41	0,37	-2,79	-2,64	5,77	-0,36
Košice I	3,52	2,44	0,00	13,18	15,57	0,73	16,69	18,01	0,73
Košice II	5,43	5,41	3,36	-6,29	-8,87	-0,15	-0,86	-3,46	3,21
Košice III	5,73	5,55	3,80	-8,88	-7,20	-6,86	-3,15	-1,65	-3,06
Košice IV	-0,13	0,30	-1,14	-3,89	-5,54	-4,13	-4,02	-5,24	-5,26
Košice	3,55	3,33	1,36	-0,68	-1,00	-1,73	2,86	2,33	-0,38
Košice okolie	3,14	4,16	2,38	5,27	3,24	3,85	8,41	7,40	6,23
Michalovce	2,81	2,32	1,36	-0,10	-0,11	-0,38	2,70	2,21	0,98
Rožňava	0,00	0,23	0,00	1,27	1,68	0,21	1,27	1,91	0,21
Sobrance	-1,78	-3,54	-3,41	-3,61	-0,81	-1,05	-5,39	-4,35	-4,46
Spišská Nová Ves	6,68	7,48	5,07	-0,31	-0,57	-0,49	6,37	6,92	4,57
Trebišov	2,50	2,43	1,32	-0,49	-0,01	0,91	2,01	2,42	2,22
SR	1,65	1,30	-0,16	0,42	0,32	0,19	2,07	1,62	0,03

Príloha 8: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12

	Počet obyvateľov				Index starnutia				
	1993	1997	2000	1993	muži 1997	2000	1993	ženy 1997	2000
Bratislava I	48358	47165	45687	139,32	138,68	142,19	248,22	263,85	267,97
Bratislava II	112672	112760	111599	88,28	101,89	113,01	131,25	153,17	174,01
Bratislava III	64743	64253	63400	114,52	126,16	134,47	176,67	211,34	221,41
Bratislava IV	91870	97766	98303	48,75	52,72	62,63	69,24	74,97	88,79
Bratislava V	131142	129451	128356	15,42	25,66	42,30	24,36	38,88	61,76
<i>Bratislava</i>	<i>448785</i>	<i>451395</i>	<i>447345</i>	<i>58,44</i>	<i>71,10</i>	<i>85,87</i>	<i>89,53</i>	<i>111,54</i>	<i>135,16</i>
Malacky	62564	63288	64202	52,78	59,73	66,38	85,46	97,10	106,96
Pezinok	52810	53626	54282	51,20	56,12	63,62	87,94	97,95	111,01
Senec	50269	50364	51220	54,44	63,18	70,95	88,03	104,12	115,16
Dunajská Streda	110526	111657	112489	48,10	55,41	63,59	69,82	81,22	94,30
Galanta	93284	94418	94960	54,32	61,59	69,75	87,41	99,58	112,03
Hlohovec	45353	45693	45791	51,27	57,57	65,17	82,72	96,70	108,96
Piešťany	64095	63993	63850	61,82	71,29	79,47	96,93	112,13	128,99
Senica	60419	60531	60622	54,13	59,14	63,67	83,12	92,48	103,63
Skalica	46199	47036	47347	51,19	55,24	62,33	76,26	88,62	100,05
Trnava	125690	126293	126382	50,22	58,95	67,35	79,89	93,50	108,26
Bánovce nad Bebravou	38726	38666	38612	53,16	60,11	65,37	79,04	91,56	105,48
Ilava	61958	62406	62260	41,30	50,13	60,46	60,49	76,32	93,74
Myjava	30059	29728	29332	75,95	85,85	92,20	106,23	120,42	137,66
Nové Mesto nad Váhom	64538	64128	63788	68,26	78,21	87,78	104,65	119,64	132,23
Partizánske	48435	48412	48163	56,66	67,77	77,33	80,98	100,37	119,58
Považská Bystrica	64973	65837	65847	43,84	49,60	56,85	63,81	73,49	85,05
Prievidza	140494	141461	141046	48,09	57,95	67,27	70,07	84,90	99,58
Púchov	45370	45892	45937	52,28	57,77	63,20	75,38	86,29	97,55
Trenčín	112442	113819	113801	59,32	66,71	76,49	87,11	104,47	119,51
Komárno	109206	109058	108289	65,22	72,54	81,12	100,24	115,85	131,62
Levice	121047	121115	120603	63,51	67,13	72,63	108,87	117,91	128,78
Nitra	162175	163018	163419	52,81	59,76	66,38	86,07	100,56	112,61
Nové Zámky	153090	151832	150710	65,75	73,39	81,44	108,26	122,42	135,97
Šaľa	54345	54529	54354	54,03	59,03	67,49	81,79	94,15	105,76
Topoľčany	74283	74182	73901	57,45	65,17	74,29	86,99	100,90	115,75
Zlaté Moravce	44000	43507	43326	63,37	68,09	74,17	98,42	110,17	123,08
Bytča	30110	30265	30598	50,42	53,34	55,95	85,59	89,11	94,34
Čadca	91094	92540	93024	41,37	44,50	48,22	67,70	74,56	81,87
Dolný Kubín	38236	39101	39530	39,76	45,89	50,14	56,76	67,13	76,91
Kysucké Nové Mesto	32900	33178	33532	46,40	53,07	59,16	64,15	75,41	85,62
Liptovský Mikuláš	74222	74730	74555	59,11	65,13	71,38	88,54	103,42	117,87
Martin	97270	98091	98121	50,61	59,69	68,22	69,36	85,71	100,08
Námestovo	51847	54189	55872	27,21	27,35	28,12	39,42	41,28	43,14
Ružomberok	59324	59745	59867	55,93	60,20	66,47	85,62	94,61	102,64
Turčianske Teplice	16954	16753	16753	77,98	89,68	96,01	107,36	122,07	134,85
Tvrdošín	33311	34377	34905	29,38	33,01	36,43	41,54	49,69	56,02
Žilina	154175	156535	157096	49,46	55,39	60,57	72,51	85,05	96,47
Banská Bystrica	112265	112975	112588	48,03	56,01	67,63	71,68	86,92	105,83
Banská Štiavnica	17011	16989	17004	54,52	56,60	62,12	95,56	103,78	116,86
Brezno	66505	66016	65715	58,96	63,54	69,31	89,15	101,14	112,27
Detva	34228	33928	33531	60,64	69,54	74,05	83,69	98,44	111,46
Krupina	23071	23068	22878	64,11	63,77	64,66	106,32	111,64	118,58
Lučenec	72931	73077	73081	62,29	67,69	70,64	97,81	109,30	120,30
Poltár	23757	23511	23329	73,30	78,12	82,54	106,94	120,78	133,52
Revúca	40786	40901	40944	51,29	53,57	56,88	83,02	90,43	97,04
Rimavská Sobota	82209	82346	82463	57,20	59,17	62,42	90,27	96,27	102,47
Veľký Krtíš	46927	46761	46515	61,38	66,52	70,05	96,57	102,28	114,02
Zvolen	67555	68009	68215	54,65	59,30	64,38	87,03	101,79	113,22
Žarnovica	27991	27733	27582	65,01	67,72	70,17	91,66	104,06	117,83
Žiar nad Hronom	48370	48531	48232	54,72	62,12	70,92	84,57	95,93	111,96
Bardejov	73032	74958	75811	42,55	45,73	48,13	59,40	67,97	75,07
Humenné	64323	65184	65163	41,93	47,80	53,10	59,73	70,82	82,94
Kežmarok	58080	60983	62889	29,69	30,76	31,92	47,50	49,33	52,29
Levoča	29985	30913	31494	40,17	41,58	43,55	64,52	69,65	74,78
Medzilaborce	12923	12848	12597	84,69	93,73	93,30	128,08	143,01	157,14
Poprad	100264	102444	103342	36,89	42,96	49,03	52,08	63,46	74,00
Prešov	154955	159579	162032	41,79	45,41	49,57	60,56	69,18	77,76
Sabinov	50703	52500	53668	37,43	37,72	39,04	53,33	55,60	57,94
Snina	39246	39559	39623	53,29	59,18	63,44	70,67	79,92	90,66
Stará Ľubovňa	48112	49780	50633	36,28	37,50	38,23	53,95	56,90	59,71
Stropkov	20253	20292	20557	47,05	49,81	50,29	68,15	77,81	86,12
Svidník	32718	33330	33481	43,68	47,68	52,13	64,17	74,59	82,55
Vranov nad Topľou	72875	74931	76193	41,16	43,81	46,31	58,04	64,95	71,52
Gelnica	29942	30098	30324	47,09	51,02	53,00	80,93	84,34	88,18
Košice I	64702	68070	68510	61,49	59,76	60,58	95,29	95,09	100,10
Košice II	81504	82001	82748	26,75	36,97	50,79	35,71	48,12	65,38
Košice III	31991	32016	31809	12,75	22,50	31,18	19,00	31,96	42,36
Košice IV	60689	60083	59013	54,51	66,67	76,10	95,23	111,14	127,32
<i>Košice</i>	<i>238886</i>	<i>242170</i>	<i>242080</i>	<i>38,89</i>	<i>47,70</i>	<i>56,85</i>	<i>59,56</i>	<i>72,01</i>	<i>85,76</i>
Košice okolie	100683	103250	105540	50,90	53,30	55,11	74,50	81,42	84,86
Michalovce	106925	108274	109263	49,07	52,11	53,90	75,02	85,19	92,14
Rožňava	61290	61469	61809	56,62	58,24	61,01	92,79	100,29	107,40
Sobrance	23787	23403	23223	80,11	83,34	82,86	121,50	130,31	133,51
Spišská Nová Ves	88089	90553	92054	33,46	38,03	41,68	51,86	57,88	65,05
Trebišov	101200	101899	102963	50,97	53,38	55,90	81,31	90,68	97,74
SR	5336455	5387650	5402547	50,83	56,63	62,61	77,65	88,96	100,07

Príloha 8: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12 (pokračovanie)

	Obyvateľstvo vo veku 0-14 rokov						Obyvateľstvo vo veku 0-14 rokov (%)					
	1993	muži 1997	2000	1993	ženy 1997	2000	1993	muži 1997	2000	1993	ženy 1997	2000
Bratislava I	3 820	3 330	3 017	3 401	2 949	2 738	17,25	15,45	14,43	12,97	11,51	11,05
Bratislava II	9 910	9 052	8 331	9 526	8 765	8 089	18,94	17,38	16,18	15,79	14,45	13,46
Bratislava III	5 516	4 775	4 323	5 217	4 479	4 227	18,32	16,02	14,72	15,06	13,00	12,42
Bratislava IV	9 755	10 053	9 457	9 562	9 743	8 973	22,36	21,66	20,30	19,82	18,97	17,35
Bratislava V	19 047	12 804	8 870	18 381	12 449	8 533	30,10	20,52	14,33	27,09	18,56	12,84
<i>Bratislava</i>	<i>48 048</i>	<i>40 014</i>	<i>33 998</i>	<i>46 087</i>	<i>38 385</i>	<i>32 560</i>	<i>22,72</i>	<i>18,85</i>	<i>16,17</i>	<i>19,42</i>	<i>16,05</i>	<i>13,73</i>
Malacky	7 290	6 367	5 856	6 974	6 144	5 574	23,81	20,57	18,63	21,83	19,00	17,01
Pezinok	6 061	5 413	4 920	5 672	5 110	4 625	23,57	20,72	18,66	20,93	18,58	16,57
Senec	5 698	4 962	4 596	5 397	4 684	4 347	23,34	20,32	18,52	20,87	18,06	16,46
Dunajská Streda	12 742	11 279	10 355	12 179	10 852	9 909	23,40	20,57	18,82	21,72	19,10	17,24
Galanta	10 759	9 668	8 744	10 017	9 148	8 386	23,56	20,96	18,89	21,03	18,94	17,23
Hlohovec	5 360	4 798	4 375	5 064	4 454	4 038	24,09	21,39	19,43	21,92	19,15	17,35
Piešťany	7 037	6 196	5 631	6 895	6 026	5 323	22,91	20,17	18,37	20,66	18,11	16,04
Senica	7 147	6 385	5 813	6 850	6 100	5 455	24,20	21,55	19,59	22,18	19,74	17,62
Skalica	5 440	4 996	4 582	5 408	4 763	4 316	24,10	21,72	19,78	22,89	19,82	17,85
Trnava	14 424	12 648	11 308	13 791	12 126	10 811	23,47	20,51	18,36	21,47	18,77	16,69
Bánovce nad Bebravou	4 652	4 079	3 728	4 537	3 921	3 468	24,60	21,64	19,81	22,90	19,78	17,52
Ilava	8 010	6 992	6 027	7 475	6 508	5 685	26,16	22,73	19,70	23,85	20,56	17,95
Myjava	3 048	2 665	2 396	3 067	2 694	2 366	20,93	18,47	16,82	19,79	17,61	15,68
Nové Mesto nad Váhom	6 975	6 082	5 484	6 687	5 845	5 309	22,18	19,44	17,68	20,21	17,79	16,20
Partizánske	5 625	4 852	4 287	5 264	4 534	4 014	23,73	20,50	18,22	21,29	18,33	16,29
Považská Bystrica	8 411	7 689	6 916	8 198	7 451	6 730	26,24	23,68	21,36	24,90	22,33	20,11
Prievidza	16 875	14 744	13 181	16 110	14 147	12 626	24,27	21,13	18,97	22,70	19,73	17,64
Púchov	5 371	4 890	4 519	5 272	4 808	4 413	23,97	21,63	20,03	22,96	20,65	18,88
Trenčín	12 821	11 482	10 271	12 401	10 845	9 728	23,43	20,72	18,56	21,49	18,57	16,64
Komárno	11 579	10 387	9 350	10 801	9 640	8 715	21,76	19,56	17,77	19,29	17,23	15,66
Levice	13 050	11 924	10 936	12 485	11 338	10 410	22,46	20,52	18,93	19,84	18,00	16,57
Nitra	19 013	16 905	15 282	17 880	15 789	14 388	24,20	21,42	19,35	21,39	18,77	17,04
Nové Zámky	16 393	14 428	12 956	15 564	13 634	12 367	22,27	19,76	17,87	19,58	17,30	15,81
Šaľa	6 163	5 587	5 001	6 041	5 314	4 788	23,20	20,97	18,88	21,74	19,05	17,19
Topoľčany	8 627	7 520	6 681	8 246	7 230	6 418	23,67	20,71	18,47	21,79	19,09	17,01
Zlaté Moravce	5 007	4 450	4 054	4 817	4 316	3 964	23,33	21,04	19,32	21,38	19,30	17,74
Bytča	3 723	3 491	3 376	3 504	3 352	3 196	25,12	23,46	22,41	22,92	21,79	20,57
Čadca	11 894	11 101	10 304	11 180	10 508	9 810	26,12	24,07	22,28	24,54	22,64	20,97
Dolný Kubín	5 244	4 740	4 380	4 989	4 558	4 175	27,75	24,60	22,54	25,80	22,98	20,78
Kysucké Nové Mesto	4 047	3 678	3 401	3 981	3 607	3 373	24,65	22,32	20,53	24,15	21,60	19,88
Liptovský Mikuláš	8 602	7 732	6 973	8 134	7 199	6 408	23,73	21,24	19,22	21,42	18,79	16,74
Martin	11 384	10 145	9 082	11 048	9 744	8 757	23,88	21,16	18,99	22,27	19,43	17,41
Námestovo	8 421	8 357	8 292	7 971	7 982	7 914	31,84	30,35	29,28	31,38	29,94	28,72
Ružomberok	7 086	6 385	5 804	6 775	6 173	5 759	24,50	21,94	19,96	22,28	20,14	18,70
Turčianske Teplice	1 762	1 531	1 403	1 767	1 595	1 475	21,13	18,63	17,08	20,51	18,69	17,27
Tvrdošín	4 983	4 698	4 444	4 706	4 375	4 118	29,90	27,31	25,47	28,27	25,48	23,59
Žilina	18 586	16 905	15 499	18 147	16 383	14 976	24,70	22,15	20,27	22,99	20,42	18,57
Banská Bystrica	13 124	11 357	9 719	12 756	10 930	9 353	24,44	21,06	18,12	21,78	18,51	15,86
Banská Štiavnica	2 003	1 811	1 626	1 914	1 720	1 560	24,33	22,02	19,85	21,81	19,62	17,70
Brezno	7 454	6 791	6 338	7 324	6 565	6 037	23,00	21,17	19,86	21,48	19,34	17,86
Detva	3 717	3 372	3 098	3 709	3 271	2 985	21,87	20,05	18,72	21,52	19,12	17,58
Krupina	2 661	2 501	2 354	2 563	2 371	2 196	23,86	22,40	21,26	21,51	19,92	18,61
Lučenec	7 942	7 236	6 726	7 944	7 148	6 513	22,77	20,74	19,28	20,88	18,72	17,06
Poltár	2 532	2 239	2 056	2 479	2 190	1 978	21,93	19,65	18,21	20,30	18,07	16,43
Revúca	4 847	4 534	4 235	4 618	4 233	3 949	24,37	22,66	21,15	22,10	20,26	18,88
Rimavská Sobota	9 755	9 032	8 396	9 268	8 520	7 972	24,49	22,60	20,99	21,87	20,10	18,77
Veľký Krtíš	5 399	4 892	4 498	5 097	4 699	4 300	23,65	21,52	19,95	21,15	19,55	17,94
Zvolen	7 672	6 867	6 373	7 231	6 364	5 864	23,62	20,99	19,42	20,61	18,03	16,57
Žarnovica	3 167	2 906	2 705	3 202	2 809	2 501	23,26	21,42	20,05	22,27	19,82	17,75
Žiar nad Hronom	5 579	4 989	4 447	5 328	4 844	4 347	23,60	21,10	18,95	21,55	19,46	17,55
Bardejov	9 900	9 389	8 884	9 608	8 930	8 398	27,36	25,25	23,65	26,07	23,64	21,96
Humenné	8 441	7 650	6 978	7 992	7 338	6 658	26,65	23,89	21,82	24,48	22,13	20,06
Kežmarok	8 986	8 991	8 834	8 597	8 559	8 345	31,24	29,66	28,29	29,33	27,90	26,35
Levoča	4 127	3 980	3 835	3 946	3 776	3 561	28,07	26,23	24,67	25,82	23,99	22,33
Medzilaborce	1 326	1 212	1 149	1 314	1 202	1 092	21,21	19,43	18,83	19,69	18,18	16,82
Poprad	13 419	12 064	10 980	13 084	11 636	10 636	27,48	24,22	21,87	25,44	22,11	20,02
Prešov	20 904	19 762	18 397	19 742	18 736	17 600	27,63	25,39	23,31	24,90	22,92	21,18
Sabinov	7 515	7 559	7 397	7 213	7 139	7 042	29,70	28,82	27,60	28,39	27,18	26,21
Snina	4 980	4 512	4 147	4 869	4 561	4 153	25,49	23,02	21,24	24,70	22,85	20,67
Stará Ľubovňa	7 375	7 114	6 851	6 945	6 843	6 617	30,61	28,66	27,18	28,91	27,42	26,02
Stropkov	2 642	2 421	2 269	2 546	2 352	2 183	26,40	24,21	22,41	24,85	22,85	20,93
Svidník	4 505	4 100	3 727	4 234	3 880	3 553	27,89	25,08	22,73	25,56	22,85	20,80
Vranov nad Topľou	10 368	9 828	9 273	10 031	9 429	8 810	28,85	26,57	24,66	27,16	24,85	22,83
Gelnica	3 782	3 636	3 515	3 602	3 500	3 385	25,71	24,53	23,49	23,65	22,91	22,03
Košice I	7 488	7 686	7 470	7 034	7 311	7 018	24,45	23,86	23,05	20,64	20,39	19,44
Košice II	11 182	10 158	8 694	10 603	9 623	8 365	28,08	25,46	21,68	25,44	22,86	19,62
Košice III	4 573	2 995	2 434	4 473	2 929	2 427	29,44	19,19	15,75	27,18	17,85	14,84
Košice IV	5 511	4 839	4 540	5 133	4 559	4 217	18,99	16,83	16,10	16,21	14,55	13,69
<i>Košice</i>	<i>28 754</i>	<i>25 678</i>	<i>23 138</i>	<i>27 243</i>	<i>24 422</i>	<i>22 027</i>	<i>25,00</i>	<i>22,05</i>	<i>19,92</i>	<i>21,99</i>	<i>19,43</i>	<i>17,49</i>
Košice okolie	12 901	12 353	11 890	12 217	11 683	11 404	25,70	24,08	22,67	24,20	22,49	21,48
Michalovce	13 553	12 494	11 687	12 856	11 751	11 040	26,08	23,79	22,10	23,39	21,08	19,58
Rožňava	7 270	6 643	6 260	6 841	6 295	5 916	24,48	22,35	20,93	21,66	19,83	18,54
Sobrance	2 675	2 413	2 246	2 498	2 323	2 247	23,01	21,14	19,94	20,54	19,38	18,79
Spišská Nová Ves	12 485	11 721	10 965	11 871	11 418	10 751	28,68	26,24	24,19	26,64	24,88	23,01
Trebišov	12 679	11 768	11 011	12 172	11 251	10 549	25,86	23,87	22,09	23,33	21,39	19,86
SR	641 797	579 980	530 209	614 235	553 970	506 216	24,68	22,12	20,19	22,45	20,03	18,23

Príloha 8: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12 (pokračovanie)

	Obyvateľstvo vo veku 15-59 rokov						Obyvateľstvo vo veku 15-59 rokov (%)					
	1993	muži 1997	2000	1993	ženy 1997	2000	1993	muži 1997	2000	1993	ženy 1997	2000
Bratislava I	12 998	13 606	13 599	14 375	14 881	14 706	58,71	63,13	65,05	54,83	58,10	59,34
Bratislava II	33 666	33 818	33 746	38 318	38 477	37 942	64,34	64,92	65,54	63,50	63,42	63,12
Bratislava III	18 276	19 003	19 223	20 200	20 506	20 455	60,70	63,76	65,48	58,32	59,52	60,09
Bratislava IV	29 109	31 059	31 217	32 067	34 307	34 766	66,73	66,92	66,99	66,46	66,80	67,24
Bratislava V	41 303	46 300	49 259	44 997	49 773	52 672	65,26	74,21	79,60	66,31	74,22	79,24
<i>Bratislava</i>	<i>135 352</i>	<i>143 786</i>	<i>147 044</i>	<i>149 957</i>	<i>157 944</i>	<i>160 541</i>	<i>64,00</i>	<i>67,74</i>	<i>69,94</i>	<i>63,19</i>	<i>66,05</i>	<i>67,71</i>
Malacky	19 481	20 780	21 691	19 011	20 228	21 232	63,62	67,14	69,00	59,51	62,55	64,79
Pezinok	16 551	17 670	18 312	16 435	17 390	18 161	64,36	67,65	69,46	60,66	63,22	65,05
Senec	15 611	16 327	16 960	15 710	16 379	17 050	63,95	66,85	68,34	60,75	63,14	64,58
Dunajská Streda	35 586	37 304	38 078	35 387	37 158	38 218	65,35	68,03	69,21	63,11	65,39	66,50
Galanta	29 058	30 495	31 444	28 850	30 042	30 892	63,64	66,12	67,93	60,58	62,20	63,47
Hlohovec	14 142	14 870	15 285	13 850	14 502	14 842	63,56	66,30	67,90	59,95	62,34	63,75
Piešťany	19 333	20 099	20 551	19 797	20 498	21 004	62,93	65,44	67,04	59,32	61,59	63,28
Senica	18 521	19 473	20 152	18 338	19 156	19 848	62,70	65,71	67,93	59,38	62,00	64,12
Skalica	14 351	15 248	15 728	14 091	15 048	15 547	63,57	66,28	67,89	59,65	62,62	64,29
Trnava	39 782	41 575	42 678	39 431	41 150	42 265	64,74	67,41	69,28	61,38	63,69	65,24
Bánovce nad Bebravou	11 788	12 315	12 657	11 690	12 309	12 664	62,33	65,35	67,25	59,00	62,10	63,99
Ilava	19 304	20 261	20 925	19 339	20 173	20 650	63,04	65,87	68,39	61,71	63,74	65,22
Myjava	9 198	9 473	9 641	9 173	9 364	9 463	63,17	65,67	67,68	59,19	61,19	62,73
Nové Mesto nad Váhom	19 711	20 442	20 726	19 406	20 009	20 435	62,68	65,35	66,81	58,64	60,92	62,37
Partizánske	14 895	15 533	15 924	15 201	15 654	15 823	62,83	65,61	67,69	61,47	63,28	64,22
Považská Bystrica	19 951	20 968	21 536	19 495	20 439	21 009	62,25	64,57	66,50	59,21	61,26	62,78
Prievidza	44 536	46 488	47 432	43 568	45 527	46 367	64,06	66,62	68,27	61,39	63,51	64,79
Púchov	14 225	14 897	15 186	13 720	14 323	14 658	63,49	65,88	67,31	59,74	61,52	62,71
Trenčín	34 304	36 268	37 218	34 509	36 234	37 102	62,68	65,45	67,25	59,80	62,03	63,47
Komárno	34 080	35 193	35 691	34 367	35 135	35 477	64,05	66,26	67,82	61,38	62,80	63,74
Levice	36 767	38 184	38 885	36 865	38 295	39 023	63,28	65,71	67,32	58,57	60,78	62,10
Nitra	49 512	51 915	53 539	50 339	52 430	53 863	63,02	65,78	67,80	60,21	62,35	63,78
Nové Zámky	46 425	48 009	48 979	47 080	48 481	49 041	63,08	65,74	67,57	59,22	61,52	62,69
Šaľa	17 068	17 752	18 119	16 802	17 575	18 007	64,26	66,64	68,39	60,47	63,01	64,64
Topoľčany	22 861	23 886	24 522	22 420	23 350	23 888	62,73	65,79	67,80	59,25	61,65	63,30
Zlaté Moravce	13 286	13 669	13 925	12 976	13 287	13 497	61,89	64,63	66,35	57,58	59,43	60,42
Bytča	9 222	9 529	9 799	8 785	9 044	9 323	62,22	64,03	65,05	57,46	58,79	60,02
Čadca	28 723	30 083	30 977	26 808	28 073	28 933	63,08	65,22	66,98	58,84	60,48	61,86
Dolný Kubín	11 571	12 352	12 858	11 515	12 216	12 710	61,22	64,11	66,16	59,55	61,59	63,25
Kysucké Nové Mesto	10 493	10 848	11 155	9 947	10 373	10 703	63,91	65,83	67,33	60,35	62,11	63,09
Liptovský Mikuláš	22 564	23 640	24 327	22 635	23 678	24 317	62,24	64,93	67,06	59,61	61,79	63,53
Martin	30 525	31 737	32 544	30 889	32 057	32 778	64,03	66,20	68,05	62,28	63,92	65,17
Námestovo	15 734	16 889	17 697	14 288	15 380	16 223	59,49	61,34	62,49	56,25	57,70	58,88
Ružomberok	17 872	18 869	19 411	17 827	18 634	19 124	61,80	64,85	66,77	58,64	60,80	62,10
Turčianske Teplice	5 203	5 315	5 463	4 951	4 992	5 076	62,39	64,67	66,52	57,47	58,50	59,44
Tvrdošín	10 219	10 956	11 383	9 984	10 623	11 034	61,32	63,68	65,25	59,98	61,86	63,20
Žilina	47 471	50 044	51 569	47 619	49 907	51 218	63,08	65,58	67,45	60,33	62,21	63,51
Banská Bystrica	34 268	36 206	37 335	36 671	38 621	39 710	63,82	67,14	69,62	62,61	65,40	67,35
Banská Štiavnica	5 139	5 388	5 555	5 034	5 260	5 430	62,41	65,52	67,82	57,35	60,01	61,61
Brezno	20 553	20 972	21 183	20 250	20 733	20 986	63,43	65,38	66,38	59,38	61,09	62,09
Detva	11 024	11 105	11 155	10 420	10 615	10 672	64,87	66,01	67,41	60,47	62,05	62,84
Krupina	6 787	7 069	7 199	6 629	6 885	7 003	60,85	63,31	65,00	55,63	57,84	59,33
Lučenec	21 991	22 756	23 416	22 337	23 226	23 840	63,05	65,22	67,11	58,70	60,82	62,43
Poltár	7 158	7 404	7 537	7 081	7 284	7 420	62,00	64,99	66,76	57,99	60,10	61,63
Revúca	12 557	13 045	13 383	12 444	12 832	13 136	63,13	65,20	66,82	59,55	61,42	62,80
Rimavská Sobota	24 493	25 581	26 361	24 747	25 667	26 324	61,50	64,02	65,91	58,39	60,55	61,99
Veľký Krtíš	14 115	14 585	14 900	14 080	14 525	14 763	61,83	64,16	66,08	58,43	60,45	61,60
Zvolen	20 613	21 776	22 346	21 553	22 452	22 890	63,47	66,56	68,08	61,44	63,61	64,67
Žarnovica	8 387	8 690	8 891	8 241	8 437	8 640	61,61	64,07	65,89	57,32	59,55	61,33
Žiar nad Hronom	15 009	15 553	15 863	14 895	15 399	15 554	63,49	65,79	67,61	60,23	61,87	62,80
Bardejov	22 067	23 498	24 411	21 538	22 777	23 538	60,99	63,20	64,97	58,44	60,29	61,55
Humenné	19 694	20 720	21 295	19 883	20 622	21 005	62,18	64,70	66,59	60,90	62,20	63,30
Kežmarok	17 113	18 553	19 570	16 632	17 892	18 956	59,49	61,21	62,68	56,74	58,33	59,86
Levoča	8 916	9 538	10 039	8 792	9 334	9 726	60,65	62,86	64,58	57,52	59,30	60,98
Medzilaborce	3 802	3 889	3 882	3 675	3 690	3 686	60,82	62,35	63,61	55,08	55,82	56,76
Poprad	30 471	32 560	33 849	31 526	33 617	34 623	62,39	65,37	67,41	61,31	63,87	65,17
Prešov	46 014	49 084	51 404	47 604	50 062	51 826	60,82	63,07	65,13	60,03	61,23	62,36
Sabinov	14 972	15 821	16 513	14 343	15 161	15 748	59,18	60,31	61,62	56,46	57,71	58,61
Snina	11 901	12 416	12 751	11 401	11 755	12 176	60,92	63,35	65,29	57,84	58,89	60,60
Stará Ľubovňa	14 042	15 041	15 737	13 327	14 220	14 858	58,28	60,59	62,43	55,49	56,98	58,44
Stropkov	6 123	6 372	6 717	5 964	6 111	6 367	61,18	63,73	66,33	58,21	59,37	61,05
Svidník	9 677	10 294	10 726	9 617	10 207	10 599	59,92	62,96	65,42	58,05	60,11	62,04
Vranov nad Topľou	21 307	22 850	24 038	21 080	22 394	23 477	59,28	61,78	63,92	57,08	59,01	60,84
Gelnica	9 149	9 333	9 584	8 713	8 822	8 992	62,19	62,96	64,06	57,21	57,76	58,53
Košice I	18 534	19 938	20 410	20 339	21 590	22 062	60,52	61,89	62,98	59,69	60,22	61,11
Košice II	25 645	25 985	26 996	27 297	27 849	28 808	64,41	65,13	67,31	65,48	66,14	67,56
Košice III	10 378	11 935	12 265	11 134	12 547	12 896	66,81	76,49	79,34	67,66	76,45	78,87
Košice IV	20 504	20 688	20 205	21 649	21 704	21 227	70,66	71,95	71,65	68,36	69,28	68,89
<i>Košice</i>	<i>75 061</i>	<i>78 546</i>	<i>79 876</i>	<i>80 419</i>	<i>83 690</i>	<i>84 993</i>	<i>65,27</i>	<i>67,44</i>	<i>68,76</i>	<i>64,91</i>	<i>66,58</i>	<i>67,50</i>
Košice okolie	30 726	32 372	34 008	29 170	30 746	32 008	61,21	63,09	64,84	57,77	59,19	60,29
Michalovce	31 769	33 511	34 892	32 452	33 996	35 173	61,13	63,81	65,99	59,05	60,97	62,38
Rožňava	18 316	19 217	19 827	18 399	19 132	19 633	61,67	64,64	66,30	58,25	60,28	61,54
Sobrance	6 807	6 991	7 158	6 629	6 638	6 711	58,55	61,24	63,54	54,51	55,37	56,12
Spišská Nová Ves	26 868	28 481	29 786	26 531	27 866	28 989	61,72	63,77	65,72	59,54	60,72	62,03
Trebišov	29 888	31 241	32 688	30 101	31 155	32 249	60,96	63,38	65,57	57,70	59,22	60,72
SR	1 632 053	1 713 600	1 763 886	1 645 233	1 718 880	1 763 707	62,77	65,35	67,17	60,12	62,15	63,52

Príloha 8: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12 (pokračovanie)

	Obyvateľstvo vo veku 60 a viac rokov						Obyvateľstvo vo veku 60 a viac rokov (%)					
	1993	muži 1997	2000	1993	ženy 1997	2000	1993	muži 1997	2000	1993	ženy 1997	2000
Bratislava I	5 322	4 618	4 290	8 442	7 781	7 337	24,04	21,43	20,52	32,20	30,38	29,61
Bratislava II	8 749	9 223	9 415	12 503	13 425	14 076	16,72	17,70	18,28	20,72	22,13	23,42
Bratislava III	6 317	6 024	5 813	9 217	9 466	9 359	20,98	20,21	19,80	26,61	27,48	27,49
Bratislava IV	4 756	5 300	5 923	6 621	7 304	7 967	10,90	11,42	12,71	13,72	14,22	15,41
Bratislava V	2 937	3 285	3 752	4 477	4 840	5 270	4,64	5,27	6,06	6,60	7,22	7,93
Bratislava	28 081	28 450	29 193	41 260	42 816	44 009	13,28	13,40	13,89	17,39	17,90	18,56
Malacky	3 848	3 803	3 887	5 960	5 966	5 962	12,57	12,29	12,37	18,66	18,45	18,19
Pezinok	3 103	3 038	3 130	4 988	5 005	5 134	12,07	11,63	11,87	18,41	18,20	18,39
Senec	3 102	3 135	3 261	4 751	4 877	5 006	12,71	12,84	13,14	18,37	18,80	18,96
Dunajská Streda	6 129	6 250	6 585	8 503	8 814	9 344	11,25	11,40	11,97	15,17	15,51	16,26
Galanta	5 844	5 955	6 099	8 756	9 110	9 395	12,80	12,91	13,18	18,39	18,86	19,30
Hlohovec	2 748	2 762	2 851	4 189	4 307	4 400	12,35	12,31	12,66	18,13	18,51	18,90
Piešťany	4 350	4 417	4 475	6 683	6 757	6 866	14,16	14,38	14,60	20,02	20,30	20,69
Senica	3 869	3 776	3 701	5 694	5 641	5 653	13,10	12,74	12,48	18,44	18,26	18,26
Skalica	2 785	2 760	2 856	4 124	4 221	4 318	12,34	12,00	12,33	17,46	17,56	17,86
Trnava	7 244	7 456	7 616	11 018	11 338	11 704	11,79	12,09	12,36	17,15	17,55	18,07
Bánovce nad Bebravou	2 473	2 452	2 437	3 586	3 590	3 658	13,08	13,01	12,95	18,10	18,11	18,48
Ilava	3 308	3 505	3 644	4 522	4 967	5 329	10,80	11,40	11,91	14,43	15,69	16,83
Myjava	2 315	2 288	2 209	3 258	3 244	3 257	15,90	15,86	15,51	21,02	21,20	21,59
Nové Mesto nad Váhom	4 761	4 757	4 814	6 998	6 993	7 020	15,14	15,21	15,52	21,15	21,29	21,43
Partizánske	3 187	3 288	3 315	4 263	4 551	4 800	13,44	13,89	14,09	17,24	18,40	19,48
Považská Bystrica	3 687	3 814	3 932	5 231	5 476	5 724	11,50	11,75	12,14	15,89	16,41	17,11
Prievidza	8 116	8 544	8 867	11 289	12 011	12 573	11,67	12,24	12,76	15,91	16,76	17,57
Púchov	2 808	2 825	2 856	3 974	4 149	4 305	12,53	12,49	12,66	17,30	17,82	18,42
Trenčín	7 605	7 660	7 856	10 802	11 330	11 626	13,90	13,82	14,19	18,72	19,40	19,89
Komárno	7 552	7 535	7 585	10 827	11 168	11 471	14,19	14,19	14,41	19,34	19,96	20,61
Levice	8 288	8 005	7 943	13 592	13 369	13 406	14,26	13,77	13,75	21,59	21,22	21,33
Nitra	10 041	10 102	10 144	15 390	15 877	16 203	12,78	12,80	12,85	18,41	18,88	19,19
Nové Zámky	10 778	10 589	10 552	16 850	16 691	16 815	14,64	14,50	14,56	21,20	21,18	21,50
Šaľa	3 330	3 298	3 375	4 941	5 003	5 064	12,54	12,38	12,74	17,78	17,94	18,18
Topoľčany	4 956	4 901	4 963	7 173	7 295	7 429	13,60	13,50	13,72	18,96	19,26	19,69
Zlaté Moravce	3 173	3 030	3 007	4 741	4 755	4 879	14,78	14,33	14,33	21,04	21,27	21,84
Bytča	1 877	1 862	1 889	2 999	2 987	3 015	12,66	12,51	12,54	19,62	19,42	19,41
Čadca	4 920	4 940	4 969	7 569	7 835	8 031	10,80	10,71	10,74	16,61	16,88	17,17
Dolný Kubín	2 085	2 175	2 196	2 832	3 060	3 211	11,03	11,29	11,30	14,65	15,43	15,98
Kysucké Nové Mesto	1 878	1 952	2 012	2 554	2 720	2 888	11,44	11,85	12,14	15,50	16,29	17,02
Liptovský Mikuláš	5 085	5 036	4 977	7 202	7 445	7 553	14,03	13,83	13,72	18,97	19,43	19,73
Martin	5 761	6 056	6 196	7 663	8 352	8 764	12,09	12,63	12,96	15,45	16,65	17,42
Námestovo	2 291	2 286	2 332	3 142	3 295	3 414	8,66	8,30	8,23	12,37	12,36	12,39
Ružomberok	3 963	3 844	3 858	5 801	5 840	5 911	13,70	13,21	13,27	19,08	19,06	19,20
Turčianske Teplice	1 374	1 373	1 347	1 897	1 947	1 989	16,48	16,71	16,40	22,02	22,81	23,29
Tvrdošín	1 464	1 551	1 619	1 955	2 174	2 307	8,78	9,01	9,28	11,75	12,66	13,21
Žilina	9 193	9 363	9 387	13 159	13 933	14 447	12,22	12,27	12,28	16,67	17,37	17,92
Banská Bystrica	6 303	6 361	6 573	9 143	9 500	9 898	11,74	11,80	12,26	15,61	16,09	16,79
Banská Štiavnica	1 092	1 025	1 010	1 829	1 785	1 823	13,26	12,46	12,33	20,84	20,37	20,69
Brezno	4 395	4 315	4 393	6 529	6 640	6 778	13,56	13,45	13,77	19,14	19,57	20,05
Detva	2 254	2 345	2 294	3 104	3 220	3 327	13,26	13,94	13,86	18,01	18,82	19,59
Krupina	1 706	1 595	1 522	2 725	2 647	2 604	15,29	14,29	13,74	22,87	22,24	22,06
Lučenec	4 947	4 898	4 751	7 770	7 813	7 835	14,18	14,04	13,62	20,42	20,46	20,52
Poltár	1 856	1 749	1 697	2 651	2 645	2 641	16,07	15,35	15,03	21,71	21,83	21,94
Revúca	2 486	2 429	2 409	3 834	3 828	3 832	12,50	12,14	12,03	18,35	18,32	18,32
Rimavská Sobota	5 580	5 344	5 241	8 366	8 202	8 169	14,01	13,37	13,10	19,74	19,35	19,24
Veľký Krtíš	3 314	3 254	3 151	4 922	4 806	4 903	14,52	14,32	13,97	20,42	20,00	20,46
Zvolen	4 193	4 072	4 103	6 293	6 478	6 639	12,91	12,45	12,50	17,94	18,35	18,76
Žarnovica	2 059	1 968	1 898	2 935	2 923	2 947	15,13	14,51	14,07	20,41	20,63	20,92
Žiar nad Hronom	3 053	3 099	3 154	4 506	4 647	4 867	12,91	13,11	13,44	18,22	18,67	19,65
Bardejov	4 212	4 294	4 276	5 707	6 070	6 304	11,64	11,55	11,38	15,49	16,07	16,49
Humenné	3 539	3 657	3 705	4 774	5 197	5 522	11,17	11,42	11,59	14,62	15,67	16,64
Kežmarok	2 668	2 766	2 820	4 084	4 222	4 364	9,27	9,13	9,03	13,93	13,76	13,78
Levoča	1 658	1 655	1 670	2 546	2 630	2 663	11,28	10,91	10,74	16,66	16,71	16,70
Medzilaborce	1 123	1 136	1 072	1 683	1 719	1 716	17,97	18,21	17,57	25,22	26,00	26,42
Poprad	4 950	5 183	5 383	6 814	7 384	7 871	10,14	10,41	10,72	13,25	14,03	14,81
Prešov	8 736	8 973	9 119	11 955	12 962	13 686	11,55	11,53	11,55	15,08	15,85	16,47
Sabinov	2 813	2 851	2 888	3 847	3 969	4 080	11,12	10,87	10,78	15,14	15,11	15,18
Snina	2 654	2 670	2 631	3 441	3 645	3 765	13,59	13,62	13,47	17,46	18,26	18,74
Stará Ľubovňa	2 676	2 668	2 619	3 747	3 894	3 951	11,11	10,75	10,39	15,60	15,60	15,54
Stropkov	1 243	1 206	1 141	1 735	1 830	1 880	12,42	12,06	11,27	16,94	17,78	18,02
Svidník	1 968	1 955	1 943	2 717	2 894	2 933	12,19	11,96	11,85	16,40	17,04	17,17
Vranov nad Topľou	4 267	4 306	4 294	5 822	6 124	6 301	11,87	11,64	11,42	15,76	16,14	16,33
Gelnica	1 781	1 855	1 863	2 915	2 952	2 985	12,11	12,51	12,45	19,14	19,33	19,43
Košice I	4 604	4 593	4 525	6 703	6 952	7 025	15,03	14,26	13,96	19,67	19,39	19,46
Košice II	2 991	3 755	4 416	3 786	4 631	5 469	7,51	9,41	11,01	9,08	11,00	12,83
Košice III	583	674	759	850	936	1 028	3,75	4,32	4,91	5,16	5,70	6,29
Košice IV	3 004	3 226	3 455	4 888	5 067	5 369	10,35	11,22	12,25	15,43	16,17	17,42
Košice	11 182	12 248	13 155	16 227	17 586	18 891	9,72	10,52	11,32	13,10	13,99	15,00
Košice okolie	6 567	6 584	6 552	9 102	9 512	9 678	13,08	12,83	12,49	18,03	18,31	18,23
Michalovce	6 650	6 511	6 299	9 645	10 011	10 172	12,80	12,40	11,91	17,55	17,95	18,04
Rožňava	4 116	3 869	3 819	6 348	6 313	6 354	13,86	13,01	12,77	20,10	19,89	19,92
Sobrance	2 143	2 011	1 861	3 035	3 027	3 000	18,43	17,62	16,52	24,95	25,25	25,09
Spišská Nová Ves	4 178	4 458	4 570	6 156	6 609	6 993	9,60	9,98	10,08	13,82	14,40	14,96
Trebišov	6 463	6 282	6 155	9 897	10 202	10 311	13,18	12,74	12,35	18,97	19,39	19,41
SR	326 197	328 425	331 966	476 940	492 795	506 563	12,55	12,53	12,64	17,43	17,82	18,24

Terminologický slovník

Hrubá miera sobášnosti

Počet sobášov na 1000 obyvateľov stredného stavu.

Miery sobášnosti podľa veku

Počet všetkých sobášov osôb v danom veku k strednému stavu obyvateľov v tom istom veku.

Redukované miery sobášnosti

Pomer sobášov slobodných v danom veku k strednému stavu obyvateľov v tom istom veku.

Úhrnná sobášnosť

Priemerný počet prvých sobášov, ktoré by počas svojho života uzavrel jeden muž, resp. jedna žena vo veku do 50 rokov, za predpokladu nemennej sobášnosti a nulovej úmrtnosti, t.j. úhrn redukovaných mier sobášnosti.

Hrubá miera rozvodovosti

Počet rozvodov na 1000 obyvateľov stredného stavu

Index rozvodovosti

Počet rozvodov na 100 uzavretých manželstiev v tom istom roku.

Miera rozvodovosti podľa veku

Pomer všetkých rozvodov osôb v danom veku k strednému stavu obyvateľov v tom istom veku.

Úhrnná rozvodovosť manželstiev

Úhrn mier rozvodovosti podľa veku. Vyjadruje, aký podiel mužov, resp. žien sa rozvedie.

Redukovaná miera rozvodovosti (v danom roku)

Počet rozvodov v danom roku podľa dĺžky trvania manželstva k počtu sobášov z príslušných rokov, t.j. k východiskovému počtu sobášov.

Úhrnná rozvodovosť (podľa dĺžky trvania manželstiev)

Úhrn redukovaných mier v danom roku. Vyjadruje priemerný počet rozvodov, pripadajúcich na jeden sobáš.

Hrubá miera pôrodnosti

Počet živonarodených na 1000 obyvateľov stredného stavu.

Miera plodnosti podľa veku

Počet živonarodených ženám v danom veku k strednému stavu žien v tom istom veku.

Všeobecná miera plodnosti

Počet živonarodených detí na 1000 žien stredného stavu v reprodukčnom veku.

Úhrnná plodnosť

Priemerný počet živonarodených detí pripadajúcich na jednu ženu počas jej celého reprodukčného obdobia, pri zachovaní úrovne plodnosti sledovaného roka a za predpokladu nemennej úmrtnosti, t.j. úhrn mier plodnosti podľa veku.

Hrubá miera reprodukcie

Priemerný počet živonarodených dievčat, ktoré by sa narodili jednej žene počas jej celého reprodukčného obdobia (15-49 rokov), pri zachovaní plodnosti sledovaného roka a za predpokladu nulovej úmrtnosti.

Čistá miera reprodukcie

Priemerný počet živonarodených dievčat, ktoré by sa narodili jednej žene počas jej celého reprodukčného obdobia a ktoré by sa dožili veku svojej matky v čase pôrodu, pri zachovaní úrovne plodnosti a úmrtnosti sledovaného roka.

Hrubá miera potratovosti

Počet potratov na 1000 obyvateľov stredného stavu.

Index potratovosti

Pomer počtu potratov k celkovému počtu narodených detí.

Všeobecná miera potratovosti

Počet potratov na 1000 žien stredného stavu v reprodukčnom veku.

Miery potratovosti podľa veku

Počet potratov v danom veku k strednému stavu žien v tom istom veku.

Úhrnná potratovosť

Priemerný počet potratov pripadajúcich na jednu ženu v reprodukčnom veku, t.j. úhrn mier potratovosti podľa veku.

Hrubá miera úmrtnosti

Počet zomretých na 1000 obyvateľov stredného stavu.

Stredná dĺžka života v danom veku

Priemerný počet rokov, ktoré pravdepodobne ešte prežije osoba v danom veku za predpokladu, že sa úmrtnostné pomery nezmenia.

Miera dojčenskej úmrtnosti

Počet zomretých do jedného roka na 1000 živonarodených.

Miera novorodeneckej úmrtnosti

Počet zomretých vo veku 0-27 dní na 1000 živonarodených.

Miera skorej novorodeneckej úmrtnosti

Počet zomretých vo veku 0-7 dní na 1000 živonarodených

Miera ponovorodeneckej úmrtnosti

Počet zomretých od 28. dňa do jedného roka na 1000 živonarodených.

Miera perinatálnej úmrtnosti

Počet mŕtvonarodených a zomretých do 7 dní na 1000 narodených.

Miera mŕtvorodenosti

Počet mŕtvonarodených na 1000 živonarodených.

Index nadúmrtnosti

Počet zomretých mužov na 100 zomretých žien.

Štandardizácia

Technika, ktorá sa používa na odstránenie vplyvu rozdielov vo vekovej štruktúre alebo iných znakoch, pri porovnávaní dvoch alebo viacerých populácií

Migračné saldo

Rozdiel medzi počtom prisťahovaných a vysťahovaných.

Hrubá miera migračného salda

Migračné saldo na 1000 obyvateľov stredného stavu.

Obrat sťahovania

Súčet počtu prisťahovaných a vysťahovaných.

Objem vnútorného sťahovania

Počet sťahujúcich sa osôb v rámci určitého územia (republiky, kraja, okresu).

Prírodný prírastok (úbytok) obyvateľstva

Rozdiel medzi počtom živonarodených a zomretých.

Celkový prírastok (úbytok) obyvateľstva

Súčet prírodného prírastku (úbytku) a migračného salda.

Hrubá miera prirodzeného prírastku (úbytku) obyvateľstva

Prirodzený prírastok (úbytok) na 1000 obyvateľov stredného stavu.

Hrubá miera celkového prírastku (úbytku) obyvateľstva

Celkový prírastok (úbytok) na 1000 obyvateľov stredného stavu.

Index závislosti mladých ľudí

Počet osôb v predproduktívnom veku (0 až 14 roční) na 100 osôb v produktívnom veku (15 až 60 roční).

Index závislosti starých ľudí

Počet osôb v poproduktívnom veku (60 roční a starší) na 100 osôb v produktívnom veku.

Index ekonomického zaťaženia

Počet neproduktívnych osôb (v predproduktívnom a poproduktívnom veku) na 100 osôb v produktívnom veku.

Index starnutia

Počet osôb 65 ročných a starších na 100 osôb vo veku 0 až 14 rokov.

Literatúra

- Chesnais, J. C. (1990)
Demographic transition patterns and their impact on the age structure
Population development and Review, Vol. 16, No. 2., pp. 327-336.
- Jurčová, D. (2002)
Krátky slovník základných demografických pojmov
Bratislava, INFOSTAT
- Kiškováč, R. (ed) (2002)
Legálna a nelegálna migrácia v Slovenskej republike za rok 2002
Bratislava, Úrad hraničnej a cudzineckej polície Policajného zboru
- Mládek, J. a kol. (1998).
Demogeografia Slovenska,
Bratislava, Univerzita Komenského
- Pavlík, Z., Kučera M. (ed.) (2002)
Populační vývoj České republiky 2001
Praha, Přírodovědecká fakulta UK
- Pavlík, Z., Kučera M. (ed.) (2002)
Populační vývoj České republiky 1990-2002
Praha, Přírodovědecká fakulta UK
- Podmanická, Z. (2003)
Úplná rodina v kontexte výsledkov cenzov 1991 a 2001
In: Rodina. 9. demografická konferencia, Tajov 17.-19.9.2003. Zborník príspevkov. s. 94-99.
Bratislava, SŠDS
- Pollard, J. H.
On the decomposition of changes in expectation of life and differentials in life expectancy
Demography, Vol. 25, No. 2, May 1988. 265-76 pp.
- Potančoková, M. (2003)
Zmena prokreatívneho správania slovenských žien po roku 1990 v transverzálnom a longitudinálnom pohľade.
In: Rodina. 9. demografická konferencia, Tajov 17.-19.9.2003. Zborník príspevkov. s. 145-150
Bratislava, SŠDS
- Recent demographic development in Europe 2001
Strasbourg, Council of Europe
- Sčítanie ľudu, domov a bytov 1970
Bratislava, Slovenský štatistický úrad
- Sčítanie ľudu, domov a bytov 1980
Bratislava, Slovenský štatistický úrad
- Sčítanie ľudu, domov a bytov 1991.
Bratislava, Slovenský štatistický úrad
- Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001
Bratislava, Štatistický úrad SR
- Selická, D. (2003)
Špecifiká rómskej rodinnej výchovy
In: Rodina. 9. demografická konferencia, Tajov 17.-19.9.2003. Zborník príspevkov. s. 161-163.
Bratislava, SŠDS

Stav a pohyb obyvateľstva v Slovenskej republike (1950-2002)
Bratislava, Štatistický úrad SR

Širočková, J., Mládek, J., (2003)
Demographic approaches to the family behaviour
In: European Integration and Regional Development, 5- th Czech-Slovak-Polish Conference, Praha, Přírodovědecká fakulta UK

Vaňo, B. (ed.) (2000)
Populačný vývoj v SR 1999
Bratislava, INFOSTAT

Vaňo, B. (ed.) (2001)
Obyvateľstvo Slovenska 1945-2000
Bratislava, INFOSTAT

Vaňo, B. (ed.) (2002)
Prognóza vývoja obyvateľstva SR do roku 2050
Bratislava, INFOSTAT

Vývoj obyvateľstva v Slovenskej republike (1992-2002)
Bratislava, Štatistický úrad SR

Vydal: **Inštitút informatiky a štatistiky**
Dúbravská 3, 842 21 Bratislava

V edícií: **Akty**

Pod číslom: **6**

Počet strán: **105**

Počet výtlačkov: **150**

Tlač: **DAMI ART**

24-2003-A/6
